Innholdsfortegnelse

Glimt fra 2014
Organisasjonskart
1 En handlekraftig samfunnsutvikler
2 Sammen for en levende by
3 Økonomisk resultat
4 Oppvekst og levekår
5 Bymiljø og utbygging
6 Kultur og byutvikling
7 Kommunale foretak
8 Statistikk og brukerundersøkelser
9 Årsregnskap og noter
10 Revisjonsberetning

Glimt fra 2014

Januar: Ny møteplass i sentrum
Februar: Helseministeren åpner Helsehuset
Mars: Domkirken restaureres
April: Klart språk fra kommunen
Mai: Bruker mindre sprøytemidler
Juni: På to hjul til jobb med kommunen
Juli: Grunnlovskonvoien
August: Verdens energibyer til Stavanger
September: Miljøsøndag
Oktober: Fyrtårn for Europas smarte byer
November: Dialog mot ekstremisme
Desember: Første nye ungdomsskole på 30 år

Januar Ny møteplass i sentrum

11. januar 2014 åpnet dørene til det nye superbiblioteket på Sølvberget. Etter flere år med byggestøy ble den nye, lyse og åpne møteplassen presentert for regionens befolkning. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Apningsfest-pa-biblioteket/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/januar1.jpg)

Februar Helseministeren åpner Helsehuset

Det nye Helsehuset Stavanger, som ble åpnet av helseminister Bent Høie, skal støtte innbyggerne i å leve et aktivt liv for å redusere risikoen for kroniske sykdommer. Helsehuset inneholder bl.a. Frisklivssentral, prosjektledelse for Leve HELE LIVET, Forebyggende hjemmebesøk og psykologtjeneste. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Helseministeren-apnet-Helsehuset/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/februar1.png)

Mars Domkirken restaureres

Domkirken skal gjennomgå en grundig restaurering fram mot kirkens og byens 900-års jubileum i 2025. Arbeidet startet på vestfasaden fordi det var fare for at kleberstein kunne løsne og falle ned. Fasaden var

derfor dekket av en duk, men store oppslag på treveggene rundt stillaset formidlet i tekst og bilder om restaureringsarbeidet. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Hva-skjer-bak-domkirkeduken/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/mars.png)

April Klart språk fra kommunen

2014 var året da mange avdelinger i kommunen ryddet opp i vanskelig språk. Hundvåg og Storhaug var først ut av helse- og sosialkontorene, og siden har de andre kontorene jobbet med å forbedre egne brev. Satsingen skal komme innbyggerne til gode i form av mer mottakerorientert informasjon. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Klart-sprak-fra-helse--og-sosialkontorene/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/april.png)

Mai Bruker mindre sprøytemidler

Stavanger kommune sluttet å bruke sprøytemidler på over 200 uteområder i fjor. Nå skal ugresset lukes og brennes vekk. Og litt mer ugress må vi tåle i fellesområdene. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Bruker-mindre-sproytemidler/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/mai1.png)

Juni På to hjul til jobb med kommunen

Stavanger kommune bedrer forholdene for hverdagssyklistene. To dager i juni var kommunen og Sykkelløftet på hjul for vise jobbsyklistene smarteste vei fra Tasta til Forus og Risavika. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Pa-to-hjul-til-jobb-med-kommunen-/)

Juli Grunnlovskonvoien

Onsdag 9. juli seilte rundt 20 skuter inn til Stavanger for å delta på en to dagers maritim fest for store og små. Det var i forbindelse med Grunnlovsjubileet at historiske fartøy fra hele kysten samlet seg til seilas mot Oslo. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Grunnlovskonvoien-ankommer-Stavanger/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/juli.png)

August Verdens energibyer til Stavanger

Ordfører Christine Sagen Helgø er også president i organisasjonen Verdens energibyer (WECP). I forkant av ONS tok hun imot toppledere og ordførere fra 16 av verdens ledende energibyer til årsmøte i WECP. Det var 12 år siden sist årsmøtet ble holdt i Stavanger. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Verdens-Energibyer-i-Stavanger/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/august1.jpg)

September Miljøsøndag

Store og små koste seg med aktiviteter og underholdning da nok en Miljøsøndag gikk av stabelen i Stavanger sentrum, i regi av kommunen og 40 andre aktører. Været var av det aller beste slaget for både sykkelkonkurranser, trøbilkappløp for politikere, kajakkpadling for nybegynnere og testing av ymse elektriske doninger. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Miljosondag-i-sol-fra-bilfri-himmel/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/september.png)

Oktober Fyrtårn for Europas smarte byer

I oktober ble Stavanger sammen med Manchester og Eindhoven tildelt et EU-prosjekt verd opp mot 200 millioner kroner over en periode på fem år. Under ledelse av kommunen skal et lokalt partnerskap utvikle innovative løsninger for å håndtere viktige utfordringer i samfunnet og skape «smartere» byer. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Stavanger-blir-fyrtarn-for-Europas-smarte-byer/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/oktober.png)

November Dialog mot ekstremisme

Rundt 80 interesserte møtte opp på Sølvberget, da ordfører Christine Sagen Helgø inviterte til dialogmøte om radikalisering og voldelig ekstremisme. I juni kom en rapport fra nettverket Intercultural Cities (ICC) som viste at Stavanger er i toppsjiktet innen flerkulturell kompetanse. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Dialog-mot-ekstremisme)

Desember Første nye ungdomsskole på 30 år

Nye Kristianslyst skole, som ble offisielt åpnet i starten av desember, er bygget som et passivhus med miljøvennlige løsninger. Nybygget var nominert til Lysprisen 2014 og fikk hederlig omtale for et lysdesign som fremhever arkitekturen og setter mennesket i sentrum. Les mer (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Ordforeren-apnet-passivt-skolebygg/)

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/desember.jpg)

Organisasjonskart

Administrasjon

Administrasjon

(http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-content/uploads/sites/3/2015/03/orgkart1.jpg)

1 En handlekraftig samfunnsutvikler

Stavanger kommune leverte også i 2014 et godt og tilfredsstillende tjenestetilbud. Folkehelse og tidlig innsats ble prioritert, og klima- og miljøarbeidet er fulgt opp gjennom ulike prosjekter. Etter mange år med høy økonomisk vekst ble Stavanger kommunes økonomi preget av lavere inntekter i 2014. For å sikre videre økonomisk bærekraft ble det satt i gang arbeid for å tilpasse aktivitetene til rammebetingelsene. Den økonomiske situasjonen er fortsatt krevende.

Befolkningsutvikling

Folkeveksten i 2014 var på 1 348 personer. Fødselsoverskudd og netto innflytting ga en folketilvekst på 1 prosent, mens framskrivning av folketallet lagt til grunn i Handlings- og økonomiplanen 2014-2017 forutsatte en folketilvekst på 1,9 prosent i 2014. Fødselstallene i forhold til folkemengden er på sitt laveste nivå siden 1965. Håndtering av befolkningsutviklingen er hovedtema i den kommunale planstrategien og kommuneplanarbeidet.

I 2014 ble 846 boliger fullført og 725 boliger fikk tillatelse til igangsetting.

Utfordringene og mulighetene som følger av befolkningsutviklingen berører hele regionen. Samarbeid på tvers av kommunegrensene er viktig for en god håndtering av befolkningsvekst, boligpolitikk, transportplanlegging og tilrettelegging for næringslivet. For å ivareta en bærekraftig samfunnsutvikling har kommunen spilt en aktiv rolle og tatt en tydelig posisjon i planer for utbygging og transport på lokalt og regionalt nivå.

Folkehelse og tidlig innsats

Tidlig innsats, forebygging og folkehelse har vært styrende sentrale satsningsområder for tjenesteutvikling og tjenesteproduksjon innen Oppvekst og levekår i 2014.

For å se barns hjelpebehov tidligst mulig ble *Rett hjelp tidlig* innført som en fast ordning for første gang i 2014. Innen fem år skal alle barnehager i Stavanger ha fått en innføring i denne arbeidsmetoden.

Det gode liv i Stavanger – Strategiplan for folkehelsearbeidet 2013-2029 er kommunens styringsverktøy i folkehelsearbeidet. Arbeidet med å konkretisere strategiplanen i en egen handlingsplan er påbegynt.

Helsehuset Stavanger ble åpnet i 2014 med frisklivssentral, sykepleieklinikk, psykologtjeneste, prosjektledelsen for *Leve HELE Livet* og Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester.

Klima og miljø

Klima- og miljøarbeidet i kommunen har blitt fulgt opp gjennom flere ulike prosjekter. Sykkelsatsingen *Stavanger på sykkel* er videreført og har begynt å skape resultater. Flere bruker sykkel som daglig transportmiddel i Stavanger. Folkehelseprosjektet *52 hverdagsturer* som ble nominert til Statens bymiljøpris i 2014, blir stadig mer populært. Satsingen på sentral energistyring av kommunale bygg viser også gode resultater.

Stavanger kommune har gjennom deltakelse i prosjektet *Framtidens byer* arbeidet med å finne gode måter for å redusere klimagassutslipp. Prosjektet ble avsluttet 31.12.2014. Prosjektet har egen årsrapport og evaluering av prosjektet vil være klar til politisk behandling våren 2015.

Verdibevaring

I 2014 ble det satt i gang et arbeid med å utarbeide en vedlikeholdsstrategi for de kommunale byggene i Stavanger. Selv om det er et uttalt mål å endre fokus fra det kortsiktige straksvedlikeholdet til

verdibevarende vedlikehold, har vedlikeholdet i stor grad vært preget av strakstiltak.

Digitale løsninger

God utvikling og forvaltning av digitale tjenester er fortsatt høyt prioritert. *Digitaliseringsstrategi for Stavanger kommune 2014-2029* og *IKT-strategi 2014-2017* for Stavanger kommune ble sendt på høring. Her legges de overordnede føringene for hvordan Stavanger kommune skal videreutvikle gode digitale tjenester i framtiden.

Arbeidsgiverpolitikk

En målrettet og handlekraftig organisasjon er en forutsetning for gode løsninger. Kompetente ansatte er Stavanger kommunes viktigste ressurs for å møte framtidens utfordringer, og målrettet rekruttering og stimuleringstiltak er videreført i 2014. Kompetanseutvikling og tiltak for å sikre rekruttering krever langsiktig og systematisk arbeid.

Mangfold og likestilling

Stavanger kommune jobber for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette gjelder uansett alder, kjønn, etnisitet, funksjonsevne og seksuell orientering. Stavanger kommune har på bakgrunn av *Strategi for likestilling og mangfold 2013-2020* utarbeidet *Handlingsplan for likestilling og mangfold 2014-2017.*

Økonomisk resultat

Lav skattevekst og et høyt aktivitetsnivå innenfor tjenestene bidro til et negativt netto driftsresultat på kr 107 mill. i 2014 og utgjør -1,2 % av driftsinntektene. Kommunens samlede driftsutgifter økte med 2,8 % mer enn kommunens samlede driftsinntekter. Regnskapsmessig årsresultat for bykassen etter strykninger på kr 51 mill. ble på kr 0. Investeringene utgjorde kr 1 mrd. Lav egenfinansiering av investeringene medførte at gjeldsgraden økte. Andelen egenfinansiering av investeringene var på 47 % og gjeldsgraden eksklusiv startlån var på 60 %. Måloppnåelsene er lavere enn måltallene i kommunens finansielle strategi. Samlede disposisjonsfond ble kraftig redusert og ved utgangen av 2014 er nivået på fondene for lave til å utgjøre en reell økonomisk handlekraft på kort og lengre sikt

Økonomiresultatet på tjenesteområdene viser at det samlet sett har vært god økonomistyring. Likevel fremkommer det avvik på flere virksomhetsområder. Av et budsjett på kr 5,98 mrd. viser resultatet et merforbruk på kr 70 mill., og utgjør 1,2 %. Etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester er fortsatt stor, behovet for økonomisk sosialhjelp har økt, fosterhjemsutgiftene er høye og det er flere barn i ikke-kommunale barnehager enn forutsatt. Vedlikeholdsutgiftene til kommunale boliger ble høyere enn planlagt.

I Stavanger kommune har pensjonspremiene vært gjennomgående høyere enn de beregnede pensjonskostnadene de siste årene. Dette har medført betydelige inntektsføringer av premieavvik over flere år og tilsvarende finansiering av tjenestene i driften. Hensikten med ordningen er å sikre jevnere belastning av pensjonsutgifter i regnskapene. Per 31.12.2014 utgjør akkumulert premieavvik for Stavanger bykasse kr 528,3 mill. Disse utgiftene underbygger behovet for reduksjon i kostnadsnivået i årene som kommer, da de må tilbakebetales og dekkes inn i driftsbudsjettene over de neste 12 årene.

Investeringsregnskapet viser et mindreforbruk på kr 174 mill. og skyldes i hovedsak tidsforskyvninger på flere prosjekter.

Stavanger kommune har i flere år hatt en aktivitetsvekst som har vært høyere enn inntektsveksten. I 2014 fikk Stavanger kommune i tillegg en betydelig lavere skatteinngang enn opprinnelig budsjett. Det reduserte økonomiske handlingsrommet medførte et behov for omfattende omstillingstiltak innenfor samtlige

tjenesteområder. Med bakgrunn i de endrede rammebetingelsene i 2014 vurderer rådmannen den økonomiske situasjonen som utfordrende.

Årsrapporten er et fellesprodukt med bidrag fra alle tjenesteområder, avdelinger og virksomheter. Rådmannen takker alle ansatte for god innsats og et stort engasjement i 2014.

Stavanger 27. mars 2015,

Inger Østensjø	Kristine C. Hernes
rådmann	direktør økonomi

2 Sammen for en levende by

2.1 God tilrettelegging for en økende befolkning
2.2 En bedre hverdag – folkehelse og tidlig innsats
2.3 Reduserte klimautslipp
2.4 Verdibevaring
2.5 En handlekraftig organisasjon
2.6 En attraktiv arbeidsgiver

Stavanger skal være en god by å bo i for alle. Det er høye forventninger til tjenestene, både med hensyn til kvalitet, volum og individuell tilpasning. Behovet for kommunale tjenester påvirkes av befolkningsutviklingen, sosiale og økonomiske forhold. Lavere befolkningsvekst enn forventet var et fremtredende trekk i 2014. Folkehelsearbeidet, tidlig innsats, rehabilitering og hjelp til selvhjelp ble prioritert for å bidra til økt livskvalitet for innbyggerne. Innsatsområder i arbeidet for reduserte klimautslipp var sykkelsatsningen og parkering som et virkemiddel for å begrense bilbruken. Arbeid med å utarbeide en vedlikeholdstrategi for de kommunale byggene i Stavanger ble igangsatt. Det er et uttalt mål å endre fokus fra det kortsiktige straksvedlikeholdet til verdibevarende vedlikehold. Det legges til rette for at kommunen skal være en handlekraftig organisasjon, som utvikler og tar i bruk innovative og digitale løsninger. Målrettet arbeid med rekruttering, utvikling av organisasjonen og dens menneskelige ressurser har pågått i 2014 for å bidra til at Stavanger kommune fremstår som en attraktiv arbeidsgiver.

2.1 God tilrettelegging for en økende befolkning

Befolkningsutvikling

Forventet befolkningsutvikling er et viktig utgangspunkt for å beregne størrelsen på inntektene og å planlegge videreutvikling av tjenestetilbudet i Stavanger kommune.

Handlings- og økonomiplanen for 2014-2017 tok utgangspunkt i framskrivning av folketallet basert på bystyrets vedtak om en boligproduksjon på minst 1250 ferdigstilte boliger per år i kommuneplanperioden.

Denne framskrivningen forutsatte en folkevekst i 2014 på 1,9 prosent, som var 2 489 personer. Per 1. januar 2014 var det 130 754 innbyggere i Stavanger. Folkeveksten i 2014 ble 1 348 personer eller 1 prosent, og innbyggertallet per 1. januar 2015 var 132 102.

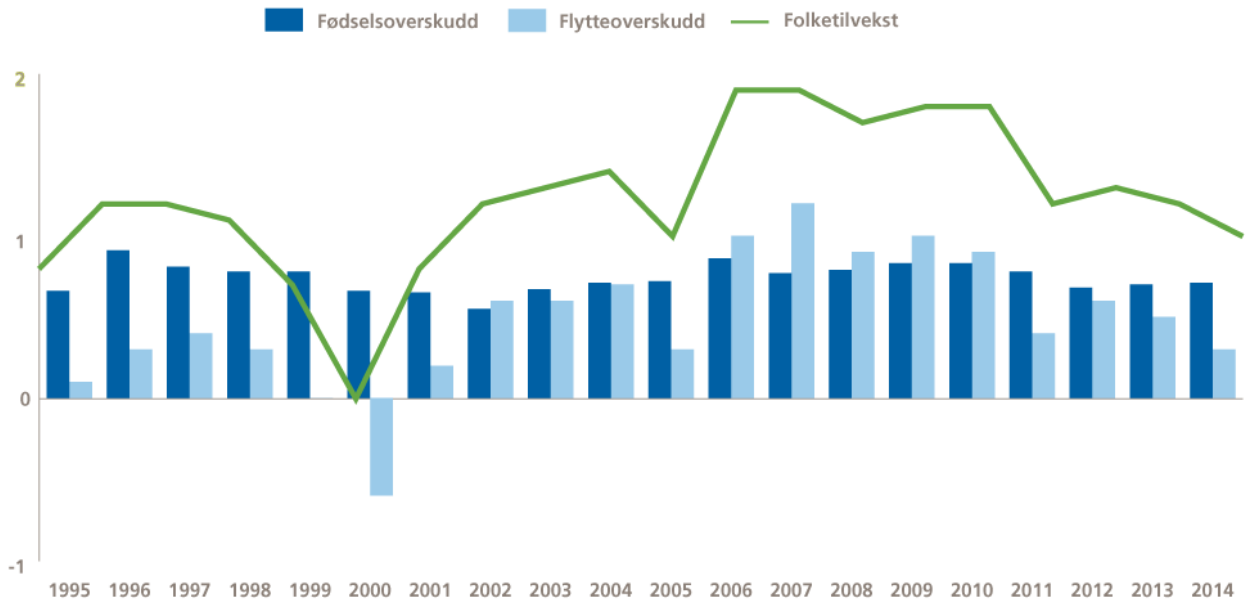

Figur 2.1 Folketilvekst, fødselsoverskudd og netto utflyttinger i perioden 1995-2014

Folkeveksten i forhold til folkemengden er redusert fra 1,7 – 1,9 prosent per år i perioden 2006 – 2010 til 1,2 – 1,3 prosent per år i perioden 2011 – 2013.

Framskrivning av befolkningen fra 2013, som ble lagt til grunn for handlings- og økonomiplanen 2014

-2017, er evaluert når det gjelder aldersfordelingen. Evalueringen er foretatt per 1. januar 2015, to år etter framskrivningens basisår. For alle aldersgrupper unntatt 0-åringer og 20-34 åringer er avviket mellom framskrivning og registrerte tall 1 prosent eller mindre. For 0-åringer og for unge voksne 20-34 år er befolkningsveksten henholdsvis 11 og 2,5 prosent lavere enn lagt til grunn i befolkningsframskrivningen.

1 729 barn ble født i Stavanger i 2014. Stavanger har ikke hatt lavere fødselstall i forhold til folkemengden siden 1965. I 2014 døde 805 personer, som tilsvarer 0,62 prosent av Stavangers befolkning, og det er laveste antall døde siden 1974.

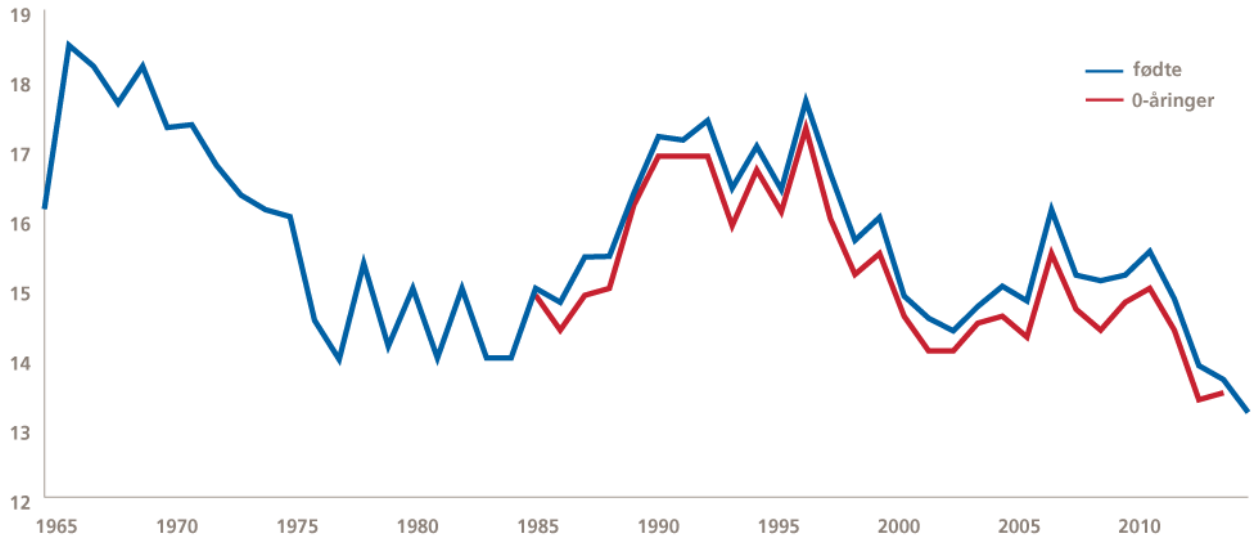

Figur 2.2 Fødsler per 1000 innbyggere

Både nettoinnvandringen og Stavangers innenlandske flyttetap er redusert de siste 3 – 4 årene. Innenlandsk flyttetap består av en betydelig andel barnefamilier. Flytting har bidratt til reduksjon av barneandelen i Stavanger. Innvandrerbefolkningens andel av folkemengden har vokst fra 21,1 prosent i 2013 til 21,8 prosent i 2014.

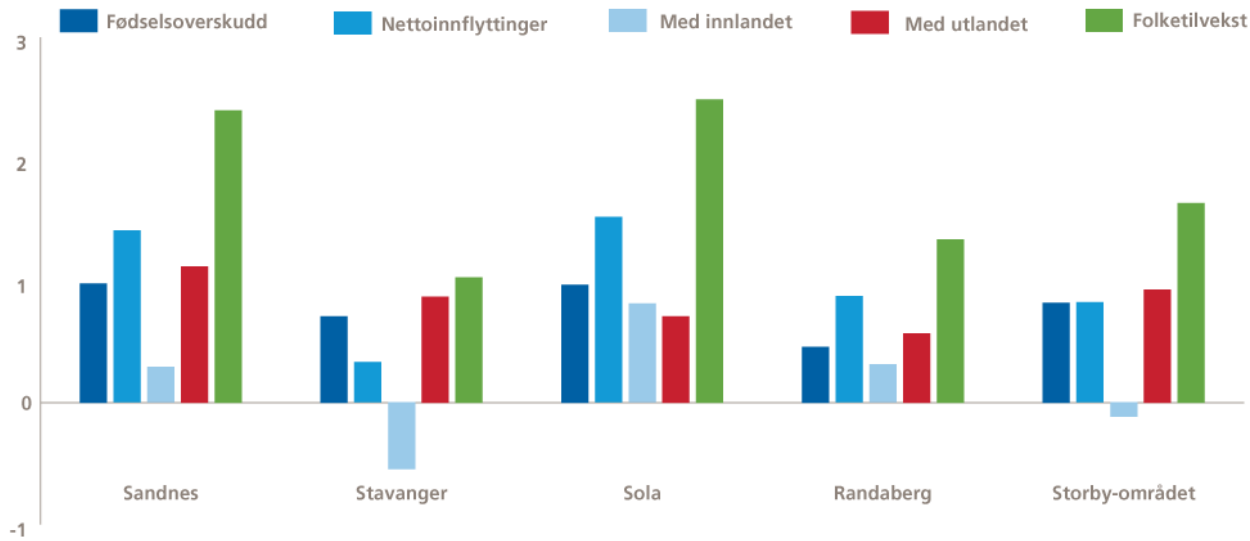

Figur 2.3 Folkevekst i storbyområdet

Fødselsoverskudd og netto innflytting, fordi innflytting fra utlandet var større enn innenlandsk utflytting, ga folketilvekst på 1 prosent i Stavanger.

Sandnes, Sola og Randaberg hadde innflytting både fra inn- og utlandet. Sandnes hadde folketilvekst på 2,4, Sola på 2,5 og Randaberg på 1,3 prosent. Storbyområdet hadde folketilvekst på 1,6 prosent.

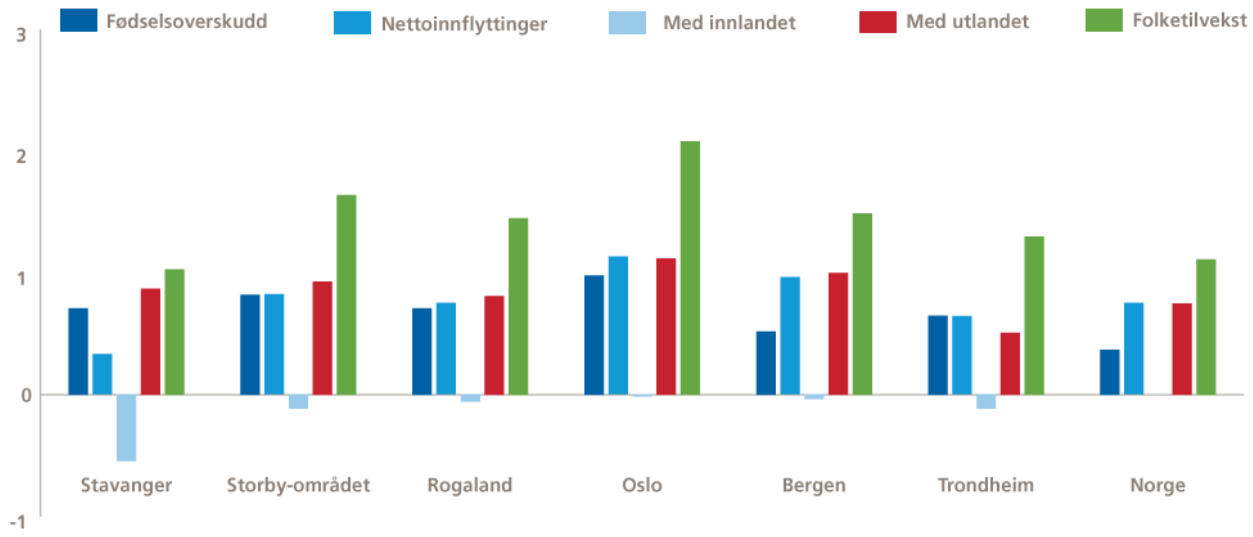

Figur 2.4 Folkevekst i storbyer, fylket og landet

Av storbyene var det bare Oslo som hadde større folketilvekst enn vårt storbyområde.

Økt boligutbygging og utstrakt samarbeid

I 2014 ble 846 boliger fullført. Målet for gjennomsnittlig boligproduksjon var minst 1 250 boliger. I 2014 ble det gitt tillatelse til igangsetting av 725 boliger. Igangsettingstillatelser etterfølges ikke nødvendigvis av bygging. Andelen igangsettelser som følges av bygging varierer og er avhengig av konjunkturutvikling og svingninger i boligmarkedet. Andel som gjennomføres av de som har fått igangsettingstillatelse har i gjennomsnitt vært rundt 80 prosent.

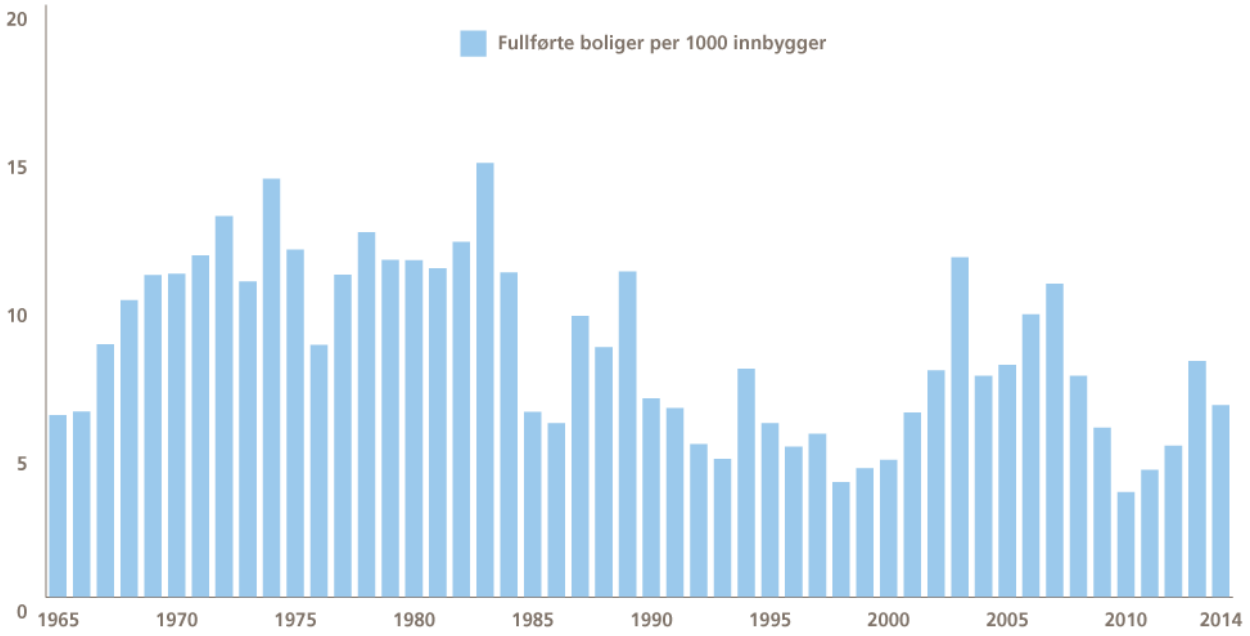

Figur 2.5 Utvikling i boligbyggingen fra 1965 til 2014

Figur 2.5 viser at boligbyggingen er konjunkturavhengig og varierer fra år til år.

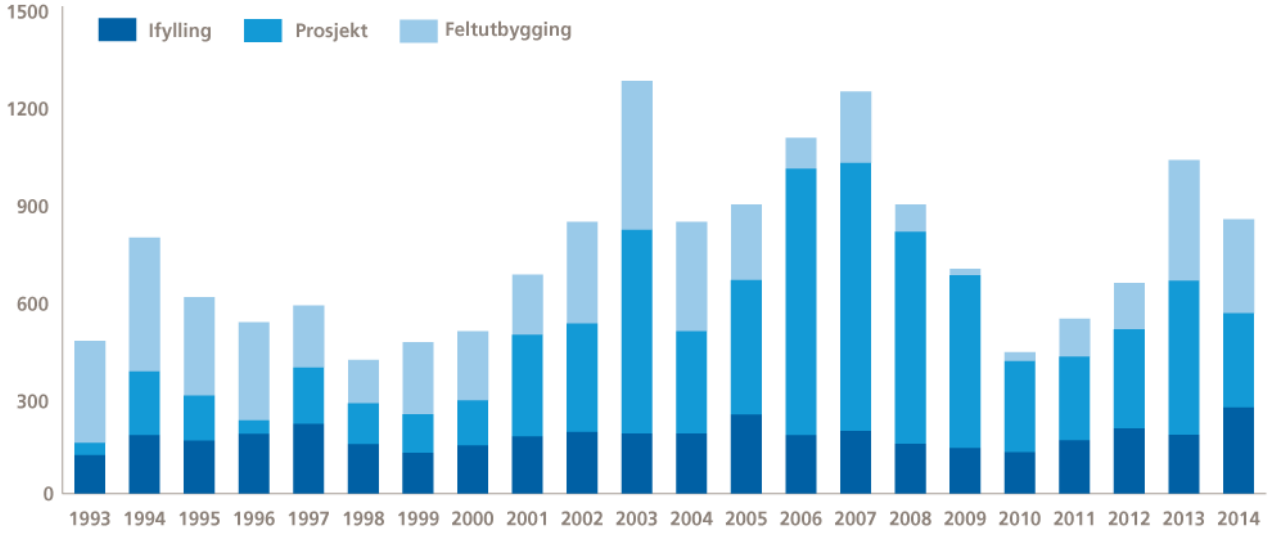

Figur 2.6 Type boligutbygging fra 1995 til 2014

Figur 2.6 viser at feltutbygging står for ca. 35 prosent, og fortetting av den utbygde byen for ca. 65 prosent av boligbyggingen.

Feltutbygging er utbygging på nye områder. Ifylling er fortetningsprosjekter med mindre enn 10 boliger, mens prosjekt er fortetningsprosjekter for 10 boliger eller mer.

Tastarustå og deretter Urban Sjøfront har hatt den største andelen av boligbyggingen i 2014. Stavanger kommune har samarbeidet med private utbyggere i rundt halvparten av årets boligprosjekter, enten som tomteeier, tilrettelegger, avtalepart, utbygger eller en kombinasjon av disse rollene.

Mer om boligrapporteringen i Stavanger finnes i sak 266/14 (http://stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=2097840&journalpostId=140000288560) til formannskapet i november 2014 og i Stavanger-statistikken (http://statistikk.stavanger.kommune.no/).

Økt arealtilgang til offentlige formål

Det arbeides kontinuerlig med å ivareta kommunale utbyggingsbehov og å sikre nødvendige arealer til disse. Oversikt over behovene for nye skoler, barnehager osv. både på kort og lengre sikt er basert på årlige befolkningsframskrivinger.

Det er imidlertid utfordrende å skaffe tilstrekkelige areal, da de fleste ubebygde områder allerede er kjøpt opp eller avtalefestet med private utbyggere. Dette medfører gjerne kompliserte forhandlinger. De økonomiske rammene for grunnerverv, gir heller ikke stort handlingsrom for oppkjøp. Disse faktorene medfører gjerne utsettelse av kjøp.

I 2014 foretok kommunen først og fremst grunnerverv for opparbeidelse av park- /friområder. Lokaliseringsarbeidet og tomtekjøp i den utbygde delen av byen er ressurs- og tidkrevende.

Kommunen solgte eiendommer i henhold til justert budsjett for kr 117 mill. i 2014. Noen salg ble utsatt til 2015 grunnet behov for reguleringsmessige og politiske avklaringer.

2.2 En bedre hverdag – folkehelse og tidlig innsats

Bredt samarbeid for bedre folkehelse

Kommunens levekårsundersøkelser viser at levekårene i Stavanger i hovedsak er gode, men at avstanden mellom levekårssonene med de største og de minste utfordringene har økt. Sammen med større inntektsforskjeller enn landet for øvrig, peker dette i retning av tiltagende sosiale forskjeller i levekår og helse.

Det er lagt ned et omfattende og grundig arbeid med strategiplan for folkehelse som omfatter strategier innen bredden av kommunens virksomhet. *Det gode liv i Stavanger – Strategiplan for folkehelsearbeidet 2013-2029* (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/Planer%20og%20strategier/Folkehelseplan.pdf) er kommunens styringsverktøy i folkehelsearbeidet, planen ble behandlet og vedtatt av bystyret i møte 27.01.2014. Tiltak gjennomføres løpende samtidig som arbeidet med en egen handlingsplan ble påbegynt.

Arbeidet med å bygge ut prioriterte anlegg i *kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet og naturopplevelser* (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/Planer%20og%20strategier/KDP2010-22_vedtatt_endelig_utgave.pdf) ble videreført i 2014. Dette gjelder i hovedsak svømmehaller på Hundvåg og Kvernevik, som vil bli åpnet i 2015 som planlagt.

Folkehelsesatsingen er avhengig av innsats på tvers av alle sektorer, og må også involvere frivillig sektor og organisasjoner utenfor kommunen. Stavanger har et stort antall frivillige som deltar i et mangfold av aktiviteter og bidrar med betydelige ressurser til lokalsamfunnet. *Frivillighet i Stavanger – strategiplan for samhandling mellom frivillige og Stavanger kommune*, ble sendt på høring til frivillige lag og organisasjoner og andre frivillige i november 2014. Da strategiplanen ble sendt på høring var det registrert 538 frivillige lag og organisasjoner fordelt på områdene levekår, oppvekst, idrett og kultur.

Denne strategiplanen skal være et verktøy for samspill og samarbeid mellom frivillig sektor og Stavanger kommune. Samhandlingsstrategien skal fastsette prinsipper og handlinger for å styrke relasjonene, gi frivilligheten anerkjennelse og understreke sektorens selvstendighet. Strategiplanen har et vedlegg med forslag tiltak på ulike delområder, samt en foreløpig oversikt over alle registrerte frivillige lag og organisasjoner i Stavanger. Endelig forslag til strategiplan vil bli behandlet i alle råd, utvalg og kommunalstyrer, og med endelig behandling i bystyret.

Tidlig innsats

Rett hjelp tidlig – en arbeidsmetode for å oppdage barn med behov for og tidlig iverksetting av tiltak – ble en fast ordning i 2014. Barn i 16 barnehager ble i løpet av året observert av et tverrfaglig observasjonskorps fra helsestasjonstjenesten, PPT, Fysio- og ergoterapitjenesten og barnevernet. Innen fem år skal alle barnehager i Stavanger ha fått besøk av observasjonskorpset og en innføring i denne arbeidsmetoden.

PPT ble styrket med fire nye stillinger – to til barnehage og to til barneskole. Stillingene brukes blant annet til veiledning og tilrettelegging på skolene, slik at færre elever får behov for spesialundervisning.

I 2014 ble barn og unges medvirkning i egen sak, og i utvikling av barneverntjenesten generelt, videreutviklet gjennom prosjektet *Mitt liv* og systematisk arbeid i den enkelte barnevernssak.

Et av tiltakene i *Strategiplan for folkehelse* er å følge opp barn som lever i familier med lav inntekt. I 2014 ble, som en del av dette tiltaket, det fireårige prosjektet *Eg vil lære!* satt i gang. Hensikten er å sikre at barn i familier med lav inntekt og fosterbarn på første og andre trinn får utvikle ferdigheter i tråd med sitt evnenivå.

Forebyggende innsats og rehabilitering

Helsehuset Stavanger ble åpnet i 2014 med frisklivssentral, sykepleieklinikk, psykologtjeneste, prosjektledelsen for *Leve HELE Livet* og Utviklingssenter for hjemmetjenesten og sykehjem.

Tiltak innen hverdagsrehabilitering gir gode resultater for brukerne. Flertallet av de 190 personene som har mottatt tilbudet om hverdagsrehabilitering i 2014 klarer seg helt uten, eller med langt færre kommunale tjenester.

Prosjekt *Informasjonsdag til 75-åringer* ble prøvd ut i Hillevåg bydel i mai 2014 som et alternativ til å senke aldersgrensen for forebyggende hjemmebesøk fra 80 til 75 år. Innbyggere som ikke ønsket å delta, eller ikke kunne delta på informasjonsdagen, fikk tilbud om ordinært forebyggende hjemmebesøk. Resultatet fra dette prøveprosjektet viste at det var liten interesse for forebyggende hjemmebesøk (19 %). Kommunalstyret for levekår vedtok innføring av årlig *Informasjonsdag for 75-åringer* og videreføring av forebyggende hjemmebesøk for 80-åringer.

Velferdsteknologi skal være del av kommunens tjenestetilbud. Velferdsteknologi skal bidra til trygghet og mestring for brukere, bedre kvalitet på tjenestene, bedre arbeidsforhold- og miljø, samt ressursbesparelser. Prosjektaktiviteten er høy for å skaffe erfaringer med bruk av relevant teknologi. *Strategi for implementering av velferdsteknologi* (2014-2017) (http://issuu.com/stavanger.kommune/docs/strategisk_handlingsplan_for_velfer?e=4979314/6353042) sak 242/13 vedtatt av formannskapet 14. november 2013, er førende for kommunens arbeid innen velferdsteknologiområdet.

Styrket boligsatsing for vanskeligstilte og personer med særlig behov

Arbeidet med *Boligsosialt velferdsprogram* har vært jobbet godt med. *Fra midlertidig til varig bolig og fra kommunal bolig til privat eid eller leid bolig* er en viktig satsing. En boligsosial foranalyse er gjennomført og danner utgangspunkt for videre arbeid. Bruken av midlertidige boliger har gått betydelig ned i 2014, og ventelisten for kommunale boliger for vanskeligstilte er blitt kortere. Barnefamilier er blitt særlig prioritert. Arbeidet med etablering av *Bomiljøtiltak på Midjord* startet opp i 2014.

Årsrapport 2014 – forvaltningsseksjonen – bolig vil orientere om de kommunale boligene Stavanger eiendom forvalter, kjøp av boliger i 2014 og gi oversikt over drifts- og vedlikeholdsmidler brukt på boligmassen. Rapporten fremmes til politisk behandling i kommunalstyret for miljø og utbygging i mars 2015, deretter i kommunalstyret for levekår.

Regelverket for Startlån-ordningen ble justert som følge av endring av *Forskrift om startlån fra Husbanken* (https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-03-12-273). Ordningen rettes i større grad inn mot varig vanskeligstilte husstander. Antall utbetalte startlån økte fra 325 i 2013 til 355 i 2014. Av disse var 37 kommunale leietakere som fikk startlån til kjøp av egen bolig.

Søra Bråde bofellesskap, med til sammen 16 plasser for psykisk utviklingshemmede, ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2014. Til tross for utbyggingen de siste årene, er antallet personer på venteliste fremdeles økende.

2.3 Reduserte klimautslipp

Styrket plankompetanse og kapasitet

Plankapasiteten er styrket gjennom nye årsverk, nye verktøy og forbedrede rutiner. Viktige sluttleveranser i 2014 er to områdeplaner, en ny kommunedelplan for universell utforming og et områdeprogram for et større byomformingsområde. Samtidig er det laget forslag til ny kommunedelplan for sentrum som har vært på høring.

Utvidet sykkelsatsing

For å ivareta sykkelsatsningen ble det i fjor etablert en egen seksjon i Park og vei, med ansvar for S*tavanger*

på sykkel. I tråd med målet om økt bruk av sykkel som daglig transportmiddel ble hovedrutene utbedret i 2014 for å bedre fremkommeligheten og trafikksikkerheten. Arbeidet med å etablere en bysykkelordning pågår, og utplasseringspunkter for om lag 100 sykler i sentrum ble bestemt.

Endrede parkeringsbestemmelser og begrenset bilbruk

Kommunedelplan for parkering på Forus og Lura er ikke vedtatt. Bruk av parkering som virkemiddel for å begrense bilbruken er innarbeidet i forslag til ny kommuneplan, kommunedelplan for Stavanger sentrum og i andre overordnede planer.

Felles infrastruktur for vannbåren varme

Det pågår planarbeid med felles infrastruktur for vannbåren varme i utbyggingsområdene Atlanteren på Hundvåg, Nore Sunde, Madla – Revheim og Universitetsområdet. Strategi for energi og varme på Nord-Jæren er til politisk behandling i disse dager. Der foreslås det å bygge fjernvarmenett fra Forus og Jåttåvågen til Hillevåg, Paradis og Urban Sjøfront. I alle områdene er det aktuelt å knytte kommunale bygg til fellesanleggene.

Energitiltak

Gjennom etablering av drifts- og energiseksjonen i Stavanger eiendom har kommunen fått mer oppmerksomhet på energistyring, og oppnådd gode resultater i form av redusert energiforbruk. Sak 95/14: *Energitiltak i kommunale bygg* (http://www.stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=1879939&journalpostId=140000090887) til formannskapet 8.mai beskriver prosjekt for energikartlegging av kommunale formålsbygg. Energiprosjektet skal gå over flere år, og bidra til økt komfort og bedret tilstand på tekniske anlegg i kommunale bygg.

Årsrapport på klima- og miljøplanen

En slik årsrapport skal for første gang legges fram for kommunalstyret for miljø og utbygging i mai 2015. Deretter skal den videre til kommunalstyret for byutvikling og til bystyret for sluttbehandling. Denne årsrapporten vil rapportere på flere av styringsindikatorene innenfor miljø, klima, byutvikling og transport.

2.4 Verdibevaring

I løpet av 2014 har kommunen ikke kommet vesentlig nærmere det overordnede målet i Handlings- og økonomiplan 2014-2017 (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/H%C3%98P%20og%20budsjett/H%C3%98P_2014-2017_med_bookmarks.pdf) om å stanse verdiforringelse av kommunal bygningsmasse, og over tid ta inn det tidligere dokumenterte vedlikeholdsetterslepet. Vedlikeholdsbudsjettet ble økt med om lag kr 7 mill., men vedlikeholdet har i stor grad vært preget av strakstiltak for å holde byggene i drift. Det ble i 2014 igangsatt utarbeiding av en vedlikeholdstrategi for de kommunale byggene i Stavanger. Det er et uttalt mål å endre fokus fra det kortsiktige straksvedlikeholdet til verdibevarende vedlikehold.

Utearealer og rehabilitering

For skolegårdsprosjektet ble rehabiliteringen gjennomført på prioriterte skoler, i tråd med vedtatt årsprogram (http://epapir.info/stavangerkommune/arsprogram2014_hefte1/index.html#/3/) for Park og vei. For de andre virksomhetsområdenes uteareal, som blant annet barnehager og sykehjem, er vedlikeholdsetterslepet fortsatt på samme nivå som tidligere.

Fornyelse av ledningsnettet

I 2014 ble 0,66 % av vannledningsnettet og 0,67 % av avløpsnettet fornyet. Hovedårsaken til at målet på 1 % ikke blir nådd, var redusert kapasitet til planlegging og oppfølging av investeringsprosjekter hos Plan og anlegg. I tillegg ble det gjennomført tunge investeringsprosjekter som krevde mye ressurser og gav få meter fornyelse. VA-verket prioriterte tradisjonelle graveløsninger som gir bedre kvalitet og lengre levetid enn gravefrie løsninger, og hvor også stikkledninger er skiftet ut.

Lekkasjereduksjonsarbeidet

I 2014 vedtok KMU temaplan for lekkasjereduksjon, basert på overordnede mål og strategier fra bystyresak 107/10 *Hovedplan for vannforsyning, vannmiljø og avløp for 2011-2022* (https://www.stavanger.kommune.no/PageFiles/15717/Hovedplan2011-2022_endelig.pdf). Tidligere ble lekkasje målt som prosent lekkasje. Nå måles lekkasje som mengde kjøpt vann fra IVAR. I 2014 kjøpte kommunen 19,08 mill. kubikkmeter, som er i tråd med målsetningen på 19,1 mill. kubikkmeter.

2.5 En handlekraftig organisasjon

I Stavanger kommune (eksklusiv foretakene) var det ved årsslutt 2014 totalt 8 930 ansatte – en reduksjon på 18 ansatte sammenlignet med utgangen av 2013. Antall årsverk har i samme periode økt med 25. Det har samtidig vært en liten økning i årsverk per ansatt.

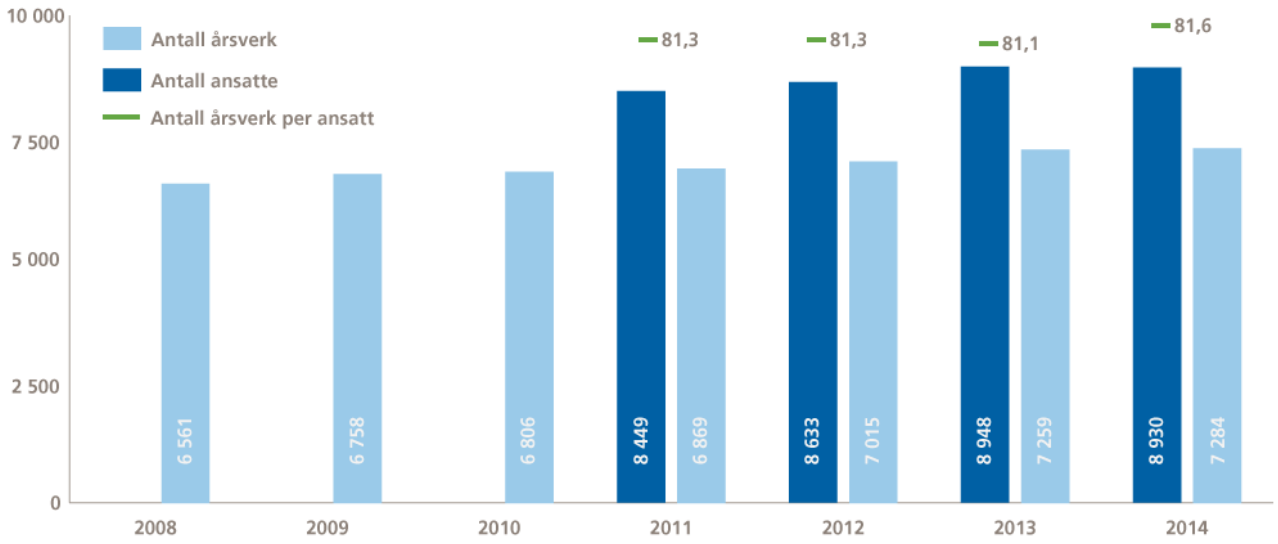

Figur 2.7 Bemanningsutvikling 2008 -2014, eksl foretak.

(Antall ansatte og årsverk for 2012 er korrigert i figuren grunnet justeringer i rapporteringsoppsett i lønns- og personalsystemet)

Bystyret vedtok stillingsstopp 16. juni 2014 som omfattet alle stillinger, med unntak av stillinger knyttet direkte til brukerkontakt og tjenesteproduksjon. Ordningen bidro særlig til at stillinger innenfor staber og støttefunksjoner var ubesatt, mens virksomhetene i mindre grad ble berørt.

Stillingsstoppen medførte at økningen i antall årsverk fra 2013 til 2014 ble redusert. Tabellen under viser en økning i antall årsverk på 24,6. Økningen var i hovedsak innenfor oppvekst og levekår og da i hjemmebaserte tjenester. Dette skyldes i hovedsak etablering av nye enheter (Søra Bråde og Hverdagsrehabilitering). Områdene sykehjem og barnehager har hatt en reduksjon i antallet årsverk. Det ble i 2014 inngått nye avtaler om interkommunalt samarbeid for leveranse av tjenester på både IT og

Kemner som forklarer veksten i årsverk i økonomiavdelingen.

Tjeneste-/virksomhetsområde*	Årsverk 31.12.2013	Årsverk 31.12.14	Endring i årsverk	Prosentvis endring
Oppvekst og levekår	6 632,8	6 660,2	27,4	0,4
Kommunale barnehager*	1 300,4	1 263,6	–36,8	–2,9
Grunnskole**	1 972,6	1 968,5	–4,1	–0,2
Helse og sosial kontor	106,9	109,7	2,8	2,6
Kommunale sykehjem	671,5	656,1	–15,4	–2,3
Hjemmebaserte tjenester	1 086,9	1 142,1	55,2	4,8
Bymiljø og utbygging	215,5	217,5	2	0,9
Kultur og byutvikling	104,5	108,9	4,4	4
Personal og organisasjon	105,7	95	–10,7	–11,3
Økonomi	158,6	161,3	2,7	1,7
Stavanger kommune samlet	**7 259**	**7 283,6**	**24,6**	**0,3**

**inkludert Hertervigstunet, men ikke ressurssenteret og innføringsbarnehage på Johannes læringssenter*
***inkludert Lenden, men ikke Johannes læringssenter og Kulturskolen*

Tabell 2.1 Utvikling i samlet antall årsverk

Økt bruk av digitale løsninger

Digitaliseringsstrategi for Stavanger kommune 2014-2029 og *IKT-strategi 2014-2017 for Stavanger kommune* ble sendt på høring. Mens digitaliseringsstrategien tar for seg de overordnede føringene for digitaliseringsarbeidet internt og eksternt, er IKT-strategiens oppmerksomhet rettet mot de driftsmessige IKT-tjenestene som er nødvendige for å videreutvikle gode digitale tjenester også i fremtiden. Strategiene ble behandlet i administrasjonsutvalget den 25. november og i bystyret 12. januar 2015.

Koordineringsgruppen *Digital innbyggerservice* jobber videre for å gi innbyggere og næringsliv et reelt digitalt førstevalg.

Store mengder av byarkivets (http://www.stavanger.kommune.no/byarkivet) digitaliserte arkivmateriale ble gjort tilgjengelig for innbyggerne og næringslivet gjennom nettutstillinger, referansemateriale, m.m. Byarkivet har digitalisert arkivmateriale som protokoller, foto og tegninger. Byarkivet har jobbet målrettet for å gjøre kommunens store samlinger av fotografier og tegninger mer tilgjengelige, og en egen fotoportal med nettinnsynsløsning ble utviklet i testversjon i 2014.

Arbeidet med digital katalog er videreført, og i løpet av 2014 har store mengder arkivmateriale og protokoller fått digital søkbar katalog. Katalogene overføres fortløpende til den nasjonale arkivportalen.

Tabellen under gir en oversikt over digitalisert arkivmateriale per 31.12.2014.

Digitalisert arkivmateriale	Antall
Digitaliserte foto	20 121
Antall arkiv med digital katalog	756
Digitaliserte tegninger og annet materiale	44 088

Tabell 2.2 Digitalisert arkivmateriale

Prosjekt digitalisering av kommunens eiendomsarkiv startet opp i august. Målet er at byggesaksarkivet, planarkivet, målebrev og seksjonerings- og delearkivet skal digitaliseres. Byggesak og Stavanger byarkiv har i perioden kartlagt arkivenes omfang. Arbeidet for å få automatiske situasjonskart (byggekart) er startet opp, og målet et er å ha løsningen på plass til sommeren 2015.

På senhøsten ble digital postkasse til innbyggerne og bedrifter, *SvarUt*, koplet mot sakarkivet ESA og innført som en pilot for Kultur og byutvikling. Piloten var hovedsakelig for utsending av brev innen byggesaksbehandling til næringsliv og enkeltpersoner. I november og desember ble det sendt ut 554 forsendelser via *SvarUt*. Av disse ble 156 lest i Altinn, resten ble sendt som brevpost. Fra desember ble piloten utvidet til å gjelde hele Kultur og byutvikling, og pilotperioden utvidet til ut januar 2015.

Servicetorget har innført elektronisk besøksregistering ved fire av kommunens administrasjonsbygg. Registreringsløsningen gir avlastning for resepsjonene økt sikkerhet og bedre service til besøkende. Arbeidet med å ta i bruk et nytt kundebehandlingssystem ved Servicetorget ble utsatt

Digitalt førstevalg internt

Stavanger kommune inngikk i august 2014 avtale med Software Innovation om kjøp av nytt digitalt sakarkiv (Public 360). Implementering av systemet ble samtidig startet som eget prosjekt, og det ble tilsatt en ekstern prosjektleder for daglig ledelse av prosjektet. I løpet av høsten er de fleste systemmodulene installert og kursing av prosjektdeltakere påbegynt.

Teknisk oppsett og testing av integrasjonen av sak- arkivsystemet mot nytt innkjøpssystem (Mercell), og elektroniske barnehagesøknader (Hypernet) ble utført i 2. tertial. Det ble implementert flere e-skjema, blant annet for avdelinger innen teknisk-, kultur- og oppvekstsektor. Innenfor områdene barnehage, kultur, idrett og teknisk ble det implementert nye e-skjema som er direkte integrert med sakarkivsystemet ESA for automatisert behandling.

Stavanger kommune arbeider for økt bruk av brukervennlige selvbetjeningsløsninger som verktøy i innbyggernes kommunikasjon med kommunen. Som en indikator på bruk av digitale løsninger ser man at det i 2014 vært en økning i bruk av VOF (varsle om feil), Byggsøk og antall klikk på kommunens nettsider.

Andel feilmeldinger via VOF (varsle om feil) var 55 % i 2014 og 43 % i 2013.

Antall innkomne byggesøknader via *Byggsøk* var 484 i 2014 og 204 i 2013. Prosentandel av totalen var 26 % i 2014 og 10 % i 2013.

Antall klikk (målt ved sidevisninger) på kommunens nettsider har økt fra 3,5 mill. i 2013 til 3,6 mill. i 2014.

Tilpasning og justering av organisering og arbeidsprosesser

Arbeidet med gjennomføring av organisatoriske tilpasninger på barnehageområdet har pågått i 2014. Administrasjonsutvalget behandlet sak om organisering av barnehageområdet i mars 2014. Ressursfordelingsmodellen og samordningen av administrative ressurser og oppgaver er gjennomgått og

tilpasset. Det ble vedtatt å styrke strategisk ledelse og styring med to nye stillinger innen barnehageområdet.

Stavangerbarnehagen har en felles kvalitetsplattform for personalets pedagogiske kompetanse. Den består av språk-, relasjons-, interkulturell- og tidlig innsats kompetanse. I 2014 ble det gjennomført grunnkurs i relasjons- og implementeringskompetanse.

Fire kommunale barnehager har deltatt i *Comenius-prosjektet*. Prosjektet har som mål å styrke samarbeidet mellom foreldre med flerkulturell bakgrunn og barnehagen, og bidra til forskning og kunnskapsbasert praksis. De ansatte som har ICDP-sertifikat (International Child Development Program) har fått tilbud om oppfriskningskurs.

I 2014 er det utarbeidet en ny finansieringsmodell for sykehjemmene. Denne ble presentert i sak 98/14 (http://www.stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=2059577&journalpostId=140000180782)til kommunalstyret for Levekår. Den nye finansieringsmodellen ligger tett opp mot rammefinansiering og innebærer en forenkling av arbeidet for så vel helse- og sosialkontorene som sykehjemmene. Det arbeides videre med forenkling av det administrative og forvaltningsmessige arbeidet ved helse- og sosialkontorene.

Sak vedrørende omdanning av Stavanger Eiendom til et KF vil ses i sammenheng med sak vedrørende vurdering av ny hovedstruktur for Stavanger kommune. Stavanger formannskap behandlet i juni 2014 sak 139/14 (http://www.stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=1927764&journalpostId=140000101459) – *Stavanger Natur- og idrettsservice KF – konsekvenser av omdanning til aksjeselskap.* I saken redegjorde rådmannen for fordeler og ulemper ved en eventuell omdanning av foretaket til aksjeselskap.

Styrking av HR funksjonen

I 2014 ble det utredet hvordan arbeidsgiverdelen av personal og organisasjon skal levere tjenester slik at kommunen styrker det systematiske og langsiktige arbeidet med å utvikle medarbeidere og organisasjon, slik føringene i arbeidsgiverstrategien sier. Daglig personalledelse skal også styrkes.

I 3. tertial har arbeidet med utforming og detaljering av ny organisering blitt videreført, og forslag til løsning ble sendt på høring til fagforeningene. Den nye organisatoriske løsningen for arbeidsgiverområdet innebærer også justeringer som skal imøtese interne utfordringer og bidra til at enheten er rustet til å møte framtidens behov for leveranser. Oppstart var opprinnelig planlagt 1. januar 2015, men det har vært nødvendig å bruke mer tid på arbeidet. Ny organisering planlegges nå fra september 2015.

Styrke tilstedeværelse i nasjonale og internasjonale kompetansemiljø

Stavanger kommune ønsker å styrke grunnlaget for det internasjonale arbeidet i egen organisasjon gjennom utarbeidelse av en egen internasjonal strategi. I den forbindelse skal det også etableres en mer samordnet struktur med sikte på koordinering og kompetansedeling. Dette arbeidet var det ikke kapasitet til i 2014 på grunn av stillingsstopp.

Sak 99/14 (http://stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=1880759&journalpostId=140000085285): *Oversikt over Stavanger kommunes internasjonale engasjement 2014* til formannskapet i mai inneholder blant annet en oversikt over internasjonale prosjekt og nettverk, som Stavanger kommune deltar i ved inngangen til 2014. Gjennom *Horisont 2020* er Stavanger sammen med Manchester og Eindhoven i 2014 blitt fyrtårnby i *Smarter Cities & Communities (SCC)* med prosjektet *Triangulum*. Triangulum innebærer utvikling, gjennomføring og deling av innovative løsninger på de tre fagområdene mobilitet, energieffektivisering og IKT.

I tråd med bystyrets budsjettvedtak vedtok formannskapet i 2. tertial sak 187/14 (http://stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=2006037&journalpostId=140000211452) å opprette en doktorgradsstilling i Stavanger kommune. Stipendiatstillingen er tilknyttet levekår og *Helsehuset i Stavanger*. Formålet med forskningsprosjektet er å studere effekten av tiltak innenfor *Frisklivssentralen*.

Bedre styringsinformasjon og beslutningsstøtte

I løpet av 2014 er det etablert en datavarehusløsning med datafangst fra økonomisystemet, HR-systemet og pleie- og omsorgssystemet. Datavarehuset leverer data til styrings- og ledelsesinformasjonssystemet (SOL). SOL skal brukes til å presentere styringsinformasjonen til organisasjonen. Grunnstrukturen for SOL-systemet ble ferdigstilt i 2014.

Brukerundersøkelser benyttes som et verktøy i kommunenes dialog med brukerne for å måle tilfredshet med bestemte kommunale tjenester. Brukernes tilbakemeldinger bidrar til å forme utviklingen av tjenestetilbudet. Ny medarbeiderundersøkelse ble gjennomført i 2014, mer informasjon om denne og øvrige brukerundersøkelser gjennomført i 2014 se kap 8.2.

Mer sektorovergripende internkontroll

Den sektorovergripende internkontrollen skal gi rådmannen vesentlig styringsinformasjon og betryggende kontroll.

Tertialrapportering etter ny mal inngikk i arbeidet for å bidra til betryggende kontroll. Det ble rapportert på status for de prioriterte innsatsområdene i kapittel 2: *Sammen for en levende* by og tekstvedtakene som ble fattet i forbindelse med bystyrets behandling av handlings- og økonomiplanen for 2014 – 2017 inkludert formannskapets vedtak 13. februar 2014 (FSK-sak 26/14 (http://www.stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=1797582&journalpostId=140000011790)) og bystyrets vedtak 28. april 2014 (bystyresak 53/14 (http://www.stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=1826356&journalpostId=140000054435)). Kommunens samlede utfordringsbilde, med seks særskilt prioriterte utfordrings- og innsatsområder, innebærer en risikovurdering av både eksterne og interne forhold.

Kommunen har styrket sin kompetanse på forebygging av korrupsjon og misligheter ved å delta på samlinger i antikorrupsjonsnettverk arrangert av KS og Transparency International. Det er i tillegg arrangert seminar i samarbeid med Rogaland revisjon om temaet.

Tjenesteområdene gjennomfører internkontroll ved hjelp av system, rutiner og rapporter som er tilpasset fagområdene.

Etikk

Plan for etikk og forebygging av misligheter og korrupsjon (http://www.stavanger.kommune.no/PageFiles/193978/Plan%20for%20etikk%20og%20forebygging%20av%20misligheter%20og%20korrupsjon.pdf) ble vedtatt av bystyret i april. Planen la til grunn en rekke tiltak, herunder ny etisk standard, opplæring i etikk, verdier og forebygging av misligheter og korrupsjon, nye varslingsretningslinjer, etikkveileder og medlemskap i Transparency International Norge[1] (http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-admin/post.php?post=283&action=edit#_ftn1).

Ny etisk standard for ansatte og folkevalgte ble også vedtatt av bystyret i april, og følges opp kontinuerlig blant annet gjennom formidling på intranett, opplæring til ledere og ansatte, i ansettelsesbrev og gjennom prosesser på arbeidsplassen.

Etikk og etiske refleksjoner er en integrert del av yrkesprofesjonen både innen levekår og i skoler og

barnehager.

Etikkportalen på intranettet er forbedret og inneholder lenker til etisk standard, etikkveileder, eksempler på dilemmatrening med mer. Kompetansedelingsdagen for alle ansatte ble avholdt mai, med etikk som hovedtema.

Administrasjonsutvalget godkjente reviderte retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold i september. Det er avholdt to seminar om varsling av kritikkverdig forhold hvor 120 ledere, tillitsvalgte og personalmedarbeidere deltok. Det er også avholdt flere kurs for verneombud. I tillegg planlegges det seminar for rektorer og barnehagestyrere. Politikere og ansatte er blitt oppfordret til registrering i Styrevervregisteret.

[1] (http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-admin/post.php?post=283&action=edit#_ftnref1) Medlemskap i Transparency International Norge innebærer at Stavanger kommune bidrar til felles innsats for åpenhet, integritet og ansvarlighet i samfunnet for å forhindre korrupsjon og misligheter

Omstillings- og innovasjonsmidler

For å stimulere til omstilling og fornying avsatte bystyret i Handlings- og økonomiplanen for 2014-2017 midler til gjennomføring av innovasjonstiltak som kan forventes å gi en framtidig effektiviseringsgevinst. I den krevende økonomiske situasjonen kommunen er inne i, er innovasjonsarbeidet særlig viktig. Administrasjonsutvalget har vedtatt retningslinjer og foretatt den formelle tildelingen av midlene.

Det ble søkt om å få tildelt totalt kr 8,3 mill. til omstilling og innovasjon i 2014. 7 av de 24 som søkte fikk til sammen kr 1 mill. Prosjektene som fikk midler var: Levekår: *Etablering av doktorgradsstilling i Stavanger kommune*, Barn og unge, frivillighet: *Etablering av kommunikasjonsplattformen CrossWall*, Hverdagsrehabilitering: *Teamutvikling – hverdagsrehabilitering*, Helsestasjonstjenesten: *Veiledning om kosthold og helse til gravide innvandrerkvinner på helsestasjonen ved bruk av SOMHA-app for iPad*, Ressurssenteret for styrket barnehagetilbud: *IKT og videreutvikling av system for søknadsregistrering mv*, Fysio- og ergoterapitjenesten: *Innkjøp av 6 felles nettbrett og smart-telefoner til alle ansatte i Fysio-ergoterapitjenesten* samt Stavanger byarkiv: *Fotoportal*.

2.6 En attraktiv arbeidsgiver

Målrettet rekruttering

Stavanger kommune hadde 24 887 søkere til 825 utlyste stillinger i 2014. Dette er omtrent like mange søknader som i 2013, men det var 215 færre utlysninger. Det vil si at det i snitt var 23 søknader per stillingsutlysning i 2013 mot 30 i 2014. Det var 84 203 besøkende på kommunens «jobb- og karrierside».

De som ble ansatt i Stavanger kommune i 2014 brukte følgende kilder når de søkte jobb: stavanger.kommmune.no/jobb 43 %, NAV 7 %, finn.no 27 %, og uidentifisert 20 %. Sosiale medier som Facebook er også tatt i bruk i rekrutteringskampanjer. Fra august 2014 begynte virksomhetene selv å betale for annonsering på finn.no. Det resulterte i færre søknader fra finn.no siden flere velger vekk denne annonsekanalen.

Stimuleringstiltak som rekrutteringsboliger, etableringstilskudd og barnehageplasser til medarbeidere er videreført. Fem av seks søknader om tjenestebolig ble innvilget. Kommunen mottok 11 søknader om etableringstilskudd og 39 søknader om barnehageplass hvorav 30 fikk innvilget plass.

For å stimulere til økt rekruttering av medarbeidere med annen etnisk bakgrunn, blir rådgiver- og

lederstillinger lyst ut på inkludi.no. Inkludi.no er en portal for innvandrere med høyere utdanning.

Arbeidet med å kartlegge og heve nødvendig stillingsspesifikk norskkompetanse hos medarbeidere er videreført i 2014. Administrasjonsutvalget behandlet i mai sak om norskkrav og norskopplæring (sak 36/14 (http://stavanger.kommune.no/Templates/eDemokrati/Services/DokumentHandlerSRU.ashx?dokumentId=1879159&journalpostId=140000100846)). Det ble besluttet at kommunen skal stille grunnleggende norskkrav til sine ansatte basert på felles europeisk rammeverk.

Arbeidet med å kartlegge og styrke norskferdigheter til ansatte innvandrere er i første omgang gjennomført innenfor levekår hvor det er satt i gang norskopplæring for 24 ansatte.

Mulighetene for å kvalifisere utenlandske sykepleiere ble kartlagt i 2014. Det arbeides videre med å avklare hvordan Stavanger kommune kan bistå de som har fått den teoretiske utdanningen sin godkjent av Statens autorisasjonskontor, men som mangler kurs i nasjonale fag og/eller veiledet praksis.

Alternative turnuser

Stavanger kommune har arbeidet for å utvikle/legge til rette for flere muligheter for alternative turnuser. Antallet alternative arbeidstidsordninger er svakt økende. Nye turnusordninger innebærer i hovedsak lange helgevakter, som krever godkjenning av fagforeningene sentralt. I hovedsak blir de godkjent, men det medfører ofte lang saksbehandlingstid og enkelte ganger ulike svar fra de ulike sentrale fagforeningsleddene. Alternative arbeidstidsordninger utover lengre helgevakter er fortsatt utfordrende å få godkjent av fagforeningene.

Systematisk og målrettet medarbeiderutvikling

Som en del av arbeidet med systematisk og målrettet medarbeiderutvikling er tiltak fra *Plan for strategisk kompetansestyring* integrert i den arbeidsgiverpolitiske handlingsplanen. Flere av de planlagte aktivitetene ble ikke gjennomført i 2014, siden arbeidet med å utrede ny tjenestemodell for arbeidsgiverområdet i Personal og organisasjon har vært prioritert.

Utvikling av verktøy for rekruttering og utvikling av medarbeidere

Kompetanse- og medarbeiderutviklingsmodulen skal gi støtte i ansettelsesprosesser og i oppfølgingen av medarbeidere. Over 50 prosent av de ansatte i Stavanger kommune har hittil registrert sin kompetanse i modulen, og stadig flere virksomheter tar denne i bruk i sitt langsiktige kompetansearbeid. Det er gjennomført en rekke kurs i bruk av verktøyet. Arbeidet med å utarbeide et nytt opplegg for medarbeidersamtalen er utsatt til 2015.

KommIT[1] og Stavanger kommune skal gjennomføre et arbeid for å videreutvikle den nasjonale digitale læringsarenaen. Denne kan tilpasses kommunens behov for kompetansestyring og skal bedre sammenhengen mellom kommunens mål og overordnede strategier og virksomhetenes arbeidsprosesser. Utvikling av ny kursmodul og digital læringsarena for e-læring blir integrert med Kompetanse- og medarbeiderutviklingsmodulen. Den nye digitale læringsarenaen vil gi mange nye muligheter for e-læring og systematisk kompetanseutvikling. Det arbeides med å utvikle kompetanseforventninger (kompetansekatalog) og rollebeskrivelser i kompetanse og medarbeiderutviklingsmodulen. Kompetanseplanleggingen på virksomhetsnivå og for enkelte ansatte er også påbegynt og det samme er et prosjekt for å utvikle opplæringsplaner.

Videreutvikling av godt og tydelig lederskap

Lederskolen innen skoleområdet (rektorskolen) startet opp med 33 studenter i januar 2014 og avsluttes våren 2015. Ved oppstart var 21 av studentene lærere og 12 var avdelingsledere. To av studentene har

sluttet.

Lederutdanning barnehage har gått over tre semester og ble avsluttet januar 2015. Lederutdanningen er et samarbeid med Universitetet i Agder. 20 barnehagelærere har gjennomført programmet.

Lederutdanningen for levekår og barn og unge har gått over tre semester og ble avsluttet i desember 2014. Programmet ble gjennomført som et samarbeid mellom Stavanger kommune og Handelshøyskolen BI Stavanger. 27 deltakere fra levekår og barn og unge deltok på lederprogrammet på BI.

Stipendordning

Det var 55 søknader til Stavanger kommunes stipend for etter- og videreutdanning i 2014. Det ble tildelt 34 nye stipend, mens 14 ansatte videreførte stipendet fra 2013. Til sammen ble det utdelt stipend for kr 724 600 gjennom denne ordningen i 2014.

I 2014 fikk kommunen ni nye pedagogiske ledere, tre nye sykepleiere og to nye vernepleiere. Det ble tildelt 17 nye stipend til høyere utdanning innenfor områder det er utfordrende å rekruttere til; pedagogisk leder (10), sykepleier (3) og vernepleier (4). I desember mottok 21 ansatte stipend.

Mangfold og likestilling på arbeidsplassen

Stavanger kommune jobber for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Dette gjelder alder, kjønn, etnisitet, nedsatt funksjonsevne og seksuell orientering. Stavanger kommune har på bakgrunn av *Strategi for likestilling og mangfold 2013-2020* (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/Planer%20og%20strategier/SK%20Likestilling%20oppdatering%200110b.pdf) utarbeidet *Handlingsplan for likestilling og mangfold 2014-2017*.

Etnisitet

Stavanger kommune vil øke lederes og ansattes flerkulturelle kompetanse. I 2014 ble det gjennomført opplæring for ledere og ansatte i flerkulturell forståelse, tro og livssyn og kommunikasjon. Dette er en del av lederopplæringen for nye ledere og det tilbys kurs i temaet ved behov. Stavanger kommune ønsker å rekruttere innvandrere til leder og rådgiverstillinger gjennom *Global Futures program* og gjennom annonsering av slike stillinger i portalen inkludi.no.

For å øke kunnskapen om mangfold og likestilling ble Stavanger kommune i 2014 medlem av *Intercultural Cities (ICC)*.

Likestilling og kjønn

I Stavanger kommune skal likestillingsperspektivet være en naturlig og integrert del i barnehager og skoler. Kommunen arbeider målrettet for en heltidskultur og 71 % av alle ansatte har 80 % stilling eller mer. Dette er en økning på 1,2 % fra 2013. Det er en større andel menn i 100 % stillinger enn kvinner. 55,3 % av kvinner har 100 % stilling og 67,7 % av menn har 100 % stilling. Andelen menn i 80 % stilling eller mer øker mer enn for kvinner.

Kjønnsfordeling per tjeneste- og virksomhetsområde per 2014

Stavanger kommune har 81 prosent kvinnelig ansatte. Denne andelen er uendret de siste tre årene. Størst andel kvinnelige ansatte finnes i oppvekst og levekår.

Kjønnsfordeling per tjeneste- og virksomhetsområde per 2014	Andel kvinner	Andel menn	Endring i andel menn fra 2013 (%)
Tjenesteområder			
Oppvekst og levekår	83	17	-
Bymiljø og utbygging	33	67	1
Kultur og byutvikling	46	54	7
Personal og organisasjon	72	28	2
Økonomi	62	38	–2
Virksomhetsområder			
Grunnskole	78	22	0
Helse og sosial kontor	94	6	–2
Hjemmebaserte tjenester	81	19	0
Kommunale barnehager*	95	5	0
Sykehjem	89	11	0
Stavanger kommune	81	19	0

**Ressurssenter for styrket barnehagetilbud er med i grunnlaget for 2013, men ikke i 2014*

Tabell 2.3 Kjønnsfordeling per tjeneste- og virksomhetsområde

Kjønnsfordeling og stillingsgrupper

Kjønnsfordeling og stillingsgrupper	Andel kvinner (%)	Andel menn (%)	Endring i andel menn fra 2013 (%)
Ufaglærte	80	20	0
Fagarbeidere	88	12	0
Stilling med krav om høyskole-/bachelorutdanning	86	14	0
Stilling med krav om høyskoleutdanning. Med ytterligere spesialutdanning	80	20	1
Mellomledere	65	35	–2
Virksomhetsledere, avdelingsledere og direktører	76	24	–4
Akademikere	63	37	0

Tabell 2.4 Kjønnsfordeling og stillingsgrupper

Kjønnsfordelingen i de ulike stillingsgruppene viser at det er en liten økning i andel menn i stillinger med krav til høyskoleutdanning med ytterligere spesialutdanning, mens det i lederstillinger er en reduksjon i

andelen menn. I alle andre stillingsgrupper er det ingen endring i fordelingen mellom menn og kvinner.

Figur 2.8 viser fordelingen av stillingsprosent for kvinner og menn for kommunen samlet. Den viser at 71 % av de ansatte har en stillingsprosent på 80 % eller mer. Andelen er 70 % for kvinner og 74 % for menn. Sammenlignet med 2013 er det en økning i andelen ansatte med stillingsprosent i 80 % eller mer på 1,2 %. Økningen er større for menn enn for kvinner. Det er langt større andel av menn i 100 % stilling enn kvinner.

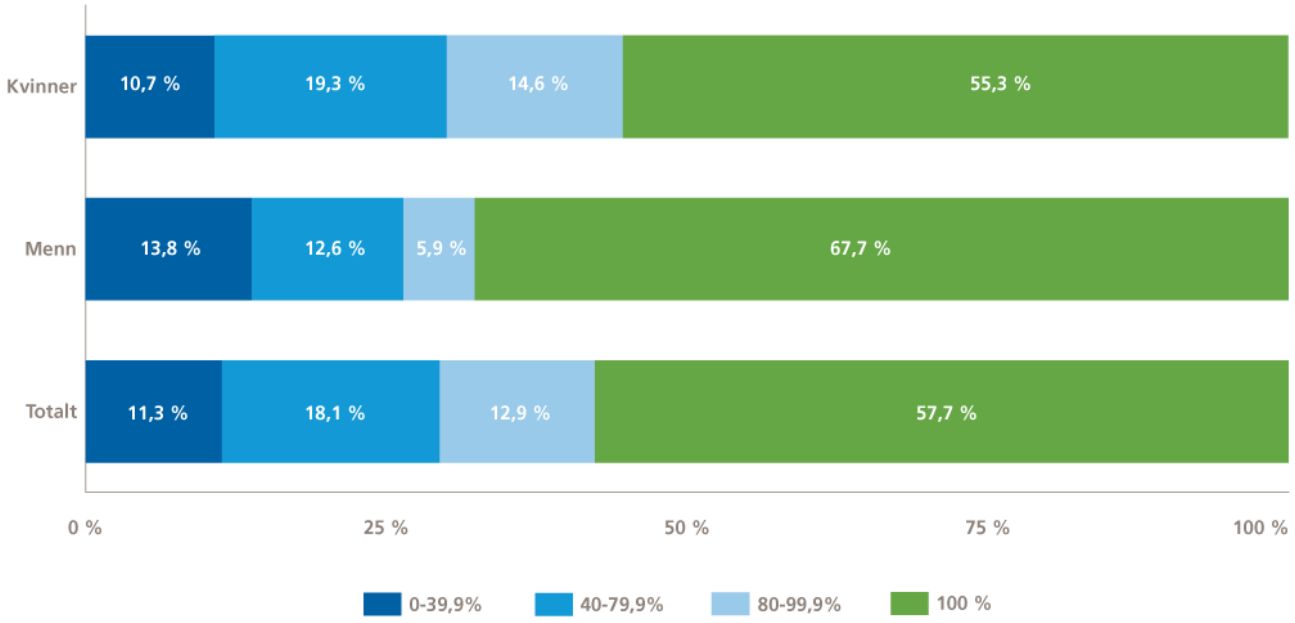

Figur 2.8 Stillingsprosent fordelt på kjønn

Gjennomsnittlig lønn og stillingsgrupper 2014

Stillingsgrupper	Gjennomsnittslønn kvinner (kr)	Gjennomsnittslønn menn (kr)	Kvinners lønn i % av menns lønn
Ufaglærte	325 718	308 330	106 %
Fagarbeidere	373 499	370 154	101 %
Stilling med krav om høyskole-/bachelorutdanning	436 489	433 571	101 %
Stilling m/krav om høyskoleutdanning m/ytterligere spesialutdanning	497 373	501 427	99 %
Mellomledere	560 613	554 586	101 %
Virksomhetsledere, avdelingsledere og direktører	699 950	789 482	88 %
Akademikere	559 361	590 338	95 %

Tabell 2.5 Gjennomsnittslønn per stillingsgruppe

En sammenligning av stillingsgruppene, tabell 2.5, viser at kvinner og menn i stillingsgruppene som følger lokale eller sentrale minstelønnsstiger ikke har store forskjeller i lønn. Tabellen viser også at forholdsmessig flere kvinner enn menn er gitt individuelle lønnstillegg. Kvinnelige virksomhetsledere, avdelingsledere og direktører har i gjennomsnitt 88 prosent av menns lønn. Hovedårsaken til dette finnes på virksomhetsledernivået hvor 56 av 58 barnehagestyrere er kvinner, mens det blant rektorer er flest menn.

Styrere i barnehagene har i gjennomsnitt ca. kr 120 000 mindre i årslønn enn rektorer.

Lønnsforhold, tjeneste- og virksomhetsområde

Lønnsforhold, tjeneste- og virksomhetsområde	Gjennomsnittslønn kvinner (kr)	Gjennomsnittslønn menn (kr)	Kvinners lønn i % av menns lønn
Stavanger kommune	421 076	449 187	94 %
Tjenesteområder			
Oppvekst og levekår	415 334	425 214	98 %
Bymiljø og utbygging	558 444	550 323	102 %
Kultur og byutvikling	549 670	588 896	93 %
Personal og organisasjon	492 752	580 800	85 %
Økonomi	492 753	504 233	98 %
Virksomhetsområder			
Kommunale barnehager*	395 108	355 044	111 %
Grunnskole	454 482	461 702	98 %
Helse og sosial kontor	461 353	546 400	84 %
Hjemmebaserte tjenester	371 843	347 751	107 %
Sykehjem	374 348	376 434	99 %

Tabell 2.6 Lønnsforhold, tjeneste- og virksomhetsområde

Tallene i tabellen skiller ikke mellom de ulike kapittelområdene. Det finnes flest kvinner i stillinger uten krav om utdanning og blant fagarbeidere og merkantilt personell. Det er også disse stillingene som er lavest lønnet i Stavanger kommune. Størst lønnsforskjeller er det ved helse- og sosialkontorene. Oversikten viser at det her er få menn, og at disse innehar leder- og spesialiststillinger. For de andre tjenesteområdene er det mindre lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Kjønnsdelt statistikk, permisjonsuttak

Statistikken viser at kvinnelige ansatte i snitt hadde et fravær på 0,4 % av mulige dagsverk på grunn av barns sykdom, mens menn hadde et fravær på 0,3 % av mulige dagsverk. Vi ser at kvinners fravær på grunn av foreldrepermisjon og omsorg er langt høyere enn menns. Tallene kan indikere at menn tar ut fedrekvoten på 10 uker, og at kvinner tar ut den resterende delen av foreldrepermisjonen.

Tapte dagsverk	I alt (%)	Kvinner (%)	Menn (%)
Lønnet permisjon			
Lønnet permisjon i alt	3,5	3,9	1,3
Sykt barn	0,4	0,4	0,3
Fødsel og omsorg	3,1	3,5	1,0
Ulønnet permisjon	**0,1**	**0,1**	**0,1**

Tabell 2.7 Tapte dagsverk i prosent av mulige dagsverk (tall fra Agresso)

Sykefravær og nedsatt funksjonsevne

Stavanger kommune inngikk i november 2014 ny IA- avtale. Samtidig startet arbeidet med å sette mål og utarbeide en ny handlingsplan for IA-arbeidet.

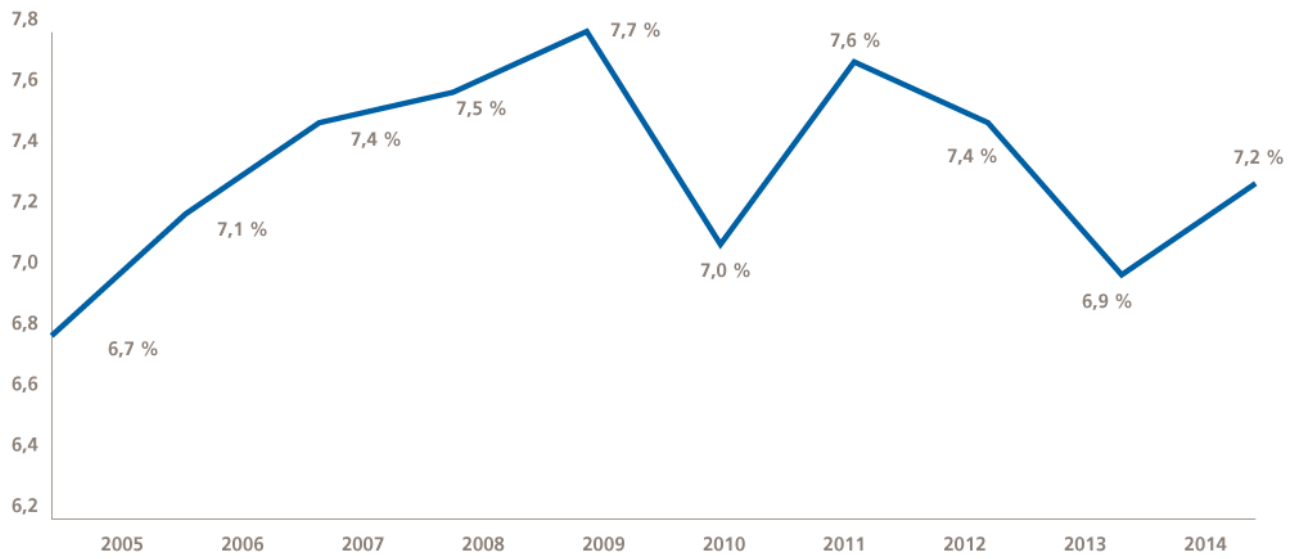

Figur 2.9 Utvikling i sykefraværsprosent 2005-2014

Samlet sykefravær i Stavanger kommune var i fjor på 7,2 %. Det er 0,3 prosentpoeng økning fra 2013 og 1,2 prosentpoeng over målet på 6 %, men fortsatt lavere enn i 2011 og 2012. Blant de store virksomhetsområdene hadde skolene en nedgang i fraværet, mens hjemmebaserte tjenester, sykehjem og barnehageområdet hadde en økning. Figur 2.10 viser at kvinner har dobbelt så høyt sykefravær som menn. Kjønnsforskjellene i sykefravær i Stavanger kommune følger samme mønster som sykefraværet på landsbasis.

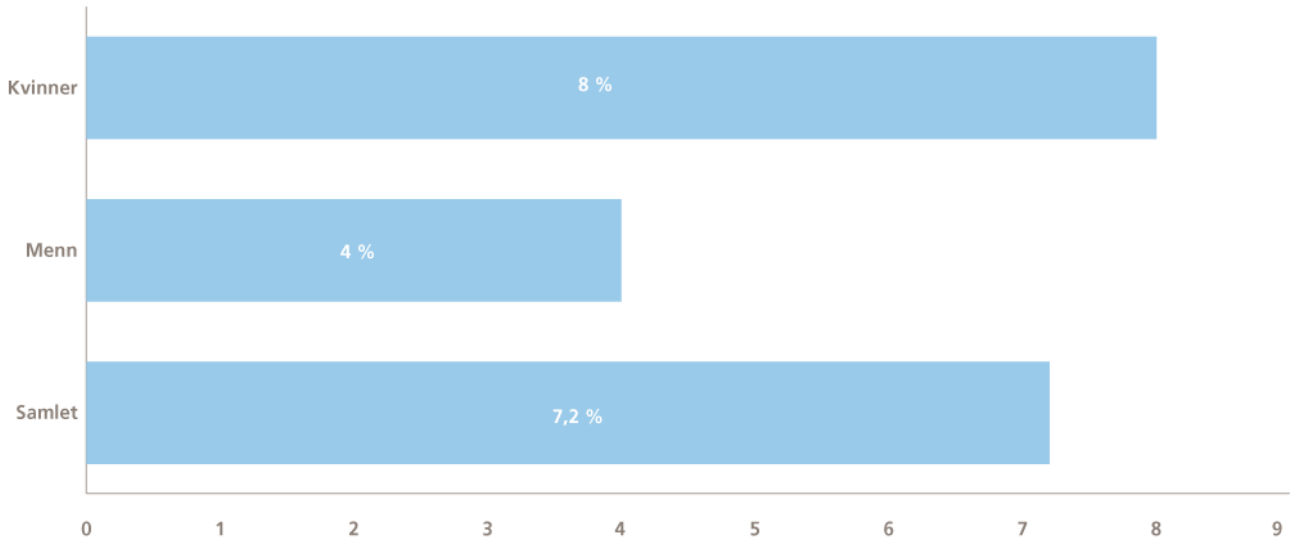

Figur 2.10 Sykefravær 2014 fordelt på kjønn

Sykefraværsprosent	Sykefraværsprosent 2013	Sykefraværsprosent 2014	Resultatmål
Stavanger kommune samlet (eks KF)	**6,9 %**	**7,2 %**	**6 %**
Tjenesteområde			
Oppvekst og levekår	7,3 %	7,6 %	6 %
Bymiljø og utbygging	5,3 %	4,8 %	4,5 %
Kultur og byutvikling	2,7 %	2,4 %	4,5 %
Personal ogorganisasjon (eks lærlinger)	4,3 %	3,9 %	4,5 %
Økonomi	4,6 %	6,3 %	4,5 %
Utvalgte virksomhetsområder			
Kommunale barnehager (Inkl. Hertervigtunet, eks. Resurssenter)	9,6 %	10,1 %	7,5 %
Grunnskole (inkludert Lenden, men uten PPT, Kulturskolen og Johannes)	6,1 %	5,8 %	6 %
Helse og sosial kontor (Eks Nav)	4,8 %	5,4 %	6 %
Hjemmebaserte tjenester	7,9 %	8,8 %	7,5 %
Sykehjem	7,3 %	8 %	7,5 %

Tabell 2.8 Sykefraværsprosent

Stavanger kommune har som mål å rekruttere flere personer med nedsatt funksjonsevne og kvalifiserte søkere skal kalles inn til intervju. I handlingsplan for IA-arbeidet gis personer med nedsatt funksjonsevne mulighet til å utprøve arbeidsevnen og få arbeidspraksis gjennom praksisplasser. Det legges til rette for at ansatte med nedsatt funksjonsevne kan utnytte restarbeidsevnen. Dette viser også i tall fra KLP for uførepensjonering. Det er flere nye uføre med gradert uførestønad enn nye som mottar 100 %. Gjennomsnittsalderen for de som blir delvis uføre er 50 år, mens gjennomsnittsalderen for de som går fra delvis ufør til 100 % ufør er 56.

AFP og avgangsalder

Ved årsskiftet var det totalt 400 fast ansatte i aldersgruppen 62- 66 år i Stavanger kommune, fordelt på 303 kvinner og 97 menn. 231 personer mottok AFP ved utgangen av 2013, mens det ved utgangen av 2014 var 255. Det er en økning på 10,4 prosent i antall mottakere av AFP. Tall fra *Kommunal landspensjonskasse* (KLP) viser at gjennomsnittlig alder for ansatte som slutter for å bli alders- eller AFP-pensjonist i Stavanger kommune er 64,9 år. Det er reduksjon i avgangsalderen fra 65,8 år i 2013, til 64,9 år i 2014. Det er mange yrkesgrupper i Stavanger kommune som har særaldersgrense på 65 år og det påvirker avgangsalderen. For å utsette pensjoneringstidspunktet og unngå at seniorene tar ut AFP gis det tilbud om seniorsamtaler og senioravtaler. Ved utgangen av av 2014 var det 278 seniorer som hadde senioravtale. Andelen seniorer som har inngått senioravtale var 69,5 prosent ved utgangen av 2014. På samme tidspunkt i 2013 var andelen 67,8 prosent. Antall seniorer øker og andelen som inngår senioravtale øker.

Gjennomsnittlig avgangsalder AFP og alderspensjon 2014	Antall	Alder
AFP 62-64	25	63
AFP 65-66	10	65
Alderspensjon 85 års regelen[2]	5	62
Alderspensjon	25	68

Tabell 2.9 Gjennomsnittlig avgangsalder AFP og alderspensjon 2014. Tall fra KLP, personer som tok ut 100 % pensjon.

[1] KommIT er et program for IKT-samordning i kommunesektoren og ble vedtatt av hovedstyre i KS før sommeren 2014.

[2] 85 års regelen, gjelder for ansatte i visse grupper med særaldersgrense 65 år eller lavere. Da kan man fratre med pensjon fra tjenestepensjonsordningen inntil 3 år før denne aldersgrensen hvis summen av din alder og samlet medlemstid i KLP eller andre offentlige tjenestepensjonsordninger er minst 85 år.

3 Økonomisk resultat

3.1 Økonomiske hovedtall/Finansielle nøkkeltall
3.2 Analyser av driftsregnskapet
3.3 Finansielle målsettinger
3.4 Analyser av investeringsregnskapet
3.5 Analyser av balanseregnskapet
3.6 Likviditet og soliditet
3.7 Finansforvaltning
3.8 KOSTRA – sammenligning av økonomiske nøkkeltall

Lav skattevekst og et høyt aktivitetsnivå innenfor tjenestene bidro til et negativt netto driftsresultat på kr 107 mill. i 2014. Investeringene utgjorde kr 1 mrd. Lav egenfinansiering av investeringene medførte at gjeldsgraden økte. Regnskapsmessig årsresultat for bykassen etter strykninger på kr 51 mill. ble på kr 0. Samlede disposisjonsfond ble kraftig redusert og ved utgangen av 2014 er nivået på fondene for lave til å gi en reell økonomisk handlekraft på kort og lengre sikt.

3.1 Økonomiske hovedtall/Finansielle nøkkeltall

Økonomiske resultat omhandler i all hovedsak Stavanger kommune som bykasse. De kommunale foretak er omtalt særskilt.

Rådmannen vurderer samlet sett den økonomiske situasjonen for bykassen som utfordrende med bakgrunn i endrede rammebetingelser i 2014. Året bar preg av den lave skatteinngangen i slutten av 2013 og utover i 2014 etter flere år med god skattevekst. Budsjett for frie inntekter ble nedjustert med kr 187 mill. i løpet av året. For å tilpasse kommunen de endrede forutsetningene på kort sikt, ble driftsmidler til investeringer redusert med kr 70 mill., disposisjonsfond redusert med kr 58,6 mill. og driftsbudsjettet betydelig justert av bystyret ved behandling av tertialrapportene.

Tjenesteområder	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Sum Rådmann, stab og støttefunksjoner	297 951	313 167	15 216	95,1	297 113
Sum Oppvekst og levekår	5 587 822	5 525 616	–62 206	101,1	5 333 416
Sum Bymiljø og utbygging	–33 213	–55 435	–22 222	59,9	–22 805
Sum Kultur og byutvikling	198 068	197 314	–754	100,4	184 454
Sum Tjenesteområder	**6 050 628**	**5 980 662**	**–69 966**	**101,2**	**5 792 178**

Tabell 3.1 Hovedtall per tjenesteområde. Alle tall i 1000 kr

Økonomiresultatet på tjenesteområdene viser at det samlet sett har vært god økonomistyring, men likevel fremkommer det avvik på flere virksomhetsområder. Av et budsjett på kr 5,98 mrd. viser resultatet et merforbruk på kr 69,96 mill., se tabell 3.1, og utgjør 1,2 %. Etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester er fortsatt stor, behovet for økonomisk sosialhjelp har økt, fosterhjemsutgiftene er høye og det er flere barn i ikke-kommunale barnehager enn forutsatt. Vedlikeholdsutgiftene til kommunale boliger ble høyere enn planlagt.

Pensjonspremiene økte med 36 % fra 2013 og er i hovedsak motvirket av tilsvarende inntektsføring av premieavvik. Akkumulerte premieavvik (http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/wp-admin/post.php?post=603&action=edit) økte med kr 120,7 mill. ved nyttår til et nivå på kr 528,3 mill. og innebærer framtidige kostnader. Samlede disposisjonsfond ble kr 45,2 mill. Nivået er lavere enn intensjonen i kommunens eget finansforvaltningsreglement (http://stavanger.kommune.no/Finansforvaltningsreglement/) om over tid å ha et bufferfond på minimum av det som stresstesten over finansiell risiko viser. Stresstesten viser kr 61,7 mill. per 31.12.2014.

Investeringsregnskapet viser et mindreforbruk på kr 174 mill. og skyldes i hovedsak tidsforskyvninger i

fremdrift på flere prosjekter. Den vedtatte finansieringen for investeringsprosjekter baseres på planer for gjennomføring. Faktorer som byggesøknad, regulering, prosjektering og anbudsfase påvirker planlagt framdrift og medfører tidsforskyvning mellom årene. I noen tilfeller kan dette medføre at prosjektene blir ferdigstilt senere enn opprinnelig planlagt.

Videre følger først de overordnede tallstørrelsene og deretter mer detaljerte analyser på drifts-, investerings- og balanseregnskapet.

Finansielle målsettinger

Stavanger kommune har veletablerte finansielle og langsiktige målsettinger for kommunens økonomiske disposisjoner. På kort sikt kan resultatoppnåelsen variere, mens de på lengre sikt må oppnås for å skape en robust og bærekraftig økonomi. Måloppnåelsen i 2014 er lavere enn måltallene i kommunens finansielle strategi. Utfyllende omtale gis i kapittel 3.3 (http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/3-okonomisk-resultat/3-3-finansielle-malsettinger/).

Finansielle målsettinger	Mål (langsiktig)	Resultat 2014	Resultat 2013
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	3 %	-1,2 %	1,9 %
Egenfinansieringsgrad i % av investeringene	> 50 %	47 %	42 %
Gjeldsgrad i % av driftsinntektene	< 60 %	60 %	56 %

Tabell 3.2 Finansielle målsettinger

Driftsregnskapet

Driftsregnskapet for 2014 viser et null-resultat etter strykninger i henhold til regnskapsforskriften (http://lovdata.no/forskrift/2000-12-15-1424/%A49) med til sammen kr 51,4 mill. Kr 1,6 mill. i overføring av driftsmidler til investeringer og samtlige av bystyrets vedtatte avsetninger til disposisjonsfond er strøket, herunder også oppbyggingen av kursreguleringsfondet.

Brutto driftsresultat ble negativt i 2014 med kr -316,0 mill. mot kr -72,9 mill. i 2013.

Brutto driftsresultat er differansen mellom brutto driftsinntekter og brutto driftsutgifter. Brutto driftsresultat korrigert for finanstransaksjoner gir netto driftsresultat.

Netto driftsresultat ble negativt i 2014 og utgjør kr -106,6 mill. mot kr 160,4 mill. i 2013. Resultatene framkommer i tabell 3.3.

Når netto driftsresultat korrigeres for budsjetterte overføringer til investeringsregnskap, avsetning til og bruk av fond, samt bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk, får en et regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk.

Hovedoversikt drift	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Regnskap 2013
Sum driftsinntekter	8 825 166	8 781 103	8 661 101
Sum driftsutgifter	9 141 215	9 124 214	8 734 019
Brutto driftsresultat	**–316 050**	**–343 111**	**–72 918**
Resultat eksterne finanstransaksjoner	–259 186	–286 350	–201 774
Motpost avskrivninger	468 671	443 593	435 134
Netto driftsresultat	**–106 565**	**–185 868**	**160 441**
Netto avsetninger, fond	–111 212	–190 515	–9 260
Overført til investeringsregnskapet	4 647	4 647	143 418
Regnskapsmessig mindreforbruk	**0**	**0**	**7 763**

3.3 Sammendrag av hovedoversikt drift 2014. Alle tall i 1000 kr

Investeringsregnskapet

Brutto investeringsutgifter ble kr 1 mrd. i 2014. Dette er kr 174 mill. lavere enn budsjettert og er en følge av endret framdrift i gjennomføringen av flere investeringsprosjekter.

53 % av investeringene ble finansiert av låneopptak. Investeringsinntektene ble noe høyere enn budsjettert, mens overføringen fra drift til investering ble vedtatt saldert i *tertialrapport per 31.08.2014* og medførte økt låneopptak og redusert egenfinansieringsgrad.

Investeringsregnskap	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Avvik	Regnskap 2013
Sum investeringsinntekter	–430 283	–409 908	20 375	–233 093
Brutto Investeringsutgifter	1 011 681	1 185 982	174 301	1 181 747
Finanstransaksjoner	770 861	769 420	–1 441	606 315
Finansieringsbehov (linje 5-6-7)	**1 352 259**	**1 545 494**	**193 235**	**1 554 969**
Udekket	0	0	0	76 624

Tabell 3.4 Investeringsregnskap. Alle tall i 1000 kr.

Balanseregnskapet

Balanseregnskapet (beløp i hele mill. kr.)	Regnskap 2014	Andel 2014	Regnskap 2013	Andel 2013
Anleggsmidler	22 907	91,9 %	21 312	92,1 %
Omløpsmidler	2 022	8,1 %	1 831	7,9 %
Sum eiendeler	**24 929**	**100,0 %**	**23 143**	**100,0 %**
Egenkapital	7 734	31,0 %	7 274	31,4 %
Langsiktig gjeld	15 639	62,7 %	14 384	62,2 %
Kortsiktig gjeld	1 556	6,2 %	1 485	6,4 %
Sum egenkapital og gjeld	**24 929**	**100,0 %**	**23 143**	**100,0 %**
Arbeidskapital	**466**		**346**	

Tabell 3.5 Balanseregnskap. Beløp i hele mill. kr.

Balanseregnskapet per 31.12.2014 viser at omløpsmidlene utgjør kun 8,1 % av eiendelene mens anleggsmidlene utgjør resterende 91,9 %. Økt andel anleggsmidler fra 2013 er blant annet et resultat av investeringsnivået i 2014. Den langsiktige gjeldsforpliktelsen øker mer enn oppbyggingen av egenkapitalen. Arbeidskapitalen er styrket med kr 120 mill. fra 2013 til 2014. Arbeidskapitalen er imidlertid svekket med kr 0,65 mill. til kr -62,5 mill. dersom den korrigeres for premieavviket på kr 528,3 mill. Arbeidskapitalen er nærmere omtalt i avsnitt 3.6.3 (http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/3-okonomisk-resultat/3-6-likviditet-og-soliditet/3-6-3-arbeidskapital/).

Hovedtall per tjenesteområde

Rådmann, stab og støttefunksjoner

Rådmann, stab og støttefunksjoner	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Forbruk i %	Regnskap 2013
Rådmann	6 856	8 545	1 689	80,2	6 388
Økonomi	144 383	150 933	6 550	95,7	143 279
Personal og organisasjon	116 586	121 462	4 876	96,0	117 172
Kommunikasjonsavdeling	6 546	7 428	882	88,1	6 219
Næring	5 680	6 794	1 114	83,6	6 648
Kommuneadvokat	7 144	6 741	–403	106,0	6 135
Politisk sekretariat	10 756	11 264	508	95,5	11 272
Sum Rådmann, stab og støttefunksjoner	**297 951**	**313 167**	**15 216**	**95,1**	**297 113**

Tabell 3.6 Hovedtall per tjenesteområde. Alle tall i 1000 kr.

Samlet for stab og støttefunksjoner viser regnskapsresultatet et mindreforbruk på kr 15,2 mill. Hovedårsakene er at IT-avd. og Kemner har inngått avtaler om tjenesteleveranser med omkringliggende kommuner og dette har gitt merinntekter. Samtidig er anskaffelse og implementering av nytt sak- og

arkivsystem forsinket og gav derfor mindreutgifter i 2014.

Barnehage

Barnehage	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Barnehage	1 082 151	1 068 236	–13 915	101,3	1 016 586
Ressurssenter for styrket barnehagetilbud	58 790	60 448	1 658	97,3	56 158
Sum barnehage	**1 140 942**	**1 128 684**	**–12 258**	**101,1**	**1 072 744**

Tabell 3.7 Barnehage. Alle tall i 1000 kr.

Samlet for barnehageområdet viser regnskapsresultatet et merforbruk på kr 12,3 mill. Hovedårsaken er flere barn i de ikke-kommunale barnehagene enn forutsatt.

Skole

Skole	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Grunnskole	1 346 278	1 333 190	–13 088	101,0	1 313 580
Johannes læringssenter	115 061	110 324	–4 737	104,0	111 427
Stavanger kulturskole	33 293	36 742	3 449	91,0	32 062
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	39 552	41 719	2 167	95,0	33 319
Sum skole	**1 534 184**	**1 521 975**	**–12 209**	**101,0**	**1 490 388**

Tabell 3.8 Skoler Alle tall i 1000 kr.

Innenfor skoleområdet viser regnskapsresultatet et samlet merforbruk på kr 12,2 mill. av en budsjettramme på kr 1,52 mrd. Avviket utgjør 0,9 %. Merforbruket er i all hovedsak relatert til økning i spesialundervisning til elever i private skoler og fosterhjemsplasserte barn i andre kommuner samt merforbruk ved enkelte skoler. I tillegg viser regnskapsresultatet et merforbruk på Johannes læringssenter som skyldes at antallet personer som utløser per capita tilskudd (persontilskudd) gikk ned, at skolen ikke lenger mottar resultattilskudd for norskprøver fra IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet), samt merutgifter til introduksjonsordningen. Kulturskolen har udisponerte midler som i hovedsak følger av utsatt vedlikehold av bygg, mens PPT sitt mindreforbruk skyldes vakante stillinger på høsten som følge av tilpasning til lavere budsjettramme fra og med 2015.

Barn og unge

Barn og unge	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Ungdom og fritid	70 377	71 629	1 252	98,3	72 695
Helsestasjon og skolehelsetjenesten	63 515	65 589	2 074	96,8	60 659
Barnevernstjenesten	211 611	202 147	–9 464	104,7	193 770
EMbo	8 329	9 758	1 429	85,4	0
Sum barn og unge	**353 833**	**349 123**	**–4 710**	**101,3**	**327 124**

Tabell 3.9 Barn og unge. Alle tall i 1000 kr.

Innenfor Barn og unge er det et samlet merforbruk på kr 4,7 mill. Det største avviket fremkommer innenfor barnevernstjenesten og er relatert til fosterhjemsplasseringer og kjøp av konsulenttjenester for å overholde saksbehandlingsfrister.

Levekår

Levekår	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Helse- og sosialkontor	1 607 155	1 598 374	–8 781	100,5	1 508 480
Hjemmebaserte tjenester	166 077	157 563	–8 514	105,4	170 234
Alders- og sykehjem	120 466	112 750	–7 716	106,8	125 164
Dagsenter og avlastningsseksjonen	114 512	112 932	–1 580	101,4	101 395
NAV	239 761	232 982	–6 779	102,9	224 260
Fysio- og ergoterapitjenesten	59 002	57 647	–1 355	102,3	61 136
Helsehuset i Stavanger	8 736	10 670	1 934	81,9	0
Rehabiliteringsseksjonen	42 337	42 765	428	99,0	41 574
Arbeidstreningsseksjonen	10 693	11 695	1 002	91,4	10 601
Flyktningseksjonen	9 641	9 606	–35	100,4	8 950
Tekniske hjemmetjenester	890	1 432	542	62,1	592
Krisesenteret i Stavanger	10 270	10 539	269	97,4	10 390
Sentrale midler levekår	6 830	4 307	–2 523	158,6	17 703
Sum levekår	**2 396 369**	**2 363 262**	**–33 107**	**101,4**	**2 280 478**

Tabell 3.10 Levekår. Alle tall i 1000 kr.

Samlet viser resultatet innenfor levekår et merforbruk på kr 33,1 mill. av en budsjettramme på kr 2,36 mrd. Avviket utgjør 1,4 %. Helse- og sosialkontorene har et merforbruk på kr 8,8 mill. Dette fremkommer i all hovedsak innenfor bestillerbudsjettet til sykehjem og tradisjonelle hjemmebaserte tjenester som følge av

flere og økt behov hos brukerne. Merforbruket på Hjemmebaserte tjenester utgjør kr 8,5 mill. skyldes for høy bemanning og dyr innleie av vikarer innenfor tradisjonelle hjemmebaserte tjenester og miljøtjenesten. Alders- og sykehjem har et nettomerforbruk på kr 7,7 mill. og skyldes for høy bemanning på sykehjemmene samt merinntekter fra egenbetaling langtid. Merforbruket ved Dagsenter og avlastningsseksjonen skyldes for høy bemanning ved avlastningsboligene. Samlet viser kartleggingen av brukere med ressurskrevende tjenester at refusjonsinntektene blir kr 145 mill. Inntektene er henført til de virksomhetsområdene som økte sin tjenesteproduksjon til denne brukergruppen. Innen virksomhetsområdet NAV skyldes merforbruket utgifter til omsorgsplasser for rusmisbrukere, samme aktivitetsnivå som i 2013, og sosialhjelp.

Samfunnsmedisin

Samfunnsmedisin	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Stavanger legevakt	31 605	32 747	1 142	96,5	35 228
Sentrale midler legetjeneste	61 962	62 187	225	99,6	63 460
Sum samfunnsmedisin	**93 567**	**94 934**	**1 367**	**98,6**	**98 688**

Tabell 3.11 Samfunnsmedisin. Alle tall i 1000 kr.

Mindreforbruket på Stavanger legevakt skyldes i hovedsak forsinkelser i implementering av nødnett.

Bymiljø og utbygging

Bymiljø og utbygging	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Stab Bymiljø og utbygging	5 265	5 791	526	90,9	4 297
Brann- og feiervesen	–8 663	–8 590	73	100,8	–8 031
Miljø	4 745	4 671	–74	101,6	4 498
Utbygging	2 208	–4 904	–7 112	–45,0	2 041
Stavanger Eiendom	–283 235	–298 305	–15 070	94,9	–244 631
Park og vei	143 720	144 631	911	99,4	127 452
Idrett	112 324	111 237	–1 087	101,0	109 647
Vannverket	461	–277	–738	–166,6	201
Avløpsverket	–10 142	–9 829	313	103,2	–17 856
Renovasjon	102	140	38	72,8	83
Plan og anlegg	0	0	0		–504
Sum Bymiljø og utbygging	**–33 213**	**–55 435**	**–22 222**	**59,9**	**–22 805**

Tabell 3.12 Bymiljø og utbygging. Alle tall i 1000 kr.

Bymiljø og utbygging har samlet sett et merforbruk på kr 22,2 mill. Til tross for merinntekter sammenlignet med fjorårets inntektsbudsjett, inkludert husleieinntekter, har Stavanger eiendom et merforbruk.

Merforbruket skyldes i all hovedsak høyere utgifter enn budsjettert til ekstern leie til borettslag samt vedlikeholdsutgifter i forbindelse med inn- og utflytting i kommunale boliger. Merutgiften på Utbygging skyldes at regnskapsforskriften krever at de planlagte utgiftene til prosjektene Urban sjøfront, Ryfast og Atlanteren må bokføres i driftsregnskapet mens finansieringen ligger i investeringsbudsjettet og bør av den grunn sees under ett.

Kultur og byutvikling

Kultur og byutvikling	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik i kr	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
Stab Kultur og byutvikling	12 421	12 313	–108	100,9	10 912
Byggesaksavdelingen	–36	0	36		41
Planavdelinger	36 531	34 933	–1 598	104,6	35 267
Kulturavdelingen	149 152	150 068	916	99,4	138 234
Sum Kultur og byutvikling	**198 068**	**197 314**	**–754**	**100,4**	**184 454**

Tabell 3.13 Kultur og byutvikling. Alle tall i 1000 kr.

Kultur og byutvikling har samlet sett et merforbruk på kr 0,8 mill. Merforbruket fremkommer i hovedsak i planavdelingene og skyldes høy aktivitet og dermed merforbruk på lønn. Mindreforbruket fremkommer på Kulturavdelingen, og skyldes i hovedsak lavere utgifter til Bjergstedvisjonens kompensasjonsordning for det frivillige amatørkulturlivets bruk av Stavanger konserthus. Byggesaksavdelingen er selvkostfinansiert og per 31.12.2014 utgjør fondet kr 2,3 mill.

3.2 Analyser av driftsregnskapet

I det følgende presenteres driftsregnskapet for 2014 i form av utdrag fra hovedoversiktene og tilhørende analyser. Vesentlige avvik mellom regnskapet og budsjettet er kommentert.

I tråd med gjeldende budsjettreglement er kravet til økonomistyring for virksomhetene at de skal styre innenfor den til enhver tid gjeldende nettodriftsramme. Dette innebærer at det kan fremkomme mer- og mindreforbruk på utgiftsarter samtidig som det da kan fremkomme mer- og mindreinntekter på inntektsarter, mens totalresultatet er innenfor virksomhetens netto driftsrammer. Dette påvirker oversiktene som følger videre i dette kapitlet med hensyn til avvik på delelementene i oversiktene.

Avvik som relateres til virksomhetsområdene omtales i tjenestekapitlene i årsrapportens kapittel 4, 5 og 6.

Over tid har driftsutgiftene hatt en relativt høyere vekst enn driftsinntektene i Stavanger kommune. Kun tre av de siste ti år har inntektsveksten vært relativt høyere enn utgiftsveksten. Dette skisseres i figur 3.1. Driftsutgiftene i 2014 ble nedjustert grunnet fall i inntektsveksten. Betydelige inntektsfall i løpet av året gjør det krevende å redusere kostnadsveksten like raskt. En slik utvikling skaper stadig mindre økonomisk handlingsrom.

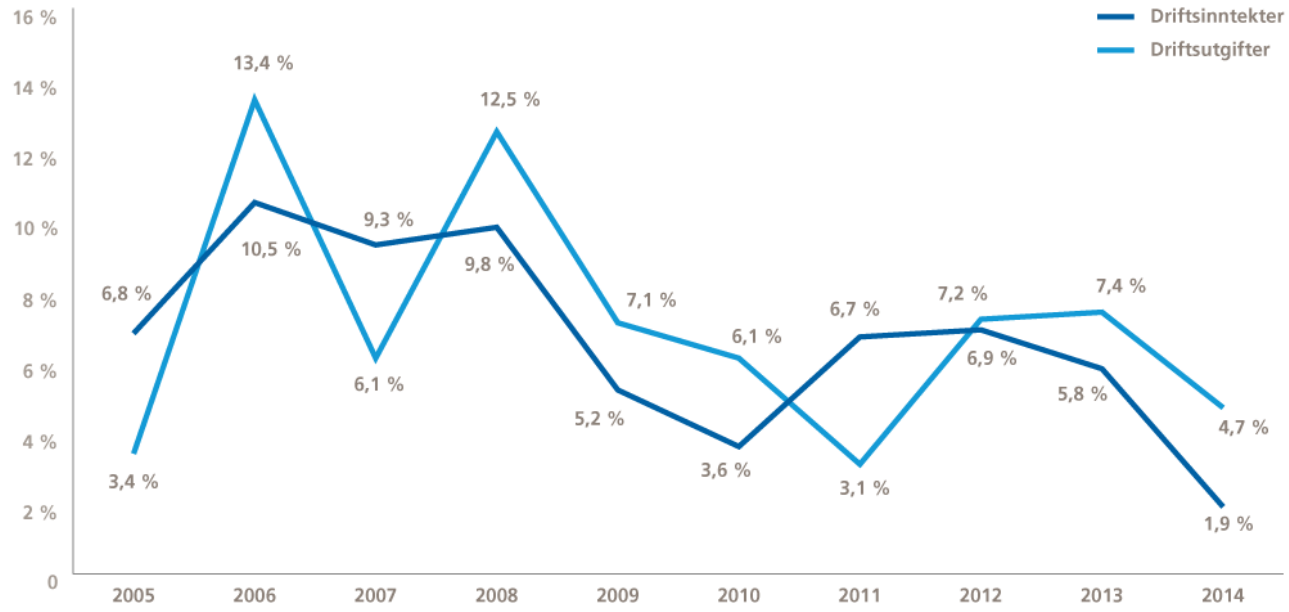

Figur 3.1 Prosentvis vekst i brutto driftsinntekter og i brutto driftskostnader de siste 10 år i Stavanger kommune

Driftsinntekter

Kommunens samlede driftsinntekter eksklusive finansinntekter i 2014 ble kr 8 825 mill. Dette er en økning på kr 164 mill. tilsvarende 1,9 % fra 2013. Sett mot justert budsjett 2014 viser regnskapet merinntekter på kr 44 mill. I 2014 er kr 79 mill. av driftsinntektene overført til 2015 i form av øremerkede midler som ikke fullt ut er benyttet i 2014.

Figur 3.2 viser de ulike inntektsartene sin andel av driftsinntektene. Inntekts- og formuesskatt er den største inntektskilden og utgjør om lag 54 % av de totale driftsinntektene i 2014.

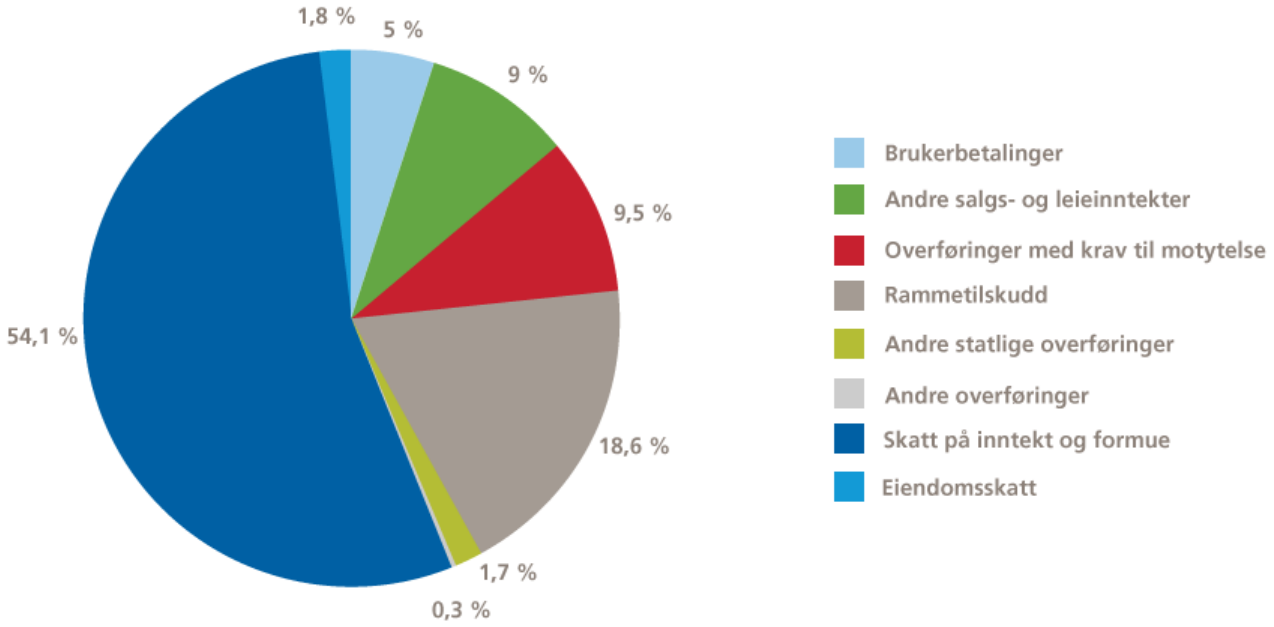

Figur 3.2 Forholdet mellom de ulike artene av driftsinntekter for Stavanger kommune 2014

I tabell 3.14 er bykassens hovedinntektskilder satt opp.

Linje	Driftsinntekter	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
1	Brukerbetalinger	-440 870	-429 980	10 890	102,5	-420 401
2	Andre salgs- og leieinntekter	-798 376	-769 264	29 112	104,0	-780 808
3	Overføringer med krav til motytelse	-838 675	-795 037	43 638	105,5	-896 455
4	Rammetilskudd	-1 638 854	-1 659 991	-21 137	99,0	-1 495 453
5	Andre statlige overføringer	-149 849	-142 592	7 257	105,1	-134 134
6	Andre overføringer	-22 117	-52 339	-30 222	42,0	-21 473
7	Skatt på inntekt og formue	-4 775 566	-4 771 900	3 666	100,1	-4 753 061
8	Eiendomsskatt	-160 859	-160 000	859	101,0	-159 315
9	**Sum driftsinntekter**	**-8 825 166**	**-8 781 103**	**44 063**	**101,0**	**-8 661 100**

Tabell 3.14 Driftsinntekter 2014. Alle tall i 1000 kr

Brukerbetalingene (linje 1) hadde en vekst på 4,9 % i forhold til regnskapet 2013. I forhold til justert budsjett 2014 viser brukerbetalingene en merinntekt på kr 10,9 mill. Av dette kommer merinntekter fra tjenestene opphold i institusjon og dagsentra med kr 5,5 mill. og kr 3,1 mill. fra betaling for mat i sfo og barnehage. Merinntekten fra betaling for mat har en motpost på matutgifter kombinert med overføring av udisponerte midler til 2015.

Andre salgs- og leieinntekter (linje 2) viser en vekst på 2,3 % i forhold til regnskap 2013. Her inngår billettinntekter, husleieinntekter, gebyrinntekter og annet avgiftspliktig salg av varer og tjenester. I forhold til justert budsjett 2014 viser andre salgs- og leieinntekter en merinntekt på kr 29,1 mill. Avviket består av høyere leieinntekter enn budsjettert med kr 11 mill. (gjelder hovedsakelig merinntekter på utleie av idrettshaller og utleie av lokaler til kommunal næringsvirksomhet), salg av nedgravde containere på kr 6,9 mill., samt ubudsjetterte inntekter fra salg av kartrelaterte produkter hos Geodata på kr 3,3 mill. Det øvrige avviket består av høyere inntekter på fordelte interne utgifter enn hva som var budsjettert, knyttet til blant annet kurs- og kompetansesenteret på kr 2 mill. og fakturering fra IT-avdelingen på kr 2,3 mill.

Overføringene (linje 3,5 og 6) viser en reduksjon på 3,9 % i forhold til 2013. Dette skyldes i all hovedsak at momskompensasjon på investeringer er fra 2014 bokført i investeringsregnskapet i tråd med nye regnskapsbestemmelser.

Eiendomsskatt (linje 8) er brutto eiendomsskatt, kr 160,9 mill. Fratrukket eiendommer med fritak utgjorde netto eiendomsskatt i 2014 kr 134,8 mill. noe som er kr 0,8 mill. høyere enn justert budsjett.

Frie inntekter (linje 4 og 7)

Kommunens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Inntektene kan disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. Gjennom inntektssystemet fordeles de frie inntektene til kommunene og til fylkeskommunene.

Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)	Regnskap 2014	Opprinnelig vedtatt budsjett 2014	Justert budsjett 2014	Avvik justert budsjett - regnskap	Vekst fra 2013 Stavanger	Vekst fra 2013 landet
Skatt på inntekt og formue	**-4 775 566**		**-4 771 900**	**3 666**	**0,5 %**	**1,9 %**
Rammetilskudd inkl inntektsutjevn.						
Rammetilskudd	-2 541 698		-2 541 791	-93		
Skjønnstilskudd	-27 400	-27 400	-27 400	0		
Inntektsutjevning	930 244		909 200	-21 044		
Sum rammetilskudd	**-1 638 854**	**-27 400**	**-1 659 991**	**-21 137**	**9,6 %**	
Sum frie inntekter	**-6 414 420**	**-27 400**	**-6 431 891**	**-17 471**	**2,7 %**	

Tabell 3.15 Sum frie inntekter 2014. Alle tall i 1000 kr

Stavanger kommunes frie inntekter (skatt og rammetilskudd) ble i 2014 på kr 6 414,4 mill. Dette er kr 17,5 mill. lavere enn justert budsjett.

Samlet skatteinngang til Stavanger kommune ble kr 4 775,6 mill. i 2014 og innebærer en vekst på 0,5 % i forhold til 2013. Inngangen er kr 3,7 mill. under justert årsbudsjett. Budsjetterte skatteinntekter ble nedjustert med kr 372,3 mill. i 2014.

Skatteinngangen for kommunene i Norge ble på kr 128,9 mrd., tilsvarende en skattevekst på 1,9 %. Anslaget for skattevekst for kommunene i 2014 ble først nedjustert i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett fra 3,7 % til 3,0 % og deretter til 2,4 % ved framlegging av forslag til statsbudsjett 2014 (i oktober). Anslått vekst ble ikke nådd. Figur 3.3 viser akkumulert skattevekst per måned i 2014 for Stavanger kommune og for kommunene samlet.

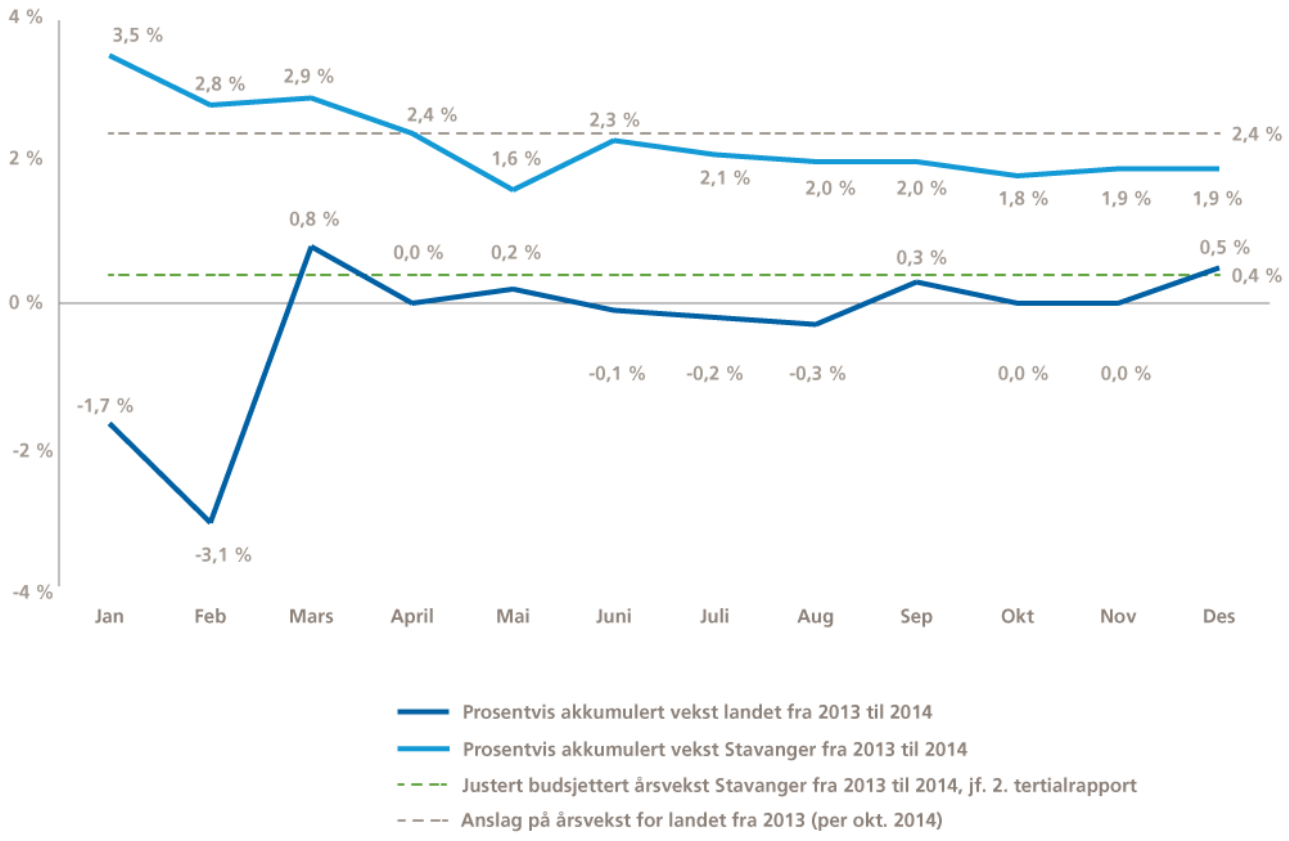

Figur 3.3 Akkumulert skattevekst per måned i 2014

Inntektsutjevningen ble kr 930,2 mill. for Stavanger kommune. Dette innebærer at trekket ble kr 21 mill. høyere enn budsjettert.

Veksten i skatteinntektene i Stavanger kommune kom i all hovedsak fra forskuddstrekk som vokste med 1,3 % fra 2013. Tilsvarende vekst for kommunene samlet var 2,4 %. Marginoppgjøret[1] ga et overskudd på kr 17,5 mill., mens de korrigerte fordelingstallene[2] ga en negativ effekt med kr 26,5 mill. i november 2014. Tilsvarende effekter i 2013 var en netto merinntekt på kr 14,4 mill.

Stavanger kommune hadde skatteinntekter på kr 36 523 per innbygger i 2014, en reduksjon på 0,7 % fra 2013. På landsbasis økte skatteinntektene per innbygger med 0,8 % til kr 25 226 per innbygger. Dette ga Stavanger kommune skatteinntekter på 144,8 % av landsgjennomsnittet og innebærer en nedgang fra nivået på 147,0 % i 2013. Figur 3.4 viser skatt i prosent av landsgjennomsnittet over tid.

[1]Det settes hver måned av 8 % av skatteinntekter for å dekke utbetalingene av til gode skatt i skatteoppgjøret. Resultatet av skatteoppgjør 2014 viste at kommunen hadde et overskudd på kr 17,5 mill.

[2] Fordelingstallene viser hvor stor andel av skatteinntektene som tilfaller kommunen. I henhold til regler korrigeres fordelingstallene for ett inntektsår etter at skatteoppgjørene for det aktuelle året er gjennomført.

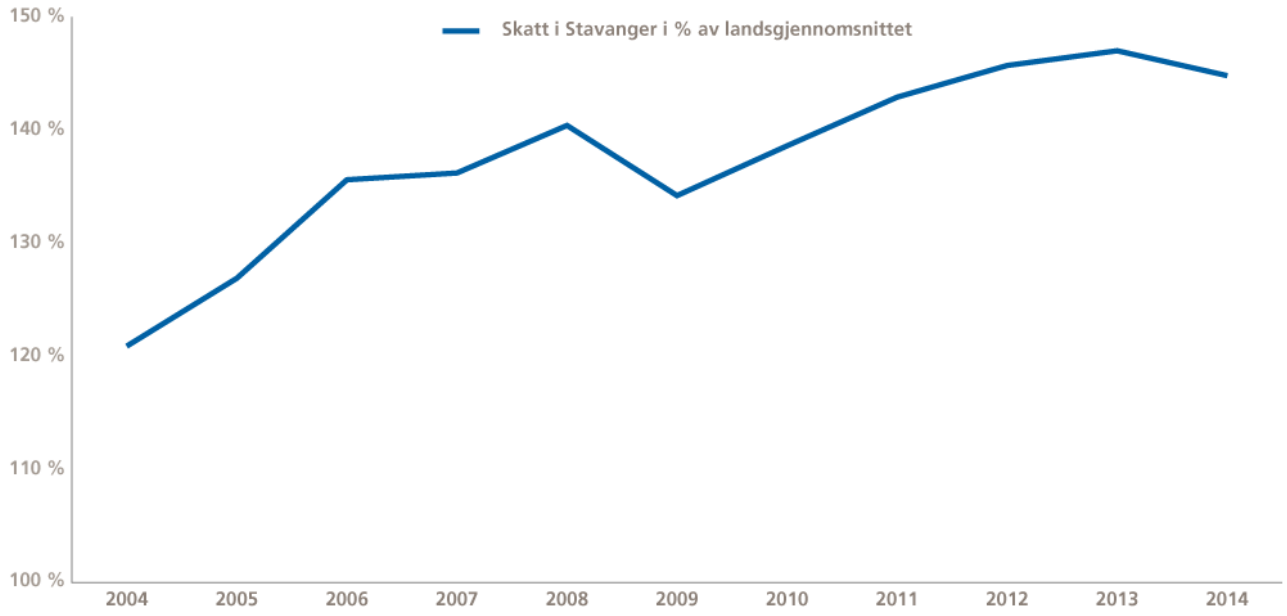

Figur 3.4 Skatteinntekt per innbygger i Stavanger i prosent av landsgjennomsnittet. Utvikling over tid

Figur 3.5 viser skattevekst i ASSS-kommunene og nabokommunene. Skatteveksten i Stavanger ble på 0,5 %. Drammen kommune fikk -0,6 % mens de øvrige 8 kommunene hadde vekstrater i intervallet 2,0 % til 4,7 %. Snittet for ASSS kommunene ble 3,0 %.

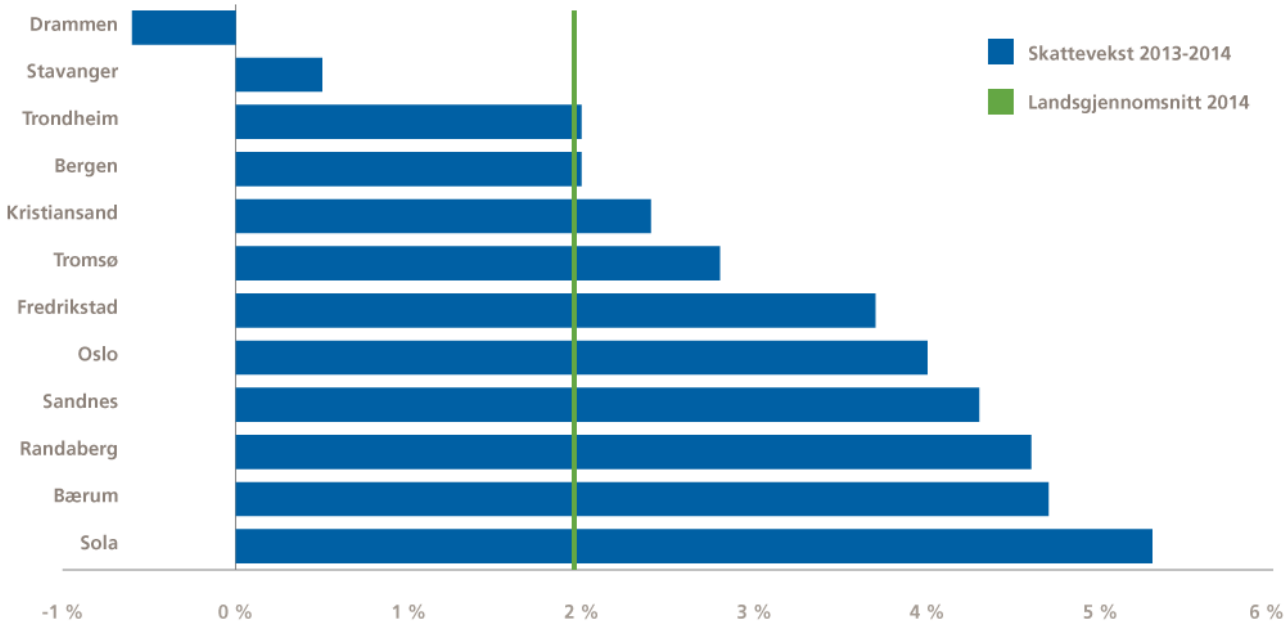

Figur 3.5 Skattevekst ASSS-kommuner, nabokommuner og landsgjennomsnittet 2014

Figur 3.6 viser frie inntekter (skatt og rammetilskudd) per innbygger i 2013 og foreløpige regnskapstall for 2014 i ASSS-kommunene og gjennomsnitt for landet. I inntektssystemet blir skatteinntektene utjevnet. I tillegg foregår en tildeling av øvrige elementer i rammetilskuddet etter nærmere bestemte kriterier. Samlet medfører dette at snittet i Stavanger kommune er tredje størst av ASSS-kommunene samtidig som det er rett i underkant av landsgjennomsnittet. Oslo ligger høyest på skalaen og utgjør en vesentlig andel inn i landsgjennomsnittet.

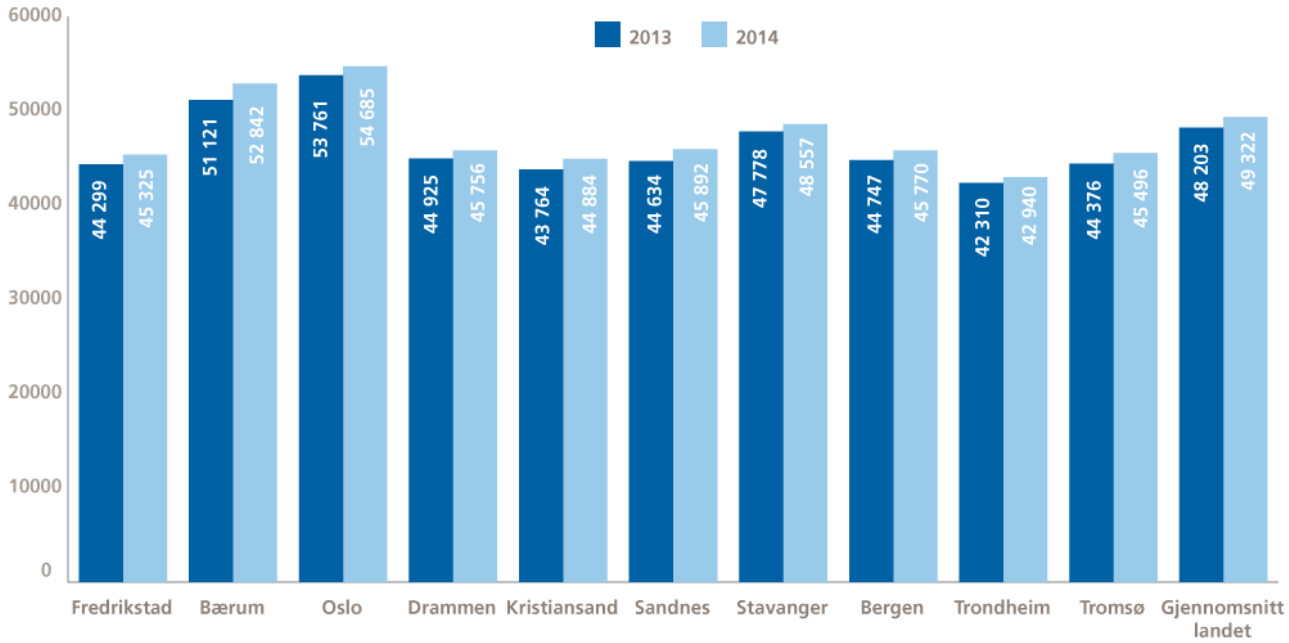

Figur 3.6 Frie inntekter per innbygger i ASSS-kommunene 2013-2014

Driftsutgifter

Kommunens samlede driftsutgifter, eksklusive finansutgifter og avskrivninger, ble i 2014 kr 8 673 mill. Dette er en økning på kr 374 mill. tilsvarende 4,5 % fra 2013. I forhold til justert budsjett 2014 viser regnskapet kr 8,1 mill. i lavere utgifter.

Figur 3.7 viser forholdet mellom de ulike utgiftsartene og de totale driftsutgiftene eksklusive finansutgifter og avskrivninger.

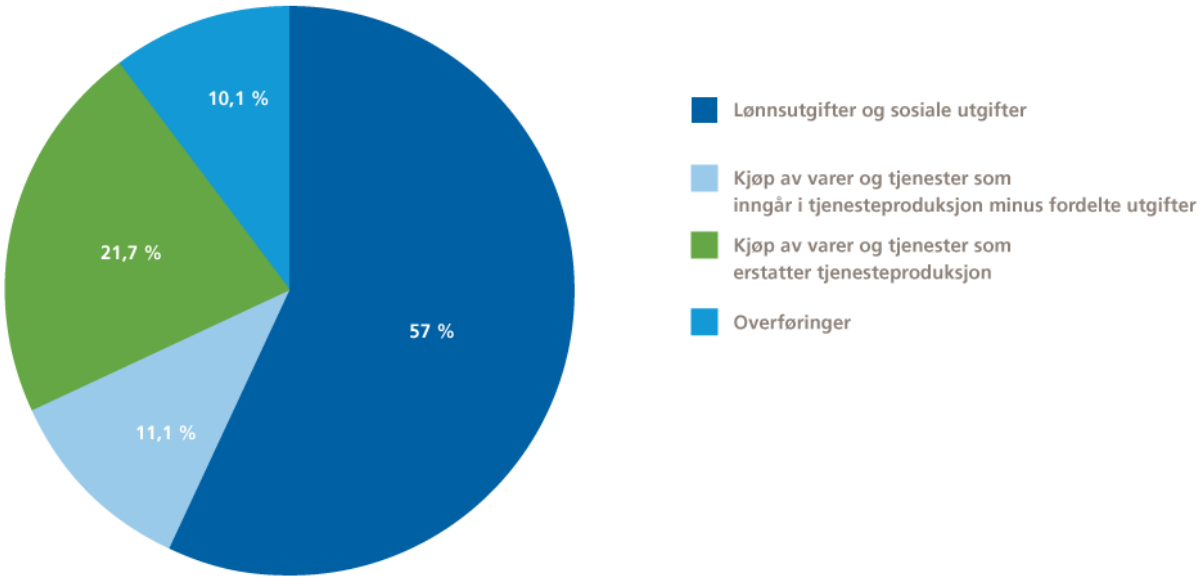

Figur 3.7 Forholdet mellom ulike typer utgifter i 2014

I tabell 3.16 er kommunens hovedgrupper av utgifter satt opp.

Linje	Driftsutgifter	Regnskap 2014	Justert budsjett	Avvik	Regnskap i % av budsjett
1	Lønnsutgifter og sosiale utgifter	4 946 959	4 943 603	-3 356	100,1
2	Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon minus fordelte utgifter	966 619	912 548	-54 071	105,9
3	Kjøp av varer og tjenester som erstatter tjenesteproduksjon	1 885 194	1 821 457	-63 737	103,5
4	Overføringer	873 773	1 003 013	129 240	87,1
5	**Sum driftsutgifter**	**8 672 545**	**8 680 621**	**8 076**	**99,9**

Tabell 3.16 Sum driftsutgifter eksklusiv avskrivninger 2014. Alle tall i 1000 kr

Lønn og sosiale utgifter utgjorde 57 % av de totale driftsutgiftene i 2014 og har økt med 5,6 % sammenlignet med regnskapet for 2013. Økningen i lønn utover lønnsvekst i 2014 skyldes økt kommunalt tjenestetilbud samt økning i pensjon og arbeidsgiveravgift. I tillegg har kommunen indirekte lønnsutgifter, blant annet gjennom kjøp fra kommunale foretak, IKS og private aktører som private barnehager og sykehjem med driftsavtale. Disse kostnadene utgjør en relativt stor andel av utgiftene til kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproduksjon (linje 2) har kun økt med 1,8 % i forhold til regnskap 2013. Økningen skyldes i all hovedsak indeksregulering av eksterne husleiekontrakter.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon (linje 3) har økt med 6,7 % mot regnskap 2013. Økningen skyldes blant annet økt aktivitet knyttet til flere barn i private barnehager, flere fosterhjemsplasserte barn med skoletilbud i andre kommuner, økning i spesialundervisning både til fosterhjemsplasserte barn og elever i private skoler samt kjøp av pleie og omsorgstjenester.

Overføringer (linje 4) er redusert med 2,6 % sammenlignet med regnskap 2013. Årsaken til dette er i all hovedsak at det i 2013 ble bokført tap av momskrav knyttet til sosiale boliger.

Pensjonsutgifter

Pensjonspremier på kr 598 mill. er belastet driftsregnskapet og innebærer en økning på kr 157 mill. (+ 36 %) fra 2013. I 2014 ble pensjonskostnadene i Stavanger kommune beregnet til å være lavere enn pensjonspremiene med kr 167,3 mill. Differansen kalt positivt premieavvik er inntektsført i regnskapet. Amortisering av tidligere års premieavvik utgjør kr 46,7 mill. og er kostnadsført i henhold til budsjett. Ordningen gir en netto inntektsføring i regnskapet og dermed en positiv resultateffekt for 2014 med kr 120,7 mill. Netto inntektsført premieavvik i 2014 er kr 108,7 mill. bedre enn tilsvarende netto inntekt i 2013-regnskapet og må til dels ses opp mot premieøkningen.

Avviket mellom pensjonspremien og beregnede pensjonskostnader føres som premieavvik. Dersom pensjonspremien er høyere enn pensjonskostnader, betyr dette et positivt premieavvik som inntektsføres i det aktuelle regnskapsåret og utgiftsføres deretter med like store årlige beløp over 7 år. Negativt premieavvik framkommer når premien er lavere enn pensjonskostnadene. Negativt premieavvik utgiftsføres i det aktuelle regnskapsåret og inntektsføres deretter over 7 år. Hensikten med ordningen er å sikre jevnere belastning av pensjonsutgifter i regnskapene. På kort sikt er det beregnet pensjonskostnad som får resultateffekt, mens det på lang sikt er pensjonspremien som får resultateffekt. Regelverket er de senere årene endret i forhold til antall år et premieavvik kan tilbakeføres på. Premieavvik som har oppstått før 2011 amortiseres over 15 år. Premieavvik opparbeidet fra og med 2014 tilbakeføres over 7 år mens avvik i årene mellom skal føres over 10 år. Føringsprinsippene ble innført med effekt fra 2002.

I Stavanger kommune har pensjonspremiene vært gjennomgående høyere enn de beregnede pensjonskostnadene de siste årene. Dette har medført betydelige inntektsføringer av premieavvik over flere år og tilsvarende finansiering av tjenestene i driften. Akkumulert premieavvik er stadig voksende. Samlet for kommunesektoren utgjør dette kr 31,9 mrd. Per 31.12.2014 utgjør akkumulert premieavvik for Stavanger bykasse kr 528,3 mill. Disse utgiftene må tilbakebetales og dekkes inn i driftsbudsjettene over de neste 12 årene. Figur 3.8 viser utviklingen i premieavviket, både den årlige tilbakeføringen av tidligere premieavvik, samt netto resultateffekt av denne amortiseringen og inntektsføringen av årets nye premieavvik. I tillegg viser figuren det stadig økende akkumulerte premieavviket for Stavanger kommune siden ordningen ble innført og fram til 2014. Stavanger kommune sitt frie disposisjonsfond dekker minimalt av denne forpliktelsen.

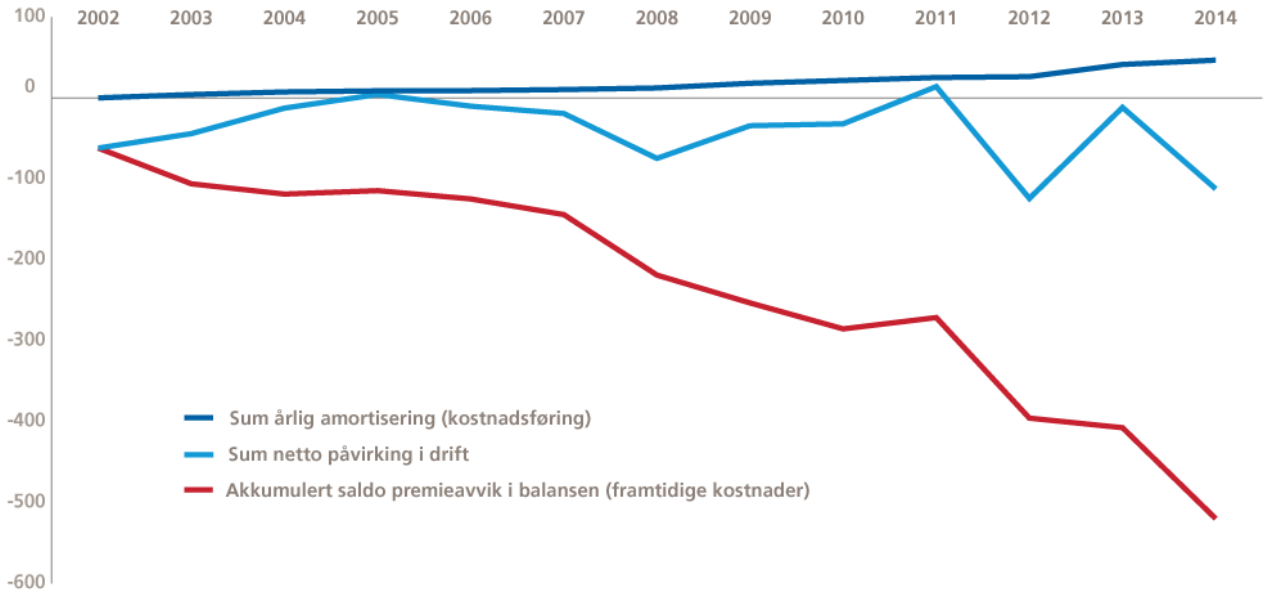

Figur 3.8 Utvikling av premieavvik 2002-2014 i hele millioner kroner. Akkumulert saldo premieavvik er her vist med negativt fortegn for å vise historiske inntektsføringer og framtidige kostnader

Pensjonspremie til AFP 62-64 (hvor kommunen er selvassurandør) har gått ned til kr 11,9 mill. fra kr 13,3 mill. i 2013. Uttaket på AFP utgjør 255 personer per 31.12.2014 mot 231 året før.

Eksterne finanstransaksjoner

Tabell 3.17 gir en oversikt over kommunens finansinntekter og -utgifter, som består av rente- og avdragsutgifter, renteinntekter, utbytte og avkastning fra finansforvaltningen. Summen av eksterne finanstransaksjoner utgjør en mindreutgift på kr 27,2 mill. i forhold til justert budsjett 2014.

Linje	Eksterne finanstransaksjoner	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Avvik	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
1	Renteinntekter, utbytte og mottatte avdrag	–402 586	–387 146	15 440	104 %	–419 490
2	Rente- og avdragsutgifter og andre finansutgifter	661 772	673 496	11 724	98 %	621 264
3	Sum eksterne finanstransaksjoner	259 186	286 350	27 164		201 774

Tabell 3.17 Eksterne finanstransaksjoner. Alle tall i 1000 kr

Renteutgifter på kommunens innlån inkludert nettoeffekt av rentebytteavtaler ble kr 8,3 mill. lavere enn budsjettert. Avdragsutgifter på kommunens innlån ble kr 2,4 mill. lavere enn justert budsjett grunnet færre termininnbetalinger enn budsjettert. Netto renteutgifter knyttet til startlån ble kr 0,4 mill. høyere enn justert budsjett.

Renteinntekter fra bankinnskudd samt forsinkelsesrenter ble kr 0,5 mill. høyere enn budsjettert, mens renteinntekter på ansvarlig lån i Lyse Energi AS ble kr 2,1 mill. lavere enn budsjettert. Renteinntekter knyttet til finansforvaltningen samt realisert og urealisert kurstap/gevinst ble kr 23,3 mill., noe som er kr 8,3 mill. høyere enn budsjettert. For en nærmere omtale av finansforvaltningen vises det til avsnitt 3.7 (http://arsrapport2014.stavanger.kommune.no/3-okonomisk-resultat/3-7-finansforvaltning/) og *Årsrapport 2014 – Likviditets- og låneforvaltning*.

Samlet utbytte fra Lyse Energi AS utgjorde kr 382 mill. i 2014, hvorav Stavanger kommune mottok kr 166,8 mill. (eierandel på 43,68 %). For 2014 var det opprinnelig budsjettert med kr 175 mill. i utbytte basert på et forventet samlet utbytte på kr 400 mill. Stavanger kommune har videre mottatt kr 8,6 mill. i utbytte fra SF Kino Stavanger/Sandnes AS og kr 1 mill. i utbytte fra Renovasjonen IKS.

Netto driftsresultat og regnskapsmessig årsresultat

Netto driftsresultat framkommer negativt på kr 106,6 mill. Dette kr 79,3 mill. bedre enn justert budsjett. Se linje 1 i tabell 3.18. Fondsmidler er brukt til å finansiere driften i 2014. Utviklingen er ikke bærekraftig.

Når alle finanskostnadene og -inntektene er trukket fra driftskostnadene og -inntektene, framkommer netto driftsresultat. Disse midlene brukes til å sette av midler til senere års bruk (fond) eller til egenfinansiering av investeringer. Til motpost kommer bruk av tidligere oppsparte fondsmidler. Når alt dette er summert, får man et regnskapsmessig resultat.

Linje	Netto driftsresultat og årsresultat 2014 – driftsregnskapet	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Avvik	Regnskap i % av budsjett	Regnskap 2013
1	**Netto driftsresultat**	**-106 565**	**-185 868**	**79 303**	**57 %**	**160 441**
2	Bruk av tidligere års mindreforbruk	7 763	7 763	0	100 %	15 506
3	Bruk av disposisjonsfond	94 152	134 223	-41 216	69 %	77 015
4	Bruk av bundne fond	88 228	83 809	4 868	106 %	85 091
5	**Sum bruk av avsetninger**	**190 143**	**225 795**	**-36 348**	**84 %**	**177 612**
6	Overført til investeringsregnskapet	4 647	4 647	0	100 %	143 418
7	Avsetning til disposisjonsfond	0	35 006	35 006	0 %	106 336
8	Avsetninger til bundne fond	78 931	274	-77 961	28 553 %	80 537
9	**Sum avsetninger**	**83 578**	**39 927**	**-42 955**	**208 %**	**330 291**
10	**Årsresultat, regnskapsmessig mindreforbruk**	**0**	**0**			**7 763**

Tabell 3.18 Årsresultat 2014 – driftsregnskapet. Alle tall i 1000 kr

Samlet bruk av tidligere oppsparte midler var på kr 190,1 mill. i 2014 (linje 5) mens de samlede avsetningene til fond og overføring til investeringsregnskapet ble kun kr 83,6 mill. (linje 9).

Avviket i bruk av disposisjonsfond (linje 3) sammenlignet med budsjett skyldes at det pga strykningsbestemmelsene ikke var mulig å gjennomføre bruk av fond, regnskapsmessig, til å dekke merforbruket fra virksomhetene.

Bruk av bundne fond (linje 4) gjelder i hovedsak overføring av øremerkede midler fra 2013 til 2014, samt bruk av selvkostfond. Samlet utgjorde dette kr 88,2 mill. og er brukt til å finansiere driftstiltak.

Overføring fra drift til investering (linje 6) ble vedtatt saldert i *tertialrapport per 31.08.2014.* Resterende overføring utgjør kr 4,6 mill. etter at kr 1,6 mill. av overføringen er strøket i henhold til regnskapsforskriftens bestemmelser. Midlene var ikke budsjetterte og følgelig framkommer ikke et avvik mellom regnskap og budsjett i linje 6.

Ubrukte øremerkede midler er avsatt til bundne driftsfond, jf. regelverket, med kr 78,9 mill. (linje 8).

Regnskapsmessig mindreforbruk fra 2013 på kr 7,8 mill. (linje 2) er satt av på disposisjonsfond (linje 7) sammen med innsparingskravet overfor virksomhetene som hadde inntil 3 % merforbruk i forhold til sin netto ramme i 2013. Realiserte kursgevinster i finansforvaltningen ble kr 14,75 mill. og er avsatt for å øke bufferfondet tilstrekkelig i forhold til krav i finansforvaltningen.

Gjennom årsoppgjørsdisposisjoner er samtlige avsetninger til frie fond rammet av strykningsbestemmelsene i regnskapsforskriften. Kr 49,8 mill. er strøket slik at driftsregnskapet er gjort opp i balanse med et regnskapsmessig driftsresultat på kr null. Å benytte tidligere oppsparte midler til å finansiere driften og samtidig ikke få satt av nye midler til framtidig bruk er en lite ønskelig situasjon. Dette fordrer aktiv prioritering framover for å skape økt økonomisk handlekraft.

3.3 Finansielle målsettinger

Stavanger kommune har i sin finansielle strategi innarbeidet tre viktige målsettinger som skal nås over tid: netto driftsresultat på minimum 3 %, egenfinansiering av investeringer på minst 50 % og gjeldsgrad ekskl. startlån under 60 %. Måltallene er satt for å opprettholde en bærekraftig økonomi på lang sikt, ivareta handlefrihet, samt unngå at det over tid avsettes for lavt beløp til formuesbevaring.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er en av de viktigste indikatorene for økonomisk balanse. Netto driftsresultat framkommer når brutto driftsresultat (driftsinntekter minus driftsutgifter) reduseres for avdrag og netto renteutgifter, samt korrigeres for motpost avskrivinger. Netto driftsresultat viser overskuddet på årets drift før bruk av og avsetninger til fond, samt overføring til investeringer.

Netto driftsresultat i 2014 ble kr -107 mill. og utgjorde -1,2 % av kommunens driftsinntekter. Budsjettjustert netto driftsresultat var på -2,1 %. Hovedårsaken til et høyere resultat enn justert budsjett er høyere driftsinntekter og lavere netto finanskostnader.

Netto driftsresultat må også ses over tid. I løpet av de siste 5 år har Stavanger kommune et snitt på 1,5 %,

hvilket er lavere enn måltallet. Utviklingen over tid vises i figur 3.9. Inntektsføring av momskompensasjons investeringer ble gradvis overført fra drifts- til investeringsregnskapet fra og med 2010 og med full effekt fra 2014.

Det er en svakhet ved netto driftsresultat at det er avdragsutbetalingene, og ikke avskrivingene, som innvirker på driftsresultat. Avskrivingene har ikke resultateffekt i det kommunale regnskapet. Dersom avdragene erstattes med avskrivingene, vil netto driftsresultat gjennomgående vise lavere tall.

Figur 3.9 viser at netto driftsresultat i perioden 2005-2014 hadde vært betydelig lavere dersom avskrivingene, og ikke avdragene, hadde vært utgiftsført med resultateffekt.

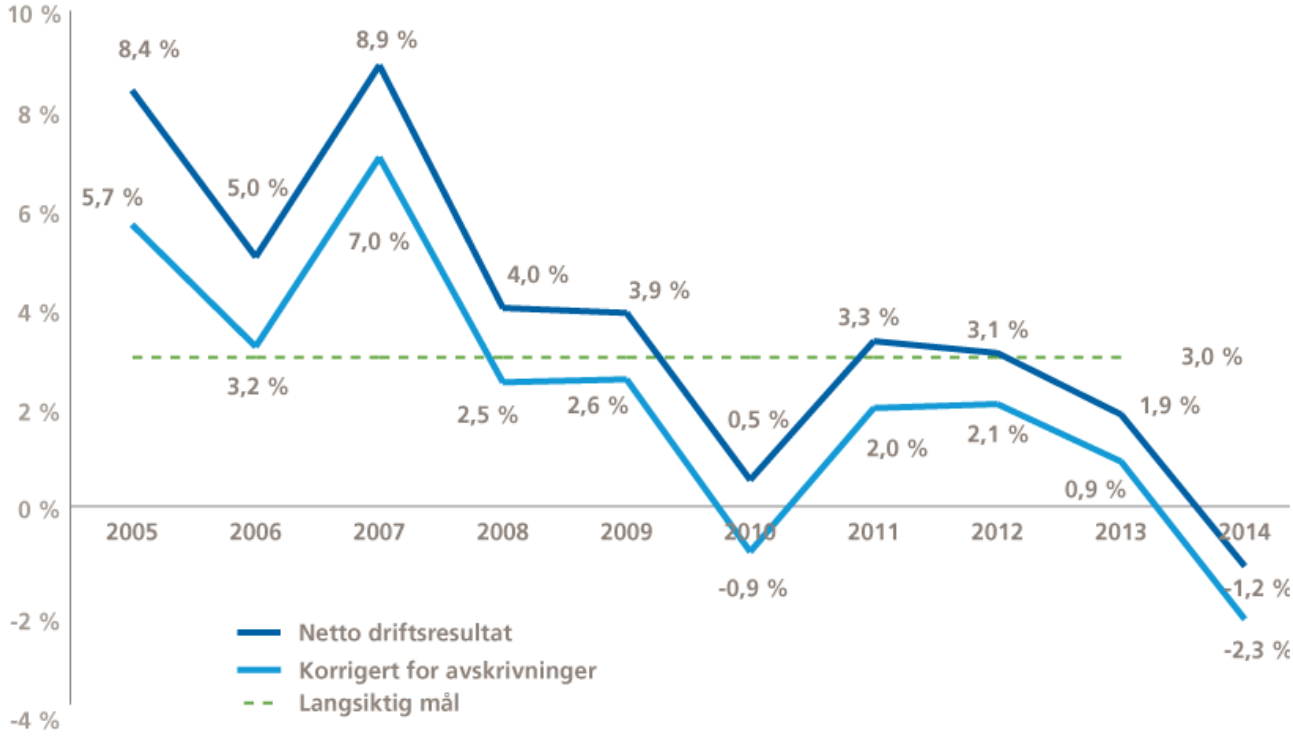

Figur 3.9 Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter (ekskl. finansinntekter) for Stavanger kommune i årene 2004-2014.

Netto driftsresultat for ASSS-kommunene var 0,9 % i 2014, mens gjennomsnitt alle kommuner var på 1,1 %.

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden viser forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter (ekskl. finansinntekter), og er et nøkkeltall som synliggjør kommunens økonomiske handlefrihet. Startlån er inkludert i brutto lånegjeld.

Stavanger kommune har som målsetting at gjeldsgraden eksklusiv startlån over tid ikke skal ligge høyere enn 60 %. Kommunen hadde per 31.12.2014 en brutto lånegjeld på kr 6,91 mrd., hvorav startlån utgjorde kr 1,57 mrd. Dette ga en gjeldsgrad inklusiv startlån på 78 %. Gjeldsgraden eksklusiv startlån var på 60 %.

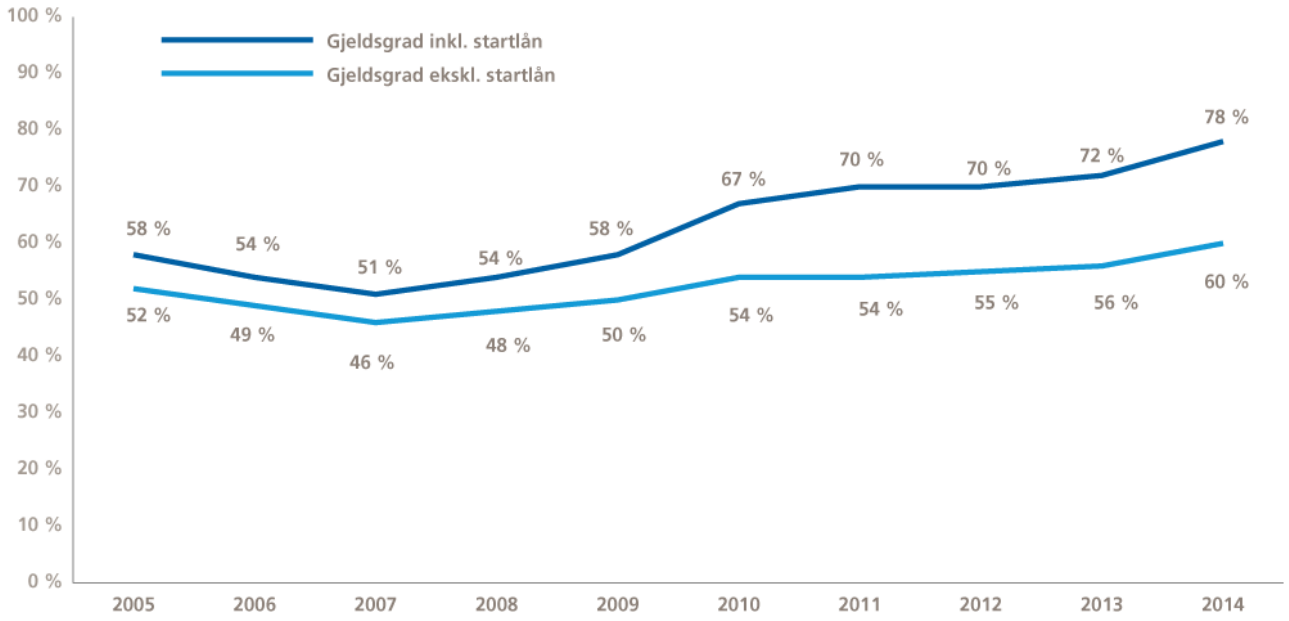

Figur 3.10 Gjeldsgrad

Egenfinansiering av investeringer

Det er kommunens langsiktige målsetting at investeringene over tid skal være minst 50 % egenfinansiert. Denne målsetting ble ikke nådd i 2014, idet egenfinansieringen ble ca. 47 %. De største egenfinansieringsinntektene var relatert til mottatt momskompensasjon, salg av eiendommer, samt diverse tilskudd hvorav den største andel var tilknyttet tilskudd til utstillingshall Forum. Figuren under viser egenfinansieringsandel av investeringer i perioden 2005-2014.

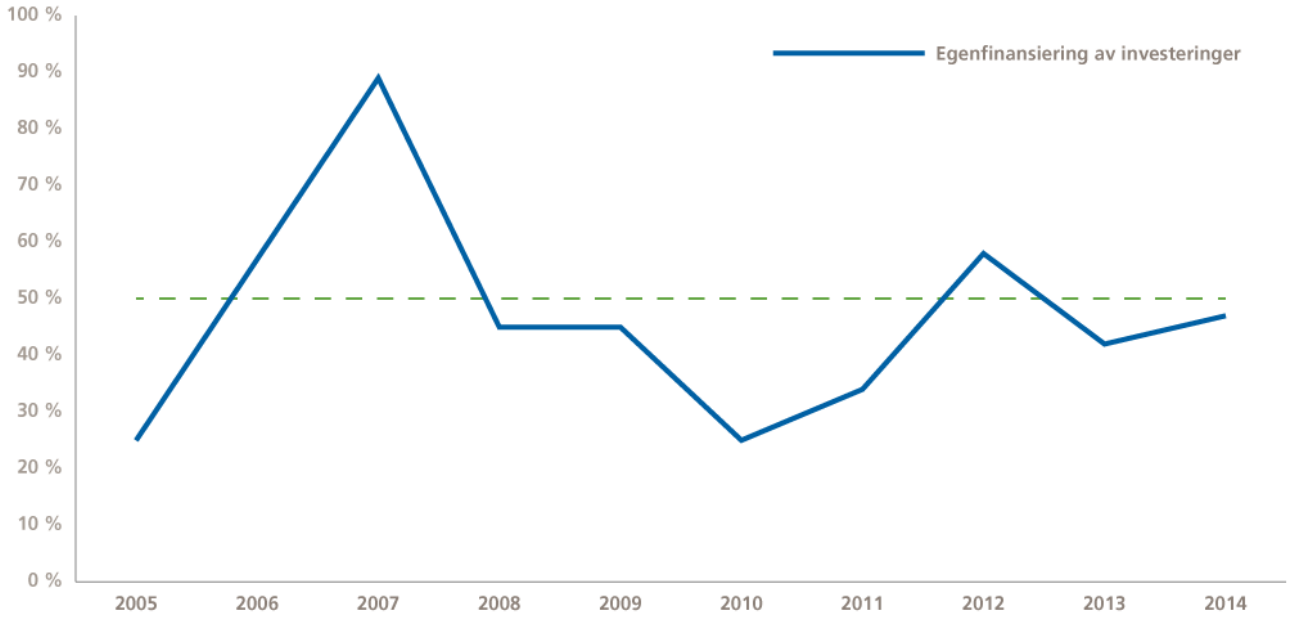

Figur 3.11 Egenfinansiering av investeringer

3.4 Analyser av investeringsregnskapet

Brutto investeringsutgifter i 2014 ble kr 1 012 mill. (eksklusiv finanstransaksjoner og interne kjøp/salg).

Brutto investeringer de siste 5 årene framgår av figur 3.12. Gjennomsnittlig årlig investeringsnivå de siste 5 årene har vært på kr 1 071 mill., og er vist med en vannrett strek i figuren under.

Investeringsnivået i 2014 er dermed noe lavere enn gjennomsnittet for de siste 5 årene som følge av endret framdrift i gjennomføringen av flere investeringsprosjekter enn tidligere forutsatt.

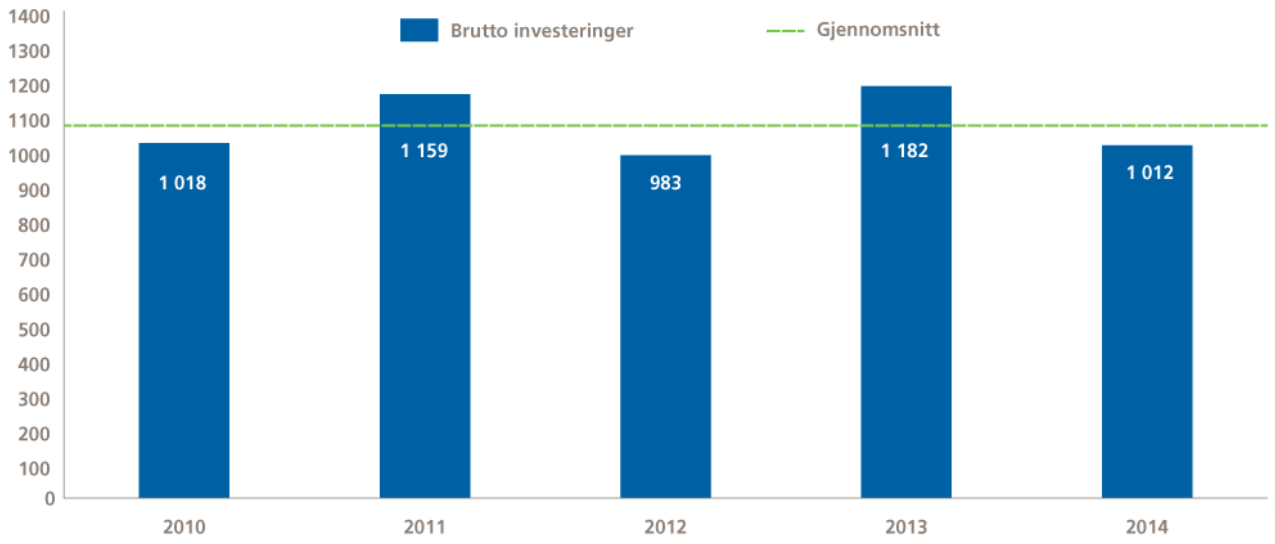

Figur 3.12 Brutto investeringer 2010-2014

Tabell 3.19 viser et aggregert investeringsregnskap, sammenholdt med justert budsjett 2014 og regnskap 2013. Som det framgår av tabellen ble investeringsregnskapet gjort opp med et regnskapsmessig resultat på kr 0.

Linje	Investeringer	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Avvik	Regnskap 2013
	Investeringsinntekter:				
1	Salgsinntekter	–136 599	–139 400	–2 801	–149 639
2	Overføringer med krav til motytelse	–10 477	–140	10 337	–5 671
3	Kompensasjon for merverdiavgift	–142 065	–145 108	–3 043	
4	Statlige overføringer	–40 638	–52 560	–11 922	–10 150
5	Andre overføringer	–100 504	–72 700	27 804	–3 975
6	Renteinntekter og utbytte				–75 000
7	Sum investeringsinntekter	–430 283	–409 908	20 375	–233 093
8	Brutto Investeringsutgifter	1 011 681	1 185 982	174 301	1 181 747
9	Finanstransaksjoner	770 861	769 420	–1 441	606 315
10	**Finansieringsbehov (linje 6+7+8)**	**1 352 259**	**1 545 494**	**193 235**	**1 554 969**
	Finansieringsbehovet er dekket slik:				
11	Overført fra driftsregnskapet	4 647	4 647	0	143 418
12	Bruk av lån	1 064 827	1 273 852	209 025	1 017 623
13	Salg av aksjer og andeler	7 423	0	–7 423	23 285
14	Mottatte avdrag på utlån	190 765	183 645	–7 120	212 216
15	Bruk av bundne fond	37 247	36 000	–1 247	48 037
16	Bruk av tidligere års udisponert			0	
17	Bruk av disposisjonsfond			0	33 766
18	Bruk av ubundne investeringsfond	47 350	47 350	0	
19	**Sum finansiering**	**1 352 259**	**1 545 494**	**–15 147**	**1 478 345**
20	Udekket	0	0		–76 624

Tabell 3.19 Bykassens investeringsregnskap, hovedoppsett. Alle tall i 1 000 kr

Investeringsinntekter

Samlede investeringsinntekter ble i 2014 kr 430,3 mill. (linje 7), som er kr 20,4 mill. høyere enn justert budsjett. Fra og med budsjettåret 2014 inntektsføres kompensasjon for merverdiavgift i sin helhet i investeringsregnskapet. Mottatt kompensasjon i fjor var på kr 142,1 mill. og er kr 3 mill. lavere enn budsjettert (linje 3). Salgsinntektene ble isolert sett kr 2,8 mill. lavere enn budsjettert (linje 1), mens sum statlige refusjoner og overføringer, samt overføringer fra andre ble kr 26,2 mill. høyere enn budsjettert (linje 2, 4 og 5). Høyere overføringsinntekter skyldes i all hovedsak at overført tilskudd knyttet til utstillingshall

Forum var inkludert merverdiavgift.

Salgsinntektene på til sammen kr 136,6 mill. (linje 1) fordeler seg med kr 135,1 mill. på salg av arealer og bygninger, og kr 1,5 mill. på salg av utstyr, maskiner og andre driftsmidler. Av salgsinntektene for fast eiendom på kr 135,1 mill., kommer kr 116,7 mill. fra salg av arealer og kr 18,4 mill. er salg av bygninger.

Salgsinntektene fra fast eiendom ble i 2014 ca. kr 4,3 mill. lavere enn budsjettert.

De to største enkeltsalgene av tomter/arealer gjelder salg av eiendommer på Husabø, kr 70 mill. og salg av felt B1 Øvre Vågen, kr 25 mill.

Overføringer med krav til motytelser var kr 10,3 mill. høyere enn budsjettert (linje 2) som i all hovedsak skyldes mottatt utbyggerbidrag på om lag kr 8 mill. og momsjusteringsinntekt. Stavanger kommune har i løpet av 2014 overtatt eiendommer og anlegg fra private utbyggere og inngått avtaler om justeringsrett. Dette har medført at kommunen mottok en momsjusteringsinntekt på om lag kr 2 mill. i 2014. I løpet av regnskapsåret 2015 vil deler av denne inntekten utbetales til utbyggere i henhold til inngåtte avtaler.

Av de statlige overføringene på kr 40,6 mill. (linje 4), utgjør oppstartstilskudd fra Husbanken kr 36,9 mill. Mottatt oppstartstilskudd er relatert til ferdigstillelse av bofellesskapene Søra Bråde, Tastarustå og Husabøryggen. De resterende statlige overføringene på kr 3,7 mill. er tilskudd til mindre investeringsprosjekter, hovedsakelig innenfor områdene vei, park og idrett.

I andre overføringer på kr 100,5 mill. (linje 5) inngår mottatt tilskudd til utstillingshall Forum på kr 96,1 mill., samt overføringer fra fylkeskommuner til mindre investeringsprosjekter på kr 4,4 mill., hovedsakelig innenfor områdene vei, park og idrett.

Investeringsutgifter

Brutto investeringsutgifter på kr 1 012 mill. (linje 8) er i regnskapets hovedoversikt splittet mer enn i årsrapporten, og splitting på enkeltprosjekt framgår av det detaljerte investeringsregnskapet. Det vises også til noter i regnskapet for ytterligere forklaringer.

Investeringsutgiftene på kr 1 012 mill. er ca. kr 174 mill. lavere enn justert budsjett 2014.

Budsjett – og regnskapstall må ses samlet over en periode på 2-3 år, idet avvikene mellom budsjett og regnskap hovedsakelig skyldes tidsforskyvninger i fremdrift av prosjektene.

Byggeprosjektene/investeringsprosjektene som i 2014 hadde størst mindreforbruk i forhold til budsjett, var Kvernevik svømmehall, kjøp av boliger, Nye Tou, Lenden skole, nytt krisesenter på kr 65,5 mill. til sammen. I tillegg ble bruken av diverse sekkepostbevilgninger utgiftsført i driftsregnskapet jf. regnskapsforskriften § 3 som medførte at mindreforbruk i investeringsbudsjett ble noe høyere enn reelt, samtidig som driftsbudsjettet viste tilsvarende merforbruk.

Byggeprosjektene som hadde størst merforbruk ut fra årsbudsjett var skolene Eiganes og Kristianlyst på kr 22,6 mill. til sammen.

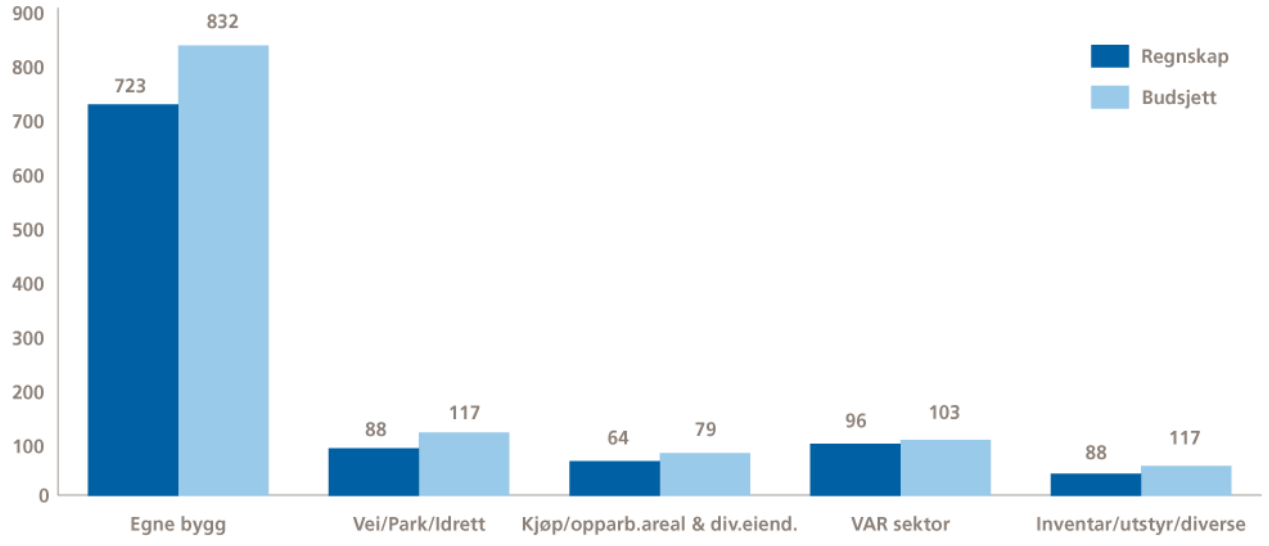

Figur 3.13 Sum investeringer fordelt etter hovedformål

Investeringsprosjektene (byggeprosjektene) går i all hovedsak over flere regnskapsår, og det er ikke uvanlig med periodiske avvik mellom budsjett og regnskap i byggetiden. Slike avvik søkes begrenset i størst mulig grad ved budsjettjusteringer i tertialrapportene. Det enkelte investeringsprosjekt måles mot samlede prosjektkostnader.

De samlede investeringer på kr 723 mill. i egne bygg fordeler seg på følgende hovedområder (figur 3.14)

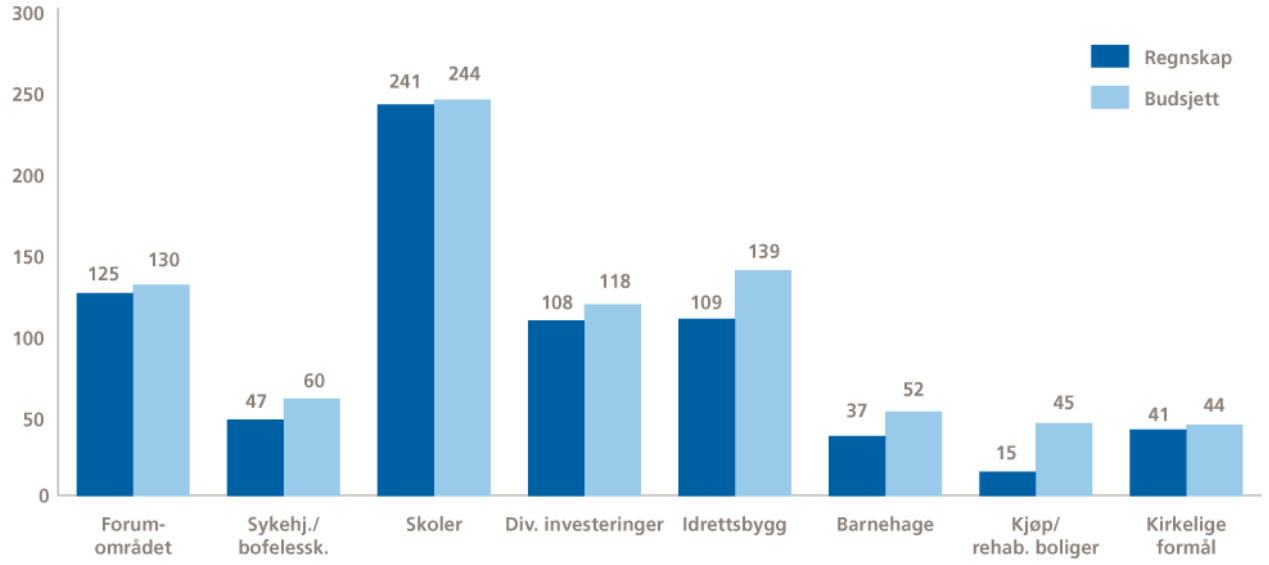

Figur 3.14 Sum investeringer egne bygg

Investeringer i skolebygg, Forum område og idrettsbygg har hatt høy prioritet i 2014. Tilsammen ble kr 475 mill. disponert til disse formål i 2014, jf. figur 3.14.

De største investeringsprosjektene som inngår i skolebygg er Kristianlyst skole (kr 102 mill.), Eiganes skole (kr 25,5 mill.), ombygging av Madlavoll skole ny ATO avdeling (kr 27,8 mill.) og Lenden skole (kr 23,8 mill.).

I 2014 er det disponert kr 109 mill. på idrettsbygg, og her inngår prosjektene Hundvåg svømmehall (kr 66,9 mill.), Kvernevik svømmehall (kr 29,5 mill.) og Nye Gamlingen (kr 7 mill.). Byggeprosjektet som i 2014 isolert sett hadde størst mindreforbruk innenfor investeringer i idrettsbygg i forhold til budsjett, var Kvernevik svømmehall med kr 20,5 mill.

Investeringsutgifter tilknyttet Stavanger Forum var kr 5 mill. lavere enn justert budsjett og utgjorde kr 125 mill.

Det største investeringsprosjektet som inngår i gruppen diverse investeringer på kr 108 mill. er Nye Tou (kr 30,4 mill.), rehabilitering av Kuppelhallen (kr 18,3 mill.), nytt krisesenter (kr 18,3 mill.) og dansesaler musikkskole (kr 13,9 mill.).

I 2014 er det budsjettert med kr 44,8 mill. til boliger, hvorav kr 30 mill. er relatert til kjøp/rehabilitering av kommunale boliger. Kommunen har i 2014 kjøpt tre leiligheter i Rustabakken og inngått kjøpekontrakt for seks leiligheter i borettslaget Gausellengen som vil bli ferdigstilt i 2016. Regnskapet for kjøp av kommunale boliger viser et mindreforbruk på kr 20 mill. Hovedårsaken til dette er at kommunen ved kontraktinngåelse betaler kun et mindre beløp av kontraktssummen i forbindelse med kjøp av boliger, mens det største beløpet av kontraktssummen betales ved overtakelse. Det er i 2014 solgt fem hus med seks leiligheter og en prestebolig. Salgsinntekter knyttet til boligsalg utgjør kr 18,4 mill. Utbetalt forskuttering til studentboliger i Bjergsted ble kr 10,8 mill. lavere enn budsjettert da forskutteringsbehovet har endret seg fra 183 til 129 boenheter.

Tabellen under viser oversikt over ferdigstilte byggeprosjekter i 2014. For de prosjektene der det ikke er avlagt sluttregnskap per 31.12.14, forutsettes det avlagt i løpet av 1. halvår 2015.

Prosjekt	Prosjektkategori	Akkumulert regnskap per 31.12.2014	Kostnadsramme	Merknader
Søra Bråde bofellesskap	Nybygg	72,1	72,5	
Eikebergveien bofellesskap	Rehabilitering	3	3,0	Avlagt sluttregnskap
Utstillingshall Stavanger forum	Nybygg	261,6	255,2	
Austbø skole	Rehabilitering	38,6	42,0	
Nytt krisesenter (Botilbud med bemanning)	Nybygg	26,7	32,0	
Revheim kirke	Rehabilitering	8	7,7	Avlagt sluttregnskap
Teinå skole	Ombygging	5,7	9,5	
Tastarustå skole	Ombygging	13,6	19,6	
Buøy skole	Ombygging	20,5	21,0	
Sølvberget KF, div inv	Ombygging	9,1	9,2	
Sølvberget	Ombygging	67,2	68,0	
Kristianslyst skole	Nybygg	179,3	195,0	
Sum		**705,4**	**734,7**	

Tabell 3.20 Oversikt over ferdigstilte prosjekter. Alle tall i mill. kr

Finansiering av investeringer

Investeringsutgifter ble hovedsakelig finansiert gjennom låneopptak som utgjorde 53 % av finansieringen. De største egenfinansieringskildene var relatert til mottatt momskompensasjon, salg av eiendommer, samt diverse tilskudd hvorav den største andelen var tilknyttet tilskudd til utstillingshall Forum. Figur 3.15 viser

forholdet mellom de ulike finansieringskildene av investeringer ekskl. mottatte avdrag tilknyttet utlån (start- og konsernlån).

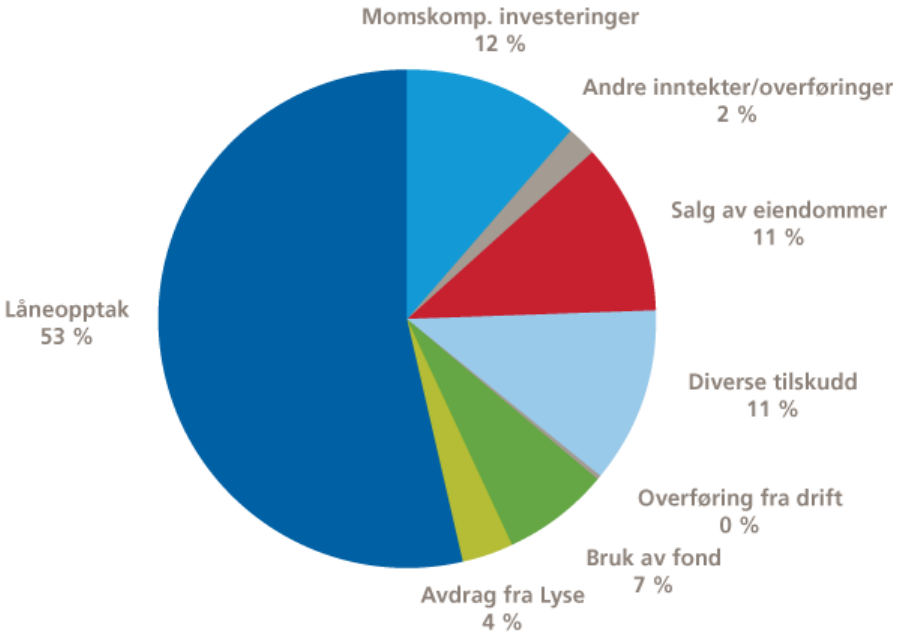

Figur 3.15 Finansiering av investeringer

Overføringene fra driftsregnskap ble vedtatt saldert med kr 70 mill. i *Tertialrapport per 31.08.2014* og utgjør kr 4,6 mill. (linje 11 i tabell 3.18).

Regnskapet viser at bruk av lånemidler (linje 12) i 2014 var kr 1,06 mrd. som er kr 209 mill. lavere enn justert budsjett som følge av forsinket framdrift i gjennomføringen av flere investeringsprosjekter enn tidligere forutsatt. Udisponerte lånemidler fra 2014 er forventet brukt i løpet av 2015.

Mottatte avdrag på utlån (linje 14) føres i investeringsregnskapet. Dette gjelder primært avdrag på startlån og avdrag på ansvarlige lån til Lyse energi. I 2014 mottok kommunen kr 190,7 mill. i avdrag på utlån som var kr 7,1 mill. høyere enn justert budsjett. Dette skyldes i all hovedsak mottatt avdrag på konsern lån fra Natur og idrettsservice KF, Sølvberget KF og Renovasjonen IKS.

Mottatt avdrag på startlån var kr 140 mill., som er om lag kr 43,5 mill. mer enn budsjettert. Disse merinntektene er i regnskapet for 2014 disponert til ekstraordinære nedbetalinger på startlån.

Figur 3.16 viser utviklingen i brutto investeringsutgifter i perioden 2005-2014 og finansieringen med henholdsvis lån og egenkapital. Det bemerkes at 2014 var det første året på 5 år at målet om 50 % egenfinansiering ble nådd.

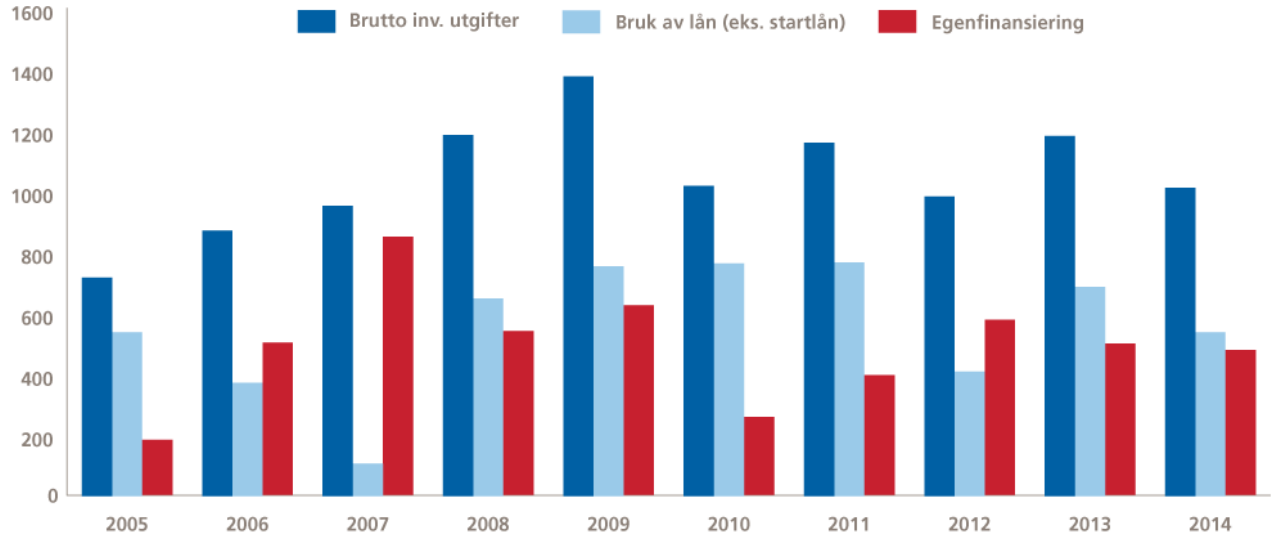

Figur 3.16 Utvikling i investeringsutgifter m/finansiering

3.5 Analyser av balanseregnskapet

Balansen viser den bokførte verdien av kommunens eiendeler per 31.12.2014, og hvordan eiendelene (anleggs- og omløpsmidler) er finansiert med egenkapital og gjeld. Summen av eiendelene skal således være lik summen av egenkapitalen og gjelden. Hovedoversikt over balanseregnskapet er vist i tabell 3.21.

	Hovedoversikt - Balanse	Noter	Regnskap 2014	Regnskap 2013
	EIENDELER			
1	**Anleggsmidler**		**22 907 437**	**21 312 161**
2	Faste eiendommer og anlegg	7	12 033 172	11 415 127
3	Utstyr, maskiner og transportmidler	7	415 601	398 212
4	Utlån	11	2 554 130	2 344 162
5	Konserninterne langsiktige fordringer	11	109 283	84 408
6	Aksjer og andeler	12	953 992	938 008
7	Pensjonsmidler	5	6 841 258	6 132 245
8	**Omløpsmidler**		**2 021 564**	**1 830 669**
9	Kortsiktige fordringer	13	674 483	522 167
10	Premieavvik	5	528 271	407 617
11	Aksjer og andeler		968	947
12	Obligasjoner	14	422 362	482 129
13	Kasse, postgiro, bankinnskudd		395 480	417 810
14	**SUM EIENDELER**		**24 929 001**	**23 142 830**
	EGENKAPITAL OG GJELD			
15	**Egenkapital**		**7 733 862**	**7 274 370**
16	Disposisjonsfond	10	45 152	139 304
17	Bundne driftsfond	10	107 938	117 235
18	Ubundne investeringsfond	10	21 900	0
19	Bundne investeringsfond	10	54 313	46 169
20	Regnskapsmessig mindreforbruk	18	0	7 763
21	Udekket i inv.regnskap	18	0	–76 625
22	Kapitalkonto	24	7 544 400	7 080 364
23	Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	15	–39 841	–39 841
24	**Langsiktig gjeld**		**15 639 302**	**14 383 511**
25	Pensjonsforpliktelser	5	8 730 003	8 149 016
26	Ihendehaverobligasjonslån	9	1 130 000	580 000
27	Sertifikatlån	9	2 078 770	1 906 000
28	Andre lån	9	3 661 528	3 709 495

	Hovedoversikt - Balanse	Noter	Regnskap 2014	Regnskap 2013
29	Konsernintern langsiktig gjeld	9,16	39 000	39 000
30	**Kortsiktig gjeld**		**1 555 837**	**1 484 949**
31	Annen kortsiktig gjeld		1 555 837	1 484 949
32	**SUM EGENKAPITAL OG GJELD**		**24 929 001**	**23 142 830**
	MEMORIAKONTI			
33	**Memoriakonto**		**335 668**	**212 891**
34	Ubrukte lånemidler		299 811	175 747
35	Andre memoriakonti		35 857	37 143
36	Motkonto til memoriakontiene		–335 668	–212 891

Tabell 3.21 Hovedoversikt balanse. Alle tall i 1000 kr

Eiendeler

Sum eiendeler (anleggs- og omløpsmidler) var på kr 24,9 mrd. per 31.12.2014, dvs. ca. kr 1,8 mrd. høyere enn per 31.12.2013.

Anleggsmidler

Anleggsmidler er de eiendelene kommunen har til varig eie eller bruk. Anleggsmidlene består av faste eiendommer, anlegg, utstyr, maskiner, transportmidler o.l.

Linje 1 i tabell 3.21 viser at verdien av anleggsmidlene er økt med kr 1,6 mrd. fra kr 21,3 mrd. i 2013 til kr 22,9 mrd. i 2014. Økningen i aktiverte investeringer i faste eiendommer og anlegg med fradrag for avgang og avskrivninger utgjør kr 635 mill. I tillegg kommer økt beholdning av aksjer og andeler med kr 16 mill., økning i pensjonsmidler med kr 709 mill., og økning av utlån med kr 235 mill. Det vises til notene til årsregnskapet for ytterligere forklaringer.

Kommunens utlån består hovedsakelig av ansvarlige lån til Lyse Energi AS og startlån. Per 31.12.2014 var ansvarlig lån til Lyse Energi AS på kr 1 048 mill. og startlånene på kr 1 472 mill.

Omløpsmidler

Omløpsmidlene omfatter kortsiktige fordringer, premieavvik, aksjer og andeler, obligasjoner, bankinnskudd o.l. Samlede omløpsmidler økte med ca. kr 191 mill. fra 2013 til 2014.

Det var størst økning i kortsiktige fordringer (kr 152 mill.) og premieavvik (kr 121 mill.). Premieavviket var per 31.12.2014 på kr 528 mill. og representerer framtidige pensjonskostnader som skal utgiftsføres de neste 7-12 år. Premieavviket er nærmere omtalt i avsnitt 3.2 og note 5.

Bokført verdi av kommunens obligasjoner per 31.12.2014 var på kr 422 mill., mens kommunens kasse og bankinnskudd var på kr 395 mill. Dette innebærer en reduksjon fra 2013 til 2014 på henholdsvis kr 60 og 22 mill. Det er nødvendig med kontinuerlig oppmerksomhet på likviditets-styringen, for at bykassen til enhver tid skal ha tilstrekkelig med likvide midler til å dekke sine forpliktelser/utbetalinger.

Egenkapital og gjeld

Egenkapital

Bokført egenkapital var per 31.12.2014 på totalt kr 7,7 mrd., som er kr 459 mill. høyere enn per 31.12.2013. Av den samlede egenkapitalen utgjorde disposisjonsfond kr 45,2 mill., bundne driftsfond kr 107,9 mill., samt bundne og ubundne investeringsfond på henholdsvis kr 54,3 og kr 21,9 mill.

Den resterende egenkapitalen representeres av kapitalkonto. Aktivering av fast eiendom og anlegg samt av- og nedskrivninger føres mot kapitalkonto. I tillegg føres kjøp/salg av aksjer og andeler, avdrag på lån, netto endring i pensjonsforpliktelse mv. Kapitalkonto var per 31.12.2014 på kr 7,5 mrd., noe som utgjør en økning på kr 464 mill. fra 2013. For nærmere spesifikasjon av kapitalkonto henvises det til note 24 i årsregnskapet.

Fond

Samlede fond er i løpet av 2014 redusert med netto kr 73,4 mill. Investeringsfondene er i løpet av året bygget opp med kr 30 mill., mens bundet driftsfond er redusert med kr 9,3 mill. og disposisjonsfond med kr 994,1mill. Saldo og bevegelser i løpet av året vises i tabell 3.22 og i note 10.

Fond	Disposisjons-fond	Bundet driftsfond	Ubundet investerings-fond	Bundet investerings-fond	Sum fond
Inngående balanse 1.1.	**139 304**	**117 235**	**0**	**46 169**	**302 708**
Avsetninger	0	78 931	69 250	45 391	193 572
Bruk av fondsmidler i driftsregnskapet	-94 152	-88 228	0	0	-182 380
Bruk av fondsmidler i investeringsregnskapet	0	0	-47 350	-37 247	-84 597
Utgående balanse 31.12.	**45 152**	**107 938**	**21 900**	**54 313**	**229 303**

Tabell 3.22 Oversikt over de ulike fond som Stavanger kommune har i 2014 og årets bevegelser. Alle tall i 1000 kr

Disposisjonsfond

Samlet saldo disposisjonsfond utgjør 0,51 % av driftsinntektene i 2014 mot 1,61 % i 2013. Disposisjonsfond kan benyttes til drifts- og investeringsformål etter vedtak av bystyret eller ved delegert fullmakt. Følgende disponeringer foreligger:

Disposisjonsfond	2104	2013
Kulturbyfond	59	59
Kursreguleringsfond	45 092	57 119
Disposisjonsfond - fritt	0	82 126
Sum disposisjonsfond 31.12.	**45 152**	**139 304**

Tabell 3.23 Disposisjonsfond. Alle tall i 1000 kr

Kursreguleringsfondet er tilført realiserte kursgevinster i løpet av året slik at det isolert sett var tilstrekkelig stort til å dekke potensielt tap på kr 61,7 mill. i stresstesten som er utført på hele finansporteføljen per 31.12.2014. Kursreguleringsfondet har imidlertid bidratt med kr 16,6 mill. til strykninger i regnskapsoppgjøret, jf. også bystyrets prioriteringsvedtak i finansforvaltningen. Fondsnivået er ikke i overensstemmelse med bystyrets intensjon om at den finansielle risiko som Stavanger kommune kan ha, er i tråd med kommunens samlede økonomiske situasjon.

Det frie disposisjonsfondet ble i 2014 redusert betydelig gjennom bruk av overførte bevilgninger fra 2013 og bystyrets disponering gjennom tertialrapporteringene. Rådmannens fullmakt til å bruke av fondet for å finansiere inntil 3 % merforbruk på virksomhetenes netto budsjettrammer er ikke benyttet med unntak av inndekning av kr 2 mill. for å opprettholde et regnskapsresultat på kr null. Fondet er tilført midler som følge av merforbruk fra 2013 på virksomhetene (kr 27,2 mill.), regnskapsmessig mindreforbruk i 2013 (kr 7,8 mill.), og restandel realiserte kursgevinster. Tilførte midler er strøket i årsoppgjøret og fondet er dermed kr null.

Årsoppgjøret 2014 medfører strykninger av avsetninger på til sammen kr 49,8 mill., herav kr 35 mill. i budsjettert avsetning og kr 14,75 mill. i avsatte realiserte gevinster.

Samlede disposisjonsfond er på kr 45,2 mill. per 31.12.2014 og er lavere enn det nivået som stresstesten viser. Samlet disposisjonsfond er dermed lavere enn den finansielle risiko kommunen er utsatt for per 31.12.2014.

Det frie disposisjonsfondet økes med kr 42 mill. i 2015 som konsekvens av at virksomhetene skal dekke inn merforbruk fra 2014 året etter. Fondene samlet vil da ha en saldo på kr 88,3 mill. og dermed igjen tilfredsstille den risiko som kommunen erfarer gjennom stresstestene i finansforvaltningen.

Fondet bør styrkes ytterligere fremover blant annet for å imøtekomme framtidige kostnadsføringer av premieavvik.

Øvrige fond

Bundne drifts- og investeringsfond har midler knyttet til bestemte formål som ikke kan endres. Ved utgangen av 2014 utgjør bundne driftsfond kr 107,9 mill., herav selvkostfond på om lag kr 34 mill. Bundet investeringsfond har økt med kr 8,1 mill. i 2014 i hovedsak på grunn av utbyggerbidrag.

Ubundet investeringsfond er til fri disposisjon til investeringsformål. Det er avsatt kr 69,25 mill. i 2014 for å tilføre fondet midler tilsvarende de strykningene som ble foretatt i investeringsregnskapet for 2013. Beløpene stammer fra engangsutbytte parkering med kr 42,5 mill. og kr 26,75 mill. i senere framdrift på investeringsprosjekter i 2013. I 2014 er kr 47,35 mill. brukt til generell finansiering av investeringer. Ved nyttår står kr 21,9 mill. igjen som ubrukte ubundne investeringsmidler.

Gjeld

Langsiktig gjeld har økt med kr 1,26 mrd. fra 2013 til 2014. Pensjonsforpliktelser og annen langsiktig gjeld utgjør henholdsvis kr 581 mill. og kr 675 mill. av denne økningen. Det vises til note 5 i regnskapet hva gjelder økningen i netto pensjonsforpliktelser. Det bemerkes at pensjons-forpliktelsene per 31.12.2014 var kr 1,9 mrd. høyere enn pensjonsmidlene. Kortsiktig gjeld økte med kr 71 mill. fra 2013 til 2014.

Det gjenstod kr 300 mill. i ubrukte lånemidler per 31.12.2014. Dette omfatter både udisponerte startlån og investeringslån.

3.6 Likviditet og soliditet

Likviditet

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld kalles likviditetsgraden. Nøkkeltallene forteller noe om kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser med utgangspunkt i alle eller de mest likvide omløpsmidlene.

Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 1 tar utgangspunkt i alle omløpsmidlene. Her bør nøkkeltallet være større enn 2, fordi noen av omløpsmidlene kan være mindre likvide. Tabell 3.24 viser utviklingen i likviditetsgrad 1 de siste fem årene. Tabellen viser at likviditeten har vært relativt svak i denne perioden. Likviditetsgrad 1 svekkes ytterligere dersom nøkkeltallet korrigeres for premieavviket. Korrigert likviditetsgrad 1 var per 31.12.14 på 1.

	2010	2011	2012	2013	2014
Likviditetsgrad 1	**1,26**	**1,23**	**1,27**	**1,23**	**1,30**

Tabell 3.24 Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 2

Likviditetsgrad 2 tar utgangspunkt i de mest likvide omløpsmidlene, og her bør nøkkeltallet være større enn 1. De mest likvide omløpsmidlene er kasse, bank og markedsbaserte plasseringer som er klassifisert som omløpsmidler, og som raskt kan omgjøres i kontanter.

	2010	2011	2012	2013	2014
Likviditetsgrad 2	**0,66**	**0,69**	**0,63**	**0,61**	**0,53**

Tabell 3.25 Likviditetsgrad 2

Det fremgår av tabellene at den likvide situasjonen i bykassen er relativt svak, og har blitt ytterligere svekket i perioden 2010-2014 dersom det korrigeres for premieavvik. Likviditetsgradene måles per årsskifte, og sier ikke noe om likviditeten gjennom året. Kommunen har gjennom 2014, og også ved årsslutt, hatt høy oppmerksomhet på likviditeten ved hjelp av likviditetsstyringsverktøyet. Styrings-verktøyet gir raskt signaler når innbetalinger kommer for sent, og gir bedre muligheter til å styre kommunens utbetalinger, som lån og større leverandørutbetalinger. Det samme gjelder styring av forfallstidspunkt på inntekter. Likviditetssituasjonen omtales nærmere i avsnitt 3.7.

Soliditet

Begrepet soliditet kan forklare kommunens evne til å tåle tap. Gjeldsgraden og egenkapitalprosenten gir informasjon om soliditeten. Egenkapitalprosenten gir informasjon om hvor stor andel av kommunens samlede eiendeler som er finansiert med egenkapital. Jo høyere egenkapitalprosent, desto bedre er soliditeten.

Egenkapitalprosenten har utviklet seg slik de siste 5 år:

	2010	2011	2012	2013	2014
Egenkapitalprosent	**35,8 %**	**30,9 %**	**32,5 %**	**31,4 %**	**31,0 %**

Tabell 3.26 Egenkapitalprosent

Egenkapitalprosenten har vist en svakt synkende tendens de senere år. Den resterende andel av kommunens eiendeler er finansiert med fremmedkapital/lån.

I de kommunale regnskapsforskriftene er det ikke fastsatt krav/anbefalinger med hensyn til hvor stor egenkapitalprosenten, likviditetsgraden og gjeldsgraden bør være. Man bør imidlertid være observant på utviklingen i disse indikatorene. Et betydelig investeringsnivå med tilhørende høyt låneopptak har over tid bidratt til å svekke soliditeten.

Arbeidskapital

Kommunen må ha en viss likvid beholdning siden inn- og utbetalinger ikke kommer på samme tid. Størrelsen på denne beholdningen vil være avhengig av størrelsen på utbetalinger og innbetalinger. Likviditeten til kommunen er preget av store variasjoner gjennom året. Kommunen benytter likviditetsbudsjettering for å styre likviditeten så optimalt som mulig gjennom året. I perioder med god likviditet kan likvide midler plasseres eksempelvis i verdipapirmarkedet med ulik tidshorisont.

Differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld (arbeidskapitalen) i balanseregnskapet gir også uttrykk for kommunens likvide situasjon. I tabell 3.27 vises endringen i omløpsmidler fra 2006-2014 og endringen i kortsiktig gjeld i samme tidsrom. Summen av disse to endringene viser hvor mye arbeidskapitalen har endret seg fra år til år. Dette framkommer av den nederste linjen i tabellen.

Arbeidskapitalen ble styrket med kr 120 mill. i 2014. Dette betyr at omløpsmidlene økte mer enn den kortsiktige gjelden i 2014.

ENDRING I ARBEIDSKAPITAL	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alle tall i hele 1000 kr.									
Omløpsmidler 01.01.	1 154 308	1 489 754	1 774 687	1 880 309	1 563 605	1 488 410	1 808 859	1 967 785	1 830 669
Omløpsmidler 31.12	1 489 754	1 774 687	1 880 309	1 563 605	1 488 410	1 808 859	1 967 785	1 830 669	2 021 564
Endring omløpsmidler	**335 446**	**284 933**	**105 622**	**–316 704**	**–75 195**	**320 449**	**158 926**	**–137 116**	**190 895**
Kortsiktig gjeld 01.01.	748 078	1 080 586	1 164 833	1 317 334	1 266 014	1 183 027	1 469 130	1 545 440	1 484 948
Kortsiktig gjeld 31.12	1 080 586	1 164 833	1 317 334	1 266 014	1 183 027	1 469 130	1 545 440	1 484 948	1 555 837
Endring i kortsiktig gjeld	**–332 508**	**–84 248**	**–152 500**	**51 320**	**82 987**	**–286 103**	**–76 310**	**60 492**	**70 889**
Endring i arbeidskapital	**2 938**	**200 654**	**–46 878**	**–265 384**	**7 792**	**34 346**	**82 616**	**–76 624**	**120 006**

Tabell 3.27 Endring i arbeidskapital. Alle tall i 1 000 kr

Regnskapsføring av premieavvik er omtalt i de senere års budsjetter. Siden ordningen med premieavvik ble

innført i 2002, har de innbetalte pensjonspremiene gjennomgående vært høyere enn de beregnede pensjonskostnadene. Differansen betegnes som premieavvik. Som følge av at det er pensjonskostnadene som utgiftsføres i regnskapene, har regnskapsresultatene de senere år gjennomgående vist for positive beløp.

Akkumulert positivt premieavvik balanseføres som omløpsmidler/kortsiktige fordringer. Som følge av at premieavviket ikke representerer reelle verdier, har utviklingen i arbeidskapital/likviditet også vist for gunstige tall de senere år. Dette er anskueliggjort i tabell 3.28. Arbeidskapitalen per 31.12.2014 var på kr -62,5 mill. dersom det korrigeres for premieavviket på kr 528,3 mill. Korrigert arbeidskapital er svekket med kr 0,65 mill. fra 2013 til 2014. Per 31.12.2014 var premieavviket ca. 26 % av omløpsmidlene, noe som er en økning på 4 prosentpoeng fra 2013.

Arbeidskapital 05-14	31.12.05	31.12.06	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11	31.12.12	31.12.13	31.12.14
Omløpsmidler 31.12	1 154 308	1 489 754	1 774 687	1 880 309	1 563 605	1 488 410	1 808 860	1 967 785	1 830 669	2 021 564
Kortsiktig gjeld 31.12	748 078	1 080 586	1 164 833	1 317 335	1 266 014	1 183 027	1 469 130	1 545 440	1 484 948	1 555 837
Arbeidskapital	406 230	409 168	609 854	562 974	297 591	305 383	339 730	422 345	345 721	465 727
Herav premieavvik	115 630	124 915	144 210	219 004	253 430	285 507	271 538	395 791	407 617	528 271
Korrigert arbeidskapital	290 600	284 253	465 644	343 970	44 161	19 876	68 192	26 554	–61 896	–62 544
Endring i arbeidskapital ihht. regnskap		**2 938**	**200 686**	**–46 880**	**–265 383**	**7 792**	**34 347**	**82 615**	**–76 624**	**120 006**
Endring / korrigert arbeidskapital		**–6 347**	**181 391**	**–121 674**	**–299 809**	**–24 285**	**48 316**	**–41 638**	**–88 450**	**–648**

Tabell 3.28 Arbeidskapital 2005-2014, korrigert for premieavvik. Alle tall i 1000 kr

Utvikling i kommunens lånegjeld

Stavanger kommune har de siste ti årene hatt et gjennomsnittlig investeringsnivå på i overkant av kr 1 mrd. per år. Egenfinansieringen av investeringene har i denne perioden vært lavere enn målsettingen på 50 %. Det har samtidig vært en betydelig økning i opptak av startlån. Dette har medført at brutto lånegjeld har økt markant de siste årene. Tabell 3.29 gir en oversikt over utviklingen i langsiktig lånegjeld ekskl. pensjonsforpliktelser, startlån og lån der staten yter kompensasjon for renter/avdrag.

Utvikling i lånegjeld	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Langsiktig lånegjeld eksklusiv pensjonsforpliktelser	2 860	2 944	3 057	3 535	4 044	4 802	5 347	5 743	6 234	6 909
- Videre utlån / startlån	217	236	281	377	630	893	1 014	1 231	1 400	1 571
- Ubrukte lånemidler	59	21	297	267	77	136	90	211	176	300
- Lån ifm. Eldre - og psykiatriplanen	324	356	342	328	314	301	287	273	259	245
- Lån ifm. Reform 97	57	53	49	27	23	20	16	12	9	6
- Lån skolebygg (staten betjener rentene)	263	263	245	239	222	473	456	438	421	403
- Lån kirkebygg (staten betjener rentene)	9	9	36	46	46	79	79	85	83	80
Korrigert sum lånegjeld i mill. kroner	**1 931**	**2 006**	**1 807**	**2 251**	**2 732**	**2 900**	**3 405**	**3 493**	**3 886**	**4 304**

Tabell 3.29 Utvikling i lånegjeld. Alle tall i mill. kr.

Det mottas kompensasjon fra staten som dekker renter og avdrag på en relativt stor andel av kommunens lånegjeld. Det ytes kompensasjon for renter og avdrag på lån knyttet til *Eldre – og psykiatriplanen* og *Reform 97,* samt kompensasjon for renter på lån knyttet til investeringer i skole- og kirkebygg.

Brutto lånegjeld økte med kr 675 mill. fra 2013 til 2014. Økningen utgjør differansen mellom nye lån og betalte avdrag det aktuelle året. Lånegjelden økte med kr 418 mill. fra 2013 til 2014 dersom det korrigeres for startlån og lån der staten dekker kapitalutgiftene.

Figur 3.17 viser utviklingen i brutto lånegjeld per innbygger (ekskl. startlån) i perioden 2005-2014.

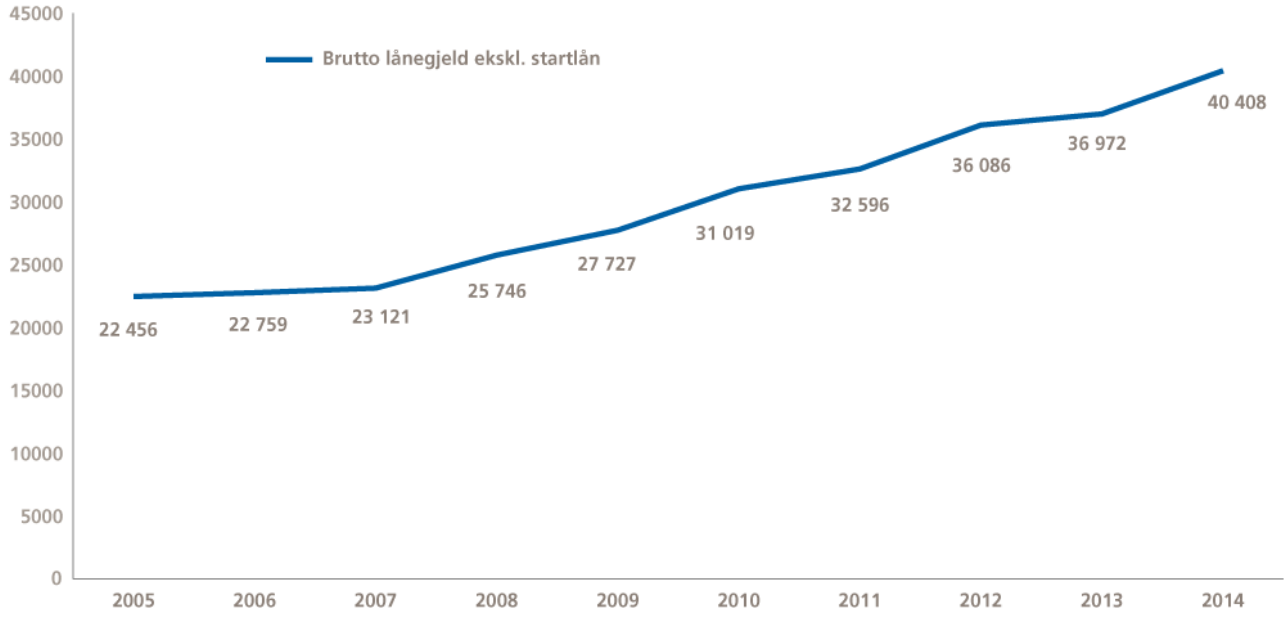

Figur 3.17 Utvikling i brutto lånegjeld per innbygger 2005-2014

Lånegjelden per innbygger (ekskl. startlån) har økt betydelig i perioden 2007-2014. Dette vil kunne medføre at en stadig større andel av driftsinntektene medgår til å dekke kapitalutgifter. Lånegjeld per innbygger (ekskl. startlån) var per 31.12.2014 på kr 40 408.

Når kommunens lånegjeld sammenlignes med andre ASSS-kommuner benyttes blant annet begrepet netto lånegjeld. Netto lånegjeld defineres som langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån (startlån og ansvarlig lån i Lyse Energi AS) og ubrukte lånemidler. Figur 3.18 viser netto lånegjeld

(konsern) per innbygger for ASSS-kommunene i 2013 og 2014. Stavanger kommune har de siste årene hatt en betydelig økning i netto lånegjeld per innbygger, men nivået ligger likevel fortsatt under gjennomsnittet for ASSS-kommunene.

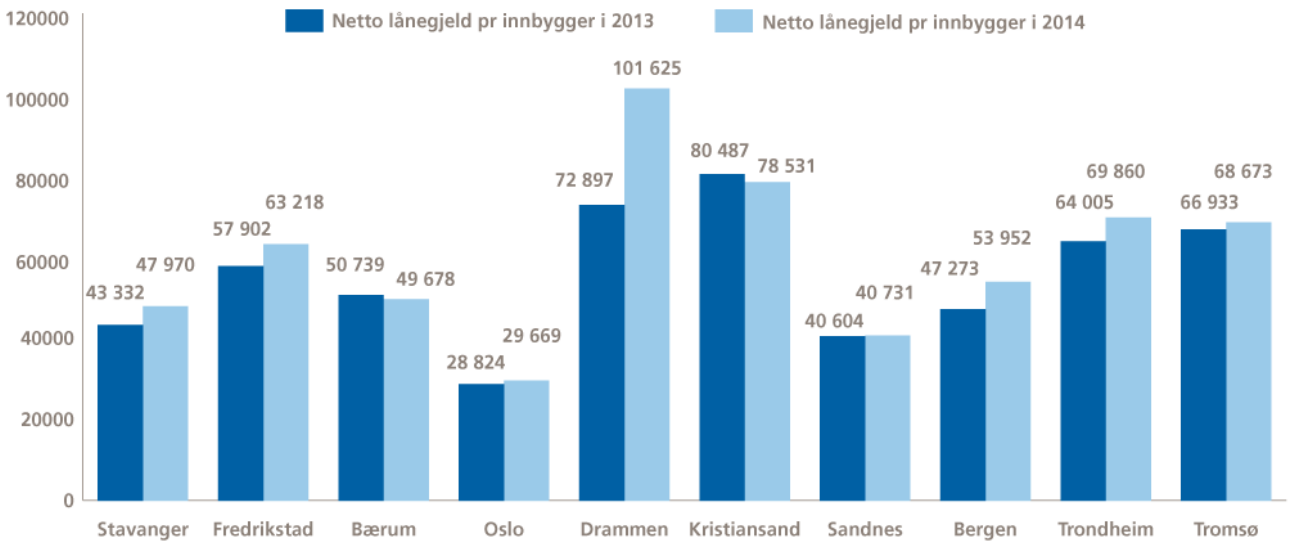

Figur 3.18 Netto lånegjeld per innbygger i ASSS-kommuner (konsern)

3.7 Finansforvaltning

Rapporteringen tar utgangspunkt i gjeldende finansreglement (http://stavanger.kommune.no/Documents/Finansforvaltningsreglement.pdf), vedtatt av bystyret 29.10.2012.

Formål med finansforvaltningen

1. Reglementet skal ivareta grunnprinsippet i kommunelovens formålsbestemmelse om optimal utnyttelse av kommunens tilgjengelige ressurser med sikte på å kunne gi best mulig tjenestetilbud.
2. Stavanger kommunes finansielle posisjoner skal forvaltes som en helhet hvor en søker å oppnå lavest mulig netto finansutgifter over tid samtidig som det sikres størst mulig forutsigbarhet i kommunens finansielle stilling.

Etiske retningslinjer

Stavanger kommunes investeringsstrategi skal ivareta hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og etiske forretningsprinsipper, i samsvar med Global Compact FNs PRI «Principles for responsible investments». Stavanger kommune har i 2014 fulgt dette opp.

Likviditet

Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet som minst er like stor som forventet likviditetsbehov i de neste 60 dager. All likviditet utover driftslikviditeten utgjør overskuddslikviditet. Det utarbeides 12-måneders likviditetsprognoser, samt 4-års prognoser basert på handlings- og økonomiplan. Dette er en forutsetning for å kunne plassere kommunens overskuddslikviditet utenom hovedbankforbindelsen. All driftslikviditet har i 2014 vært plassert gjennom kommunens hovedbankforbindelse på konsernkonto.

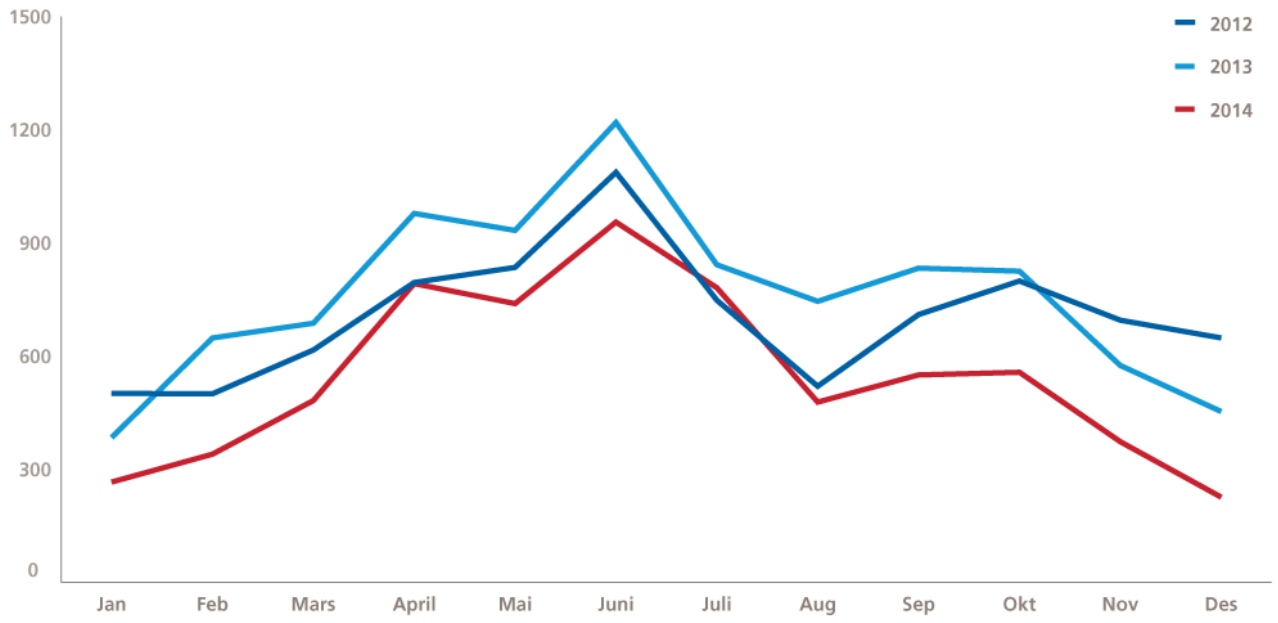

Figur 3.19 Innskudd konsernkonto, ekskl. langsiktige finansielle aktiva.

Av figuren fremgår at likviditeten gjennom året var lavere enn i 2014 og 2013. Likviditeten var høyest i 2. tertial 2014 og lavest i 1. tertial, noe som er normalt. Gjennomsnittlig likviditet for 2014 er lavere målt mot foregående år, noe som skyldes at inntektsfallet i skatteinngangen kom raskere enn omstillingen som deretter fulgte.

Stavanger kommune inngikk 01.01.2013 hovedbankavtale med SR bank for totalt 3 år, med mulighet til 1 års forlengelse.

Langsiktige finansiell aktiva

Året har vært preget av store svingninger i de finansielle markedene, hvorav halveringen av oljeprisen har krevd mest oppmerksomhet, globalt men også lokalt i Norge. Geopolitisk uro, reduserte vekstutsikter, historisk lave renter, økt uro i Eurosonen samt *advarsler* om «kollaps» i aksjemarkedene, har tatt mye plass i pressen. På tross av et utfordrende investerings «klima» gjennom 2014 økte Oslo Børs Hovedindeks med 5 %.

Netto urealisert tap for Stavanger kommune i 2014 var på kr -11,2 mill., mens netto realiserte gevinster var på kr 13,9 mill. Den direkte avkastningen, renter og utbytter av plasseringene, var på kr 20,5 mill. som samlet førte til en verdiskapning på kr 23,3 mill. Avkastning på kommunens finansplasseringer ble på totalt 4,72 %. Dette er 1,05 % over referanseindeksen. Stavanger kommunes referanseindeks består av Oslo Børs statsobligasjonsindeks(er), Oslo Børs Hovedindeks samt Morgan Stanleys World Index, i henhold til vekting satt i finansreglementet. Investeringene i finansielle omløpsmidler ligger innenfor rammene i gjeldende finansreglement.

Realiserte kursgevinster på kr 14,75 mill. er i løpet av 2014 avsatt til disposisjonsfondet for kursregulering. Nivået på kursreguleringsfondet var i forkant av regnskapsavleggelsen tilstrekkelig i henhold til stresstesten og forsvarlighetskravene i kommunens finansforvaltning. Strykningsbestemmelsene i regnskapsforskriften medførte at avsatte midler til samlede disposisjonsfond ble brukt til å finansiere driftsregnskapets merforbruk. Samlede frie disposisjonsfond utgjør etter dette kr 45,1 mill. per 31.12.2014 og er dermed lavere enn det nivået som stresstesten viser. Disposisjonsfondet er i januar 2015 tilført kr 42 mill. som følge av at virksomhetene hadde et samlet merforbruk fra 2014 som skal dekkes inn i 2015. I januar 2015 er dermed samlede disposisjonsfond igjen over nivå på siste stresstest i henhold til Stavanger kommunes finansreglement.

Historisk utvikling av kursreguleringsfondet i Stavanger kommune vises i figur 3.20.

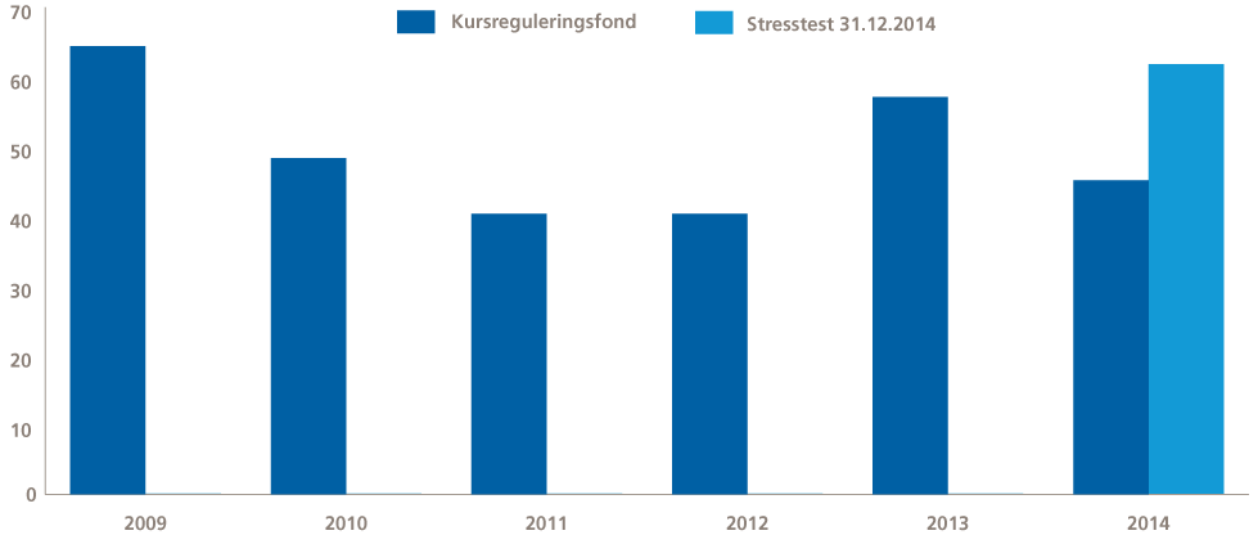

Figur 3.20 Kursreguleringsfondet til Stavanger kommune fra opprettelsen i 2009 til 2014 sammenlignet med nivå for stresstest per 31.12.2014. Hele millioner kroner

Aktivaklasse	Markedsverdi, mill kr	Resultat i %	Resultat i mill. kr	%-vis andel av porteføljen
Bankinnskudd	95,8	3,86 %	1,1	18,50 %
Bankobligasjoner	98,4	3,08 %	3	19 %
Industriobligasjoner	65,2	4,09 %	2,6	12,50 %
Ansvarlige lån, fondsobligasjoner og høyrente industriobligasjoner	204,6	4,31 %	10	39,50 %
Aksjefond	54,2	9,22 %	6,6	10,50 %
Sum	**518,4**	**4,72 %**	**23,3**	**100 %**

Tabell 3.30 Oversikt plasseringer

Låneporteføljen

Per 31.12.2014 er låneporteføljen på kr 6 860 mill. brutto, mot kr 6 184 mill. per 31.12.2013.

Den vektede gjennomsnittsrenten for lånene i 2014 var på 2,76 %, mens årsgjennomsnitt på 3 mnd. Nibor rente var på 1,7 %.

Det er til sammen sikret 48 % av all bruttogjeld i fastrente. Dette er over det som kommunen selv definerer som netto rentebærende gjeld. Gjennomsnittlig rentebindingstid ligger på 2,60 år. Per 31.12.2014 har Stavanger kommune utstedt sertifikatlån og obligasjonslån for til sammen kr 3,2 mrd. Lånene gir en god årlig besparelse (se tabell 3.31).

Kreditor	Gjeld pr. 31.12.2014	% av totalgjeld	Rente
Kommunalbanken AS	1 682	25 %	1,91 %
Husbanken	1 684	25 %	2,20 %
KLP	285	4 %	3,91 %
Obligasjonslån	1 130	16 %	1,72 %
Sertifikatlån	2 079	30 %	1,68 %
Sum	**6 860**	**100 %**	**2,76 %**

Tabell 3.31 Låneporteføljen

3.8 KOSTRA – sammenligning av økonomiske nøkkeltall

KOSTRA (KOmmune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som samler inn, registrerer og publiserer styringsinformasjon om kommunal virksomhet.

I dette avsnittet presenteres utvalgte KOSTRA-tall fra Stavanger kommune for årene 2012, 2013 og foreløpige tall for 2014 (tall pr. 16. mars). Reviderte og offisielle tall publiseres 15. juni.

I tillegg til tall for Stavanger er det tatt med foreløpige tall for de fem kommunene i ASSS-samarbeidet som det er mest relevant å sammenligne seg med, samt det foreløpige gjennomsnittet for alle ti ASSS-kommunene.

ASSS er forkortelse for Aggregerte Styringsdata for Samarbeidende Storkommuner. Stavanger kommune har i en årrekke deltatt i ASSS-samarbeidet som består av de ti største kommunene, dvs. Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bærum, Kristiansand, Tromsø, Sandnes, Drammen og Fredrikstad. Hensikten med samarbeidet er å finne fram til styringsdata, blant annet fra KOSTRA-rapporteringen, som er egnet for sammenligning av ressursbruken som grunnlag for effektivisering og videreutvikling av tjenesteproduksjonen i de ti kommunene.

Barnehager

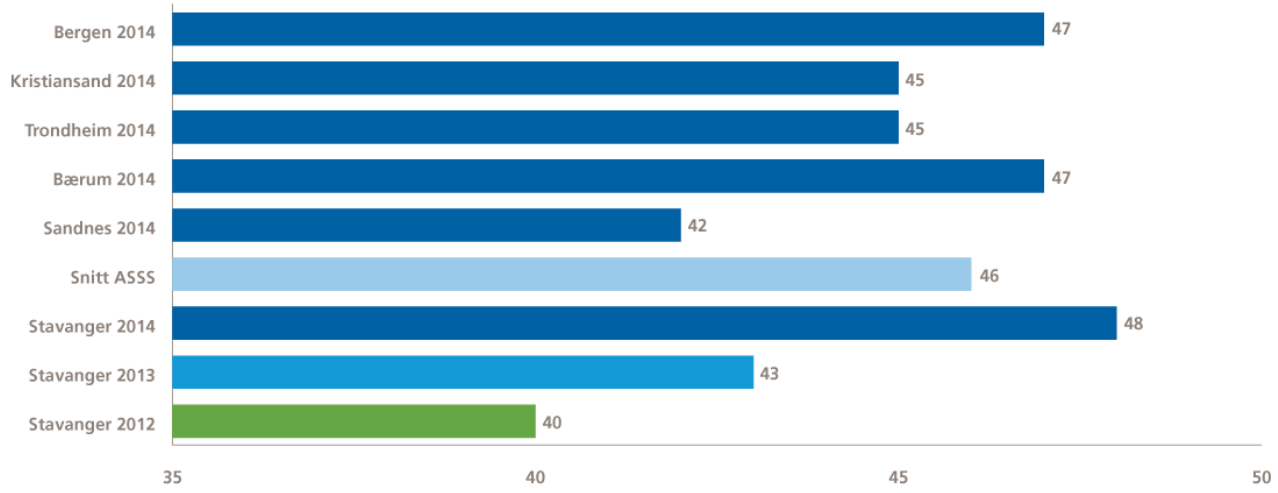

Figur 3.21 Korrigerte brutto driftsutgifter pr. korrigert oppholdstime i kommunale barnehager

Stavanger kommune har hatt en kraftig økning i driftsutgifter per oppholdstime gjennom 2014. Økningen skyldes en bevisst satsing på høyere kompetanse i barnehagene som gav økte lønnskostnader. Også den generelle voksentettheten økte ved endring av bemanningsnormen fra 10,5 % assistent/fagarbeider per treårsenhet til 11,1 %, samt økning i pensjonskostnader.

Skoler

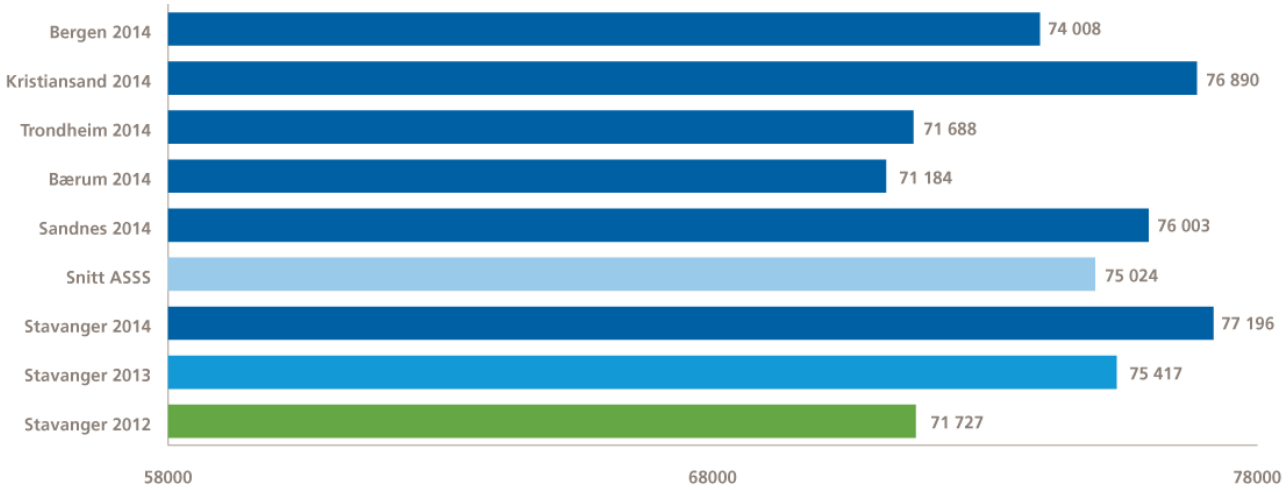

Figur 3.22 Netto driftsutgifter grunnskole per innbygger 6-15 år

Netto driftsutgifter til grunnskoleundervisning og spesialskoler i Stavanger utgjør kr 77 196 per innbygger fra 6 til 15 år i 2014. Dette er en økning fra 2013 på 2,4 %.

Barnevern

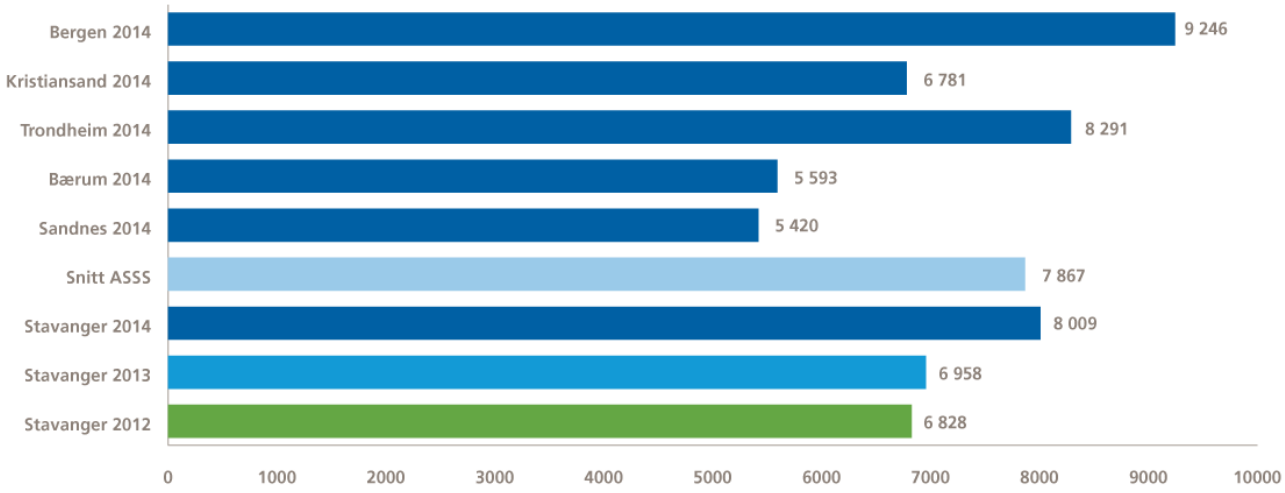

Figur 3.23 Netto driftsutgifter barnevern per innbygger 0-17 år

Netto driftsutgifter til barnevern per innbygger fra 0 til 17 år er kr 8 009 i 2014. Dette er en økning fra 2013 tilsvarende 15,1 %. Det er en økning i kostnader både til administrasjon av barnevernet og til utgifter tilknyttet barnevernstiltak når barnet er plassert. Økningen innen administrasjonen skyldes at barnevernet ble tildelt øremerkede tilskudd fra staten til å kunne øke antall stillinger. Antall barn i alderen 0 til 17 år har ikke økt relativt like mye, og da øker kostnaden per barn. Økningen relatert til barnevernstiltak når barnet er plassert skyldes en fortsatt økning i kostnader tilknyttet fosterhjem. Deler av økningen skyldes også at det i statsbudsjettet for 2014 ble vedtatt å øke den kommunale egenandelen for kjøp av institusjonsplasser med 1/3 og økt kommunal egenfinansiering av botiltak til enslige mindreårige flyktninger.

Kommunehelsetjeneste

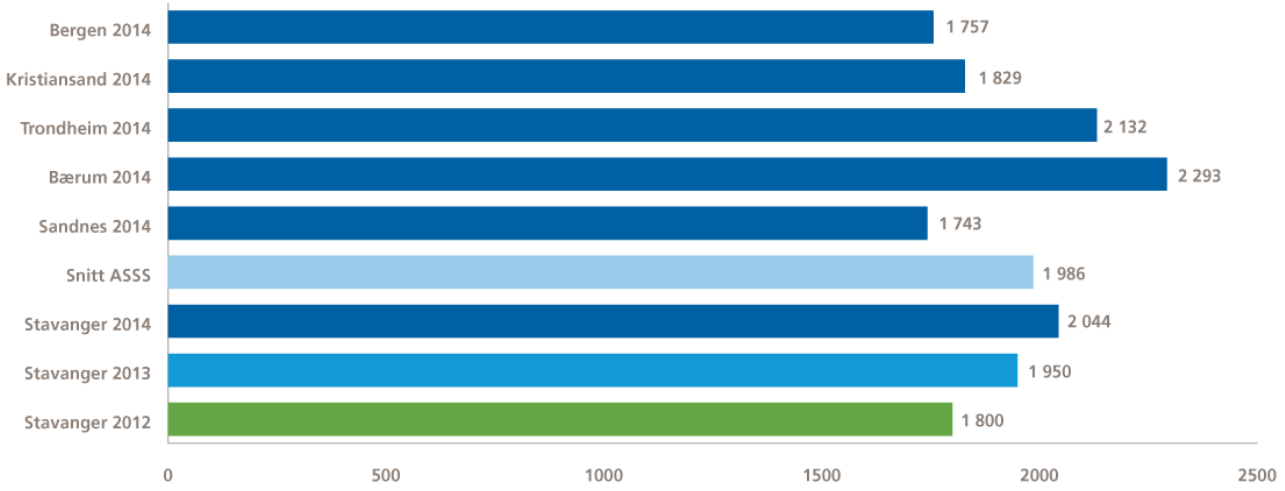

Figur 3.24 Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten per innbygger

Netto driftsutgifter for kommunehelsetjenesten i Stavanger utgjør kr 2 044 kr per innbygger i 2014. Dette er en økning fra 2013 tilsvarende 4,8 %, og omtrent på gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Netto driftsutgifter omfatter forebyggende arbeid, helsestasjon- og skolehelsetjeneste diagnose, behandling og rehabilitering.

Sosialtjenesten

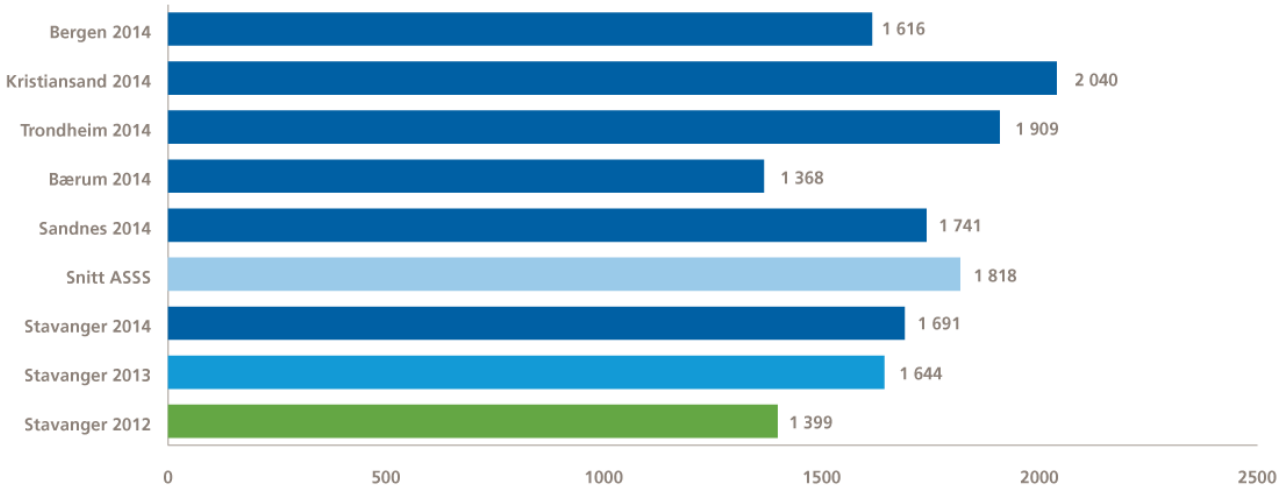

Figur 3.25 Netto driftsutgifter til økonomisk sosialtjeneste pr innbygger 20-66 år

Netto driftsutgifter til økonomisk sosialtjeneste i Stavanger utgjør kr 1 691 per innbygger fra 22-66 år i 2014, dette er en økning på 2,8 % sammenlignet med 2013. Økningen fra 2012 til 2013 var på hele 17,5 %, resultatet fra 2014 viser at veksten i utgifter til sosiale tjenester har avtatt i løpet av året.

Pleie og omsorg

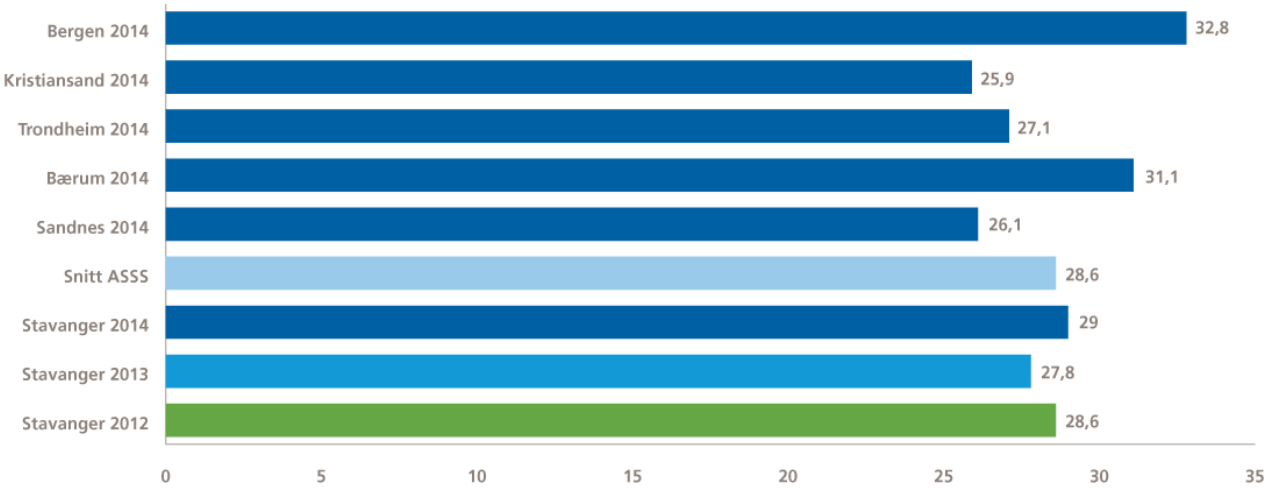

Figur 3.26 Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter

Andelen av netto driftsutgifter som går til pleie- og omsorgstjenester i Stavanger kommune, utgjør 29 % av samlede netto driftsutgifter i 2014. Dette er en økning på 1,2 % i forhold til 2013 og omtrent på gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Økningen fra 2013 til 2014 skyldes blant annet etablering av nye kommunale botiltak i bofelleskap, økt satsing på Leve HELE LIVET, samt en økning i kjøp av heldøgns bo- og omsorgstjenester fra private leverandører.

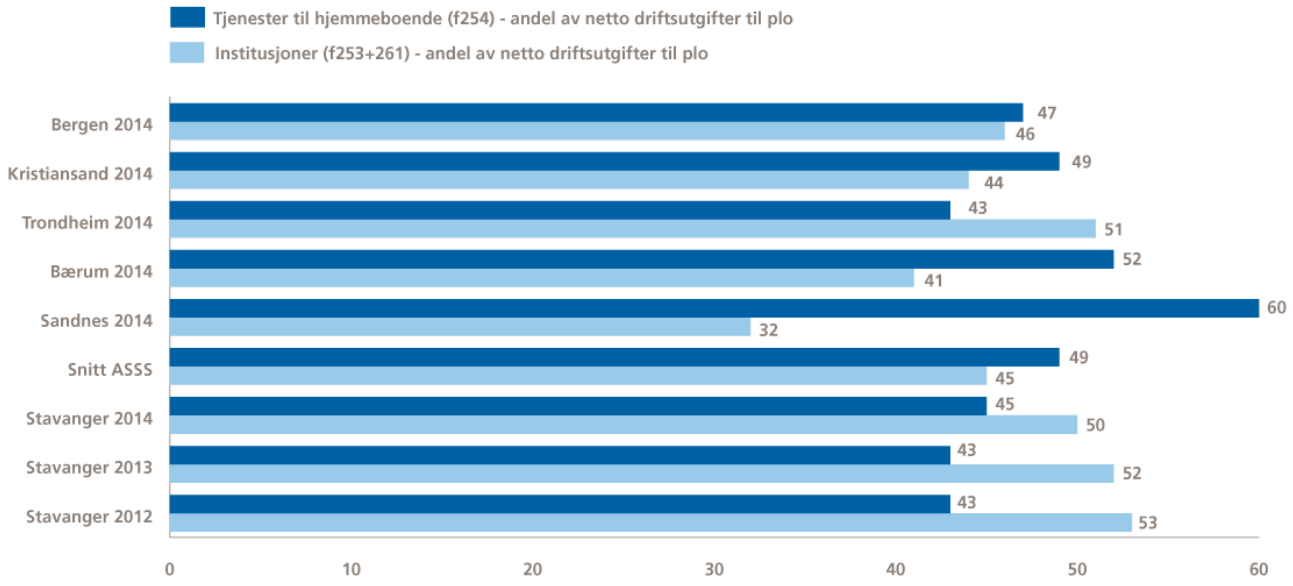

Figur 3.27 Fordeling institusjon (f253+261) og tjenester til hjemmeboende (f254)

Av de samlede netto driftsutgifter til pleie- og omsorgstjenester bruker Stavanger kommune 50 % på institusjoner (f253+261), noe som er 2 % lavere i forhold til 2013. Sammenlignet med ASSS-kommunene bruker Stavanger fortsatt en høyere andel til institusjonsplasser. Samtidig er andelen av netto driftsutgifter til hjemmeboende (f254) økt fra 43 % i 2013 til 45 % i 2014. Dette er i samsvar med etablering av nye botiltak, leve HELE LIVET samt økningen i kjøp av heldøgns bo- og omsorgstjenester.

Kultur

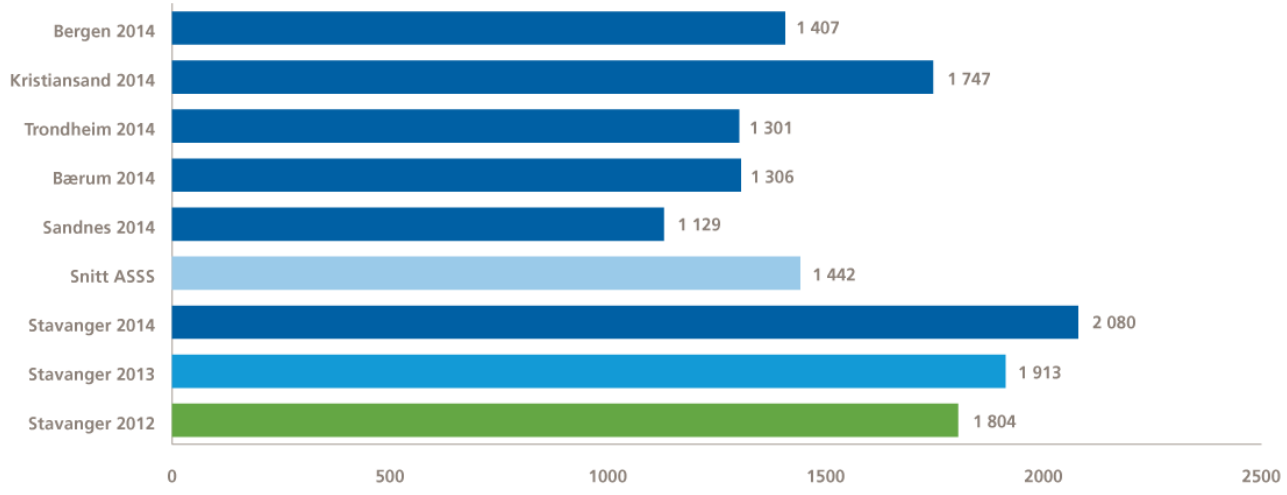

Figur 3.28 Netto driftsutgifter til kultursektoren per innbygger

Netto driftsutgifter for kultursektoren, tiltak barn og unge samt kulturskolen er kr 2 080 per innbygger i 2014. Dette er en økning på 9 % i forhold til 2013, og fortsatt høyere enn gjennomsnittet for ASSS-kommunene. Økningen er blant annet relatert til driftstilskuddet til kommunale og interkommunale foretak, og tilskudd til lag, organisasjoner og private institusjoner.

Idrett

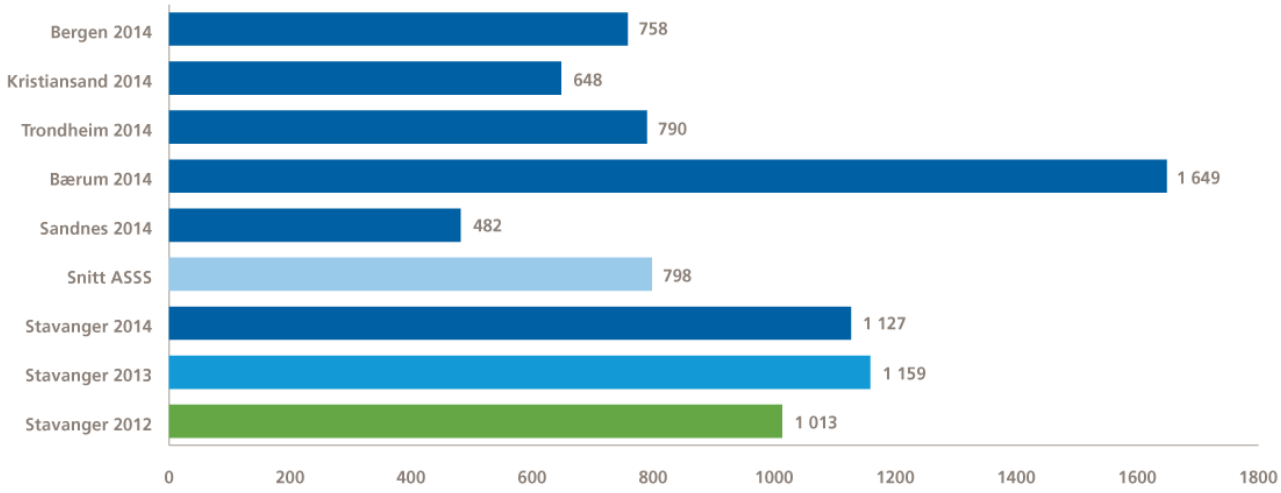

Figur 3.29 Netto driftsutgifter til Idrett og kommunale idrettsbygg/idrettsanlegg per innbygger

Netto driftsutgifter til Idrett i Stavanger utgjør kr 1 127 per innbygger i 2014. Dette er høyere enn gjennomsnittet for ASSS kommunene, men en reduksjon på 2,8 % sammenlignet med 2013.

Administrasjon og styring

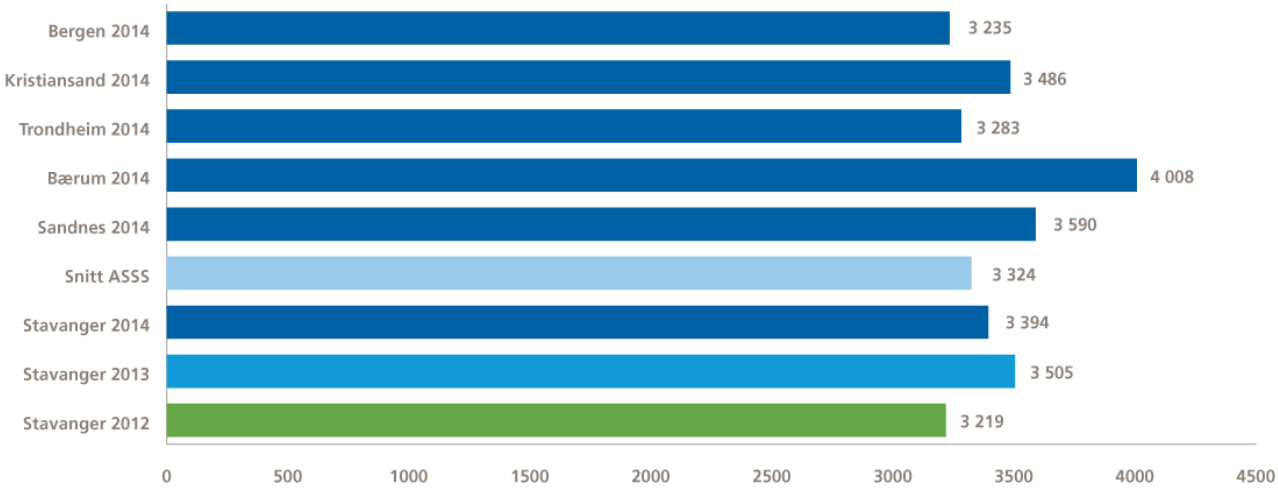

Figur 3.30 Netto driftsutgifter til administrasjon og styring per innbygger

Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i Stavanger utgjør kr 3 394 per innbygger i 2014. Dette er omtrent på gjennomsnittet for ASSS kommunene og 3 % lavere sammenlignet med 2013. Endringen skyldes i hovedsak en økning i innbyggertallet fra 2013 til 2014 på 2,3 %.

Eiendomsforvaltning

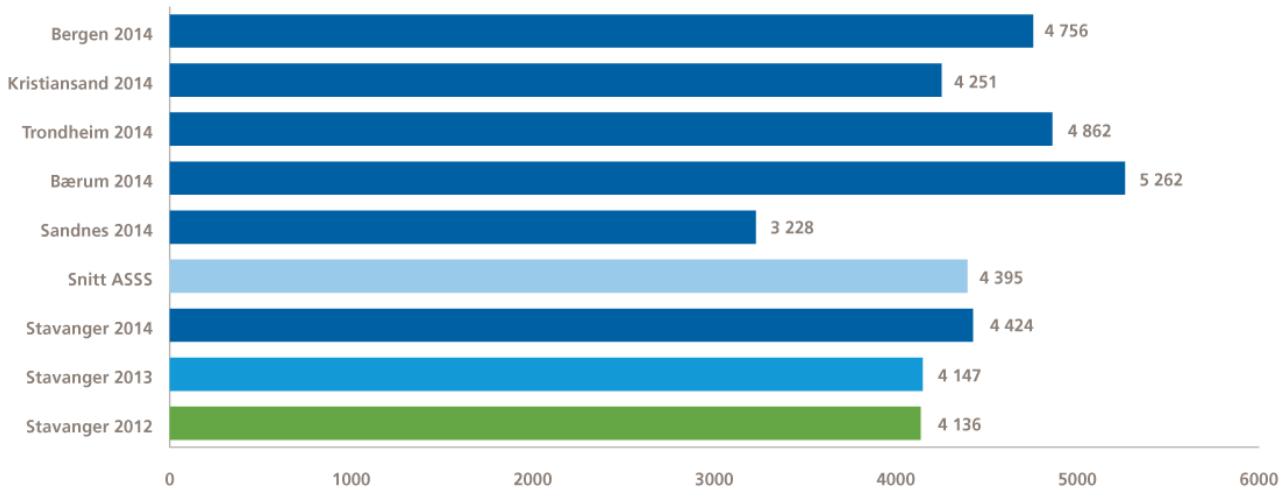

Figur 3.31 Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger, konsern

Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning i Stavanger utgjør kr 4 424 per innbygger og viser at Stavanger ligger omtrent på gjennomsnittet for ASSS- kommunene. Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning omfatter forvaltningsutgifter knyttet til eiendomsforvaltning og formålsbyggene (administrasjonslokaler, førskolelokaler og skyss, skolelokaler, institusjonslokaler, kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg samt kommunale kulturbygg).

4 Oppvekst og levekår

4.1 Innledning
4.2 Barnehage
4.3 Ressurssenter for styrket barnehagetilbud
4.4 Skole og SFO
4.5 Kulturskolen
4.6 Johannes læringssenter
4.7 PPT
4.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten
4.9 Ungdom og fritid
4.10 Barneverntjenester
4.11 EMbo
4.12 Helse- og sosialkontor
4.13 Alders- og sykehjem
4.14 Hjemmebaserte tjenester
4.15 Stavanger hjemmehjelp
4.16 Helsehuset
4.17 Fysio- og ergoterapitjenesten
4.18 Tekniske hjemmetjenester
4.19 Rehabiliteringsseksjonen
4.20 Dagsenter og avlastning
4.21 Nav-kontorene
4.22 Arbeidstreningsseksjonen
4.23 Flyktningseksjonen
4.24 Krisesenteret
4.25 Stavanger legevakt

Tidlig innsats, forebygging og folkehelse har vært sentrale felles satsingsområder innen Oppvekst og levekår i 2014. Det er både opprettet nye brukerrettede tjenester, og flere prosjekter og kompetanseutviklingstiltak i fagavdelingene er startet opp og videreført. Stavanger ble også kåret til årets kulturskolekommune og årets norskopplæringskommune.

4.1 Innledning

Barnehage

Alle barn med rett til plass fikk tilbud om barnehageplass i hovedopptaket i 2014, og i så stor grad som mulig fått tilbud ut fra ønsket plassering. Noen bydeler har underdekning og andre overdekning av barnehageplasser. Det har derfor ikke vært mulig å etterkomme alle ønsker.

Andelen pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet gikk noe ned fra 2013 til 2014. Hovedsakelig er dispensasjonene gitt til vikarer for ansatte i faste stillinger.

Evaluering av organiseringen innenfor barnehageområdet ble sluttført i 2014 og medførte en styrking av ledelsesressursene på fagsjefnivå og virksomhetsnivå.

For å sikre et likeverdig tilbud for alle barn fortsatte satsingen på kvalitetsutviklingen i barnehagene. Kompetanse- og utviklingstiltak overfor alle grupper ansatte ble prioritert.

Antall barn med store og sammensatte vansker og behov for rettighetsbaserte tjenester økte i 2014. For å møte behovet for hjelp innenfor de økonomiske rammene ble det startet opp et endringsarbeid rundt organiseringen av den spesialpedagogiske hjelpen.

Skole

Kompetanseutvikling for lærere og skoleledere ble høyt prioritert også i 2014. Gjennom kurs og videreutdanning for lærere, veiledning av lærerstudenter og nyutdannede lærere samt rektorskole og skolelederutdanning, arbeides det målrettet for å sikre høy kvalitet på undervisningen og god rekruttering til lærer- og skolelederjobber i framtiden.

Det arbeides kontinuerlig for å sikre elevene et godt skolemiljø. Kunnskap om faktorer som bidrar til å fremme utviklingen av gode læringsmiljø ble presentert på samlinger og kurs for lærere og skoleledere. Videre ble det arbeidet med å styrke den forvaltningsmessige håndteringen av saker om elevenes skolemiljø. Det er viktig at elever og foreldre opplever seg godt ivaretatt av skolen i vanskelige situasjoner, og at skolene er i stand til å håndtere slike saker på en ryddig og profesjonell måte.

Kommunen har fått viktige priser for det arbeidet som gjøres både i Kulturskolen og på Johannes læringssenter. Stavanger ble i 2014 kåret til årets kulturskolekommune (http://www.kulturskoleradet.no/nyheter/stavanger-arets-kulturskolekommune-2014/) og til årets norskopplæringskommune (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Norskopplaringspris-til-Stavanger-kommune/) i region Vest.

Barn og unge

Rett hjelp tidlig (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Barn-og-familie/barnehage/Barn-med-spesielle-behov/Tidlig-innsats-i-barnehagen/) var en fast ordning for første gang i 2014. Barn i 16 barnehager ble i løpet av året observert av et tverrfaglig observasjonskorps fra helsestasjonstjenesten, PPT, fysio- og

ergoterapitjenesten og barnevernet. Innen fem år skal alle barnehagene i Stavanger blitt observert av observasjonskorpset og fått en innføring i arbeidsmetoden. Hensikten er å se barns hjelpebehov tidligst mulig.

Barn og unges medvirkning i egen sak og i utvikling av barneverntjenesten generelt ble videreutviklet i 2014 gjennom prosjektet *Mitt liv* og gjennom systematisk arbeid i den enkelte sak.

Ett av tiltakene i Strategiplan for folkehelse (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/Planer%20og%20strategier/Folkehelseplan.pdf)er å følge opp barn som lever i familier med lav inntekt. I 2014 ble det fireårige prosjektet *Eg vil lære!* satt i gang som en del av dette tiltaket. Hensikten er å sikre at barn i familier med lav inntekt og fosterbarn i første og andre klasse, får utvikle ferdigheter i tråd med sitt evnenivå.

Levekår

Avdeling for hverdagsrehabilitering ble etablert og har oppnådd gode resultater i 2014. De fleste av de 190 personene som har mottatt hverdagsrehabilitering i 2014 klarer seg etterpå helt uten, eller med langt mindre, kommunale tjenester.

Helsehuset Stavanger ble åpnet i 2014 med frisklivssentral, sykepleieklinikk, psykologtjeneste, prosjektledelsen for *Leve HELE Livet* (http://stavanger.kommune.no/levehelelivet) og Utviklingssenter for hjemmetjenesten og sykehjem. Helsehuset er Stavanger kommunes verksted for utprøving av innovative løsninger innen helse og omsorg.

Prosjekt *Informasjonsdag til 75-åringer* ble prøvd ut i Hillevåg bydel i mai 2014, som alternativ til senket aldersgrense for forebyggende hjemmebesøk fra 80 til 75 år. Innbyggere som ikke ønsket det, eller som ikke kunne delta på informasjonsdagen, fikk tilbud om ordinært forebyggende hjemmebesøk. Resultat fra dette prøveprosjektet viste at det var liten interesse for forebyggende hjemmebesøk (19 %). Kommunalstyret for levekår vedtok innføring av årlig informasjonsdag for 75-åringer og videreføring forebyggende hjemmebesøk for 80-åringer.

Strategi for implementering av velferdsteknologi (2014-2017) (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Helse/Helsehuset-Stavanger/Velferdsteknologi/Strategi-for-implementering/) er førende for kommunens arbeid innen velferdsteknologi-området. Hovedmålet er at velferdsteknologi skal bli en del av tjenestetilbudet. Det pågår stor prosjektaktivitet for å få erfaringer med bruk av aktuell teknologi.

Arbeidet med Boligsosialt velferdsprogram går framover. *Fra midlertidig til varig bolig og fra kommunal bolig til privat eid eller leid bolig* er en viktig satsing. En boligsosial foranalyse ble gjennomført og danner utgangspunkt for det videre arbeidet. Bruken av midlertidig bolig har gått betydelig ned i 2014, og ventelisten for kommunal bolig for vanskeligstilte er blitt kortere. Barnefamilier er særlig blitt prioritert. Arbeidet med etablering av Bomiljøtiltak på Midjord startet opp i 2014.

Regelverk for Startlån-ordningen ble justert som følge av forskriftsendring. Ordningen rettes i større grad mot varig vanskeligstilte husstander. I Stavanger fikk 355 husstander startlån til kjøp av egen bolig, 37 av disse var kommunale leietakere.

Søra Bråde bofellesskap med til sammen 16 plasser for psykisk utviklingshemmede ble ferdigstilt og tatt i bruk i 2014. Til tross for utbyggingen de siste årene, er antallet på ventelister for bofellesskap til målgruppen fremdeles stigende.

Samfunnsmedisin

Det jobbes kontinuerlig med å sikre at Stavanger kommune har et tilstrekkelig antall fastleger og god kvalitet på tjenestene. Kvalitetsutvalget har i 2014 etablert seg som et viktig organ for kvalitetsutvikling i

legetjenesten.

Høsten 2014 inngikk Stavanger kommune vertskommunesamarbeid med Sola og Randaberg kommuner om Øyeblikkelig hjelp-tilbudet. Kapasitetsutnyttelsen er stabil. Statistikk fra 2014 viser et gjennomsnittsbelegg på mellom 60 og 70 %.

Sykehjemslegevakten har en viktig rolle med hensyn til kvalitet i tjenesten og for å hindre unødvendige innleggelser i sykehus. Det har vært god rekruttering av leger til ordningen. Vaktavtalen ble reforhandlet i november 2014.

I 2014 ble det også ansatt en geriater (lege med spesialisering i sykdom hos eldre mennesker) i 40 % stilling som eldreomsorgsoverlege som skal bidra til å sikre kvaliteten i sykehjemslegetjenesten.

Strategiplan for folkehelsearbeidet 2013-2029 ble vedtatt av Stavanger bystyre i januar 2014. Strategiplanen er kommunens styringsverktøy i folkehelsearbeidet. Planen er konkretisert i en egen handlingsplan som blir fulgt opp innenfor kommunens ulike tjenesteområder.

Folkehelsearbeidet har fått en sentral rolle i forslaget til ny kommuneplan for perioden 2014-2029. På denne måten er folkehelseperspektivet forankret på tvers av organisasjonen i tråd med folkehelseloven.

En ny folkehelserådgiver er ansatt for å styrke koordineringen av kommunens folkehelsearbeid.

I 2014 la kommunen frem den sjette levekårsundersøkelsen. På bakgrunn av resultatene i undersøkelsen er et levekårsløft på nordøstre del av Storhaug igangsatt. Stavanger bystyre vedtok innhold, organisering, finansiering og fremdrift for prosjektet i november 2014.

4.2 Barnehage

Området omfatter ordinært barnehagetilbud, styrket barnehagetilbud for barn med særskilte behov, spesielt tilrettelagte avdelinger for barn med store funksjonshemninger, innføringsbarnehage for barn av nyankomne flyktninger, familiegrupper for foreldre som har behov for veiledning og åpne barnehager.

Barnehagedekningen

Alle barn med rett til plass fikk tilbud om barnehageplass i hovedopptaket i 2014. Antall barnehageplasser var redusert før opptaket fordi tallet på nye søkere har gått ned. 262 av plassene ble tildelt barn uten rett til barnehageplass – hovedsakelig til barn med prioritet og barn i private barnehager. Det er utfordrende å dimensjonere antall barnehageplasser etter behovet. Størrelsen på barnehageopptaket påvirkes av flere usikre faktorer, som hvor mange foreldre som velger å ha barnet hjemme, flyttemønsteret til småbarnsfamilier og hvor mange som velger privat barnehage i andre kommuner.

Stavanger kommune har som mål at så mange som mulig skal få barnehageplass i egen bydel. I 2014 var det overdekning av barnehageplasser i Hinna og Hillevåg bydeler og underdekning i Storhaug, Eiganes og Våland og Tasta bydeler. Alle barn med rett til plass har i så stor grad som mulig fått tilbud ut fra ønsket plassering.

I 2014 ble det gjort enkelte endringer i opptakskriteriene for de kommunale barnehagene. Formålet er å legge til rette for å gi søsken plass i samme barnehage og å gi de eldste barna prioritet. Videre er det gitt en åpning for å tildele barn uten rett en plass, i tråd med vedtatt dimensjonering og økonomiske rammer.

Evaluering av organiseringen innenfor barnehageområdet ble sluttført i 2014 og medførte en styrking av ledelsesressursene på fagsjefnivå og virksomhetsnivå. Som følge av reduksjon i de økonomiske rammene i

løpet av 2014, ble nivået på styrkingen redusert.

Stavangerbarnehagen har en felles kvalitetsplattform for personalets pedagogiske kompetanse som består av språkkompetanse, relasjonskompetanse, interkulturell kompetanse og tidlig innsats-kompetanse. I 2014 ble grunnkurs i relasjonskompetanse og i implementeringskompetanse gjennomført.

Fire kommunale barnehager har deltatt i Comenius-prosjektet. Prosjektet har som mål å styrke samarbeidet mellom foreldre med flerkulturell bakgrunn og barnehagen, og bidra til forskning og kunnskapsbasert praksis.

De ansatte som har ICDP-sertifikat (International Child Development Program) har fått tilbud om oppfriskningskurs i metoden.

Andelen pedagogiske ledere med dispensasjon fra utdanningskravet gikk noe ned fra 2013 til 2014. De fleste dispensasjonene er gitt til vikarer i faste stillinger. Årsakene til nedgangen er både at antall plasser ble redusert i 2014 og god rekruttering.

Barn med behov for særskilt hjelp og tilrettelegging, jf. § 5-7 i opplæringsloven og § 13 i barnehageloven fikk ekstra hjelp som anbefalt fra sakkyndig instans. Dette gjelder både hjelp som ressurssenteret gir, logopedtimer som PPT gir og tilbudet ved tilrettelagte avdelinger (STA). I 2014 fikk 325 barn i kommunen slik hjelp, mot 283 i 2013.

For å dekke behovet for økt spesialpedagogisk hjelp innenfor tilgjengelig økonomiske rammer, brukes en del av ressursene på hjelpe- og veiledningstiltak for å sette barnehageansatte i stand til selv å takle utfordringene. I 2014 ble en evaluering av Språktiltaket gjennomført og noen innholdsmessige og organisatoriske justeringer gjort.

Familiegruppa ved Kvaleberg/Vannassen barnehager startet opp med tilbud om systematisk familieveiledning til foreldre i åpne barnehager.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 13,9 mill. av en budsjettramme på kr 1,07 mrd. i 2014. Dette utgjør en forbruksprosent på 101,3.

Høsten 2014 gjennomgikk kommunale barnehager en neddimensjonering av barnegruppen fra 19 til 18 barn per gruppe for å imøtekomme barnehagelovens krav til bemanning. Før tiltaket var det 10,53 % assistent/fagarbeider per treårsenhet, nå er det 11,11 %. Økningen ble delvis finansiert av økte rammer i Handlings- og økonomiplanen, og delvis ved å regulere ned kommunens overkapasitet sett i forhold til barn med rett til barnehageplass. Sistnevnte gjorde at det ikke lengre var plass til barn født etter 31. august – året før – i kommunale barnehager.

På forhånd var det regnet med at andelen barn i ikke-kommunale barnehager ville stige noe som en effekt av dette tiltaket. Denne effekten ble en del større enn beregnet. I tillegg tok ikke-kommunale barnehager færre barn fra andre kommuner inn, samtidig som andelen Stavangerbarn med barnehageplass i andre kommuner ble større. Med bakgrunn i dette fikk ikke kommunen en like stor besparende effekt som beregnet på neddimensjoneringen.

Totalt er merforbruket på aktivitet i ikke-kommunale barnehager kr 23 mill., som skyldes et høyere aktivitetsnivå enn forventet i 2014. Ikke-kommunale barnehager har anledning til å ta opp barn uten rett til barnehageplass ifølge barnehageloven, samtidig som kommunen er forpliktet til å finansiere denne aktiviteten. Effekten av dette var et tilskudd som var kr 9,5 mill. høyere enn forventet. I tillegg utgjorde kostnadene til Stavangerbarn med barnehageplass i ikke-kommunale barnehager i andre kommuner kr 7

mill., samt kr 1,9 mill. for økte refusjoner på moderasjonsordninger i ikke-kommunale barnehager.

I avregningen for 2014 måtte kommunen i tillegg utbetale kr 4,6 mill. høyere enn forventet reguleringspremie til ikke-kommunale barnehager.

Kommunale barnehager hadde samlet i 2014 et mindreforbruk på kr 2,2 mill. Da er merinntekter på foreldrebetaling, kr 0,9 mill., og feriepenger og pensjon på refusjoner, kr 2,5 mill. regnet med.

På sentrale konti var det et mindreforbruk på kr 6,9 mill., som i hovedsak skyldes utsettelse av kompetansetiltak og tiltak rettet mot språklige minoriteter.

4.3 Ressurssenter for styrket barnehagetilbud

Ressurssenteret gir spesialpedagogisk hjelp og andre former for oppfølging til barn i barnehagealder. Personalet består av ca. 150 ansatte som representerer et sterkt fagmiljø. I 2014 fikk 252 barn spesialpedagogisk hjelp, en økning på ca. 50 barn fra 2013. Økningen skyldes blant annet at flere barn oppdages tidlig gjennom prosjektet Rett hjelp tidlig.

Ressurssenteret fikk i 2014 utvidet ansvar for saksbehandling og vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Vedtaksmyndigheten i disse sakene er fra 2015 delegert til Ressurssenteret når det gjelder barn i både kommunale og private barnehager.

Flerkulturell pedagogikk og barn med atferdsvansker er fortsatt to prioriterte områder for kompetanseutvikling.

Fra høsten 2014 er det startet opp et arbeid med å utvikle flere måter å organisere noe av den spesialpedagogiske hjelpen på, i form av sosial ferdighetstrening i gruppe. Hensikten med denne endringen er å gi målrettet tilbud for barn som har behov for å få hjelp i utviklingen av sosiale ferdigheter, parallelt med bedre utnytting av ressursene. Det forventes at endringen fører til bedre kvalitet og at ressursene utnyttes mer effektivt.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 1,7 mill. av en budsjettramme på kr 60,4 mill. i 2014. Dette utgjør en forbruksprosent på 97,3.

Mindreforbruket skyldes redusert bemanning i virksomheten på grunn av rekrutteringsutfordringer.

4.4 Skole og SFO

Kompetanseutvikling og rekruttering

For å skape en inkluderende skole, der alle barn får muligheter til å lære og utvikle seg ut fra sine forutsetninger, har Stavanger kommune også i 2014 satset på å styrke skolenes evne til å gi elevene tilpasset opplæring. Kompetanseutvikling for lærere og skoleledere har derfor hatt høy prioritet:

- 52 lærere har videreutdannet seg i blant annet lesing, matematikk, naturfag og spesialpedagogikk gjennom den nasjonale ordningen *Kompetanse for kvalitet.*

- Om lag 60 lærere har fulgt kurs der de har fått demonstrert og prøvd ut god, praktisk og konkret matematikkundervisning på barnetrinnet.
- 29 lærere har tatt videreutdanning for å styrke sine kvalifikasjoner i å veilede lærerstudenter i praksis. 12 skoler har i 2014 inngått avtale med universitetet om å være praksisskole for lærerutdanningen.
- 27 lærere og avdelingsledere har startet opp i en ny runde av Stavangers lokale rektorskole.
- Seks skoleledere har startet på den nasjonale rektorskolen.
- Fem skoleledere har påbegynt masterstudium i utdanningsledelse.
- Alle skolene deltok i et etterutdanningsopplegg for å bli bedre på å gi elevene gode og læringsfremmende vurderinger og tilbakemeldinger.
- Nyansatte lærere i starten av sin lærerkarriere fikk særskilt oppfølging gjennom kommunens eget program for veiledning av nyutdannete lærere.

Etter- og videreutdanning for lærere og skoleledere, veiledning av lærerstudenter og nye lærere samt samarbeid med lærerutdanningen, er alle viktige tiltak for å sikre høy kvalitet på undervisningen og god rekruttering til lærer- og skolelederjobber i framtiden.

Tidlig innsats

Tidlig innsats er viktig for å nå målet om en god skole for alle. Tidlig innsats betyr at man skal sette i gang støttetiltak for en elev med én gang det oppstår behov for det, eller når et problem oppstår eller avdekkes. Tidlig innsats er både innsats tidlig i et barns liv, og å gripe inn tidlig når problemer oppstår eller avdekkes.

Det ble utviklet nye prosedyrer for saksgang ved bekymring for en elevs faglige og sosiale utvikling. Prosedyrene skal sikre at eleven får raskt hjelp ved faglige eller sosiale vansker. Skolen skal sette inn hjelpetiltak og få veiledning fra PPT, før det settes i gang et mer tidkrevende arbeid med å utarbeide sakkyndig vurdering.

Et nytt samarbeidsprosjekt kalt *Eg vil lære!* ble startet på fire skoler. Her vil utvalgte elever på 1. og 2. trinn får ekstra faglig oppfølging for komme godt i gang med sin utdanning. Skole, fritidskontakt, PPT, NAV og barnevern jobber sammen med foreldre og foresatte for å støtte best mulig opp om barnas skolegang. Tilsvarende prosjekt i Helsingborg i Sverige har vist svært gode resultater.

Arbeidet med evnerike barn

For å utnytte potensialet til elever med akademisk talent, og sikre at også barn med ekstra gode læreforutsetninger får tilpasset opplæring, har Stavanger satt i gang en egen talentsatsing i grunnskolen. Det er etablert lærende nettverk der lærere som underviser elever med akademisk talent, får økt sin kompetanse i å legge til rette for disse elevene. Det er knyttet kontakter med lokale og internasjonale kompetansemiljøer som bidrar til å heve kunnskapen på dette feltet.

Ungdomstrinn i utvikling

Kunnskapsdepartementets satsing for å utvikle ungdomstrinnet ble videreført. Gjennom denne satsingen skal alle skolene få økt sin kompetanse i å gjøre opplæringen mer praktisk, variert og relevant. I 2014 har fem ungdomsskoler avsluttet perioden med tre semester skolebasert kompetanseutvikling. Utviklingsarbeidet fortsetter på egen skole. Fire nye skoler har startet tilsvarende arbeid.

Det arbeides kontinuerlig med å øke og videreutvikle bruken av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i skolen. Alle ungdomsskolene har nå fått etablert trådløse nettverk. Neste skritt i Stavangers IKT-satsing i grunnskolen blir å gi alle ungdomsskoleelever og lærere egne nettbrett.

Sammen med de andre storbyene og Kommunenes Sentralforbund (KS), arbeider Stavanger med å få etablert Norsk Digital Læringsarena for grunnskolen. Skolenes IKT-veiledere fått skolering i pedagogisk bruk av digitale læremidler.

Skole- og læringsmiljø

For å sikre elevene gode og inkluderende læringsmiljø, har det vært arbeidet både med å styrke arbeidet med å forebygge mobbing og å bedre oppfølgingen i saker der elever ikke trives på skolen. I 2014 var det 3,2 % av elevene som oppga at de ble mobbet 2-3 ganger i måneden eller oftere. Dette er en nedgang fra 4 % i 2013.

Skolelederne har fått opplæring i hva som er viktige suksessfaktorer for å utvikle gode læringsmiljø. I tillegg har skolene fått opplæring i hvordan de på en systematisk og god måte skal følge opp saker der det er satt fram klage på skolemiljøet. For å styrke kvaliteten på den forvaltningsmessige delen av arbeidet, er det blitt arrangert kurs for skoleledere og skolemiljøutvalg om saksgang og utforming av enkeltvedtak i slike saker.

Stavangerskolen skal gjennom god grunnskoleopplæring legge til rette for at elevene fullfører videregående opplæring og får innpass i yrkes- og arbeidsliv. Prosjektet *Samarbeid skole og arbeidsliv* har i 2014 utviklet modellene Ja-bedrift og Jobbcoach som skal bidra til å styrke elevenes kjennskap til ulike utdannings- og yrkesvalg. Prosjektet er et samarbeid mellom Stavanger kommune, NHO Rogaland, LO og Rogaland fylkeskommune.

43.000 elever deltok på ulike arrangement i Den kulturelle skolesekken i 2014. Prosjektet «Skolefest i konserthuset» ble et høydepunkt som vakte begeistring.

Skolebygg og arealnormer

Ved skolestart 2014 åpnet nye Kristianslyst skole i moderne lokaler godt tilpasset dagens og fremtidens behov for fleksibilitet og tilpasset og variert opplæring. Åmøy skole ble lagt ned og Stavanger kjøper nå elevplasser på både barne- og ungdomstrinnet i Rennesøy kommune. Tastarustå skole ble gjort om fra kombinert barne- og ungdomsskole til ren ungdomsskole og Teinå skole ble gjort om til barneskole. Fra samme tidspunkt startet omgjøringen av Buøy skole til ren barneskole.

I 2014 ble det utarbeidet og vedtatt nye arealnormer for skolebygg. Arealnormene legger til rette for bruk av tidsmessige løsninger ved rehabilitering og utbygging av nye skoler. Det er også blitt utarbeidet en mulighetsstudie for ny skole i Storhaug bydel, der ulike tomtealternativer er vurdert.

Økonomi skole og SFO

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 13,1 mill. av en budsjettramme på kr 1,33 mrd. i 2014. Dette utgjør en forbruksprosent på 101.

Høsten 2014 ble skolenes budsjettrammer redusert med kr 12 mill. som følge av svekket kommuneøkonomi. Det var en utfordring for skolene å justere budsjettrammene midt i året, og ikke alle skolene klarte å realisere innsparingskravet. 18 skoler endte med et resultat under 100 prosent av vedtatt budsjettramme, mens 25 skoler hadde et forbruk over 100 prosent.

Merforbruket på grunnskoleområdet kan i all hovedsak forklares med at utgifter til spesialundervisning, både i kommunens egne grunnskoler og i private grunnskoler, har økt. Utgiftene til refusjon av opplæringskostnader for Stavanger-barn bosatt i fosterhjem i andre kommuner har også gått opp mer enn forventet. Dette er kostnader kommunen har liten innflytelse over.

4.5 Kulturskolen

Stavanger kommune ble i 2014 kåret til årets kulturskolekommune. Denne prisen tildeles kommuner som gjennom sin kulturskolevirksomhet viser at de prioriterer tilbudet særlig høyt, samtidig som de kan tjene som foregangskommuner overfor andre. Kulturskolen har laget en ny kvalitetsplan som skal sikre at virksomheten også i framtiden holder et høyt kvalitativt nivå.

I tillegg til å drive undervisning, produserer Kulturskolen en rekke forestillinger gjennom året, blant annet for Den kulturelle skolesekken. Kulturskolen produserte 17 ulike forestillinger for Den kulturelle skolesekken i 2014. Forestillingene hadde til sammen 16.500 besøkende grunnskoleelever.

I HØP 2014–2017 lå videreutvikling av Fargespill og videreføring av kulturskoletimen i andre bydeler inne som mål for perioden. Fargespill er ikke prioritert videreført i kommunens budsjett fra 2015. Stortinget har vedtatt å avvikle den nasjonale ordningen med kulturskoletime.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 2,9 mill. av en budsjettramme på kr 36,2 mill. i 2014. Dette gir en forbruksprosent på 92 prosent. I tertialrapporten per 30.04 kom varslene om kommunens omstillingsbehov. Dette medførte at Kulturskolen var forsiktig med pengebruken i løpet av hele 2014. Årsaken til mindreforbruket skyldes i all hovedsak at overført mindreforbruk fra 2013 til 2014 stod mer eller mindre ubrukt, samt at ett årsverk ble holdt vakant gjennom hele året. Vedlikeholdsutgiftene til nytt bygg og instrumenter har vært lave i 2014.

4.6 Johannes læringssenter

Stavanger kommune mottok i 2014 prisen som årets norskopplæringskommune (http://www.stavanger.kommune.no/no/Arkiv-aktuelt/Norskopplaringspris-til-Stavanger-kommune/) i region Vest. Prisen gis til en kommune som over tid og gjennom målrettet og godt undervisningsopplegg kan vise til gode resultater i norskopplæringen for voksne innvandrere.

I løpet av 2014 har Johannes læringssenter i samarbeid med Flyktningseksjonen, gjennomgått rutinene for samarbeid om introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere. Målet er å gjøre programmet enda bedre.

Johannes læringssenter deltok i 2014 aktivt i planleggingen og tilpassingen av nybygg i Haugesundsgata. Alle tilbud innen norskopplæring for voksne og introduksjonsprogram vil flytte til det nye bygget i løpet av våren 2015. Senteret har også bidratt i å planlegge ombygging av de eksisterende lokalene i Haugesundsgata 27. Disse skal brukes av innføringsbarnehagen og innføringsskolen både på barne- og ungdomstrinn.

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 4,7 mill. av en budsjettramme på kr 110,3 mill. Dette gir en forbruksprosent på 104. Av dette utgjør merutgifter til introduksjonsstønaden kr 1,0 mill.

Persontilskuddet (per capita) fra IMDi er lagt om. Mens tilskuddet tidligere ble utbetalt for personer registrert i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) de fem første årene vedkommende var bosatt, blir tilskuddet nå bare utbetalt de tre første årene. Som følge av dette har antallet personer som utløser persontilskudd (per capita) til kommunen gått ned. Antall deltakere i introduksjonsprogrammet holdt seg samtidig stabilt.

I løpet av 2014 har Johannes læringssenter gjennomført en betydelig omstilling for å tilpasse utgiftene til reduserte statlige inntekter. Blant tiltakene som er gjennomført er nedbemanning, omlegging til større grupper i undervisning og aktiviteter og innføring av ventelister til norskkurs.

4.7 PPT

PPT har i 2014 styrket bemanningen og fått prioritert arbeidet med tidlig innsats og med å redusere ventetid og antall på venteliste. Antall saker på venteliste ble redusert fra 114 i 2013 til 47 i 2014.

Ny saksgang for henvisning til PPT er utarbeidet. Målet er at flere saker henvises PPT for veiledning før vansker får utvikle seg. Erfaring så langt viser at ved å gi veiledning tidlig, kan flere elever bli ivaretatt innen ordinær opplæring.

Flest barn henvises PPT i 3-, 4- og 5-års alderen. For å sikre en god overgang fra barnehage til skole innkaller PPT til overføringsmøter for alle henviste barn. Skolene får da mulighet til å tilrettelegge for en god skolestart. Skolene gir svært gode tilbakemeldinger på ordningen.

Antall ny-henviste saker gikk ned i 2014, spesielt er det nedgang i antall enkeltsaker som henvises for lese- og skrivevansker. PPT driver og koordinerer nettverk for ressurslærere i lesing. Mye tyder på at tiltaket med ressurslærer i lesing har styrket skolene i arbeidet med lese- og skriveopplæring for alle elevene. PPT har ansvar for kommunal veileder i lesing på ungdomstrinnet (ungdomstrinns-satsingen).

Barnehagenes arbeid med språk og begrepslæring skal styrkes gjennom skolering. Videre følger PPT opp skolering og deltakelse i tiltaket Rett hjelp tidlig. Nettverk for ansatte i særskilt tilrettelagte avdelinger har blitt en god arena for kompetanseheving og erfaringsdeling barnehagene i mellom.

Det er inngått samarbeidsavtale med Statped, SUS, PPT og fysio- og ergoterapitjenesten om arbeid med alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) og om en kursrekke om reguleringsvansker. Kursrekken, som både teoretisk og praktisk rettet, har stor pågang.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 2,2 mill. av en budsjettramme på kr 41,7 mill. i 2014. Dette ga en forbruksprosent på 95 prosent. Mindreforbruket skyldes ubrukte lønnsmidler som følge av naturlig forsinkelse i ansettelsesprosesser.

4.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten ble i 2014 styrket med 4,5 millioner. Midlene ble brukt til å videreføre barseltilbudet som har vært finansiert av midler til helsefremmende og forebyggende arbeid og videre styrking av skolehelsetjenesten.

Jordmortjenesten

Om lag 81 % av de gravide benyttet den kommunale jordmortjenesten i 2014. Det har vært en jevn økning siden 2010. Etterspørselen toppes i juni og juli. I disse periodene får ikke alle et tilbud. Siste år var det 20 gravide som ikke fikk tilbud fra jordmortjenesten. Fødselsforberedende kurs og barselgrupper til kvinner fra andre kulturer ble videreført. I 2014 ble det arrangert 11 fødselsforberedende kurs med 169 deltakere, og 8 barselgrupper med 103 deltakere. Deltakerne representerte 54 ulike nasjoner.

Helsestasjon

Fødselstallene viste en svak nedgang, fra 1823 fødsler i 2013 til 1747 i 2014. Til sammen 1843 barn har benyttet helsestasjonstilbudet i 2014. Helsestasjonen lykkes i stor grad med å sikre rask kontakt med foreldre og barn etter utreise fra Stavanger Universitetssykehus. 94 % av foreldrene ble kontaktet innen 48 timer og dekningsgraden av hjembesøk har økt fra 66 % til 78 %. Enkelte distrikter har en dekningsgrad på 90 %. Tilbudet om å komme på helsestasjonen uten timeavtale i barseltiden ble opprettholdt. I 2014 ble det registrert 2145 besøk, en økning på 19 % fra året før. Forskning har vist at det å være tilgjengelig og støtte familien i barseltiden bidrar til å styrke mødrenes psykiske helse.

I tillegg fikk alle kvinner tilbud om samtale om egen psykisk helse i forbindelse med barnets 6 ukers kontroll. For de fleste bidrar denne samtalen til å alminneliggjøre svingninger i følelser i forbindelse med fødsel og barseltid. Samtalen har videre avdekket behov for oppfølging for 102 kvinner, der 26 er henvist fastlege, 15 har fått oppfølging fra psykolog og 61 kvinner har fått støttesamtaler hos helsesøster.

Helsestasjonene har videre fått to nye oppgaver i 2014. Det ble innført en ny vaksine, Rotavirus, som tilbys i to doser til alle spebarn. BCG-vaksinasjon av spebarn ble overført fra SUS til helsestasjonene.

Helsestasjonstilbud til gravide og småbarnsforeldre med rusrelaterte problemer har bidratt til at vi i større grad fanger opp familier med hjelpebehov og kan tilby tettere oppfølging. Arbeidet har også styrket samarbeidet med barneverntjenesten og familiegruppen i Kvaleberg barnehage. Tilbudet ble i 2014 styrket med en 50 % stilling som foreldreveileder. Stillingen ble finansiert med prosjektmidler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Skolehelsetjenesten

Styrkingen av skolehelsetjenesten i barneskolen ble videreført. Resultatet av dette ses både i økning av antall barn som har fått individuell oppfølging, og et økt gruppetilbud i skolene som har fått større stillingsressurser. Av gruppetilbud tilbys særlig 2-adresse grupper og Psykologisk førstehjelp. Skolehelsetjenesten har også registrert økt etterspørsel fra skolene om samarbeid for å styrke klassemiljøet.

Planen var å styrke skolehelsetjenesten med større legestillinger, men det viste seg vanskelig å rekruttere leger. Det er istedenfor ansatt en overlege i halv stilling som får i oppdrag å videreutvikle skolelegerollen.

Familiesenteret

Antall saker i Familiesenteret er stabilt fra tidligere år. Det er imidlertid en endring i kompleksitet og alvorlighetsgrad. Dette krever lengre oppfølging av hver enkelt sak. Det er også et tettere samarbeid med barnevernet der familiesenteret bidrar i foreldreveiledningen.

Psykologtjenesten

Psykologtjenesten har endret arbeidsmåte. Psykologene er i større grad til stede på skolene og på helsestasjonene for å møte brukerne før en eventuell henvisning. Dermed har problemer og rett helsehjelp blitt raskere avklart. Nye rutiner for samhandling med fastlegene er blitt innført.

Familiesenteret og psykologtjenesten har arrangert to *Senk stresset i familien* foreldrekurs. Kurset gir innspill til stressmestring, foreldreteknikker og stressreduksjon. Tilbakemeldingene fra de som har deltatt er svært gode. Dette er en del av et forskningsprosjekt i regi av Regionsenteret for barn og unges psykiske helse (R-bup) og følges opp med ekstern evaluering.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 2 mill. av en budsjettramme på kr 165,6 mill. i 2014.

Dette utgjør en forbruksprosent på 96,9. Dette skyldes de nevnte problemer med å rekruttere leger til skolehelsetjenesten. Videre har HERO mottakssenter blitt nedlagt i 2014. Utgifter tilknyttet arbeid i mottakssenteret bortfalt dermed.

4.9 Ungdom og fritid

Fritid

Det er arbeidet med å gjøre bydelshusene til attraktive og tilgjengelige møtesteder. Følgende tiltak er gjennomført i løpet av året:

- Bydelsdager i bydelene
- Rusfrie helgetilbud for ungdom i bydelene
- Innføring av nytt bookingsystem for utleie og lån av lokaler
- Etablering av ny ungdomsklubb på Kyviksmarka
- Flytting av Bakgården (fritidstilbud til ungdom med psykiske vansker) til nye lokaler på Kyviksmarka
- Fiks Ferigge Ferie (bydekkende sommertilbud for barn og ungdom)
- Iverksetting av tilrettelagt musikkundervisning i regi av Rockcomp i samarbeid med skolene
- Elevrådssamarbeid
- Leksehjelpsgrupper
- Fritidstilbud i skolemidttimer

Metropolis

Metropolis hadde i 2014 over 200 små og store arrangementer. Arrangementene ble gjennomført sammen med ungdom og ble i all hovedsak initiert av ungdomsorganisasjoner og enkeltungdommer. Kafeen, husets hjerte, er rustet opp med ulike spilltilbud. Den er blitt et lavterskeltilbud hvor ungdom kan benytte seg av gratis wi-fi, se på TV, spille biljard eller bare møte andre unge.

Årlige arrangementer som Ungdommens kulturmønstring, Musikkfest, Sommer i parken og Undergrunnfestivalen ble gjennomført. Metropolis har drevet *Hæ?* UngInfo Stavanger tre dager i uka og Småjobbsentralen i skolens sommerferie fram til 1. august. *Kult – kulturaktiviteter i sentrum*, er et annet prosjekt som startet våren 2014 med fokus på fattigdomsproblematikk.

Helsestasjon for ungdom og Helsetjenesten videregående skoler

Tjenesten fikk økte ressurser i 2014, noe som har bidratt til utvidet kontortid for helsesøstre i de videregående skolene. Det er fortsatt store utfordringer knyttet til å ha et likeverdig tilbud til elevene i alle de 16 videregående skolene. Det er opprettet en vakttelefon direkte til helsesøster på dagtid der særlig ungdom tar kontakt, men også foreldre og andre samarbeidspartnere.

For å gjøre tjenestene bedre kjent inviterte helsestasjonen, sammen med Metropolis, alle elever i 10.- klasse i ungdomskolene i Stavanger til Metropolis. Det ble gitt informasjon, undervisning om ungdoms helse og omvisning på Nytorget 1.

Tidlig intervensjon når det gjelder psykisk og seksuell helse har vært viktige satsingsområder.

Uteseksjonen

Uteseksjonen har drevet oppsøkende arbeid på alle ungdomskolene og Johannes læringssenter i Stavanger. I samarbeid med skolene er det gitt informasjon om uteseksjonens tjenester i alle klasser. Uteseksjonen har også informert om tjenestetilbud og tatt opp tema som rusbruk og nettvett på skolenes foreldremøter.

Uteseksjonen har gjennomført, og viderefører, fem ulike prosjekter for å skape gode oppvekstmiljøer for ungdom, med støtte fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Uteseksjonen har en medarbeider som jobber spesielt med ungdom og anabole steroider, prosjektet *Ungdom og doping*.

I løpet av 2014 ble det gjennomført en *Hurtig Kartlegging og Handling* i Hundvåg bydel. Kartleggingen var rettet mot utprøving av alkohol og andre rusmidler blant ungdom, og foreldreinvolvering.

Ungbo

Det er jobbet med bedre flyt i klientstrømmen i samarbeid med barneverntjenesten, og alle koordinatorer er skolert i samtaleverktøyet MI.

I 2014 ble det arrangert ettervernkonferanse i Stavanger med 170 deltakere. Hovedtemaene på konferansen var motivasjon og relasjon.

K46

K46 har i år, som tidligere år hatt jevn pågang av nye unge og foresatte. Det var 112 nye henvendelser i 2014, mot 83 i 2013. K46 klarer fortsatt å ta hånd om nye henvendelser umiddelbart.

Målgruppa favner nå også 16-åringer. Det er foreløpig få av dem som tar kontakt, men K46 vil bruke ny prosjektstilling til å bygge nettverk og gjøre tilbudet bedre kjent for fastleger, helsesøstre og videregående skoler. Prosjektansatt tiltrådte stillingen i desember 2014.

Tilbudet i 2. etasje, Behandlingsstart, har hatt godt belegg 83% i 2014 (74% i 2013). K46 hadde for første gang åpent gjennom hele sommeren. Gjennomgående var det 5 ungdommer som brukte sommertilbudet.

Frivilligsentralene

Frivilligsentralenes oppgave har vært å videreføre arbeidet med å samordne den uorganiserte frivillige innsatsen som privatpersoner og frivillige organisasjoner i kommunen utfører. Sentralene har samarbeidet med næringslivet og andre aktører i lokalmiljøet og vært en katalysator for folkehelsearbeidet i Stavanger kommune.

Som en del av levekårsløftet i Storhaug er det etablert gratis treningsgrupper for å styrke fysisk balanse hos personer i alderen 65+ i bydelen. Frivillige instruktører, som følges opp av fysioterapitjenesten, driver tilbudet.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 1,2 mill. av en budsjettramme på kr 71,6 mill. i 2014. Dette utgjør en forbruksprosent på 98,3. Dette skyldes i all hovedsak noen vakante stillinger og mindre innleie ved sykefravær.

4.10 Barneverntjenester

Aktivitetsvekst

Det har vært en betydelig aktivitetsvekst i barnevernet i Stavanger i 2014. Dermed fortsetter en tendens som utviklet seg fra 2012 og 2013 etter at situasjonen hadde vært stabil i flere år. En samlet vekst på over 25 % over tre år har presset kapasiteten i tjenesten til det ytterste. Stavanger ligger likevel på nivå med sammenlignbare byer. Veksten i meldinger har vært svak, men stadig flere meldinger har resultert i undersøkelser, og det er gjort en stor innsats for å hente inn etterslep fra fjoråret. Resultatet av dette arbeidet har ført til at antall barn med tiltak økte med nær 10 % i 2014. Sterkest var økningen for barn og unge med tiltak i hjemmet. Samlet mottar nå nær 1000 barn i Stavanger hjelp fra barnevernet, 3 av 4 mottar denne hjelpen i hjemmet.

Fristbrudd

Også i 2014 har barnevernet i Stavanger hatt store utfordringer med å ferdigstille undersøkelsene innen lovens frister. I tett samarbeid med Fylkesmannen som tilsynsmyndighet, er det utarbeidet handlingsplaner for å lukke avvikene. For å hindre ytterligere forverring, ble det for første gang i Stavanger nødvendig å leie inn eksterne konsulenter til å gjennomføre undersøkelser. Tjenesten ble styrket med 2 årsverk av nye øremerkende midler fra Fylkesmannen i 2014.

Organisasjon

En rekke organisatoriske grep ble satt i verk i 2014, som etablering av en inntaksenhet med særskilt kvalifiserte medarbeidere og ny ledelse. Dette sammen med stor innsats for hele tjenesten, og i særlig grad fra Mottaksavdelingen, førte til en vesentlig reduksjon i fristbruddene, som ventes å være under kontroll i løpet av 1. kvartal i 2015.

Internkontroll og faglig standard

Årshjul for kvalitetsrevisjon ble i hovedtrekk fulgt i 2014. Hovedfokus har vært knyttet til handlingsplan for lukking av avvik etter det landsomfattende tilsynet som fylkesmannen hadde i 2013. I tillegg har det vært gjennomført tre temarevisjoner. Deler av revisjonsarbeidet ble siste halvår nedprioritert på grunn av omdisponering av personellressurser.

Medvirkning

Tjenesten har i 2014 hatt stor oppmerksomhet på arbeidet med å sikre barn, unge og foreldre reell medvirkning i egen sak og påvirkning på barnevernets utvikling. Dette har blant annet skjedd gjennom å videreføre det landsomfattende utviklingsprosjektet *Mitt Liv.* Barn og unge som er i barnevernet nå, såkalte barnevernproffer, har i regi av Forandringsfabrikken samarbeidet med barnevernet i Stavanger og 15 andre kommuner i landet, om å utvikle verdier og arbeidsmåter som virker inkluderende og styrker barnas medvirkning. Prosjektet utvides nå til å gjelde 100 kommuner i hele Norge, deriblant de fleste rogalandskommunene.

Økonomi

Regnskapsresultatet for 2014 viser et merforbruk på kr 9,2 mill. av en budsjettramme på kr 202,1 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 104,7. Resultatet fordeler seg med kr 4,2 mill. på administrasjon og 5 mill. på klientutgifter.

Merforbruket på administrasjon skyldes i all hovedsak at det i 2014 var et stort arbeidspress på ansatte i barnevernet med økt saksmengde og pålegg fra Fylkesmannen vedrørende fristovertredelser. For å avhjelpe denne situasjonen ble det brukt eksterne konsulenter sammen med mye bruk av overtid.

Merforbruket på klientutgifter på kr 5 mill. skyldes en fortsatt økning av utgifter til fosterhjem. Bufetat har i 2014 foretatt innstramninger i refusjonsordningen fra staten. Dette førte til at det ble iverksatt et eget prosjekt, der samtlige kommunale fosterhjemsavtaler ble gjennomgått og revidert. For en del fosterforeldre har dette medførte en reduksjon i fosterhjemsgodtgjøringen.

4.11 EMbo

Bosetting

I 2014 ble 18 nye enslige mindreårige flyktninger bosatt i Stavanger kommune. Den endelige avtalen med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) var at Stavanger kommune skulle øke mottak av enslige mindreårige til 25 personer. På grunn av for få frigjorte plasser i EMbo og mangel på andre tiltak, ble måltallet ikke nådd.

Utviklingstiltak

Det var et mål å erstatte to av husene i EMbo i 2014. I løpet av året ble det klart at det kun var behov for å erstatte ett av husene. Dette vil skje i 2015.

Utvikling av godt ettervern var en prioritert oppgave i 2014. Det er nå opprettet et miljøarbeiderteam på fire miljøarbeidere/-terapeuter som blant annet skal kunne benyttes til både oppfølging i bokollektiv og til ettervern for ungdommer som flytter ut fra avdelingene. I den forbindelse har EMbo Stavanger også overtatt et nytt hus som både skal brukes til bokollektiv og til ettervern.

Tilsyn og kontroll

EMbo Stavanger har i løpet av 2014 hatt to tilsynsbesøk fra fylkesmannen (1 anmeldt, 1 uanmeldt) på alle avdelingene. I tillegg har Bufetat hatt sin årlige kvalitetsrevisjon i 2014. Verken Fylkesmannen eller Bufetat har funnet avvik eller hatt bemerkninger i virksomheten knyttet opp til aktuelt lovverk.

Økonomi

Regnskapsresultatet for 2014 viser et mindreforbruk på kr 1 mill. av en budsjettramme på kr 54 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 85,4. Det ble i statsbudsjettet 2014 vedtatt at kommunalt drevne institusjoner for enslige mindreårige flykninger skulle endre finansieringen fra 100 prosent statlig finansiering til 80 prosent. Kommunene måtte dermed bidra med finansiering av 20 prosent av driften. Denne delte finansieringsformen har gjort økonomistyringen i 2014 utfordrende. Forsiktighetsprinsippet har dermed rådet gjennom hele året, og har dermed gitt et positivt økonomisk resultat ved utgangen av året.

4.12 Helse- og sosialkontor

Tilpasse tjenestebestillinger til de økonomiske rammene

For å oppnå bedre balanse mellom nivået på bestilte tjenester fra helse- og sosialkontorene og de økonomiske rammene for tjenestene, er det arbeidet med forenkling av finansieringsmodellene og bedre aktivitetsrapportering. Det er vedtatt og innført ny, forenklet modell (ABI – Aktivitetsbaserte inntekter) for sykehjemmene. Tilsvarende forenkling av finansieringsmodellen for bofellesskap for psykisk utviklingshemmede er under arbeid.

Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering

Koordinerende enhet skal bidra til å sikre helhetlig tilbud til pasienter og brukere med behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering. Utvikling av helse- og sosialkontorene som koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering bygger på forskrift om habilitering, rehabilitering og individuell plan, og på samarbeidsavtalene med helseforetaket om psykisk helse og ruslidelser, habilitering og rehabilitering. Med utgangspunkt i ny veileder for habilitering, rehabilitering og individuell plan, ble det i september arrangert dialogkonferanse som markerte starten på arbeidet med å utvikle kompetanse og rutiner for å gjøre helse- og sosialkontorene tydeligere som koordinerende enhet.

Den tverrfaglige kompetansen ved helse- og sosialkontorene er i perioden styrket med ergoterapeut og fysioterapeut.

Hverdagsrehabilitering

Avdeling for hverdagsrehabilitering ble i 2014 etablert som en bydekkende tjeneste under Madla hjemmebaserte tjenester. Målgruppen for hverdagsrehabilitering er nye brukere over 65 år som henvender seg til helse- og sosialkontoret direkte fra hjemmet eller etter et sykehusopphold. 193 brukere startet og/eller gjennomførte hverdagsrehabilitering i perioden, av disse var 97 brukere over 85 år. Resultatene viser at flertallet klarer seg uten, eller med betydelig mindre, kommunale tjenester 12 måneder etter hverdagsrehabilitering.

Virkemidler rusomsorgen

Prosjekt *Litt for mye – Litt for ofte er* videreført som et bydekkende prosjekt ved Helsehuset Stavanger i 2015. Prosjekt *Miljøterapeut rus* fikk nye statlige tilskuddsmidler, og er forlenget til sommeren 2015 som et forsterket tiltak fra Rehabiliteringsseksjonen.

Virkemidler psykisk helse

Familieveiledningsteam på Lenden skole og ressurssenter ble etablert i 2014. Teamet gir veiledning til familier som har en alvorlig psykisk lidelse. Bakgrunnen for å etablere teamet er et behov for at familier får veiledning i hjemmet der barnet og foreldrene er til stede samtidig. Teamet arbeider i hovedsak med uheldige relasjoner mellom barn og foreldre og skolevegringsproblematikk.

Per november arbeidet teamet med syv familier. Flertallet gjaldt gutter fra alderen 12 år og oppover.

Det boligsosiale arbeidet

Ventelistene til bolig for vanskeligstilte er redusert i løpet av året som følge av systematisk prioritering av barnefamilier og et bedre utleiemarked. Mange barnefamilier som tidligere bodde i midlertidig bolig, bor nå i egen bolig. Antall personer med utviklingshemming som venter på bolig har økt med 3, på tross av flere nye leiligheter i bofellesskap. Ventelisten for bolig til personer med psykiske lidelser har økt med 11 personer (20 %). Antall personer med ruslidelser og psykiske lidelser som venter på bolig, økte fra 4 til 13 i løpet av året.

Rammeavtaler om kjøp av avlastningstjenester og heldøgns boligtjenester

Det er inngått rammeavtaler med private leverandører om kjøp av avlastningstjenester og om heldøgns omsorgstjenester til brukere med utviklingsforstyrrelser og psykiske lidelser som kommunen ikke har et egnet tjenestetilbud til.

Flere brukere som måtte skifte leverandør som følge av de nye rammeavtalene, nektet å gi samtykke til å få tjenestene fra nye leverandører. Ny midlertidig kommunal avlastningsbolig for disse brukerne er derfor

etablert. Noen avtaler med tidligere leverandør av heldøgns boligtjenester er midlertidig forlenget i påvente av nytt bofellesskap for beboere med autismelidelser og utviklingsforstyrrelser.

Økonomi

Regnskapsresultatet for 2014 viser et merforbruk på kr 8,8 mill. av en budsjettramme på kr 1,6 mrd. Dette utgjør en forbruksprosent på 100,5.

Bestillerkontoret ved helse- og sosialkontorene bestiller og betaler for tjenester som utføres hos utfører. Bestillerkontorene vurderer brukerens samlede behov og bestiller tjenester som står i samsvar til dette. Økt tjenestebehov i befolkningen vil medføre økte kostnader ved bestillerkontorene.

Gjennom første halvår 2014 hadde tradisjonelle hjemmebaserte tjenester en markert nedgang i forbruket, noe som medførte at ledige budsjettmidler på kr 8,8 mill. ble omdisponert til Bofellesskap psykisk utviklingshemmede og Bofellesskap eldre, hvor tjenesteproduksjonen økte. I løpet av siste halvår økte aktiviteten ved tradisjonelle hjemmebaserte tjenester betraktelig, og tjenesten fikk ved årets slutt et merforbruk på kr 4,2 mill. eller 1,4 % av budsjettrammen på kr 305,3 mill. Tjenesten har for 2014 likevel drevet for nær kr 5 mill. mindre enn opprinnelig budsjett, når man tar omfordelingen tidligere i året i betraktning.

Siste tertial i 2014 steg utgiftsnivået på sykehjem utover det forventede, og dette var i stor grad knyttet til spesielt pleietrengende brukere som ble innlagt på sykehjemmene. Det ble ved årets slutt et merforbruk på kr 4,6 mill. eller 0,7 % av sykehjemmenes budsjettramme på kr 666,9 mill. For 2015 er finansieringsmodellen lagt om, slik at sykehjemmene i større grad får faste rammer å styre etter, og ikke inntekter gradert etter brukernes tjenestebehov i så stor grad som før.

Utgifter til de såkalte «kjøpte tjenester» til særlig ressurskrevende brukere har økt med nærmere kr 20 mill. i løpet av 2014. Det er i løpet av året innført hovedavtale med ny privat leverandør. For brukere som skulle bytte leverandør, fikk man i overgangsfasen utgifter ved to plasser. Noen flytteprosesser ble svært krevende, også økonomisk.

Kartleggingen av brukere med ressurskrevende tjenester tilsier at kommunen vil samlet motta ca kr 145 mill. i 2014 i refusjonsinntekter fra staten og midlene er henført til de virksomhetsområdene der tjenesteproduksjonen er utført.

Helse- og sosialkontorene har et samlet merforbruk på kr 8,8 mill. noe som utgjør 0,5 % av en budsjettramme på kr 1,6 mrd. Tradisjonelle hjemmebaserte tjenester sitt merforbruk utgjorde kr 4,2 mill. og sykehjemmene sitt merforbruk utgjorde kr 4,6 mill.

4.13 Alders- og sykehjem

Langtidsplasser

Søkingen til langtidsplasser i sykehjem hadde en vekst første halvår i 2014, noe som medførte lenger ventetid for de som sto på ventelisten. I løpet av året har det jevnet seg ut. Gjennomsnittlig tildeles ca. 300 langtidsplasser i sykehjem per år. I 2014 tildelte vi 302 langtidsplasser i sykehjem, av disse ble kun 13 prosent innskrevet direkte fra hjemmet. De fleste ble innskrevet til langtidsplass fra korttidsseng i sykehjem. I løpet av høsten 2014 var det god tilgang på skjermede plasser i sykehjem. Ventetiden for denne gruppen var også i denne perioden kortere enn vanlig. I de tre aldershjemmene ble det tildelt til sammen 26 plasser i 2014. I det ene aldershjemmet er det ikke heis, noe som begrenser hvilke brukere som kan flytte inn. Kun ett av aldershjemmene har bad i tilknytning til rommet. Mangel på eget bad er en av årsakene til at enkelte

takker nei til tilbud om plass.

Korttidsplasser og øyeblikkelig hjelp

I 2014 ble det jobbet målrettet for å gi flere brukere et korttidstilbud i sykehjem med konkrete mål for oppholdet. Fysio- og ergoterapitjenesten er til stede ved faste tidspunkter på de ulike sykehjemmene for å styrke det tverrfaglig arbeidet og gi brukerne mer helhetlige pasientforløp.

Fra 1. september 2014 ble Stavanger kommune vertskommune for kommunale Øyeblikkelig hjelp-tilbud for Randaberg og Sola kommuner med til sammen tre plasser. Tilbudet er lokalisert ved Stokka sykehjem sammen med Stavanger kommunes Øyeblikkelig hjelp-tilbud.

Dagsenterplasser

10 dagsenterplasser ved Sunde sykehjem ble tatt i bruk fra 1. september 2014. Blidensol dagsenter for personer med demenssykdom har hatt ledig kapasitet hele året. Nye brukere tas inn fortløpende.

Ny ABI-modell i sykehjem

I 2014 ble ny og forenklet ABI-modell (aktivitetsbaserte inntekter) politisk vedtatt med virkning fra 1.1.2015. Sykehjemmene får nå et budsjett justert mot antallet beboere. Brukere med svært store behov for hjelp, får tildelt ekstra ressurser som ivaretar deres behov for tjenester.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 7,7 mill. av en budsjettramme på 845 mill. Det gir en forbruksprosent på 100,9.

7 av 10 kommunale sykehjem samt ett kommunalt aldershjem avsluttet regnskapsåret med et totalt merforbruk på kr 19 mill. Årsakene til merforbrukene er en kombinasjon av høye driftskostnader og reduserte budsjettrammer.

Merforbruk hos bestillerkontorene i 2013 førte til at ABI-prisene ble i 2014 nedjustert i tråd med den vedtatte budsjettrammen for sykehjemsområdet. Prisjusteringen innebar reduserte inntekter for sykehjemmene sammenlignet med 2013. Ettersom sykehjemmene ikke har klart å tilpasse driften raskt nok til de nye reduserte inntektene endte regnskapsåret med et betydelig merforbruk.

For å redusere merforbrukene iverksatte virksomhetene en rekke kostnadsreduserende tiltak, som for eksempel redusert bruk av ekstern innleie, overtid samt nedbemanning i løpet av 2014 og som ved full årseffekt i 2015 vil sørge for bedre økonomiske resultater fremover.

4.14 Hjemmebaserte tjenester

Alternative arbeidstidsordninger

På grunn av store rekrutteringsproblemer, spesielt knyttet til helger, ble nye arbeidstidsordninger testet ut. For å stimulere til at ansatte frivillig ønsker å påta seg helgevakter mot kompensasjon, inngikk Stavanger kommune avtale om utvidet helgearbeid for fagutdannet personell for perioden 01.08.2014 til 31.12.2015. Utprøvingen av langvakter i en av virksomhetene i hjemmebaserte tjenester ble ikke videreført på grunn av strengere praktisering for godkjenning fra fagforeningene sentralt.

Sykepleieklinikk og hverdagsrehabilitering

Den bydekkende sykepleieklinikken ble etablert i slutten av 2013. Klinikken har lokaler i Helsehuset Stavanger. Dette er et tilbud til brukere med behov for sykepleiefaglige tjenester som selv klarer å komme til klinikken. På grunn av økende etterspørsel ble åpningstiden utvidet fra tre til fem dager i uken høsten 2014.

Hverdagsrehabilitering ble i løpet av 2014 et bydekkende tilbud. Tjenesten er organisert som en egen avdeling i Madla og Tjensvoll hjemmebaserte tjenester. Erfaringene viser at hverdagsrehabilitering styrker brukerne slik at de i etterkant klarer seg uten eller med mindre hjelp.

Botilbud

Søra Bråde bofellesskap ble ferdigstilt i september. Søra Bråde består av to bofellesskap som er tilrettelagt for personer med utviklingshemming. Hvert av bofellesskapene har åtte boenheter.

15.09.2014 åpnet et nytt aktivitetssenter med 10 plasser for personer med demens. Senteret er etablert i lokaler ved Sunde sykehjem, men driftes av Madla og Tjensvoll hjemmebaserte tjenester.

Høsten 2014 ble brukt til tilrettelegging for å bruke arbeidsuniformer i hjemmesykepleien etter pålegg fra Arbeidstilsynet. Det ble inngått avtale om leie og vask av arbeidstøy, og nødvendige ombygginger og tilpasninger av garderobeforhold ble gjennomført. Fire av seks virksomheter er nå klare til å starte med arbeidstøyordningen.

Økonomi

Regnskapsresultatet, inkludert Stavanger hjemmehjelp, viser et merforbruk på kr 8,5 mill. av en samlet budsjettramme på kr 742,7 mill. Dette utgjør 101 % av den totale budsjettrammen. Det er tre av totalt seks virksomheter innenfor hjemmebaserte tjenester som har merforbruk, i tillegg til Stavanger hjemmehjelp. Stavanger hjemmehjelp omtales i eget avsnitt.

Virksomhetene isolert hadde i 2014 et samlet merforbruk på kr 4,7 mill., noe som gir en forbruksprosent på 100,6 %. På tross av tilnærmet budsjettbalanse sett under ett, var det store forskjeller både mellom enkelt virksomheter og mellom de ulike tjenestene. Det var samlet sett mindreforbruk både i bofellesskap psykisk helse og bofellesskap psykisk utviklingshemmede, mens det var et merforbruk innen tradisjonell hjemmetjeneste og miljøtjeneste, men også her med store ulikheter mellom virksomhetene.

Hovedårsaken til merforbruket kan først og fremst relateres til enkeltsaker innenfor bofellesskap psykiatri og bofellesskap puh, som har vært særlig kostnadskrevende for virksomhetene, og som med bakgrunn i kommunens vanskelige økonomiske situasjon måtte løses innenfor eksisterende ramme. Parallelt med dette, gjennomgikk flere av virksomhetene omfattende endringer i driften for å tilpasse seg sine budsjettrammer. Selv om omstillingene som ble gjort hadde god effekt i 2014, var det ikke tilstrekkelig til å komme i økonomisk balanse ved årets slutt.

Antall mottakere av tradisjonelle hjemmetjenester har økt med 10 % fra 2013 til 2014, og antall oppdrag utført av nattjenesten har økt med 1 797 oppdrag (4 %) i samme periode. Samtidig opplevde hjemmesykepleien fortsatt til dels store utfordringer knyttet til rekruttering, spesielt i helgene. En har løst dette med innleie fra vikarbyrå, som er noe dyrere i drift enn egne, kommunalt ansatte. Selv om nivået fortsatt er høyt, har likevel utgifter til bruk av vikarer fra konsulentbyrå gått ned fra kr 26,4 mill. i 2013, til kr 18,9 mill. i 2014.

4.15 Stavanger hjemmehjelp

Nedgangen i antall søknader om praktisk bistand-rengjøring fortsatte i 2014. Stavanger hjemmehjelp hadde i løpet av 2014 en reduksjon i antall brukere på åtte prosent. Det har derfor vært nødvendig å tilpasse driften i henhold til dette.

Arbeidet med å støtte brukerne i å være aktive deltakere i eget liv fortsatte i 2014. Ansatte i Stavanger hjemmehjelp har fått undervisning i hverdagsrehabilitering med tilhørende gruppearbeid for å øke oppmerksomheten mot det brukerne kan mestre selv.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 1,3 mill. av en budsjettramme på kr 17,1 mill., noe som utgjør 107 % av budsjettrammen. Stavanger hjemmehjelp hatt en nedgang i antall mottakere som mottar hjemmehjelp på ca. 20 % i perioden 2010-2014. I tillegg har også mottakere som mottar både hjemmesykepleie og hjemmehjelp gått ned med 9 %.

Stavanger hjemmehjelp er en virksomhet med en stor andel ufaglærte. Og det både er, og har vært, tidkrevende og utfordrende å finne andre arbeidsplasser som følge av overtallighetssituasjonen. Nesten alle kostnader ved driften er lønnsrelatert. Selv om antall ansatte ble redusert, gjorde i tillegg et høyt og ustabilt sykefravær, mellom 10 og 20 %, det utfordrende å overholde budsjettrammene som følge av stort behov for ekstrahjelp.

4.16 Helsehuset

Helsehuset Stavanger ble offisielt åpnet 17. februar 2014, og er Stavanger kommunes verksted for utprøving av innovative løsninger innen helse og omsorg. Helsehuset samler aktiviteter som støtter innbyggerne i å ta vare på egen helse; frisklivssentral, sykepleieklinikk, psykologtjeneste, Leve HELE LIVET og velferdsteknologi. Helsehuset hadde totalt ca. 800 klienter i løpet av 2014. Utviklingssenter for hjemmetjenesten og sykehjem ble i 2014 samlokalisert i Helsehuset.

Frisklivssentralen har i 2014 tilbudt kursene Frisklivstrening, Bra mat, Røykeslutt, Kurs i mestring av Depresjon (KID) og Livsstilskurs for minoritetskvinner, voksne med BMI over 35 og familier med barn som strever med overvekt. Totalt har 433 klienter mottatt tilbud fra Frisklivssentralen. Helsedirektoratet gav Stavanger kommune prosjektmidler til å prøve ut ny kompetanse ved Frisklivssentralen. Midlene ble i 2014 brukt til en stilling som klinisk ernæringsfysiolog og en stilling som alkoholveileder. Frisklivssentralen ble i 2014 utpekt av helsedirektoratet til utviklingssentral for Helseregion Vest.

Sykepleieklinikken er et bydekkende tilbud som gir helsehjelp, råd og veiledning til brukere som har behov for sykepleiefaglige tjenester. Sykepleieklinikken hadde ved oppstarten av prosjektet i januar 2014 åpent tre dager i uken, med to sykepleiere i 30 % stilling. Åpningstiden ble utvidet fra september 2014 til alle hverdager med begge sykepleierne i 50 % stillinger. Sykepleierne har vært ansatt i Hillevåg hjemmebaserte tjenester. Totalt har 67 brukere hatt tilbud i klinikken i løpet av 2014.

Gjennomsnittsalder var 70 år med variasjon 35-90 år. 95 % av tjenestene var sårstell, 5 % injeksjoner.

Den bydekkende psykologtjenesten ble i 2014 flyttet fra Storhaug- og sosialkontor til Helsehuset. To psykologer gir korttidstilbud til voksne med psykiske plager i aldersgruppen 20-40 år. 220 personer (171 kvinner og 49 menn) fikk tilbud i 2014. Tjenesten ble høsten 2014 utvidet med en psykologstilling for

ungdom. Samarbeidsarenaer er etablert med Godalen videregående skole, Nav, Oppfølgingstjenesten, Ungdom og fritid.

4.17 Fysio- og ergoterapitjenesten

I løpet av 2014 fikk 2500 brukere tjenester fra den kommunale fysio- og ergoterapitjenesten. Det er 12 % færre enn i 2013. Det var først og fremst brukertallet utenfor institusjon som ble redusert. Fysioterapitjenesten i institusjon hadde en økning på 8 %, til 453 brukere i 2014. Fysio- og ergoterapitjenestens bemanning ble i 2014 redusert med 9,5 årsverk.

Ventelisten på kommunal fysio- og ergoterapitjeneste omfattet ca. 200 personer ved årsslutt. Dette er en økning på nærmere 40 % sammenlignet med 2013.

Private fysioterapeuter med kommunal avtale økte i antall brukere, konsultasjoner og årsverk. De private fysioterapeutenes andel av samlede konsultasjoner ute (skole, barnehage, i brukers hjem) økte med nær 10 % til 37 %. Økingen som tilsvarer 1400 konsultasjoner kan ses mot den tilsvarende reduksjonen på 2900 konsultasjoner i den kommunale fysioterapitjenesten.

Aktiv skole

Aktiv skole (http://www.stavanger.kommune.no/aktivskole), den nye satsingen mot inaktivitet og overvekt i skolen, er evaluert og videreført med et forprosjekt på fem nye skoler og fire kontrollskoler for skoleåret 2014/2015.

En doktorgradsstipendiat og flere mastergradsstudenter deltar i forskningen i prosjektet. Det er innvilget regionale utviklingsmidler (RUP) med 200.000,- pr år for 2014 og 2015.

Samarbeid

Nye samarbeidsrutiner er utarbeidet mellom fysio- og ergoterapitjenesten, korttidsavdelingene på sykehjemmene og helse- og sosialkontorene. Formålet er å få et bedre helhetlig forløp rundt tjenestetilbudet som gis til brukere på korttidsopphold. En samarbeidsavtale med helsestasjons- og skolehelsetjenesten er også utarbeidet for å sikre tidlig og rett hjelp til barn og unge.

Kompetanseheving

Ledelsen i fysio- og ergoterapitjenesten har fullført Stavanger kommunes ledelsesprogram *Organisasjon og ledelse i kommunale helse- og sosialtjenester*. For å ha bedre og mer relevante styringsdata for tjenestetilbudet, er det innført tester for å se effekt av tiltak hos bruker, samt metode for å få frem fristbrudd på ventetiden. Det er også etablert bedre styringsdata med bedre prognoser og månedlige økonomirapporteringer.

Leve HELE LIVET

Det er gjennomført nødvendige omdisponeringer av personalressursene og fire årsverk er overført til *Leve HELE LIVET* (hverdagsrehabilitering). Det er for tidlig å si hvordan dette vil påvirke tjenestetilbudet til fysio- og ergoterapitjenesten på lang sikt. For å se på pasientflyten og bedre ressursutnyttelsen er det startet et samarbeid mellom fysio- og ergoterapitjenesten, helse- og sosialkontorene og hverdagsrehabilitering.

For å øke kompetansen om fysisk aktivitet og hverdagsmestring for eldre, fikk personalet på alle dagsentrene tilbud om kurset *Aktivt dagsenter*. Ansatte ved åtte av ti dagsenter deltok.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 1,4 mill. av en budsjettramme på kr 57,6 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 102,4. Virksomheten hadde etter flere år med mindreforbruk et merforbruk i 2013. Kr 1,7 mill. av dette merforbruket ble overført til 2014. Dette indikerer at driften i 2014 har holdt seg innenfor ordinær driftsramme for 2014, men det har ikke lykkes å redusere mer enn kr 0,3 mill. av merforbruket fra 2013.

4.18 Tekniske hjemmetjenester

Tekniske hjemmetjenester har deltatt i flere prosjekter knyttet til velferdsteknologi. Det har både gått ut på å teste ut teknologi i praksis og å utvikle framtidige løsninger.

I 2014 startet et prosjekt der en mindre gruppe utvalgte brukere tester ut fallalarm, røykvarsler og trekksnoralarm som er koblet opp mot trygghetsalarm og brannvesen. Hensikten er å se om dette øker brukers trygghetsfølelse og mestringsevne.

Virksomheten har i løpet av året styrket kompetansen innen elektriker- og automasjonsfaget for å være rustet for utfordringene som kommer knyttet til velferdsteknologi og stadig mer komplekse oppgaver innen hjelpemiddelområdet.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 0,5 mill. av en budsjettramme på kr 1,4 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 62,13 %. Hovedårsaken til mindreforbruket er merinntekter fra brukerbetalingen på trygghetsalarmene.

4.19 Rehabiliteringsseksjonen

Rehabiliteringsseksjonen driver en rekke tilbud til rusmiddelavhengige. Seksjonen har ansvaret for ulike botilbud, et arbeidstreningstiltak og driver en lavterskel helsestasjon. I tillegg har seksjonen ansvaret for oppfølging av LAR-brukere i Stavanger.

Boliger med oppfølgingstjenester

I 2014 ble et forprosjekt gjennomført der bo-oppfølgingsmetoden *Housing First* ble utredet. Konklusjonen var et forslag om å etablere et prosjekt der inntil 10 brukere får tilbud om kommunal bolig og oppfølging av et bo-oppfølgingsteam basert på prinsipper fra *Housing First*-modellen. Forslaget ble behandlet politisk høsten 2014. Prosjektet startet opp i slutten av 2014 ved Hillevåg hjemmebaserte tjenester, samme virksomhet som har Oppsøkende behandlingsteam i Stavanger (*OBS*).

Helsestasjonen for rusmiddelmisbrukere (*LAV*)

Tilbudet ved Helsestasjonen for rusmiddelmisbrukere ble evaluert i 2013. I 2014 ble det jobbet med å gjøre endringer i henhold til anbefalinger i denne evalueringen. I 2014 ble den statlige tilskuddsordningen «Kommunalt rusarbeid» opprettet på ny, og to av årsverkene ved Helsestasjonen ble finansiert med tilskuddsmidler fra denne tilskuddsordningen.

Forebygging og bekjemping av overdoser

På slutten av 2014 startet et arbeid med å utrede et mulig samhandlingstiltak med Rogaland A-senter om overdoseproblematikken i Stavanger kommune. Dette arbeidet videreføres i 2015.

Pasientforløp – LAR-brukere

Ansvar og oppgaver i legemiddelassistert rehabilitering er delt mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen. En arbeidsgruppe med representanter fra spesialisthelsetjenesten og et par kommuner, blant annet Stavanger kommune, har i 2014 arbeidet med retningslinjer for et pasientforløp for denne brukergruppen. Dette arbeidet fortsetter også i 2015.

I statsbudsjettet for 2014 ble det vedtatt at helseforetaket skulle overta kostnaden for utdeling av LAR-medisinene. LAR Helse Stavanger har besluttet å dele ut LAR-medisiner i egne lokaler. Arbeidet med å avvikle *LARiS* startet derfor opp i 2014 og vil bli fullført i løpet av 2015.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 0,4 mill. av en budsjettramme på kr 47,2 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 99 %.

4.20 Dagsenter og avlastning

Kapasitet i avlastningstjenesten

Behovet for avlastingstjenester er redusert de siste to årene som følge av at mange av barna som tidligere utløste store avlastningsbehov for familien, har fått egne boliger i bofellesskap. Samtidig har andre familier som har ventet på avlastning fått et tilbud i samsvar med familiens avlastningsbehov.

En ny midlertidig avlastningsbolig ble etablert høsten 2014 for familier som tidligere mottok avlastningstjenester fra en privat leverandør, som ikke lenger har avtale med Stavanger kommune. Dette er brukere med særlige krav til systematisk miljøterapeutisk oppfølging og kompetanse.

Avtalen med privat leverandør av avlastningstjenester er et nødvendig supplement til den kommunale avlastningstjenesten. Samlet sett har det i 2014 vært tilstrekkelig kapasitet i kommunens avlastningstilbud.

Barnebolig

Flere barn som tidligere hadde plass i barneboligene, har nå fått egen leilighet i bofellesskap. Dette har frigjort kapasitet til omstrukturering av beboerne i barneboligene og tilpasset en bolig til beboere med særlig utfordrende atferd. Det samlede antall plasser i barnebolig er redusert med 2 plasser i påvente av ny barnebolig i Bjørn Farmannsgate for barn med atferdsutfordringer.

Dagtilbud og aktivitetstilbud

Kapasiteten i dagsentertilbudet er økt med 15 plasser gjennom åpning av nytt dagsenter i Tjensvoll bydelshus. I tillegg er det etablert nytt aktivitetssenter i Bekkefaret, særlig for brukere som bor i bofellesskap.

Den økte kapasiteten sikret et dagsentertilbud til alle som avsluttet videregående skole våren 2014. I tillegg var det mulig å utvide tilbudet til beboere fra bofellesskapene som tidligere hadde fått redusert sitt dagtilbud.

Det er et særlig behov for dagtilbud til brukere med utfordrende atferd og tett miljøterapeutisk oppfølging.

Brukerne i den nye midlertidige avlastningsboligen får derfor også sitt dagtilbud ved hjelp av personalet i boligen.

Kompetanse og opplæringsbehov

Veiledningsteamet har i året som gikk brukt tiden på kurs, opplæring og veiledning og i tillegg bistått i krevende saker i ulike boliger der det skal fattes vedtak etter kap.9 om makt og tvang i *Lov om helse- og omsorgstjenester*.

Det er gitt kurs/opplæring i *Makt og tvang, profesjonelt miljøarbeid* til 75 personer og *TAM* (terapeutisk aggresjonsmestring) til 50 personer. I tillegg er det gitt intern fagopplæring på bestilling fra mange ulike bofellesskap. Veiledningsteamet har også hatt ansvar for bydekkende nettverk i *Makt og tvang* samt *TAM*.

Ny organisering og nye administrasjonslokaler

Dagsenter og avlastning har foretatt en intern omorganisering og er nå delt inn i tre: seksjon Avlastning, seksjon Bolig og seksjon Dagtilbud som alle ledes av en seksjonsleder.

Administrasjonen i Dagsenter og avlastning flyttet i november inn i nye lokaler i Tjensvolltorget 2-4. Veiledningsteamet er samlokalisert med administrasjonen i Tjensvolltorget 2-4.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 2 mill. av en budsjettramme på kr 166 mill. Det gir en forbruksprosent på 101,9. Merforbruket er i hovedsak knyttet til at avlastningsboligene har høyere bemanning enn det de tildelte budsjettrammene tillater.

4.21 Nav-kontorene

Nav-kontorene drives i partnerskap mellom Stavanger kommune og Arbeids- og velferdsetaten (Nav) i Rogaland. De kommunale tjenestene som er lagt til Nav-kontorene er råd og veiledning, økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogram og midlertidig bolig.

Økonomisk sosialhjelp

I 2014 mottok 3 228 personer økonomisk sosialhjelp. Brutto utbetaling av økonomisk sosialhjelp økte med 1 prosent, mens økning i antall mottakere er 1,1 prosent sammenlignet med 2013. Antall langtidsmottakere har økt med 8,4 prosent. Høye leiepriser og et presset boligmarked gjør det vanskelig for mange å finne leiebolig som kan betjenes med egen inntekt. En del brukere blir derfor avhengig av supplerende sosialhjelp over tid, selv om de har en stabil inntekt i form av lønn, stønad eller trygd.

Midlertidig bolig

Utgiftene til midlertidige boliger har gått ned 35 prosent (kr 6,5 mill.) og det er 43 færre brukere sammenlignet med 2013. Ved utgangen av 2014 var kun tre husstander med til sammen 6 barn innlosjert i hotell/leilighetshotell. Dette viser at innsatsen med å prioritere arbeid med bostedsløse og spesielt med barnefamilier bosatt i midlertidig bolig, har gitt resultater.

Barn og unge

Det er en økt oppmerksomheten på barn i familier som er i kontakt med Nav-kontorene. Hjelpemidler som sikrer at veilederne etterspør barns behov i samtale med brukere med forsørgeransvar er utviklet.

Ordningene med Aktivitetstilskudd er utvidet for å hjelpe barn i familier som har kontakt med Nav til å kunne delta i fritidsaktiviteter. Tilskuddet ble, som året før, betalt ut til 142 familier, men det har var en nedgang i utbetalingene med 11 prosent. Det har likevel vært en økning i sosialhjelpsutbetalinger til dekning av utgifter til barn (utstyr, klær, internett osv.) med kr 220 000 sammenlignet med året før.

Stavanger kommune og Nav Rogaland har videreført ungdomssatsingen *Alarmen går*. Nye ungdommer som oppsøker Nav-kontoret prioriteres. Ungdom får raskt tilbud om samtaler for kartlegging, råd og veiledning, og det stilles vilkår om relevante tiltak for å motta sosialhjelp. Antall mottakere under 25 år er økt med 5,9 prosent sammenlignet med 2013. Nye mottakere under 25 år er redusert med 30 prosent.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser totalt sett et merforbruk på kr 6,8 mill. av en ramme på kr 233 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 103.

I tertialrapportene ble de økonomiske rammene økt med kr 25 mill. Økonomisk sosialhjelp viser likevel et merforbruk på kr 2,1 mill. og kvalifiseringsprogrammet viser et merforbruk på kr 1 mill. Samlet utgjør dette et merforbruk på kr 3,1 mill. Merforbruket på økonomisk sosialhjelp skyldes i hovedsak bidrag til boutgifter og bidrag til livsopphold.

NAV kontorenes regnskap omfatter også kjøp av behandlingsplasser til personer med rusproblemer. Denne tjenesten viser et avvik mellom regnskap og budsjett på kr 2,5 mill. Resterende merforbruk på kr 1,2 mill. skyldes økte utgifter ihht eksterne leiekontrakter.

4.22 Arbeidstreningsseksjonen

Arbeidstrening

Arbeidstreningsseksjonen har i 2014 gitt tilbud om arbeidstrening i gruppe til 74 personer, fordelt på fem grupper. I tillegg har 79 personer mottatt oppfølging fra Arbeidstreningsseksjon mens de har vært utplassert i tiltaksplasser i kommunale eller private virksomheter. Kapasitetsutnyttelsen har vært god i alle arbeidsgruppene.

Arbeidstreningsseksjonen tilrettelegger for individuelt tilpasset arbeidstrening i tråd med den enkeltes aktivitetsplan, i kombinasjon med andre tiltak som norskundervisning, trening og behandling. Det gis mulighet for deltidsplasser og fleksible løsninger ut ifra den enkeltes behov. Virksomheten fikk i 2014 refundert deler av oppfølgingsutgiftene fra Nav for personer som mottar kvalifiseringsstønad eller statlige livsoppholdsytelser. Samarbeidet med Nav-kontorene fungerer bra.

Tilgang på arbeidsoppdrag til gruppene har vært god. Dette gir varierte arbeidsoppgaver og bidrar til å avklare deltakere mot ordinært arbeid.

START er et oppstarts- og avklaringstiltak som benyttes for brukere i oppstarten av et kvalifiseringsprogram og som et avklaringstiltak for sosialhjelpsmottakere. Til sammen 46 personer har fått dette tilbudet i 2014. Tiltaket ble i 2013 samlokalisert med de øvrige tiltakene i Tastagaten. Dette har ført til bedre utnyttelse av personalressursene og enklere videreføring av deltakerne til andre egnede tiltak i virksomheten når det er aktuelt.

I 2014 ble tilbudet *Jobbverksted* utvidet for deltakere som ikke har nådd målsetting om jobb etter første kursperiode på fire uker. Dermed kan de fortsette i tiltaket frem til de er i gang med arbeid, skole eller andre arbeidsmarkedstiltak. Antall ungdommer som er blitt henvist til *Jobbverksted* er noe redusert i 2014.

Samtidig har ungdommene i snitt vært lenger i tiltaket, og flere ungdommer har gått videre til arbeid og tiltak.

Praksisplasser for funksjonshemmede

Arbeidstreningsseksjonens 42 praksisplasser for funksjonshemmede ble brukt av 44 personer. Av disse fikk 13 innvilget tilskudd gjennom Nav til varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet. Deltakerne er fortsatt i praksisplassordningen og får oppfølging fra ansatte ved Arbeidstreningsseksjonen. Tiltaket utløser statlig refusjon og frigjør dermed plasser til nye praksisplasser for funksjonshemmede.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 1 mill. av en budsjettramme på kr 11,7 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 91,4. Mindreforbruket skyldes høyere refusjonsinntekter enn budsjettert.

4.23 Flyktningseksjonen

Bosetting

Bosettingsavtalen mellom Stavanger kommune og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for 2014 fastslo at det skulle bosettes 120 personer i løpet av året, inkludert 25 enslige mindreårige flyktninger (EM). Det endelige resultatet ble 113 personer bosatt, derav 18 EM. 27 av de bosatte var kvoteflyktninger.

Flertallet av flyktningene ble bosatt i kommunale boliger. Flyktningseksjonen tildelte i alt 42 kommunale boliger til nyankomne flyktninger i 2014, herav fem til enslige mindreårige som flyttet i egen bolig fra barneverninstitusjonen for enslige mindreårige EMbo (etter fylte 18 år). 27 flyktninger ble bosatt ved at de selv skaffet privat bolig i Stavanger.

Introduksjonsprogram og samarbeid med Nav

Introduksjonsprogram for flyktninger drives i tett samarbeid mellom Johannes læringssenter, Nav og Flyktningseksjonen, der sistnevnte er ansvarlig for forvaltning, programveiledning og deler av innholdet. Målet etter endt program er at deltakerne skal komme videre i arbeid eller utdanning/kvalifisering. 87 personer avsluttet programmet i 2014. 45 prosent av deltakerne gikk rett i arbeid eller utdanning, derav 16 prosent til arbeid og 29 prosent til utdanning. Dette er en nedgang fra 2013 (56,5 prosent) der antall personer som gikk direkte i arbeid er redusert. I tillegg har 11 personer (12,6 prosent) gått fra introduksjonsprogrammet til grunnskoleopplæring.

En prioritert oppgave var å styrke samarbeidet vedrørende deltakere i introduksjonsprogrammet mellom Nav og Flyktningseksjonen. I 2014 ble en ny samarbeidsform iverksatt. Det ble utpekt faste kontaktpersoner for introduksjonsprogrammet i hvert av de fire Nav-kontorene, og det ble innført faste samarbeids- og avklaringsmøter.

Mottak av flyktninger i perioden 2011-2014

Mottak	2011	2012	2013	2014
Vedtak om mottak	**127**	**102**	**115**	**20**
- Derav EM	15	20	20	25
Mottak	**95**	**102**	**110**	**113**
- Derav EM	14	19	15	18
Boliger tildelt til flyktninger				
Antall tildelte kommunale boliger	33	30	29	42
Antall personer som har skaffet bolig selv	11	10	20	5

Tabell 4.1 Mottak av flyktninger i perioden 2011-2014

Økonomi

Regnskapsresultatet viser økonomisk balanse.

4.24 Krisesenteret

Lokaler og kapasitet

Stavanger kommune driver Krisesenteret for egne innbyggere, samt for innbyggere i 17 andre kommuner i Sør-Rogaland. Krisesenteret har siden Stavanger kommune overtok driften i 2010 hatt kapasitetsproblemer på grunn av lite egnede lokaler. Problemet ble løst ved deling av rom og leie av eksterne leiligheter i påvente av nye lokaler.

I 2014 flyttet Krisesenteret inn i nytt bygg. Både byggeprosjektet og flytteprosessen er gjennomført etter planen. I samråd med samarbeidskommunene er botiden ved Krisesenteret nå redusert fra 8 til 6 uker. Redusert botid har også bidratt til å løse kapasitetsproblemene.

Det var 238 beboere på Krisesenteret i 2014, en nedgang på 30 % sammenlignet med 2013. Antall overnattingsdøgn gikk ned 35 % til 5217. Om det er en varig nedgang i etterkant av noen toppår, eller om det er forbigående, er ikke mulig å si på dette tidspunktet.

Brukergrupper og oppfølgingstiltak

Krisesenteret har, i forbindelse med innflytting i nytt bygg i 2014, utarbeidet nye prosedyrer for mottak av brukere med rusproblematikk for å sikre tilbudet til brukerne, og samtidig ivareta sikkerheten til personalet og øvrige beboere. Krisesenteret har egne verktøy for å vurdere sikkerheten til brukere og samarbeider tett med politiet. IKT- systemet som handler om sikkerhet er gjennomgått og oppdatert, og fagleder har ansvar for høysikkerhetssaker.

Krisesenteret følger en fireårig handlingsplan for arbeidet med barn og unge ved senteret. Handlingsplan for 2014-2017 ble utarbeidet som en oppdatering av forrige plan for 2011-2013. Hvert barn har egen primærkontakt som har ansvar for samtaler med barna og videre henvisning i hjelpeapparatet der dette er nødvendig.

28 menn mottok et tilbud ved Krisesenteret i 2014, mot 21 i 2013. Krisesenterets tilbud for menn krever ekstra bemanning fordi tilbudet er fysisk atskilt fra hovedbygget.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 0,2 mill. av en budsjettramme på kr 10,5 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 98. Mindreforbruket fremkommer i hovedsak på lønn, og skyldes vakant stilling deler av året.

4.25 Stavanger legevakt

Våren 2014 inngikk Stavanger kommune en ny samarbeidsavtale om legevakttjenester til kommunene Sola og Randaberg. Som interkommunal legevakt for de tre kommunene har Stavanger legevakt et samlet befolkningsgrunnlag på nærmere 170 000 innbyggere. For både Sola og Randaberg kommune omfatter avtalen generelle legevakttjenester og psykososialt kriseteam, mens det for Randaberg i tillegg inkluderer psykiatrisk sykepleier.

I 2014 ble legevakttjenesten styrket ved å øke medisinskfaglig rådgiverstilling med 50 %. Helsetjenesten i Stavanger fengsel ble styrket ved å ansette en vikar for fengselslegen. Dette blir effektuert i 2015.

Voldtektsmottaket i Sør-Rogaland deltok i 2013-2014 i prøveprosjekt med GENA Institutt for DNA-analyse. Prosjektet ble avsluttet i 2014 da evalueringen konkluderte med at tiltaket ikke hadde hatt ønsket effekt.

Kjernejournal og nasjonalt nødnett

Stavanger legevakt var i 2014 omfattet av større nasjonale prosjekter som kjernejournal og nødnett. Kjernejournal samler viktige helseopplysninger i én kilde, slik at helsepersonell får rask og sikker tilgang til opplysninger og dermed kan gi tryggere helsehjelp. Kjernejournal ble i 2014 utprøvd blant innbyggere og helsepersonell i Stavanger, Sola og Randaberg.

Høsten 2014 ble det gjort store tilpasninger til etablering av nødnett ved Stavanger legevakt. Installasjonen har medført ombygging av teknisk utstyr og arbeidsstasjoner for operatørene. Samtidig ble det igangsatt opplæring av personell. I forbindelse med etablering av nødnett i Rogaland har det også vært gjennomført flere samarbeidsmøter med omkringliggende kommuner om vertskommunesamarbeid.

Smittevernkontoret

Smittevernkontoret ble styrket med ny smittevernrådgiver i 2014.

Akuttmedisinsk samhandlingstrening

Stavanger legevakt har iverksatt regelmessig akuttmedisinsk samhandlingstrening for legevaktsleger.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 1,1 mill. av en budsjettramme på kr 32,7 mill. Dette utgjør en forbruksprosent på 96,5. Dette skyldes blant annet at implementering av nødnett er noe forsinket samt stor oppmerksomhet på å kreve rettmessig refusjonsinntekter fra HELFO og brukerbetaling.

5 Bymiljø og utbygging

5.1 Innledning
5.2 Utbygging og juridisk
5.3 Miljø
5.4 Stavanger eiendom
5.5 Park og vei
5.6 Idrett
5.7 Vann og avløp
5.8 Renovasjon
5.9 Plan og anlegg

Sentrale utviklingsprosjekter for Bymiljø og utbygging i 2014 var Stavanger Forum, Bjergstedvisjonen, svømmehall på Hundvåg og i Kvernevik og ferdigstillelse av nye Kristianslyst skole. Innen drift og forvaltning ble arbeid med ny vedlikeholdsstrategi for kommunale bygg og uteområder igangsatt. Folkehelsesatsningen 52 hverdagsturer, sykkelsatsningen og utstrakt dialog med innbyggerne kjennetegner også Bymiljø og utbygging sitt arbeid i 2014.

5.1 Innledning

Bymiljø og utbygging har i 2014 bragt en rekke store løft for kommunen framover, på bygg og uteområder, både under og over bakkenivå. Også dette året har det blitt tatt viktige steg mot en mer klimavennlig kommune.

På Forum-området ble den nye store messe- og idrettshallen Forum Expo åpnet og tatt i bruk. Siddishallen er ferdig rehabilitert. Byggene styrker Stavanger som messe-, kultur-, og idrettsby.

Nye Kristianslyst skole sto ferdig i 2014. Svømmehallene på Hundvåg og i Kvernevik tok form og skal åpnes i 2015. Også de mindre lokale byggene er viktige, enten det gjelder ny sjuerbane på Gosen eller gymnastikksal ved Buøy skole.

Som følge av Husbankens regelendring gikk ikke arbeidet med å bygge nye kommunale utleieboliger som planlagt. Det samme gjelder vedlikehold av bygg og uteområder, som fremdeles kjennetegnes mer som strakstiltak enn verdibevaring.

Brukerundersøkelser er gjennomført på flere områder. I 2014 er det verd å merke seg at beboere som er direkte berørt av kommunens anleggsarbeid, med støy, trafikk, hindringer og støv, er svært fornøyde med måten de blir ivaretatt på av våre anleggsfolk.

Bymiljø og utbygging sin aktive deltakelse i utfordrende prosesser vedrørende Ryfast og romfolk, har resultert i konstruktive løsninger med gode relasjoner.

Renovasjonsabonnentene og vann- og avløpsabonnentene er godt fornøyde med kommunens tjenester. Renovasjonstjenesten har tatt nye, viktige steg på vegne av byen, med flere fullskala henteordninger for innbyggerne og ny og mer miljøvennlig avfallsordning for sentrum.

52 hverdagsturer, som ble nominert til Statens bymiljøpris i 2014, er blitt enda bedre etablert som et av Stavanger kommunens store folkehelseprosjekt, og blir stadig mer populært. *Miljøsøndag* ser ut til å ha funnet sin form og sykkelsatsingen har begynt å skape resultater. Flere bruker sykkel som daglig transportmiddel i Stavanger.

Satsingen på sentral energistyring av kommunale bygg viser også god resultater.

Arbeid med friområdeprosjektet har pågått i 2014 og det har vært stor oppmerksomhet rundt håndtering og beslutningsprosesser. Bygging av strekningen forbi skytebanen på Madla kom i gang, det ble bygget turvei ved Boganes og turvei langs hele østre og vestre kystlinje er på plass.

Tastahallen har vært stengt gjennom hele året grunnet flere uheldige omstendigheter; forsinket rehabilitering, funn av legionella, sprukne fliser og maling som løsnet i bassengene. Brukernes tålmodighet har vært stor og innsatsen for å finne løsninger iherdig.

Bymiljø og utbygging er opptatt av dialog med innbyggerne. Ofte i direkte møter ute på anleggene, i

gatene og friområdene. Nyttig informasjon om kommunal aktivitet som berører folks hverdag eller framtid har vært delt på nettsidene og gjennom lokale medier, og i dialog med innbyggerne gjennom sosiale medier.

5.2 Utbygging og juridisk

Utbygging (http://stavanger.kommune.no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Utbygging/) og juridisk (http://stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Juridisk-seksjon/) har i 2014 lagt vekt på å utvikle ny og forbedret organisering av prosjektarbeid. Det er etablert felles styringsgruppe med Kultur og byutvikling i prioriterte utbyggingsprosjekter, og stabene har fått økt kompetanse i prosjektoppfølgingsverktøy knyttet til utvalgte utbyggingsområder.

I tillegg har stabene arbeidet med sak om opprettelse av et boligutviklingsselskap, senest i sak til formannskapet 13.11.2014, som skal følges opp med ny sak våren 2015. Selskapet skal bidra til en jevnere og tilstrekkelig boligproduksjon i Stavanger.

Målet om 1 250 nye boliger i året

I 2014 ble det bygget 846 nye boliger i Stavanger som er om lag 182 boliger færre enn i 2013. Dette er under målsettingen om 1 250 boliger per år. Årsaken er sammensatt, og utbyggerne peker på lavere etterspørsel i markedet for nye boliger. Kommunens utøvelse av rollen som tilrettelegger, utbygger og avtalepart anses ikke som noen hovedårsak til den lavere boligproduksjonen.

70 prosent innenfor den utbygde by

Fordelingen av de nye boligene er omlag 30 prosent innenfor hovedutbyggingsområdene, hvorav størsteparten har blitt bygget innenfor Tastarustå, med 280 boliger. 70 prosent av nye boliger er bygget innenfor den utbygde by, av disse rundt 180 boliger i Urban Sjøfront. Stavanger kommune har hatt en rolle som tomteeier, tilrettelegger eller utbygger – eller en kombinasjon av disse rollene – i rundt halvparten av den samlede boligproduksjonen.

Byomformingsområder

Kommunen følger fortløpende opp sin rolle som tilrettelegger og avtalepart i Urban Sjøfront, og som grunneier i Jåttåvågen 2. I 2014 er det også arbeidet aktivt med å finne tomt for ny skole i Storhaug bydel, der flere av de aktuelle tomtealternativene ligger i Urban Sjøfront. I Jåttåvågen ble OPS-konkurransen for Folkebad avlyst etter at tilbyderne trakk seg. Arbeidet med en alternativ prosess startet umiddelbart. Salg av det større feltet K3 i Jåttåvågen 2 ble utsatt på grunn av endring i forutsetninger for salget, fra direktesalg til salg i det åpne markedet.

I byomformingsområdene Paradis Hillevåg og Forus Øst har det viktigste i 2014 vært avklaringer knyttet til reguleringer og kommunens rolle. Kommunens engasjement i byomformingsområdene må til enhver tid vurderes opp mot kommunens totale kapasitet og økonomiske handlingsrom.

Hovedutbyggingsområdene

Flere av hovedutbyggingsområdene har fått vedtatt områdeplaner i 2014. Dette er forutsetninger for å kunne inngå avtaler knyttet til tilrettelegging for infrastruktur og arealer for de kommunale utbyggingsbehovene. Kommunen har fått forespørsel om å kjøpe opp deler av arealene regulert til kommunale utbyggingsbehov og park innenfor Jåttå Nord. Tilsvarende forhandlinger er også innledet i Nore Sunde og Atlanteren. Innenfor Husabøryggen Sør er flere kommunale boligfelt solgt for å tilrettelegge

for boligutbygging og som oppfølging av bystyrets vedtak i revidert Utbyggingsplan 13.05.2013. Her er noe teknisk infrastruktur ferdigstilt i 2014. Resten ferdigstilles i 2015.

Framtidens byer

Prosjektet *Framtidens byer* ble avsluttet 31.12.2014. Egen årsrapport og evaluering av prosjektet vil være klar til politisk behandling våren 2015.

Prioriterte prosjekter i 2014

Stavanger Forum
Utstillingshallen Forum Expo og Clarion hotel Energy med tilliggende uteområder ble ferdig som planlagt til ONS 2014. Disse byggene og Siddishallen ble tilknyttet felles energisentral for området. Energisentralen driftes foreløpig av prosjektorganisasjonen. Stavanger kommune har arbeidet med avtaler knyttet til utviklingen av området og avtaler om energileveranser.

Bjergstedvisjonen
Formannskapet valgte kjøper, samarbeidspart og utvikler for Hotellanlegget i Bjergsted. Det ble utarbeidet en opsjonsavtale som skal godkjennes av formannskapet i løpet av første tertial 2015. Det ble inngått avtale med Studentsamskipnaden (SiS) for tomten i Bjergsted med plass til boliger for 177 studenter, der kommunen fester bort tomten til SiS.

Nytorget
Utbygging og juridisk følger opp budsjettvedtak fra 2013 og har hatt to saker om Nytorget med tilliggende arealer til behandling i formannskapet. Kommunen har fått klarlagt prosjektmandat, delprosjekter og fremdrift. Opparbeidelse av selve torget, nytt tinghus, parkeringsanlegg samt relokalisering av Metropolis og Ungdom og Fritid inngår som delprosjekter. Første hovedaktivitet er en plan- og idékonkurranse for Nytorget, som gjennomføres i 2015.

Europan 13 og sentrallagertomten på Forus
Stavanger kommunes sentrallagertomt på Forus ble valgt ut av Europan Norge som en av 5 nasjonale tomter til å delta i Europan 13, en internasjonal konkurranse for unge arkitekter. Stavanger kommune deltar primært for å få idéer og forslag til det interkommunale arbeidet med kommunedelplan for Forus. I tillegg vil konkurransen gi nyttige innspill til en fremtidig bruk av denne sentral tomten for kommunen som grunneier.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 7,1 mill. av en budsjettramme på kr 4,9 mill.

Merforbruket fremkommer som følge av at prosjektene Urban Sjøfront, Ryfast og Atlanteren korrekt er regnskapsført her mens finansieringen av prosjektene ligger i investeringsbudsjettet. Dette må sees på samlet. Dersom man hensyntar dette forholdet ville Utbygging hatt et mindreforbruk i 2014 på kr 1 mill.

5.3 Miljø

Klima- og miljøstatus i kommunen

Miljøavdelingen (http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Miljoseksjonen/)

utarbeider årlig en statusrapport med ca. 40 indikatorer på utviklingen i klima- og miljøarbeidet i kommunen i samsvar med målsettingene i den vedtatte klima- og miljøplanen (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/Natur%20og%20milj%C3%B8/Aktuelt/Klima-ogmiljoplan2010-2025_190510_rev_zip.pdf). Som planlagt ble første versjon utarbeidet i 2014. Første utgave kommer til politisk behandling forsommeren 2015.

Agenda 21

Agenda 21 (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Internasjonalt-engasjement/Lokale-samarbeidsprosjekt/Lokal-Agenda-21-arbeidsomrader/)-arbeidet ble omorganisert i 2014 etter at organisasjonen Grønn Hverdag, som har bidratt aktivt i arbeidet, ble nedlagt. Miljøavdelingen har overtatt deler av ansvaret, det kjøpes noe bistand og enkelte oppgaver er nedprioritert. De faste markeringene og arrangementene Earth Hour, Fairtrade-dagen og Miljøsøndag (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Miljoinformasjon/miljosondag/) fortsetter som vanlig. Grønn By sine arrangementer har pågått som før, med god oppslutning og stort faglig engasjement.

Klimasiddis (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Miljoinformasjon/Klimasiddis/), prosjektet som skal veilede innbyggere på vei mot en mer klimavennlig hverdag, er integrert i Agenda 21-arbeidet. I 2014 startet arbeidet med å utvikle et Klimasiddis-konsept i Lervig, i nært samarbeid med Selvåg Bygg og Urban Sjøfront. Tanken er å bruke det også i andre utbyggingsområder, og i etablerte områder, som for eksempel Jåttåvågen.

Bedre byluft

Miljøavdelingen har arbeidet med å utrede mulige tiltak i prosjektet *Bedre byluft* og legger fram en sak for politisk behandling våren 2015. I 2014 har kommunen overtatt ansvar for drift og vedlikehold av målestasjonene i Kannik og på Våland. Miljørettet helsevern står for den daglige driften og rapportering. Det planlagte programmet med kampanje for piggfrie vinterdekk har gått som planlagt.

Forurenset havnebunn

Prosjektet med å avdekke gamle og nye miljøsynder (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Ren-og-sunn-by/Forurenset-sjobunn/) på havnebunnen har i 2014 pågått for fullt, med nye kartlegginger og risiko- og sårbarhetsanalyser, for å klargjøre behovet for eventuelle tiltak. Stavanger kommune er pålagt å følge Miljødirektoratets veileder for arbeidet. Arbeidet skjer i nært samarbeid med staten og fylkeskommunen.

Økomat

Prosjektet *Grønn Ø på Nord-Jæren* (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Forbruk-og-avfall/Hva-er-okologisk-mat/Okologisk-mat/) fortsatte i 2014, i noe mindre skala enn tidligere. Miljøseksjonen har støttet og veiledet de som bruker og vil bruke mer økomat. I det inngår samarbeid med Innkjøpsavdelingen vedrørende innkjøpsavtaler, råd og veiledning til skoler, barnehager, kantinen i Olav Kyrresgt. 23 og andre.

Internasjonalt arbeid

I samarbeidet med vennskapsbyen Antsirabé (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Internasjonalt-engasjement/Internasjonalt-samarbeid/Gront-vennskap-Nord-Sor/) på Madagaskar er forberedelser gjort for en sluttevaluering og avsluttende møte. Arbeidet ligger nå på vent, foreløpig til sommeren 2015, på grunn av den politiske situasjon og et kommende kommunevalg i Antsirabé. Fredskorpsutveksling mellom kommunene har ikke lykkes og det er nå etablert samarbeid med Universitetet i Stavanger (UiS) der UiS er søker. Miljø- og klimatiltak i form av treplanting i vennskapsbyen Nablus har pågått som planlagt.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser økonomisk balanse. Budsjettrammen til Miljøavdelingen var på kr 4,67 mill.

5.4 Stavanger eiendom

Vedlikehold av boliger og vedlikeholdstrategi

I løpet av 2014 har ikke kommunen kommet noe særlig nærmere det overordnede og langsiktige målet i Handlings- og økonomiplan 2014-2017 (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/H%C3%98P%20og%20budsjett/H%C3%98P_2014-2017_med_bookmarks.pdf) om å stanse verdiforringelse av kommunal bygningsmasse, og over tid ta inn det tidligere dokumenterte vedlikeholdsetterslepet. Nye bygg ble bygget og tatt i bruk i 2014, og disse ble budsjettert med vedlikeholdsmidler tilsvarende middels holte sats som skal bidra til at standarden ikke forringes. I tillegg ble det generelle vedlikeholdsbudsjettet økt med om lag kr 7 mill. men vedlikeholdet har likevel i stor grad vært preget av strakstiltak for å holde byggene i drift.

Det ble i 2014 igangsatt arbeid med å utarbeide en vedlikeholdsstrategi for de kommunale byggene i Stavanger. Det er et uttalt mål å endre fokus fra det kortsiktige straksvedlikeholdet til verdibevarende vedlikehold. Strategien skal bygge på tilstandskartlegging og vedtatte økonomiske rammer. Arbeidet med strategien er planlagt ferdigstilt våren 2015.

Selvbyggerordningen

Det har blitt bygget 34 boliger på Tastarustå felt B2 i 2014. Anlegget vil bli ferdigstilt tidlig våren 2015. Det ble videre planlagt og utlyst et felt på Husabøryggen med opptil 30 boliger. Totalentreprenøren vil starte sitt arbeid med disse våren 2015. Det har også blitt planlagt et felt på Tastarustå, felt B1, med 88 boliger. Byggearbeidene vil starte høsten 2015.

Reklamasjoner på arbeid utført av ulike entreprenører på tidligere byggefelt har også krevd ressurser i 2014.

Kommunale utleieboliger

Det var planlagt å igangsette prosjektering og bygging av 27 kommunale utleieboliger på kommunalt eide tomter i 2014. Dette var prosjekter med opptil 15 enheter, og var planlagt med del-finansiering fra Husbankens støtteordninger. Husbanken endret forutsetningene for disse ordningene våren 2014. Etter gjennomgang med Husbanken måtte Stavanger kommune omprosjektere sine prosjekt, noe som har ført til at prosjektene har blitt endret og fått en forsinket fremdrift.

Grunnet endring av målgruppe og beboernes bo-evne, har slitasjen i kommunale boliger økt. Dette har ført til at behovet for innvendig vedlikehold er blitt betydelig. Kommunen brukte også mye penger på oppussing i forbindelse med inn og utflytting, totalt 46 millioner kroner i 2014. Dette er en snittkostnad på 141 000 kr per utflyttet bolig. Dette betyr at gjenværende midler til løpende vedlikehold innendørs og utendørs ble 19 millioner kroner.

Stavanger eiendom ansatte to boliginspektører for å kunne følge opp leietakerne i boligene bedre. Hensikten er at en ved bedre oppfølging i boligene skal klare å redusere vedlikeholdsutgiftene. Tiltaket får gode tilbakemeldinger av brukere og bygningsansvarlige.

Prosjekt- og byggeledelse

Stavanger eiendom står for planlegging og gjennomføring av kommunens byggeprosjekter. Dette er i

hovedsak prosjekter som vedtas i investeringsbudsjettet. I 2014 ble det vedtatt byggeprosjekter for ca. kr 715 mill. Blant prosjektene som ble fullført er:

- rehabilitering av domkirkens vestfasade
- ny Kristianslyst skole
- første byggetrinn Nye Tou
- gymsal ved Buøy skole
- Søra Bråde bofellesskap
- nytt krisesenter

Energiledelse

Gjennom omstillingsprosjektet for energisparing i kommunale bygg har Stavanger eiendom energiovervåket 46 kommunale eiendommer. Resultat av sentralstyring er gjengitt i tabellen under.

	2010	2012	2013	2014
Årsforbruk (KWh)	44 880 817	40 171 101	37 110 245	33 984 103
%-endring - reelt forbruk		-10,5 %	-17,3 %	-24,3 %
Gradags-korrigert	41 379 098	39 280 779	36 700 140	38 266 100
Areal (m2 BTA)	232 915	233 795	232 418	232 989
Gradagskorrigert % -endring - 2010		-5,1 %	-11,3 %	–7,50%

Tabell 5.1 Energiresultat for 46 bygg som inngår i omstillingsprosjektet, sammenlignet mot referanseåret 2010.

Prosjektet har mål om en energireduksjon på ti prosent, målt mot referanseåret 2010, og nye tre prosent de neste fem årene – totalt 25 prosent i en femårsperiode. For 2014 var resultatet 24,3 prosent reduksjon i reelt forbruk, og en reduksjon på sju prosent etter gradagskorrigering.

Gradagskorrigerte tall vil si at forbrukstall på energi er justert i forhold til en middeltemperatur, slik at det er mulig å sammenligne tall fra år til år, selv om temperaturen varierer. Som referanse for justeringene brukes en 30-års periode (1980-2010), der døgnmiddelverdien for temperatur brukes for å justere forbruket opp eller ned. Har det vært et mildere klima enn referansen, justeres forbruket opp, ved kaldere klima justeres forbruket ned. Graddagskorrigerte tall sier dermed ikke noe om det virkelige forbruket, men indikerer hvordan energiforbruket er i forhold til utetemperaturen.

Det er oppnådd gode resultater med energistyring. Energiforbruket i 2014 sammenlignet mot 2010 er redusert med over 10 Gwh (10 millioner Kwh). Det betyr reduserte kostnader til energi for Stavanger kommune. God driftsstyring av tekniske installasjoner og energioppfølging er de viktigste oppgaver som gir resultater.

Som tabellen over viser, var reduksjonen i energiforbruket mindre i 2014 enn i 2013 når en ser på temperaturkorrigerte tall. 2014 var et historisk varmt år med høye temperaturer over lengre tid sammenlignet mot referanseperioden (1980-2010). Dagens beregningsmetode tar ikke høyde for dette tilstrekkelig. I praksis kan en si at jo høyere utetemperaturen blir jo mer unøyaktig blir korrigeringen. Foreløpig følger vi denne metodikken, som også er Enova sin mal for temperaturkorrigering, men Stavanger eiendom vil arbeide aktivt for å få på plass en mer nøyaktig korrigering av tallene gjennom storbysamarbeidet FOBE-energinettverket.

Totalt driftet seksjonen ved utgangen av året 80 eiendommer. Volumet økte med åtte eiendommer i 2014. Fem er nybygg. De tre resterende er bygg der seksjonen selv har oppgradert automatiseringsanlegget. Resultater så langt viser stor energireduksjon der seksjonen tar ansvar for driftsoppfølging og byggene blir automatisert. Se tabell 5.2.

Bygg	2013 (okt–des)	2014 (okt–des)	%- reduksjon
Revheim skole	641 844	399 834	-37,7 %
Gautesete skole	382 654	241 381	-36,9 %
Jåtten bydelshus	140 515	49 358	-64,9 %

Tabell 5.2 Energiforbruk (kWh) for Revheim og Gautesete skole samt Jåtten bydelshus.

Tabell 5.2 viser prosentvis reduksjon i energiforbruket (kWh) for de tre siste månedene i 2013 sammenlignet med de tre siste månedene i 2014. Tallene er ikke temperaturkorrigerte, men temperaturen samlet i disse tre månedene var kaldere i 2014 enn i 2013 slik at reduksjonen er reell.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 15,1 mill. av en budsjettramme på kr 298,3 mill.

Til tross for merinntekter sammenlignet med inntektsbudsjettet, inkludert husleieinntekter, har Stavanger eiendom et merforbruk. Merforbruket skyldes i all hovedsak høyere utgifter enn budsjettert til ekstern leie borettslag samt vedlikeholdsutgifter i forbindelse med inn- og utflytting i kommunale boliger. Alternativet til merforbruk på inn- og utflyttingsbudsjettet, var at flere kommunale boliger ville måttet stå tomme til 2015, da disse var ubeboelige før rehabiliteringen var gjennomført. Tidligere års praksis har vært å overføre ubrukte rehabiliteringsmidler, såkalte sekkeposter, fra investeringsbudsjettet for å dekke opp merutgiftene på vedlikehold av bygg. Dersom man hadde sett dette samlet ville merforbruket i 2014 vært redusert til kr 5,8 mill.

5.5 Park og vei

Miljø, klima og transport – sykkelsatsing

Sykkelsatsingen, *Stavanger på sykkel* (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Vei-og-trafikk/stavanger-pa-sykkel/), drives av en egen seksjon i Park og vei (http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Park-og-vei/). Målet med arbeidet er å øke sykkelbruk som daglig transportmiddel Satsingen har tre hovedoppgaver: fysisk tilrettelegging, drift og vedlikehold og kommunikasjon.

Park og vei bestiller en høyere vedlikeholdstandard på sykkelveidekker og -utstyr enn tidligere, og fører mer tilsyn på driften av alle hovedsykkelruter. *Varsle om feil* (VOF) er markedsført som feilmeldingskanal for syklister og blir aktivt brukt.

Målinger ved Møllebukta viser at flere sykler daglig. I 2014 er det gjennomført anbudskonkurranse for sykkeltellere og i 2015 skal kommunen plassere ut 10 målestasjoner, som skal gi oss et bedre bilde over antall syklister.

Bysykkelordning er innført på Forus og innføres i Stavanger sentrum i 2015.

Folkehelse – friluftsliv og utearealer

Årsprogrammet (http://www.stavanger.kommune.no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Park-og-vei/Arsprogram-Park-og-vei-20134/) ble gjennomført. Blant annet er akebakker utbedret. Turveier er fullført på Skjæringen ved Riksvei 44 på Mariero, ved Marta Pedersens vei og i Jåttåvågen, i alt 696 meter. Sju fotgjengeroverganger ble intensivt belyst. For refusjonsmidler bygget vi to etapper av Stavanger Forum. Det ble anlagt kunstgrasbane ved Gosen skole. I regi av skolegårdsprosjektet ble Storhaug, Gautesete, Kvaleberg, Roaldsøy og Tasta skoler ferdig rehabilitert, mens andre er under planlegging.

Kommunens satsning på 52 hverdagsturer (http://www.stavanger.kommune.no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Kultur-idrett-og-fritid/Fritid1/Friluftsliv/Turtips1/52-hverdagsturer/) fortsatte i 2014. Det er et svært populært og vellykket lavterskeltilbud gjennomføres i samarbeid med Stavanger Turistforening. Park og vei utvidet tilbudet med ukentlige guidede turer. 52 hverdagsturer ble i 2014 markedsført til blant annet Frisklivssentralens medlemmer, 60+ og Barnas turlag. Stavanger Turistforening trykket opp eget turprogram i 2014. Rutiner med merking av løypene ble kvalitetssikret.

Sandvolleyballbane i Kyvikmarka, akebakke, dam og generell opprustning av Emmaus friområde, samt oppføring av gatelys fra Midjord til Sandnes gata er gjennomført som del av levekårsløftet.

Park og vei utarbeidet omfattende disposisjonsplaner for det friområdene Sørmarka og Vannassen, og for de historiske parkene Ledaal, Breidablikk og Holmeegenes. Planene ble sent på høring mot slutten av året.

I 2014 overtok Stavanger kommune ansvaret for mange store og viktige uteanlegg, som Stavanger konserthus, deler av Sjøparken/Kulturaksen, deler av Stavanger Forum og flere møteplasser og torg i Jåttåvågen.

Verdibevaring – landskapsskjøtsel, vedlikehold av uteanlegg og vei

Etterslepet på vedlikehold av uteområdene ved skoler, barnehager og sykehjem endret seg lite, med unntak av tiltakene som bidrag fra *Prosjekt skolegård* førte til. Økt skjøtsel av de store friområdene har ført til bedre naturopplevelse og bedre forvaltning. Arbeidet med bekjemping av uønskede, fremmede arter fikk mer ressurser.

Resultatet av brukerundersøkelsen Parkcheck var svært positiv. Den bygger på 210 intervjuer utført av Park og vei for å måle tilfredshet de ulike fasilitetene i parkene. Samlet tilfredshet var 92 prosent for nabolagsparker og 91 prosent for destinasjonsparker. Med i undersøkelsen i Europa var Vantaa (Finland), Aalborg, Aarhus, København, Helsinki og Oslo. Gjennomsnittlig samlet tilfredshet for alle byene var 92 prosent.

Handlekraftig organisasjon

Operasjonalisering av bestiller- og forvaltningssystemet fortsatte i 2014. Park og vei reviderte beskrivelser av drift og skjøtsel for grønne anleggsobjekter og utarbeidet konkurransegrunnlag for Tasta bydel. Konkurransen ble avlyst fordi det bare meldte seg to firmaer og det ene firmaet ikke leverte fullstendig tilbud.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 0,9 mill. av en budsjettramme på kr 144,6 mill., og dette utgjør en forbruksprosent på 99,4. Mindreforbruket består av refusjoner fra private knyttet til diverse prosjekter, som for eksempel Blomstrende sentrum og Festivaler. Totalt utgjorde disse refusjonene kr 1,1 mill. i 2014.

5.6 Idrett

Utbygging av idrettsanlegg

Idrettsavdelingen (http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Idrett/) videreførte i 2014 arbeidet med å bygge ut anlegg som er prioritert i kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser. Det gjelder først og fremst arbeidet med svømmehallene på Hundvåg og Kvernevik (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Bolig-bygg-og-eiendom/Bygg/Kommunale-byggeprosjekt1/Andre-byggeprosjekter/hundvagkverneviksvommehall/), som begge er i rute og vil bli åpnet som planlagt i 2015.

Utfordringer ved Tastahallen

Tastahallen var stengt fra starten av 2014 og fram til skolestart for skoleåret 2014/15 på grunn av funn av legionella i dusjanlegget. Ved skolestart i august ble hovedbassenget tatt i bruk av svømmeidretten og skolene, selv om garderobene var ute av drift. Kommunen leide inn midlertidige garderobebrakker. Nye funn av legionella, og fliser som sprakk i begge bassengene etter rehabiliteringen, gjorde at hallen ble stengt for all bruk fra starten av oktober og ut året.

Vikinghallen

Stavanger kommune har leid treningstid for innendørsidretter i idrettshallen og fotballklubber i fotballhallen i den nye Vikinghallen, som består av idrettshall og fotballhall. Hallen ble åpnet for bruk etter ONS i starten av september.

Rehabilitering av Siddishallen

Siddishallen ble ferdig rehabilitert og tatt i bruk i oktober. Arbeidet med ny idrettshall for kampsport og vektløfting i Siddishallen ble avsluttet i desember og tatt i bruk av vektløfterne. Kampsportklubbene tok anlegg først i bruk i starten av 2015.

Kunstgrasbane Gosen

Arbeidet med ny kunstgrasbane 7-fotball ved Gosen skole ble avsluttet høsten 2014.

Gamlingen / Nye Gamlingen

Idrettsavdelingen har i 2014 arbeidet med flyttingen av Stavanger svømmestadion Gamlingen. Nye Gamlingen (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Bolig-bygg-og-eiendom/Bygg/Kommunale-byggeprosjekt1/Andre-byggeprosjekter/NyeGamlingen/) ble vedtatt flyttet til et området ved Mosvangen camping på grunn av Ryfast-utbyggingen og vil stå ferdig i 2017.

Fagplan idrett

Arbeidet med nye fagplan idrett ble avsluttet før sommeren, ble politisk behandlet etter sommeren før bystyret endelig vedtok planen den 27.oktober. I denne planen ble etableringen av nytt Folkebad videreført som første prioritet. Etablering av Folkebadet som et OPS anlegg ble avsluttet i oktober da eneste tilbyder Hinna Park/Kruse Smith trakk seg fra konkurransen. Veien videre for Folkebadet vil bli avklart først i 2015.

AktivBy

Bookingsystemet og informasjonskanalen AktivBy (http://sharepoint/steder/prosjektplassen/Aarsberetning

/rsberetning%202014/bookingsystem%20og%20informasjonskanal) ble startet opp for idretten i Stavanger i august. Portalen er godt mottatt og idretten har vært mye i bruk etter oppstart.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 1,1 mill. av en budsjettramme på kr 111,2 mill., og dette utgjør en forbruksprosent på 101. Merforbruket skyldes økte variable kostnader (vannbehandling, rengjøringsmidler, renovasjon), som kommer i tillegg til den faste driftsavtalen, flere kunstgressbaner krevde økt vedlikehold samt lavere inntekter enn budsjettert på svømmeanleggene. Stavanger svømmehall var stengt i januar som følge av legionella og en god sommer gav lavere besøkstall.

5.7 Vann og avløp

Kvalitet på tjenestene

Vann og avløp (http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Vann--og-avlopsverket/) deltar hvert år i benchmarkingprosjektet BedreVA sammen med 77 andre kommuner. Vann- og avløpstjenestene oppnår en kvalitetsindeks basert på en samlet vurdering av mange kriterier. I 2014 (for året 2013) oppnådde vannverket en score 3,6 av 4 mulige, som vurderes som et godt resultat. Avløpsverket oppnådde resultat 2,8 som betegnes som ok. Nedgangen fra foregående år skyldes at IVAR ikke overholdt rensekravet på Sentralrenseanlegget Nord-Jæren (http://www.ivar.no/sentralrenseanlegg-nord-jaren/category618.html).

Utbedring av stikkledninger

Stavanger har som eneste kommune i Norge overtatt ansvaret for stikkledninger i offentlig vei (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Bolig-bygg-og-eiendom/Vann-og-avlop/Stavanger-kommune-overtarbrprivate-stikkledninger/). Det ble utbedret 82 stikkledninger for vann og avløp i offentlig vei. Regnskapet viser forbruk på kr 4,7 mill. til dette arbeidet. Budsjettet var på kr 8,4 mill.

Redusere vannlekkasjer

Temaplanen for reduksjon av vannlekkasjer ble ferdigstilt. Vann og avløp er i god gang med å gjennomføre de planlagte, sonevise tiltakene som vil gi kommunen god kontroll med vannforbruk og lekkasje i byen. Sone 1 – Øyane – ble ferdigstilt i 2014.

Oppgradering og reparasjoner på avløpsnettet

Stavanger har 103 avløpspumpestasjoner, og flere trenger oppgradering. For å møte dette vedlikeholdsbehovet ble det ansatt nye medarbeidere, og det ble bygget opp et sveiseverksted som skal øke kapasiteten.

Pumpeledningen fra den største pumpestasjon i Jorenholmen har hatt flere lekkasjer, og i 2014 ble det satt i gang et reperasjonsarbeid. Arbeidet ferdigstilles i 2015. Det har også vært arbeidet systematisk for å gjøre tiltak i områder hvor det har vært gjentagende oversvømmelser som følge av avløpsnettets funksjon og kapasitet.

Resultater 2014 (kommentarer til avvik fra mål – statistikkvedlegg):

- Vannforbruk: 19,08 mill. m^3. (Mål < 19,1 mill. m^3). Dette tilsier en liten økning fra 2013, men likevel i rute til å nå målet i hovedplanen. Økningen skyldtes hovedsakelig en lekkasje på en sjøledning som var utfordrende å lokalisere.

- Fornyelse av vann/avløpsledninger det siste året: 0,66/0,67 prosent. Målet er 1 prosent. Hovedårsaken til at målet ikke ble nådd er redusert kapasitet til planlegging og oppfølging av investeringsprosjekter hos Plan og anlegg. I tillegg ble det gjennomført tunge investeringsprosjekter som krevde mye ressurser og gav få meter fornyelse. I tillegg prioriterte VA-verket tradisjonelle graveløsninger som gir bedre kvalitet og lengre levetid enn gravefrie løsninger.
- Det er ikke ført tilsyn etter Plan- og Bygningsloven i 2014 på grunn av redusert kapasitet. For å likevel sikre en forsvarlig håndtering av slike saker ble det, av VA-verket, foretatt kontroller og stikkprøver av vann- og avløpstiltak i 2014.

Økonomi

VA-verket finansieres av gebyrinntekter, og gebyrene som abonnentene betaler er blant de laveste i landet. Dekningsgraden, gebyrinntekter i forhold til gebyrgrunnlaget, for vannsektoren var 93,74 % i 2014. Gebyrinntektene var altså 6,26 % lavere enn utgiftene. For å finansiere mellomlegget ble selvkostfondet redusert med kr 6,43 mill. Saldo på selvkostfondet for vannverket utgjorde kr 17,95 mill. pr 31.12.14.

Dekningsgraden for avløpssektoren var 107,52 % i 2014. Gebyrinntektene var dermed 7,52 % høyere enn utgiftene. Merinntektene på kr 3,04 mill. brukes til å dekke skyldig beløp til bykassen, samt avsetning til selvkostfond. Selvkostfondet utgjorde per 31.12.2014 kr 2,95 mill.

5.8 Renovasjon

Suksess for henteordninger

I 2014 har Renovasjon (http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Renovasjon/) arbeidet med å etablere henteordninger for grovavfall (store gjenstander), hageavfall og farlig avfall for hele Stavanger. Ordningen innebærer bestilling på hentavfall.no (http://www.hentavfall.no) og henting hjemme hos abonnenten. Henteordningene har blitt en stor suksess og utvides nå med tilsvarende tjeneste for tøy og glass/metall (sistnevnte i første omgang kun for borettslag/sameier i blokk). Som følge av henteordningen for farlig avfall er mottaksordningen for farlig avfall ved brannstasjonene avviklet.

Ny renovasjonsordning i sentrum

Den nye renovasjonsordningen for Stavanger sentrum, med små el-renovasjonsbiler og nedgravde presscontainere, fungerte meget godt. Den har gjort det mulig å fjerne det aller meste av avfallsbeholdere på fortau og i annet offentlig rom. Det er også i stor grad slutt på kjøringen med store bossbiler i de trange sentrumsgatene.

Nedgravde avfallscontainere

Omfanget av nedgravde avfallscontainere økte jevnt. Nær 25 prosent av byens innbyggere var ved årsskiftet 2014/2015 brukere av nedgravd renovasjonsløsning, mot 21 prosent ved starten av 2014.

Forurenset grunn

Fagavdelingen er myndighet i forbindelse tiltaksplaner for forurenset grunn. I 2014 ble 12 slike tiltaksplaner behandlet, der hovedformålet har vært å tilrettelegge disse områdene for utbygging.

Forberedelser til sentrale avfallsanlegg

I 2017 vil etter planen IVARs sorteringsanlegg (Forus) og biogassanlegg (Grødaland) stå klare.

Fagavdelingen har begynt forberedelser til endringer i renovasjonsordningene som disse nye anleggene innebærer. En av konsekvensene blir avvikling av de ubetjente miljøstasjonene for plast og glass/metall. Antall slike miljøstasjoner er i dag 58, og utfordringen blir å beholde de eksisterende oppstillingsplassene.

Søndagsåpne garasjer

Arrangementet *Søndagsåpne garasjer* har nå blitt arrangert to år, og kjøres på ny våren 2015. Formålet er å fremme ombruk, og arrangementet har blitt en stor suksess.

God regularitet

Regulariteten med hensyn til tømming av spann er god og håndteringen av avvik på VOF (Varsle om feil) er foretatt kjapt og systematisk.

Andel resirkulert avfall

I 2014 ble 62,8 prosent av avfallet fra husholdningene i Stavanger resirkulert, dette er en liten reduksjon fra året før. Resten gikk til forbrenning med energiutnyttelse. Materialgjenvinningsgraden er høy sammenlignet med andre norske byer, og den holder seg på et stabilt høyt nivå.

Renovasjon finansieres av gebyrinntekter. Den finansielle dekningsgraden for renovasjon i 2014 var på 102,95 %, og viser at kommunens gebyrinntekter for året var 2,95 % høyere enn gebyrgrunnlaget. Overføringer til Renovasjonen IKS var lavere enn forutsatt som følge av lavere kostnader på aktiviteter i egen regi. Saldo på selvkostfondet utgjør per 31.12.14 kr 13,2 mill.

5.9 Plan og anlegg

Lavere investeringsnivå

I regi av Plan og anlegg (http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Plan-og-anlegg/) har Stavanger kommune totalt investert kr 96,3 mill. i kommunaltekniske prosjekter i 2014. Dette er fordelt på 23 prosjekter. Det innebærer en reduksjon i aktivitetsnivået fra 2013 (kr 114,2 mill.), noe som skyldes manglende planberedskap på grunn flere nye medarbeidere med lite erfaring, rekrutteringsutfordringer og tid- og ressurskrevende grunnerverv.

God kommunikasjon med beboere

Videre har Plan og anlegg lagt vekt på informasjon til berørte beboere. Det er produsert og formidlet informasjonsbrosjyrer til berørte beboere i over 90 prosent av prosjektene, samtidig som arbeidsprogrammet og oppdatert informasjon om de igangsatte prosjektene er lagt ut på kommunens hjemmesider (http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Vei-og-trafikk/Her-graver-kommunen/). Slike tiltak fører til færre klager, mer effektiv organisasjon og et godt omdømme.

Plan og anlegg har i 2014 gjennomført en brukerundersøkelse blant berørte beboere vedrørende alle sider av vår prosjektgjennomføring, med spesiell fokus på våre anlegg i egenregi. Resultatet fra undersøkelsen viser at berørte beboere var godt fornøyd med Plan og anlegg sin prosjektgjennomføring. De uttrykte tilfredshet med informasjon, trafikkavvikling, serviceinnstilling og sikring av anlegg, mens det er størst forbedringspotensial med hensyn til informasjon om fremdrift og oppfattet effektivitet.

For å forbedre informasjonen om fremdrift og andre relevante opplysninger i prosjektene sendes ved oppstart av nye anlegg, og ellers med jevnlige mellomrom i anleggsperioden, en sms-melding til alle

berørte beboere med informasjon om status i prosjektet. En slik forventningsavklaring vil også kunne påvirke beboernes oppfattelse av effektivitet.

Graveklubben

Det har også i 2014 blitt arbeidet aktivt med samhandlingen mellom infrastrukturaktørene i gjennomføringen av fellesprosjekter i det offentlige rom. Graveklubben (Stavanger kommune, Lyse, Statens Vegvesen og Telenor) har avholdt flere møter med fokus på betydningen av denne samhandlingen. Videre arrangerte graveklubben også i 2014 en fellessamling for medarbeidere i de fire virksomhetene, for å videreutvikle dette samarbeidet. Dette er et satsingsområde som også har stor nasjonal interesse.

6 Kultur og byutvikling

6.1 Kultur
6.2 Kommuneplan
6.3 Byplan
6.4 Transportplan
6.5 Byggesak
6.6 Geodata
6.7 Økonomi

Kultur og byutvikling har i 2014 jobbet med større planoppgaver, områdereguleringer og en rekke private planer for boligbygging. Dette åpner for en betydelig tilførsel til boligmarkedet i Stavanger. Det ble tatt stilling til en ny bypakke for Nord-Jæren, som skal finansiere viktige transportløsninger for byområdet. Det er etablert et tett og godt samarbeid med vegvesenet, fylkeskommunen og andre parter for å realisere bussvei 2020, ny sykkelstamvei og transportkorridor vest. Stavanger kommune er en viktig medspiller for byens kulturliv, både for de store profesjonelle institusjonene og det øvrige, brede kulturlivet gjennom samarbeid, støtteordninger og avtaler.

6.1 Kultur

Prioriterte oppgaver i planperioden

Stavanger er vertskommune for store profesjonelle kulturinstitusjoner som Stavanger Symfoniorkester, Rogaland Teater og Museum Stavanger (MUST). Kommunen er forpliktet til å følge opp inngåtte finansieringsavtaler med staten og fylkeskommunen om drift av institusjonene.

Arbeidslokaler (produksjons- og øvingslokaler) har vært prioritert, se avsnittene om Nye Tou og produksjonsløftet under. Gode stipend- og tilskuddsordninger, internasjonalt kunst- og kultursamarbeid, og kunstnerstyrt visning og formidling av kunst, har blitt stimulert via tilskudd.

Bjergstedvisjonen

Etter utbyggingsfasen går nå driften som normalt i alle kulturinstitusjonene i Bjergsted. Stavanger konserthus IKS har hatt ett godt år, både økonomisk og med hensyn til besøkstall. Kuppelhallen er ferdig rehabilitert, og ble tatt i bruk igjen høsten 2014.

Tou-visjonen – Nye Tou

Tou Scene AS overtok i oktober 2014 driftsansvaret for hele Tou-anlegget. Selskapet ivaretar den daglige driften og styrer programmering samt all utleie av lokaler til kunstnere, musikere, dansere m.fl. Stavanger kommune eier, videreutvikler, drifter og vedlikeholder bygningsmassen, og bidrar også med økonomisk vederlag til driften av kulturinstitusjonen Tou Scene & Kunstfabrikk.

I desember 2014 vedtok bystyret en revidert mulighetsstudie for Nye Tou som legges til grunn for videre planlegging og rehabilitering av anlegget.

Rehabiliteringen av første del av atelierhuset ble ferdigstilt ved årsskiftet 2014/2015 med 21 nye atelier.

Ny kulturarenaplan – produksjonsløftet

Første del av atelierhuset er ferdigstilt, jf. ovenfor om Nye Tou. Driftstilskuddet til MUST er økt fra og med 2014 slik at museet kan leie nytt lokale eller eventuelt betjene lån til nybygg for Norsk grafisk museum.

Nytt teaterhus

I høringsutkastet til ny *Kommunedelplan for Stavanger sentrum* (2014) ble fem lokaliseringsalternativer vurdert, og det anbefales å gå videre med Bekhuskaien og Stavanger stasjon. Det blir anbefalt at Rogaland Teater har begge alternativene med i det kommende KVU-arbeidet.

6.2 Kommuneplan

I 2014 har Kommuneplanavdelingen arbeidet med følgende større planoppgaver:

- Forslag til ny kommuneplan 2014-2029 har vært på høring. Det ble gjennomført et omfattende arbeid for å sikre informasjonsflyt, mulighet for medvirkning og intern forankring av planen.
- Foreløpig forslag til ny kommunedelplan for sentrum ble lagt ut til høring høsten 2014. Det ble gjennomført et større plan- og analysearbeid, med bred medvirkning og stort engasjement fra aktører i sentrum, innbyggere og organisasjoner med engasjement for sentrumsområdet.
- Kommunedelplan for Universell utforming ble vedtatt av bystyret 16.06.14.
- Oppstart av Interkommunal kommunedelplan for Forus. Mandat er vedtatt, og arbeidet er organisert og igangsatt i samarbeid med Sandnes og Sola.

Av øvrige oppgaver har kommuneplanavdelingen i 2014 utarbeidet den sjette levekårsundersøkelsen. Undersøkelsen ble også denne gang gjenstand for stor offentlig interesse.

Boligbyggeprognosen er oppdatert, dette gjennomføres årlig i tilknytning til framskriving av folkemengden.

Det ble startet opp et samarbeid med Helse Stavanger om lokalisering av nytt sykehus. Kommunen vil vurdere konsekvenser for byutviklingen ved lokalisering av nytt universitetssykehus på Våland eller Ullandhaug.

Kommuneplanavdelingen har fulgt opp samarbeidet med de øvrige kommunene på Nord-Jæren om felles befolkningsframskrivinger. Det ble i 2014 etablert et mer formalisert samarbeid om dette. De øvrige kommunene kjøper faglig bistand fra Stavanger og det etableres felles forutsetninger for framskrivingene.

Kommuneplanavdelingen har i 2014 bidratt til å lage en felles boligstrategi for de 4 kommunene på Nord-Jæren. I denne forbindelse har komuneplanavdelingen ledet og ferdigstilt et nasjonalt prosjekt som evaluerer kommunale boligvirkemidler. Avdelingen har også vært involvert i arbeidet med ny regional strategi for næringsarealer som ledes av Greater Stavanger.

6.3 Byplan

Antall private planer har vært stabilt, men også dette året har flere av de private planene vært svært ressurskrevende. Private planer for boligbebyggelse, inkludert studentboliger ble prioritert. Saksbehandlingstiden har vært innenfor lovens krav.

Byplanavdelingen har arbeidet med områderegulering av bl.a. Madla Revheim, Forus Øst, Jåttå Nord, Nore Sunde, UiS og Atlanteren. To større områdereguleringer ble ferdigbehandlet i 2014. I tillegg ble planer for offentlig og privat tjenesteyting, idrett, friområder og styrking av sentrum prioritert i 2014. Oppdateringsplaner, verneplaner og planer for uregulerte områder har vært lavere prioritert, tilpasset tilgjengelig kapasitet.

Avdelingen har arbeidet særskilt med planer innenfor byomformingsområder som enten ligger sentrumsnært eller ved et høyverdig kollektivtilbud. For private planer i Hillevåg ble det utarbeidet et områdeprogram for å muliggjøre en større andel boliger, og sikre et godt bomiljø.

Avdelingen har medvirket i flere større plansaker innenfor Kultur og byutvikling; kommunedelplan

Stavanger sentrum, ny rullering av kommuneplanen, større veiprosjekt, lokaliseringsutredninger, kollektivutredninger og prosjektet *Framtidens byer*. I tillegg har avdelingen arbeidet med idekonkurranser og rådgivning i forbindelse med konkurranser.

6.4 Transportplan

Det regionale transportplansamarbeidet

Bystyret har gitt sin tilslutning og uttalelse til Bypakke Nord-Jæren, som prioriterer og finansierer viktige transporttiltak i byområdet. Ny styringsstruktur for gjennomføring av bypakken er etablert. Arbeidet med kriterier for prioritering av tiltak innenfor programområdene (sykkel- og kollektivtiltak m.fl.) har startet opp.

Bypakke Nord-Jæren bygger på klimaforliket. Målet er nullvekst i personbiltrafikken i byområdet og god framkommelighet for kollektivtransport, sykkel, gange og næringstransport. Investeringsprofilen er at 70 % skal gå til miljøvennlig transport og 30 % til veitiltak.

Bystyret har også uttalt seg til sak om ny rutestruktur for buss.

Arbeid med framtidige bymiljøavtaler har startet opp, og transportplanavdelingen har vært involvert i arbeidet med indikatorer.

Kollektivplanlegging

Arbeidet med å etablere en bussveitrasé innen 2020 i bybåndet mellom Stavanger og Sandnes, og fra Stavanger sentrum til Hafrsfjord bru, pågår for fullt:

- kollektivfelt fv. 44 fra Diagonalen til Gausel sentrum – gjennomført arkeologiske registreringer, analyser og vurdering av holdeplass-lokalisering.
- kollektivfelt fv. 44 Gausel stasjon til Sandnes grense – klargjort for første gangs behandling.
- kollektivtrase gjennom Jåttåvågen – planprogram har startet opp.
- kollektivfelt rv.509 Hafrsfjord bru til Søra Bråde – avventer arkeologiske registreringer.
- kollektivfelt Ragbakken vest til Bråde – startet opp og planprogrammet vedtatt.
- Forslag til ny kommunedelplan for sentrum har vært på høring for første gang. Planforslaget inneholder konkrete forslag som prioriterer kollektivtransporten og gang- og sykkeltransporten i sentrum og gjennom Kannik.

Lagerveien er opparbeidet som kollektivprioritert gate og nytt kjøremønster er etablert.

Sykkelplanlegging

Det ble utarbeidet revidert mandat for sykkelprosjektet for å iverksette kommunens sykkelsatsing. Sykkelprosjektets hovedoppgave er å gjennomgå hovedruter, avklare planbehov og gjennomføre reguleringsplaner. Hovedrutene Sørmarkruta, Byfjordruta, Tastaruta og Øyaneruta ble gjennomgått i 2014. Sykkelvei med turvei Tasta – Krossbergveien har vært på høring og avventer arkeologiske registreringer før sluttbehandling.

Sykkelstamveien for delstrekning Sørmarka til kommunegrensen med Sandnes plan 2439 er fremmet til sluttbehandling. Planarbeid for strekningen fra Schancheholen til Sørmarka pågår.

Statens vegvesen har startet opp arbeid med reguleringsplan for sykkelvei mellom Tasta og Stokka og

reguleringsplan for krysset Madlaveien – Regimentsveien. Reguleringsplan for sykkelvei Grannessletta-Nesbuveien er på høring.

Andre prioriterte oppgaver

Trafikksikkerhetsplanen ble revidert og fremmet for sluttbehandling. Transportplanavdelingen har levert transportanalyser og faglig underlag til kommunens områdeplaner. Skisseprosjekt for Hafrsfjord bru ble lagt fram til kommunalstyret for byutvikling og danner rammer for reguleringsplanen. Planprogram for fylkesveidelen av transportkorridor vest er fastsatt.

6.5 Byggesak

Antall byggesaker har i 2014 vært på et normalt nivå med 2 506 byggesaker. Økningen fra i fjor er på 159 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært på 41 dager. Der saksbehandlingstid ikke er spesifikt angitt i lov, er målet en behandlingstid på 4 uker.

Det høye snittet skyldes i hovedsak prosjekt for ikke godkjente leiligheter. Sakene som kom inn i begynnelsen av prosjektet ble utsatt i påvente av politisk og lovmessig avklaring. Sakene lå på vent i over et år og er først behandlet i 2014. Nå behandles nye saker i prosjektet fortløpende etter som de kommer inn. Av de 1655 sakene i prosjektet gjenstår det nå 248 uavklarte saker og 77 søknader om godkjenning som er under bahandling.

Avdelingen har registrert tilsyn i 324 saker, som tilsvarer ca. 13 % av sakene. Dette er under målsetting på 20%, men er over statens anbefaling om tilsyn i 10 % av sakene.

6.6 Geodata

Avdelingen har i 2014 hatt stor oppmerksomhet på å sikre:

- kort saksbehandlingstid på lovpålagte oppgaver
- et best mulig fakturagrunnlag for eiendomsskatt
- oppdatert kart og matrikkel

Avdelingen har tatt i bruk nytt webkart. Grunnet tekniske utfordringer har arbeidet ikke hatt fremdrift som forutsatt.

Det har blitt laget nytt ortofoto over hele kommunen. I tillegg er hele bygningsbasen ajourført og hele kommunen er laserskannet for å gi oss nøyaktige høydedata. Dette er viktig bl.a. i forbindelse med landskapsanalyser og bygningsmodellering.

I forbindelse med kartlegging av risiko og sårbarhet, har Geodataavdelingen bidratt med kart, program og kompetanse til utarbeiding av ROS-analyser. Avdelingen er også representert i kommunens beredskapsgruppe og har bistått der ved behov.

I 2014 har avdelingen utarbeidet en lokal adresseforskrift som er vedtatt av formannskapet. Forskriften vil forenkle arbeidet med adressering og gjøre dette mer forutsigbart.

Geodataavdelingen har siden 2011 hatt en kvalitetshåndbok som beskriver rutiner og prosedyrer for

avdelingens ulike arbeidsoppgaver. Videreutvikling av kvalitetshåndboka har vært et prioritert arbeid også i 2014, og adresseforskriften inngår som en del av dette arbeidet.

6.7 Økonomi

Regnskapsresultatet totalt på Kultur og byutvikling viser et merforbruk på kr 0,8 mill. av en budsjettramme på kr 197,3 mill. Dette gir en forbruksprosent på 100,4.

Innen kulturavdelingen viser regnskapsresultatet et mindreforbruk på kr 0,9 mill. av en budsjettramme på kr 150 mill. Dette gir en forbruksprosent på 99 prosent. Mindreforbruket skyldes blant annet at Bjergstedvisjonens kompensasjonsordning for det frivillige amatørkulturlivets bruk av Stavanger konserthus ikke har mottatt søknader for hele beløpet bevilget til dette formålet. Det kan også nevnes at det ble gitt tilsagn om utbetalinger av kunstnertilskudd, prosjekter, arrangementer etc. på i underkant av kr 0,1 mill., men at kunstnerne, arrangørene etc. ikke anmodet om utbetaling av beløpene. Dette kan skyldes både at tiltakene ikke ble realisert, at de er blitt utsatt e.l.

Byggesak drives etter selvkost. Regnskapsresultatet ved utgangen av 2014 viser et merforbruk på kr 4,8 mill., og dette merforbruket er dekket inn fra selvkostfondet samme år. En av årsakene til merforbruket skyldes prosjektet «Ikke godkjente leiligheter», samt økte pensjonskostnader i 2014. Selvkostfondet er ved utgangen av året på kr 2,3 mill.

Planavdelingene (byplan, kommuneplan, transportplan), geodata, samt stab viser er merforbruk på kr 1,7 mill. av en budsjettramme på 47,2 mill. Dette gir en forbruksprosent på 103 prosent. Merforbruket skyldes overskridelse på lønn. Det har vært et høyt aktivitetsnivå på avdelingene, med mange saker til behandling.

7 Kommunale foretak

7.1 Stavanger Parkering
7.2 Sølvberget
7.3 Stavanger Byggdrift
7.4 Stavanger natur- og idrettsservice
7.5 IUA Sør-Rogaland

Årsberetning

Stavanger Parkeringsselskap KF (Foretaket) ble etablert i april 2002 som et kommunalt foretak under Stavanger kommune i medhold av Kommunelovens § 11. Dette var en videreføring av særbedriften Stavanger Parkeringsselskap SB. Selskapet har et datterselskap, Rogaland Parkering AS, og som er heleid av foretaket (morselskapet). Datterselskapet ble etablert i desember 2008 for å ivareta de konkurranseutsatte forhold ved driften, jamfør eierstrategiens punkt 4 nedenfor.

Stavanger Parkeringsselskap KF sine oppgaver er tydelig definert i dokumentet Eierstrategier – kommunale foretak (KF) av 2010:

1. Stavanger Parkeringsselskap KF skal bidra til å realisere kommunens parkeringspolitikk
2. Stavanger Parkeringsselskap KF skal forestå all avgiftspålagt parkering på offentlig vei, samt håndheving av parkeringsbestemmelsene og annen trafikkhåndheving som er delegert til kommune med hjemmel i Vegtrafikkloven
3. Stavanger Parkeringsselskap KF skal oppføre, drifte og vedlikeholde kommunale offentlige parkeringsanlegg utenfor offentlig vei
4. Stavanger Parkeringsselskap KF kan engasjere seg i oppgaver som inngår i formålet også utenfor Stavanger kommune
5. Stavanger Parkeringsselskap KF skal kontinuerlig videreutvikle foretakets tjenestetilbud i tråd med parkeringspolitiske mål, endrede brukermønstre og teknologisk utvikling innenfor tjenesteområdet
6. Foretaket skal sikre en funksjonell organisering av tjenesteproduksjonen, en betryggende økonomistyring og en kostnadseffektiv tjenesteproduksjon
7. Stavanger Parkeringsselskap KF skal søke å videreutvikle foretakets kompetanse innenfor parkeringsområdet. Stavanger kommune skal nyttegjøre seg av foretakets kompetanse ved å aktivt anvende foretaket som høringsinstans i både planarbeid og enkeltsaker
8. Stavanger Parkeringsselskap KF skal integrere samfunnsansvar i tjenesteproduksjonen. Foretaket skal blant annet ha en klar miljøprofil

Selskapets hovedformål er med andre ord håndheving av statlige parkeringsbestemmelser, utøvelse av kommunens parkeringspolitikk samt drift av parkeringsanlegg og parkeringsplasser. Selskapet utøver den parkeringspolitikk som til enhver tid er vedtatt av bystyret, og er dermed et viktig redskap i kommunens byutviklingspolitikk. Stavanger Parkeringsselskap KF har som en direkte konsekvens av dette organisert seg som følger:

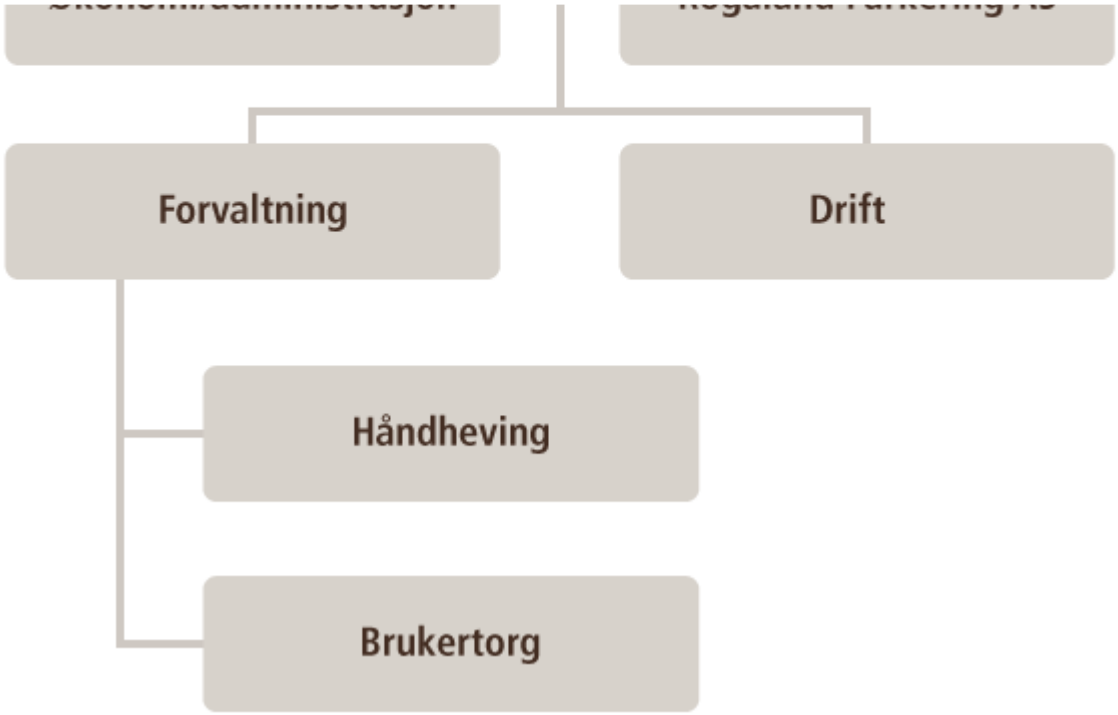

Hovedpilarene er Forvaltning og drift. Sistnevnte avdeling forestår all drift av de kommunalt eide og drevne Parkeringshus. Dette innbefatter automater, bomstasjoner, visningskilt, brannvern og vedlikehold. I og med at vi har mange parkeringshus i Stavanger kommune, er dette en omfattende jobb. Avdelingen overvåker i tillegg alle P-husene slik at kundene skal få best mulig hjelp når det trengs. Avdelingen for forvaltning er to-delt. Håndheving er den største gruppen med 19 ansatte, hvorav alle jobber i parkeringssoner, Parkeringshus og andre steder i Stavanger kommune der det er påkrevd. Det legges mye ressurser i opplæring blant trafikkbetjentene og alle må gjennomføre og bestå to en-ukes kurs i offentlig og privat regelverk i regi av Norpark. Normalt tar det ett år fra man startet opplæring til man er fullt opplært.

Økonomi og årsregnskap

I fjorårets årsberetning ble det vektlagt at selskapet jobbet for å effektivisere driften samt foreta rutine- og prosessforbedringer spesielt i forhold til økonomifunksjonen. Revisjonsrapporten fra Rogaland Revisjon IKS konkluderer slik:

«Hovedinntrykket er at Stavanger Parkeringsselskap KF har forbedret rutinene på de fleste områder slik at de nå skal fungere tilfredsstillende»

Foretaket vil berømme Stavanger kommune sin regnskapsavdeling for godt og konstruktivt samarbeid i utviklingen av foretakets økonomistyring.

Selskapet har gjort effektiviseringsgrep innenfor forvaltningen som blant annet har medført en reduksjon i saksbehandlingstid fra 2-4 måneder til maksimalt 1 måned. Samtidig har effektiviteten per saksbehandler blitt om lag tredoblet i løpet av året.

Selskapet betalte engangsutbytte til Stavanger kommune på 4 mnok i august 2014. Dette utbytte sammen med de 75 millionene som ble betalt til ut desember 2013 medfører en kontantbeholdning for selskapet per 31.12.2014 på om lag 53 millioner kroner, herav 25 millioner i det bundne frikjøpsfondet. Av dette er 13 millioner bundet i en investeringsforpliktelse i forbindelse med bygging av p-anlegg i Lervig Sykehjem.

Foretakets egenkapitalsituasjon vurderes som tilfredsstillende i forhold til ordinær drift.

Salgsinntektene for 2014 ble 74,4 millioner kroner en økning på 3,1 millioner kroner sammenliknet med året før. Prisene på parkering har stått stille siden 2010 samtidig som belegget er om lag det samme som

året før. De viktigste årsaken til økningen ligger dermed i mindre nedetid på teknisk utstyr og noe økning i de nyere p-anleggene P-Arketten og P-Siddis. Samtidig ser vi at Valberghallen har vokst i popularitet som en følge av mer stabile kjøreforhold til og fra hallen.

Inntektene fra ileggelser ligger på samme nivå som for 2013, til tross for lavere bemanning og uendrede satser.

Finansinntektene var i 2013 4,2 millioner kroner mot 2,2 millioner kroner i 2014. Årsaken til nedgangen er utbytter til eier.

Driftskostnadene er 5,1 millioner kroner lavere sammenliknet med 2013. Lavere personalkostnader og kraftig nedgang i strømutgifter utgjør de største postene her. Det bemerkes også at det ikke har vært de store investeringene i 2014 som påvirker resultatet positivt. I 2015 vil investeringene økes kraftig.

Regnskap for 2014 gjøres opp med et driftsresultat i pluss på kr. 25,9 millioner kroner og et årsresultat inkludert finans på 21,4 millioner kroner. Følgende disposisjoner av overskudd foreslås:

Frikjøpsfond:	2.218.125
Overføring disposisjonsfond:	19.216.201

Regnskapet for 2014 gir et rettvisende bilde av årets drift, og vi legger fortsatt drift av selskapet til grunn.

Stavanger Parkering KF har et heleid datterselskap Rogaland Parkering AS. Selskapets formål er å drifte private parkeringsanlegg/-plasser i tråd med eierstrategiens punkt 4. Selskapet inngår avtaler med Stavanger Parkeringsselskap KF om kjøp av tjenester, som teknisk ettersyn, praktisk drift og håndheving. Rogaland Parkering AS har en sunn økonomi, har økt kundemassen og inntekten i 2014.

Samfunnsansvar og miljø

Stavanger Parkeringsselskap KF er sertifisert som Miljøfyrtårn. En rekke krav innen områder som arbeidsmiljø, energi, veiing og sortering av avfall, innkjøp, kartlegging av drivstofforbuk med videre må oppfylles for å bli sertifisert.

Stavanger Parkeringsselskap KF har i løpet av 2014 gått til anskaffelse av el-bil. Det er fokus på minimering av energibruk noe som har resultert i betydelig nedgang i energikostnader. Selskapet har gjort flere konkrete tiltak i forhold til å forbedre informasjon om ledige parkeringsplasser, deriblant samarbeid med ekstern aktører, forbedret visningsskilt og informasjon i egen app. Foretaket foretar kontinuerlig overvåkning av antallet ladepunkter for el-bil, samtidig som det vurderes investeringer i mer moderne og energieffektive løsninger i eksisterende infrastruktur

HMS

HMS ansvar hviler på AMU samt den enkelte leder i selskapet. AMU har avholdt 4 møter i 2014. Arbeidsmiljøet i selskapet er generelt godt, selv om det er en del ting å jobbe med. Det er en åpen tone mellom ansatte, tillitsvalgte og ledelsen. AMU og ledelsen har som mål at det skal tilrettelegges for gode arbeidsforhold med fokus på HMS der ett av tiltakene har vært å stimulere ansatte til fysisk fostring i fritiden.

Sykefraværet var 12,9% i 2014 og det langtidsfraværet som er årsaken til dette. Det er ikke til å legge skjul på at foretaket har hatt flere særdeles alvorlige sykdomstilfeller i 2014.

Stavanger Parkeringsselskap KF benytter Stavanger kommune sitt system Synergi for avviksrapportering. Det også i 2014 registrert uønskede hendelser. Disse følges opp etter bestemte prosedyrer.

Det er i løpet av året foretatt vernerunder på alle våre P-anlegg og blant de kontoransatte og tiltak iverksatt der det har vært et behov.

Likestillings- og diskrimineringsarbeid

Foretaket har i dag slik fordeling mellom kjønn: 15 kvinner og 16 menn. Foretaket har ikke hatt utlysing av ledige stillinger i 2014, men vil være bevisst på å tilstrebe en god balanse mellom kjønnene. Ca. 10% av staben er av utenlandsk opprinnelse.

Styret består av 3 kvinner og to menn, der styreleder er kvinne. Selskapets ledergruppe består av to menn og to kvinner.

Medarbeidertilfredshet

Stavanger kommune iverksatte en helt ny medarbeiderundersøkelse i 2014. Denne valgte Stavanger Parkeringsselskap KF å delta på. I og med at dette var en ny undersøkelse, gir den en god basis for det videre arbeid med å foreta gode prioriteringer for det bedriftsinterne samspillet. Oppslutningen var noe over 80% som må sies å være tilfredsstillende. Undersøkelsen viser totalt sett at selskapet scorer høyt områder som jobbengasjement og arbeidsglede og har noe å gå på når det gjelder medvirkning og samspill.

Kundetilfredshet

Det ble i løpet av 2014 foretatt en kundetilfredshetsundersøkelse. Denne vektlegger hva som er viktig for kundene og hvordan foretaket vurderes på viktighet. Resultatet av undersøkelsen viser at over 60% av de spurte synes det er lett eller svært lett å finne ledig parkeringsplass i Stavanger sentrum og at Stavanger Parkering har enkle og funksjonelle betalingsløsninger. Undersøkelsen viser samtidig at foretaket har noe å gå på når det gjelder informasjon om betalingsmåter og tilpasning til ny teknologi.

Tilbakemeldinger fra arrangører som ONS, World Tour med videre er meget gode i forhold til jobben trafikkbetjentene har gjort.

Etikk

Selskapet har hatt ekstra fokus på etikkarbeidet i 2014. Dette på generelt grunnlag, og på basis av resultatet i en avdeling fra medarbeiderundersøkelsen. Stavanger Parkering har konkret kurset medarbeidere i etikkarbeid gjennom samarbeid med Stavanger kommune. Fokus for arbeidet har vært etisk standard for ansatte i Stavanger kommune og særskilte problemstillinger knyttet til parkeringshåndheving. Foretaket har etablert rutinemessige casediskusjoner rundt etiske dilemma.

Marked

Den viktigste oppgaven for Stavanger Parkeringsselskap KF i all kommunikasjon er trygg og sikkert by. Dette er gjenstand for fokus i svært mye av markedskommunikasjonen. Samtidig er det viktig å nå ut til aktuelle målgrupper i forbindelse med særskilte produkter eller tjenester. Ett eksempel er lansering av ny betalingsløsning for betaling av p-avgift med mobiltelefon. Foretaket er bevisst på å søke etter tradisjonelle så vel som nye kanaler for sin markedskommunikasjon, der vi har inngått samarbeid med en lokal aktør i forhold til å synliggjøre parkeringshusenes belegg i sanntid for å sikre en bedre trafikkstyring. En annen og viktig oppgave er omdømmebygging som er en spesielt stor utfordring for et parkeringsselskap. Det er laget en dokumentarfilm om samfunnsnytten som foretaket er involvert i. Denne blir brukt i diverse sammenhenger.

Drift teknisk

Problemene vi hadde med betalingsautomatene i forbindelse med den nye EMV-standarden i 2013 er mer eller mindre eliminert i 2014. Det har resultert i mindre nedetid og forbedret økonomi uten at vi har registrert signifikante endringer i parkeringsbelegget.

Utfordringene med vedlikehold og av bygg og teknisk utstyr er de samme som før. Det må gjøres betydelig investeringer i 2015, særlig gjelder dette P-Posten der det må gjøres strakstiltak dersom det fortsatt skal holdes åpent. Det har også vært behov for strakstiltak på Jorenholmen i forhold til grunnforholdene. Datateknisk utstyr som servere, brannmurer har fått helt nødvendige oppgraderinger i forhold sikkerhet og

Utfordringer og fremtidsplaner

Utarbeidelse av kundetilfredshetsindeks har gitt selskapet verdifull informasjon i forhold til prioriteringer og veien videre:

- Utarbeide anbud for å forbedre betalingsløsninger
- Videreutvikle tjenestetilbudet til å omfatte digitale løsning for kjøp av produkter og tjenester
- Videreføre arbeidet med selskapets omdømme
- Være aktiv medspiller for gjennomføring av arrangement i Stavanger
- Styrke foretakets økonomi i forhold til investeringer i eksisterende bygg og anlegg
- Styrke foretakets økonomiske handlingsrom med tanke på framtidige utbygginger

Stavanger, 23.03.2015

Hanne Norman Berentzen | Jostein Solvang | Ayan Abdidahir M Jama

Tore B. Kallevig | Kjersti Idsal | Christian Tønnevold
Daglig leder

Årsregnskap

Resultat

Resultat	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER				
Driftsinntekter				
Salgsinntekt	**1**	74 366 346	76 250 000	71 267 796
Frikjøp parkeringsplasser		2 218 125	0	1 347 500
Annen driftsinntekt	**1**	7 652 661	9 875 000	6 159 571
Sum driftsinntekter		**84 237 132**	**86 125 000**	**78 774 867**
Driftskostnader				
Lønnskostnad	**2,8**	17 852 319	20 615 000	20 628 431
Avskrivning på varige driftsmidler	**3**	13 774 599	11 485 000	13 827 695
Tap på fordringer		996 268	500 000	1 080 928
Annen driftskostnad	**1**	25 814 112	29 458 000	27 864 380
Sum driftskostnader		**58 437 297**	**62 058 000**	**63 401 433**
Driftsresultat		**25 799 836**	**24 067 000**	**15 373 434**
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER				
Finansinntekter				
Renteinntekt		2 201 803	1 500 000	4 212 083
Sum finansinntekter		**2 201 803**	**1 500 000**	**4 212 083**
Finanskostnader				
Rentekostnad		6 669 690	6 610 000	7 120 318
Annen finanskostnad		6 719	0	3 643
Sum finanskostnader		**6 676 409**	**6 610 000**	**7 123 960**
Sum netto finansposter		**-4 474 606**	**-5 110 000**	**-2 911 877**
Årsresultat		**21 325 230**	**18 957 000**	**12 461 556**
Avsatt til bundnet fond	**7**	2 218 125		1 347 500
Overføringer disposisjonsfond	**7**	19 107 105		11 114 056
Tilleggsutbytte/engangsutbytte	**7**	-4 000 000		-75 000 000

Resultat	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Fra annen egekapital	**7**	4 000 000		75 000 000
Sum disponert		**21 325 230**		**12 461 556**

Tabell 7.1 Resultat

Balanse

Balanse	Noter	31.12.2014	31.12.2013
EIENDELER			
Varige driftsmidler			
Bygninger og annen fast eiendom	3	294 727 274	303 272 678
Tomt St. Olav		2 600 000	2 600 000
Anlegg under oppføring	3	1 176 487	0
Maskiner og inventar	3	10 877 856	14 584 664
Biler	3	465 742	561 562
Sum varige driftsmidler		**309 847 359**	**321 018 904**
Finansielle anleggsmidler			
Aksjer i datterselskap	4	100 000	100 000
Egenkapitalinnskudd KLP	5	482 014	426 592
Sum finansielle anleggsmidler		**582 014**	**526 592**
Sum anleggsmidler		**310 429 373**	**321 545 496**
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	5	1 375 282	1 460 822
Andre fordringer	5	1 377 182	1 456 016
Sum fordringer		**2 752 464**	**2 916 838**
Bankinnskudd og kontanter	6	53 097 092	38 588 476
Sum bankinnskudd og kontanter		**53 097 092**	**38 588 476**
Sum omløpsmidler		**55 849 557**	**41 505 314**
SUM EIENDELER		**366 278 930**	**363 050 809**
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Innskutt egenkapital	7	8 792 401	8 792 401
Sum bundnet egenkapital		**8 792 401**	**8 792 401**
Opptjent egenkapital			
Bundne investeringsfond	6,7	26 150 567	23 932 442

Balanse	Noter	31.12.2014	31.12.2013
Annen egenkapital	7	132 990 554	117 883 450
Sum annen egenkapital		**159 141 121**	**141 815 891**
Sum egenkapital		**167 933 522**	**150 608 292**
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	8	1 304 691	3 961 226
Sum avsetning for forpliktelser		**1 304 691**	**3 961 226**
Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld	9	185 890 827	196 711 031
Sum annen langsiktig gjeld		**185 890 827**	**196 711 031**
Sum langsiktig gjeld		**187 195 518**	**200 672 257**
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	10	4 587 995	4 201 686
Skyldige offentlige avgifter	10	3 185 056	2 948 034
Kortsiktig konserngjeld	10	0	350 000
Annen kortsiktig gjeld	10	3 376 838	4 270 540
Sum kortsiktig gjeld		**11 149 889**	**11 770 260**
Sum gjeld		**198 345 408**	**212 442 517**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**366 278 930**	**363 050 809**

Tabell 7.2 Balanse

Noter

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak, UTKAST PR. 05.02.2014 for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24. august 2006.

Følgende regnskapsprinsipper er anvendt:

- Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.
- Inntekt skal resultatføres når den er opptjent.
- Utgifter skal kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.
- Urealisert tap skal resultatføres.
- Ved sikring skal gevinst og tap resultatføres i samme periode
- Ved usikkerhet skal det brukes beste estimat, på bakgrunn av den informasjon som er tilgjengelig når

årsregnskapet avlegges. Ved endring av regnskapsestimat skal virkningen resultatføres i den perioden estimatet endres, med mindre resultatføringen kan utsettes i samsvar med god regnskapsskikk.

- Alle inntekter og kostnader resultatføres. Virkning av endring av regnskapsprinsipp og korrigering av feil i tidligere årsregnskap skal føres direkte mot egenkapitalen.
- Andre unntak fra kongruensprinssippet skal gjøres når det er i samsvar med god regnskapsskikk.
- Årsregnskapet skal utarbeides etter ensartede prinsipper, som skal anvendes konsistent over tid.
- Årsregnskapet skal utarbeides under forutsetning om fortsatt drift så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet. Dersom det er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet, skal eiendeler og gjeld vurderes til virkelig verdi ved avvikling.
- Registrering av regnskapsopplysninger og utarbeidelse av årsregnskap skal foretas i samsvar med god regnskapsskikk.

Selskapet har forsikrede pensjonsforpliktelser som er balanseført. Pensjonsordningen er ytelsesbasert. Frikjøpsordning for boliger bygget etter 1965. I 1965 ble det satt krav i plan- og bygningsloven om at det skal bygges p-plass på egen grunn. Kravet er 1 plass pr. 100 kv.meter. Den eneste måten å unngå kravet om egen p-plass, er å kjøpe seg fri. Pengene settes av til utvikling av parkeringsplasser i det offentlige rom. Bystyret fastsetter satser for frikjøp. Inntektene av frikjøp parkeringplasser avsettes til bundet investeringsfond (her frikjøpsfond iht. reglene i plan- og bygningsloven).

Selskapet er ikke skattepliktig.

Note 1 Sammendratte poster

Spesifikasjon:	2014	2013
Salgsinntekter	72 827 854	70 158 792
Nærstående parter:		
Rogaland Parkering AS (Leieinntekter iht. Kontrakt)	1 538 492	1 109 004
	74 366 346	**71 267 796**
Annen driftsinntekt	951 853	393 181
Utleie av parkeringsplasser	5 715 446	5 605 958
Overføring fra Kommunen (Seniortiltak)	60 262	101 807
Rogaland Parkering AS	925 100	58 625
	7 652 661	**6 159 571**
Kjøp av varer og tjenester	21 100 237	23 190 225
Nærstående parter:		
Kjøp fra kommunen	220 714	189 255
Kjøp fra Kommunale Foretak	2 883 084	3 115 484
Revisjonshonorar	145 346	124 089
Regnskapshonorar	357 155	376 429
Overføring til kommunen (momskompensasjon)	498 739	518 898
Rogaland Parkering AS	608 836	350 000
	25 814 112	**27 864 380**

Tabell 7.3 Note 1 Sammendratte poster

Note 2 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Det er registrert følgende lønnskostnader for selskapet de siste to år:

Ansatte, godtgjørelser m.v.	2014	2013
Lønn	14 267 955	15 278 249
Arbeidsgiveravgift	2 152 584	2 524 497
Pensjonkostnader - Jfr. Note 8	713 899	2 160 882
Andre ytelser	717 880	664 802
Sum lønnskostnader	**17 852 319**	**20 628 431**
Antall årsverk pr 31.12.2014	33,4	36,4

Tabell 7.4 Note 2 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Det er i 2013 utbetalt kr 777 050 til daglig leder.

Honorar til styrets leder er utbetalt med kr 58 056.

Totalt er det utbetalt kr 161 380 i styrehonorar til selskapets styre.

Det er for 2014 kostnadsført kr 145 346 i revisjonshonorar.

Note 3 Driftsmidler

Driftsmidler	Maskiner inventar	Biler	Bygg	Anlegg under oppførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01	28 819 013	958 382	345 684 203	0	375 461 598
Årets tilgang	1 426 568	0	0	1 176 487	2 603 055
Årets avgang	881 633	0	0	0	881 633
Akkumulerte avskrivninger 31.12	**18 486 092**	**492 640**	**50 956 929**	**0**	**69 935 661**
Tomt St. Olav					2 600 000
Bokført verdi pr 31.12	10 877 856	465 742	294 727 274	1 176 487	309 847 359
Årets avskrivning	5 133 375	95 820	8 545 404		13 774 599
Årets avskrivning i %	10 % / 20 %	10 %	2,5 %		

Kjøp og salg av driftsmidler:	**2014**	**2013**
Tilgang	2 603 055	9 234 634
Avgang	881 633	0

Tilgang: Kostnader til parkeringsanlegg, maskiner og inventar til P-Hus.
Parkeringsanleggene er finansiert ved lån. Jfr. note 9

Tabell 7.5 Note 3 Driftsmidler

Note 4 Aksjer og andeler

Selskapet eier følgende aksjer:

Aksjer og andeler	Antall	Pålydende	Overkurs	Totalt
Rogaland Parkering AS	100	1 000	0	100 000
Egenkapitalinnskudd KLP				482 014
				582 014

Tabell 7.6 Note 4 Aksjer og andeler

Note 5 Kundefordringer og andre fordringer

Selskapets kundefordringer er vurdert til pålydende. Det er gjort avsetninger for tap på krav med kr 1 500 000.

Det er ingen kundefordringer som forfaller senere enn ett år etter regnskapårets slutt.

Kundefordringer og andre fordringer	2014	2013
Selskapet har kundefordringer på:		
Fordringer gebyr/tilleggsavgift	1 857 550	2 062 032
Andre kundefordringer	**854 349**	**709 516**
Avsetning tap utestående fordringer	-1 500 000	–1 500 000
Fordring refusjon sykepenger	163 383	190 886
Foreløpig interim	0	-1 612
	1 375 282	**1 460 822**
Andre fordringer:		
Periodiserte inntekter - andre	1 377 182	1 316 891
Periodiserte inntekter - Rogaland Parkering AS	0	139 125
	1 377 182	**1 456 016**

Tabell 7.7 Note 5 Kundefordringer og andre fordringer

Det er i 2014 bokført kr 996 268 som tap på fordringer.

Balanseført avsetning for tap på fordringer er på kr 1 500 000.

Note 6 Bundne midler

Pr. 31.12.2014 hadde selskapet bundne midler med kr 627 126 og bundne frikjøpfond er på kr 23 932 442.

Skyldig skattetrekk pr. 31.12.2014 utgjorde kr 627 126.

Note 7 Egenkapital

Det er i 2014 avgitt kr 4 000 000 i utbytte til Stavanger Kommune. Jfr. Bystyresak 94 -14.

Egenkapital	Innskutt egenkapital	Bundne investeringsfond	Disposisjonsfond parkeringsformål	Annen egenkapital	Sum
Pr. 01.01.	8 792 401	23 932 442	74 387 688	43 495 761	150 608 292
Utbytte til Stavanger Kommune		0	–4 000 000	0	–4 000 000
Årets resultat		2 218 125	19 107 105	0	21 325 230
Egenkapital					
Pr. 31.12.	**8 792 401**	**26 150 567**	**89 494 793**	**43 495 761**	**167 933 522**

Tabell 7.8 Note 7 Egenkapital

Note 8 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon, og har etablert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene i loven.

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter samtlige ansatte. Pensjonsordningen er organisert gjennom en kollektiv pensjonsforsikring. Ordningen gir rett til en definert fremtidig ytelse. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsen fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom et forsikringsselskap.

Beregningen for 2014 er oppdatert i tråd med veiledning gitt ut av Regnskapsstiftelsen 31. august 2014. Dette betyr at konsekvensene av nye uførepensjonsregler og levealderjustering for personer født i 1954 og senere er innarbeidet i beregningen. Begge endringene behandles som planendringer og gir som en engangseffekt et stort beløp til inntektsføring.

Som en del av den årlige pensjonsutgiften er det i år innbetalt reguleringspremie med kr 1 064 868 til KLP. Selskapet har hatt kr 762 191 i utgifter til AFP.

Andel egenkapitalinnskudd utgjør pr. 31.12.2014 kr 482 014.

Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser	
Kollektiv pensjonsordning:	
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	2 705 129
Rentekostnad av pensjonsforpliktelse	1 200 265
Avkastning på pensjonsmidler	-902 349
Adm.kostnader/rentegarantipremie	123 467
Netto pensjonskostnad	**3 126 512**
Resultatført aktuarielt tap (gevinst) eks. arb.giv.avgift	328 982
Resultatført planendring	-2 447 306
	1 008 188

Opptjente pensjonsforpliktelser	39 730 587
Beregnet effekt av fremtidig lønnsregulering	0
Beregnet pensjonsforpliktelse	**39 730 587**
Pensjonsmidler (til markedsverdi/pensjonsfond)	24 932 536
Ikke resultatført estimatendring/ -avvik	-13 654 590
Pensjonsforpliktelser	**1 143 461**
Arbeidsgiveravgift av pensjonsforpliktelser	161 230
Pensjonsforpliktelser inkl. arbeidsgiveravgift	**1 304 691**

Økonomiske forutsetninger:	**31.12.13**	**31.12.14**
Diskonteringsrente	4,00 %	2,30 %
Forventet lønnsvekst	3,75 %	2,75 %
Forventet G-regulering	3,50 %	2,50 %
Forventet pensjonsøkning	2,72 %	1,73 %
Forventet avkastning på fondsmidler	4,40 %	3,20 %

Forutsetninger som normalt benyttes innen forsikring er lagt inn som aktuarmessige forutsetninger ved beregningen av selskapets pensjonsforpliktelse pr. 31.12.14

Årets netto pensjonskostnad fremkommer på følgende måte:

Endring balanseførte pensjonsforpliktelser	-2 328 251

Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser	
Årets pensjonspremie	3 336 439
Netto pensjonskostnad (inkl. arbeidstakers andel)	**1 008 188**

Tabell 7.9 Note 8 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

Årets premie er redusert med overføring fra premiefond med kr 315 082 for 2014.

Note 9 Langsiktig gjeld

Virksomheten har pr. 31.12.2014 gjeld på kr 185 890 827 til kredittinstitusjoner.

Lånegiver	Bruk av lån	Opptak i år	Opptak pålydende	Rente-vilkår	Avdrag pr. år	Bokført verdi 2013	Bokført verdi 2014	Gjenv. løpetid
Kommunekreditt	P-HUS Tjensvoll	2004	5 423 900	flytende	301 328	3 163 940	2 862 612	9,5 år
Kommunekreditt	P-Anlegg Olav Kyrres gate	2007	48 750 000	rentebytte-avtale	3 046 876	40 371 091	37 324 215	12,5 år
Kommunalbanken	Parketten	2009	94 000 000	flytende	3 760 000	77 080 000	73 320 000	19,0 år
Kommunalbanken	P-HUS Olav Kyrres gate	2009	5 600 000	flytende	224 000	4 592 000	4 368 000	19,5 år
Kommunalbanken	Siddis P-Hus	2009	87 200 000	flytende	3 488 000	71 504 000	68 016 000	19,5 år
Samlede lånegjeld						**196 711 031**	**185 890 827**	

Tabell 7.10 Note 9 Langsiktig gjeld

Stavanger Parkeringsselskap KF har i 2008 inngått en rentebytteavtale med hovedstol på kr 60 000 000 og en løpetid på 20 år. Beløpet ble endret i 2011 til kr 48 750 000.

Note 10 Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld	2014	2013
Leverandørgjeld		
Private	4 000 835	3 702 947
Herav gjeld til nærstående parter	587 160	498 739
	4 587 995	**4 201 686**
Skyldige offentlige avgifter		
Skyldig forskuddstrekk	627 127	688 824
Påleggstrekk	0	3 193
Skyldig arbeidsgiveravgift	564 248	511 629
Skattedirektøren - merverdiavgift 6. Termin	1 993 681	1 744 388
	3 185 056	**2 948 034**
Annen kortsiktig gjeld		
Depositum	34 300	34 300
Avsatte feriepenger	1 768 385	1 809 433
Skyldig arbeidsgiveravgift av avsatte feriepenger	249 342	255 130
Periodiserte kostnader/forsk.bet.inntekter andre	595 905	1 967 274
Periodiserte kostnader/forsk.bet.inntekter nærstående parter	0	204 403
Forskuddsbetalte inntekter (Sonekort)	728 906	0
	3 376 838	**4 270 540**
Herav kortsiktig gjeld til Rogaland Parkering AS	0	350 000

Tabell 7.11 Note 10 Kortsiktig gjeld

Revisors beretning

Rogaland Revisjon IKS

Til Stavanger bystyre

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert særregnskapet for Stavanger Parkeringsselskap KF, som viser et overskudd på kr 21 325 230.

Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, kontantstrømoppstilling og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet
Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter
Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette særregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at særregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foretakets utarbeidelse av et særregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av særregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon
Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Stavanger Parkeringsselskap KF per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god regnskapsskikk.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om særbudsjett
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i særregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger, 23.3.2015

Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/statsautorisert revisor

7.2 Sølvberget

Årsberetning 2014

Innledning – et år med suksess

I 2014 ble Sølvberget gjenstand for svært mye positiv oppmerksomhet. Ny 1. etasje med utvidede tilbud, lange åpningstider, ny restaurant, kreativ formidling og et omfattende arrangementstilbud førte i sum til at flere medier omtalte det hele som en gjenfødelse. *«Det er blitt et åpnere og vennligere hus etter at biblioteket har fått et nytt trappeløp og flyttet flere tjenester og tilbud ned til første etasje. I stedet for å komme inn i et inngangsparti som først og fremst ledet gjestene rett gjennom huset og til Breitorget, byr Kulturhuset etter ombyggingen inn på besøk,»* skrev Rogalands Avis på lederplass etter nyåpningen.

Resultatene og mottakelsen gir inspirasjon til videre utviklingsarbeid. Listen er lagt høyt, noe som krever mye av alle ansatte.

1. Virksomheten – Stavangers største møteplass

Sølvbergets visjon:
Sølvberget skal være den beste formidleren av kunnskap for alle og landets fremste arena for kreativitet. Gjennom opplysning og opplevelser skal trofaste gjester beholdes og nye mennesker begeistres. Byens største møteplass skal dyrke romslighet og refleksjon.

Sølvbergets kunnskap og kompetanse skal ikke vokse i takt med byens og regionens befolkning – vi skal ligge foran. Vi skal formidle de gode historiene og være en trygg veiviser i en informasjonsjungel som stadig vokser seg tettere.

Visjonen gjennomsyrer arbeidet som foregår ved kulturhuset, og anses som godt innarbeidet hos de ansatte.

Sølvbergets virksomhet består av drift av bibliotek, aktiv litteratur- og musikkformidling, programvirksomhet, internasjonalt kulturnettverk, nettsider, sosiale medier og Kapittel-festivalen. Hovedaktiviteten er i Sølvberget og i tillegg drives flere bydelsrettede tjenester, blant annet skolebiblioteksentralen og Madla bibliotek. Sølvberget driver også bibliotek for innsatte ved Stavanger fengsel. Det nasjonale nord-sør-kompetansebiblioteket ligger også på Sølvberget.

Ny biblioteklov ble vedtatt av Stortinget i juli 2013. Lovendringen la vekt på at folkebibliotekene skal ha en utvidet rolle som infrastruktur for demokratiet. I 2014 oppfylte Sølvbergets bibliotekdrift de nye kravene gjennom aktiv formidling og med å være en av fylkets mest omtalte debattarenaer. De høye besøkstallene viser også at biblioteket har blitt svært viktig som møteplass.

Sølvberget har gjennom året gjort et viktig arbeid for å nyttiggjøre seg av ny organisasjonsmodell med organisering tre fagsøyler og fagstab. Mye myndighet og gjennomføringsansvar er delegert til tverrfaglige

team.

2. Økonomi – full drift med utvidede åpningstider

Regnskapet er gjort opp i balanse. Et overskudd på kr 114 375 er overført til foretakets disposisjonsfond.

I løpet av året har Sølvbergets ledelse varslet et forventet underskudd på grunn av finanskostnader som ikke er fullt kompensert. Når det likevel er et positivt driftsresultat, skyldes dette i hovedsak følgende: De høye energiutgiftene i 2013 viste seg å være en faktureringsfeil fra strømleverandørens side. Sølvberget fikk refundert ca. 1,5 millioner kroner i 2014, som ble fordelt forholdsmessig mellom Sølvberget KF og SF-kino. Sølvberget sin andel var ca. kr 1 millioner.

2014 var det første året med utvidede åpningstider i første etasje i Sølvberget, samt utvidede åpningstider og ubetjent bibliotek på Madla. Regnskapet for 2014 er fortsatt preget av store investeringsutgifter, samt omfordeling av driftskostnader som en konsekvens av at Sølvberget åpnet sin nye første etasje for publikum.

Investeringer
Investeringene i forbindelse med «Nye Sølvberget» fase 1 ble ferdigstilt i 2014, og i januar åpnet nytt bibliotek i 1. etasje. Mesteparten av investeringene ble regnskapsført i 2013. Det ble ikke tatt opp nye lån i 2014 og det gjenstår fortsatt ubrukte lånemidler fra 2013. Det vil bli utarbeidet eget byggeregnskap for Nye Sølvberget, fase 1 i løpet av våren 2015.

Arbeidet med fase 2 av «Nye Sølvberget» (2.-4.etasje) tar lenger tid enn planlagt, men følger ellers oppsatt plan. Investeringene finansieres hovedsakelig gjennom låneopptak. I tillegg går avdrag fra lån til Renaa inn for å styrke investeringsmidlene, og 2014 er det første året for full momsrefusjon av investeringskostnadene.

Driftsinntekter
Driftsinntektene er kr 2,3 millioner høyere enn budsjettert. Det skyldes i hovedsak at «overføringer med krav uten motytelse» er på kr 73,9 millioner mot budsjettert kr 71,6 millioner. Årsaken er at Stavanger kommune i sine budsjettjusteringer gjorde lånemidlene til Renaa om til driftsmidler.

Driftsutgifter
Utgiftene til lønn har økt i forhold til 2013, fra kr 30,6 millioner pluss sosiale utgifter til

kr 34,7 millioner. Økningen er i samsvar med budsjettet og skyldes delvis utvidelse av åpningstidene, men også kostnader til ferdigstilling av magasin og utvidet ramme i forbindelse med lønnsforhandlingene.

Kostnadene knyttet til arrangementer og markedsføring har økt etter at ombyggingen er ferdigstilt. Aktivitetene har blomstret i 2014 i nye lokaler. Husleieavtalen med Stavanger kommune er ennå ikke reforhandlet som følge av kinoombyggingen.

I 2014 var det en betydelig økning av kostnadene til pensjonspremien. Siden kostnadene og premieavvikene knyttet til pensjon svinger fra år til år, bør det vurderes å avsette midler i «de gode årene» og slik unngå negative påvirkningene av pensjonskostnader for drift.

Finanskostnadene i 2014 påløp seg kr 2,7 millioner mot budsjetterte kr 2,1 millioner. Fra 2015 er finanskostnadene for eksisterende lån kompensert fra Stavanger kommune. Men finanskostnadene vil øke i årene framover, og det er ikke avklart om også disse vil bli kompensert.

Kulturbanken
På grunn av usikkerheten om Kulturbankens framtid og faktiske kostnader til drift, har Sølvberget vært forsiktig med å belaste oppsatt driftsbudsjett. Dette fører til et positiv resultat på nesten 0,6 millioner i

2014.

Litteraturhus og Kiellandsenter
Prosjektlederstillingen ble ikke fornyet da avtalen gikk ut, og det ble i stedet arbeidet med å få til et forprosjekt for rehabilitering av Kulturbanken og innpassing av Litteraturhus og Kiellandsenter i bygningen. Våren 2015 fremmes ny sak til politisk behandling, siden bystyret har vedtatt å selge bygningen.

Disposisjonsfond
Overskuddet fra 2013 på kr 2 570 445 ble avsatt til disposisjonsfondet. Styret vedtok senere å disponere kr 288 045 til drift og kr 578 636 til investeringer. Resterende midler i disposisjonsfondet er avsetninger fra tidligere års overskudd og øremerkede midler som er overført til 2015.

Det er gjennomført konkurranser for følgende innkjøp: Valg av ny renholdsleverandør, selvbetjening/RFID på Madla, RFID på Sølvberget, rådgivende arkitekt for interiørdesign kontorfellesskap.

3. Ansatte – kvalitet og stolthet

Resultatmål:

- Økt trivsel og stolthet over arbeidsplassen
- Jobbe smartere og unngå dobbeltarbeid

Åpningen av 1. etasje har preget arbeidet ved Sølvberget i 2014. Sølvberget har fått mye oppmerksomhet og besøket har skutt i været. De ansatte er stolte over å arbeide på et bibliotek som tør å gå foran, som er nyskapende og som er et hus som kjemper for ytringsfrihet. De ansatte har strukket seg langt og vært fleksible i forhold til alle endringene omorganisering og nyåpning har ført med seg.

2014 har vært et år der vi de ansatte har blitt kjent med den nye organisasjonsmodellen. Omorganiseringen og arbeidet med Nye Sølvberget fører med seg ombygging, omstrukturering og endring av arbeidsplasser og arbeidsoppgaver. Mange av arbeidsoppgavene utføres mer effektivt i den nye organisasjonsmodellen, men den nye organiseringen får ikke vist sitt fulle potensiale før den fysiske ombyggingen av 2.- 4. etasje er på plass.

Mange ansatte har i 2014 vært engasjert i forskjellige arbeidsgrupper som har arbeidet med utviklingen av Nye Sølvberget 2. – 4. etasje. Det er viktig for den videre prosessen at arbeidet forankres godt i organisasjonen.

Sølvberget hadde 72 fast ansatte i 2014, fordelt på 58,41 årsverk, og 2,5 årsverk knyttet til prosjektstillinger ved utgangen av 2014. 34,72 prosent av arbeidstakerne var menn og 65,28 prosent kvinner. Det var 25 prosent menn i ledende stillinger. Det arbeides aktivt med å rekruttere flere mannlige arbeidstakere og flere arbeidstakere med minoritetsbakgrunn. Dette blir vektlagt når det kalles inn til intervju. Det ble i 2014 ansatt 3,5 nye medarbeidere i faste stillinger, mens tre sluttet.

Sølvberget hadde et sykefravær på 3,6 % i 2014 (5,8 % i 2013). Nedgangen i sykefraværet var forventet, da 2014 har vært et roligere år uten fysiske ombygginger og omorganisering. Sølvbergets IA-mål er en sykefraværsprosent på under 5,6 %. Sykefraværet på Sølvberget er lavt sammenlignet med resten av Stavanger kommune.

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i februar 2014. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen ble grunnlag for tiltak som ble innarbeidet i HMS-planen for 2014 og ROS-analysen. Hovedområdene som ble fokusert på i 2014 var:

Hvis konflikter oppstår, blir de håndtert på en god måte.

Hvordan kan vi legge til rette for gode beslutningsprosesser nedover i organisasjonen?

Jeg kan i stor grad påvirke hvordan jeg skal utføre mine arbeidsoppgaver.

I januar ble det ansatt en egen rådgiver på HMS- og drift. Det har blitt gjennomført en omfattende ROS-analyse, der tidligere ROS-analyser har blitt gjennomgått og oppdatert. Det ble arbeidet med forbedring av internkontrollsystemet og oppdatering av rutiner innen brannvern og HMS.

Som en del av HMS-arbeidet for å fremme et godt arbeidsmiljø ble det gjennomført en rekke sosiale tiltak i 2014. Her er noen eksempler: Sommerfest, julebord, familiedag i Trollskogen, ukentlig HMS-trening og intern Facebook-gruppe som brukes til kulturbygging og kunnskapsdeling. Alle ansatte har fått tilbud om mindfullnesskurs, og obligatorisk førstehjelpskurs er blitt gjennomført med interne krefter.

Sølvberget skrev i 2014 under en ny IA-avtale med NAV, med egne mål for Sølvbergets IA-arbeid. Sølvberget fikk i 2014 tilgang til det nye lønns- og personalsystemet LØP og innførte et planleggingsverktøy for bemanning, Planday.

Den vedtatte etiske standarden for Stavanger kommune gjelder også for Sølvberget. Det er ikke satt i verk spesielle tiltak på dette området i 2014. Det er ikke avholdt kontaktmøte mellom kommunalutvalget og foretakene.

4. Brukerne – økt besøk og digital vekst

Resultatmål:

- Øke besøket med 10 %
- Øke gjennomsnittsbesøket pr arrangement med 10 %
- Sølvberget skal være en god integreringsarena
- Økt bruk av digitale tjenester

Sølvberget er et senter som hver dag imøtekommer innbyggernes daglige ønsker og behov. Et hus der venner møtes over en kopp kaffe. Et sted der bokskatter og filmperler finner nye lesere. Et hus der studenter får ro og inspirasjon. Et hus som gir rom og armslag til ytringsfrihet og viktige stemmer.

Besøk og utlån
Samlet besøk på Stavanger bibliotek økte med 54 % siste året. Dette skyldes i stor grad at publikum har tatt i bruk den nye 1. etasjen på en måte som overgår alle forventninger. Sølvberget har her skapt en attraktiv møteplass og et byrom som er viktig for Stavanger sentrum og for videre utvikling av Sølvberget. Samtidig fortsetter publikum å bruke tilbudene i de andre etasjene og på Madla bibliotek.

Samlet utlån for biblioteket var 685 282. Dette var en økning på 2 % fra året før. 12 % av utlånet gjøres i den nye førsteetasjen. Utlånet av e-bøker var i overkant av 20 000, en økning på 305 % fra året før. Dette tilsvarer likevel bare 3 % av det totale utlånet. Madla bibliotek hadde 1 % økning i utlånet. Utlån av bøker gikk gjennomgående noe opp (mest på barn med 5 %), mens utlån av musikk gikk ned med 24 %. Utlån av film var nokså stabilt.

Sølvbergets magasin har vært utilgjengelig for publikum under ombyggingen. Samlingen ble reorganisert og flyttet tilbake i 2014. Dette har vært et omfattende arbeid, men resultatet er blitt bra både for publikum og ansatte.

Arrangementer
Det ble gjennomført 480 arrangement og 215 klassebesøk/brukerorienteringer i Sølvbergets regi i 2014

(334 og 231 i 2013). 176 av arrangementene var for barn, og gjennomsnittsbesøk pr arrangement var 65 (64 i 2013). Det samlede besøket på Sølvbergets arrangementer var 40 416, noe som er en dobling fra 2013. Arrangementene på Kapittel 14 er ikke med i disse tallene. Festivalen hadde 152 arrangement og et totalt besøk på 11 400.

Høsten 2014 startet Sølvberget samarbeid med Røde Kors ukentlig språkkafé. Dette er et tilbud til folk med ikke-norsk-etnisk bakgrunn som ønsker å øve seg på å snakke norsk.. Antallet cinematekvisninger og samarbeidsarrangement med eksterne partnere økte, bl.a. var Sølvberget var en av hovedsamarbeidspartnerne i Stavanger Impact Week. Dette er viktige årsaker til at antall arrangementer økte med rundt en tredjedel fra 2013.

Det ble gjennomført flere arrangementer, og prøvd ut nye arrangementstyper, f.eks. ulike verksteder. Gjennomsnittsbesøket pr arrangement økte 1,5 %, som er under målsettingen. Det er likevel grunn til å være fornøyd med dette, da en del av de nye arrangementene har vært beregnet på små grupper. Det betyr at gjennomsnittsbesøket har vært høyt på de faste seriene og kveldsarrangementene.

Internasjonalt kulturnettverk er en viktig bidragsyter med 44 arrangement og 9 950 besøkende. De viktigste arrangementene var Kulturkafeene på lørdager, møteserien Global morgen, Barnas verdensdag og Frivillighetstorget.

Tilbudet til barn er viktig, og Barne- og ungdomsbiblioteket har mange aktiviteter. Teamet sørget for å sette barnelitteratur på regional dagsorden gjennom leselystkonkurransen «Årets bok» og prosjektet «Grunnloven i gave» som var støttet både av SR-bank og Ordføreren.

Litteraturfestivalen Kapittel ble etablert av Sølvberget i 1995, og festivalen har hatt sterk utvikling de seneste årene. 2014 var nok et godt år for festivalen. Festivalens etablerte stilling i regionen og nasjonalt ble ytterligere befestet. Med temaet "olje" klarte festivalen å sette dagsorden i tiden rundt avviklingen og var utgangspunktet for en interessant diskusjon om litteraturens rolle i møte med harde verdier som økonomi og vekst. Det ble også klart at vi har nådd et svært akseptabelt nivå på kvaliteten på den fysiske organiseringen. Tilbakemeldinger fra publikum og deltakere har vært overveiende positive. I sum forblir Kapittel en verdifull del av Sølvbergets drift.

Hele Rogaland leser er et leseprosjekt som hadde sitt utspring fra Sølvberget. Sølvberget leder styringsgruppen for prosjektet. For å hedre 70-års jubiléet til Kjartan Fløgstad, ble hans bok Grand Manila valgt som den boken hele Rogaland skulle lese i 2014. Hele Rogaland leser arrangementet under Kapittel satte besøksrekord på Bokpraten med 250 publikummere.

Den digitale satsingen ga gode resultater også i 2014. Sølvberget er anerkjent som et av landets beste bibliotek innen digital formidling og markedsføring, og stadig flere ansatte tar del i den digitale utviklingen.

Madla bibliotek etablerte i mai tilbud om meråpent bibliotek. Ved å benytte lånekortet som nøkkel har publikum nå tilgang til filialen sju dager i uka fra kl. 6 om morgenen til kl.22 om kveden. Tilbudet er også tilgengelig i helgene, men i mindre omfang.

Sølvbergets arbeid med sosiale medier viser godt igjen, blant annet gjennom skjermvisninger i den nye førsteetasjen. Satsning på sosiale medier gir økt oppmerksomhet, større synlighet og mer intern stolthet. 2014 ble et nytt rekordår for Sølvbergets nettsider.

5. Arbeidsprosessene – på vei mot superbiblioteket

Resultatmål:

- Arbeide langsiktig og strategisk for å utvikle Sølvberget som attraksjon og møteplass

- Styrke Sølvbergets omdømme
- Få på plass viktige avklaringer som gjelder Litteraturhus og Kiellandsenter i Kulturbanken

Sølvberget gir et unikt tilbud til innbyggerne i forhold til å forvalte vår felles hukommelse, bygge kunnskap, tilby opplevelser og møteplasser for alle grupper i samfunnet. Biblioteklоven er en bærebjelke i det norske samfunn og Sølvberget er en stolt bærer av samfunnsoppdraget. Kulturhusets ansatte skal også være forberedt på å dekke de behovene som kommer til å dukke opp i framtiden.

Utviklingsprosjektet «Nye Sølvberget» er verktøyet som sikrer at kulturhuset kan fortsette å være en attraktiv møteplass i sentrum, og at bibliotekets samfunnsoppdrag oppfylles.

Den nye, ombygde 1. etasjen ble åpnet av ordfører Christine Sagen Helgø 11. januar 2014, og mottakelsen fra publikum var overveldende. På åpningsdagen inviterte Sølvberget til fest med program fra morgen til kveld. Totalt 13.000 besøkte Sølvberget denne dagen, og 1773 av disse deltok på et av de ti ulike arrangementene.

Målet var å skape en attraktiv møteplass for byens befolkning, og samtidig tilby smakebiter fra bibliotekets samlinger, digitale tjenester, varierte sitteplasser, utstillinger og arrangement. Et viktig supplement til tilbudet er kaféen Renaa Xpress. Bruken av første etasje så langt, og responsen både fra publikum og fra ulike fagmiljø og politikere viser at Sølvberget har lykkes med dette. En viktig suksessfaktor er åpningstidene: Første etasje er åpen fra 08.00 om morgenen til 21.00 om kvelden. I helgene åpnes det noe seinere, men fortsatt er det åpent til 21.00.

Som en følge av åpningen, har Sølvberget hatt besøk av 29 delegasjoner og grupper som vil ha orientering om arbeidet med planleggingen av første etasje. Mange er kollegaer fra bibliotek- og kultursektoren, men både stortingspresidenten, kulturministeren og Stortingets kulturkomité har vært her.

Som en følge av åpningen, har Sølvberget hatt besøk av 39 delegasjoner og grupper fra hele landet som fikk orientering om arbeidet med planleggingen av første etasje. Både stortingspresidenten, kulturministeren og Stortingets kulturkomité har vært her.

Som en del av utviklingen av Sølvberget, ble det søkt om eksterne midler til ulike prosjekt. Med midler fra FAD er det startet en «dingseklubb» (nettbrett og laptop) 2 timer en fast dag i uken.

Med treårig støtte fra Bufdir ble prosjektet «Ung i Sentrum» etablert høsten 2014. Målet er å skape en møteplass for ungdom med tilbud om diverse verksteder, og vektlegge sosiale aktiviteter for å utvikle den multikulturelle møteplassen.

Sølvberget fikk midler fra Norsk kulturråd til stipend til aspirant med flerkulturell bakgrunn i ett år, og støtte fra Helsedirektoratet til aktiviteter for unge seniorer høsten 2014.

Utviklingsprosjektet «Nye Sølvberget» omfatter også fornying av kulturhusets 2. – 4. etasje, og det er satt av investeringsmidler til dette. Etter ferdigstillelse av første etasje, startet prosessen med å konkretisere mål, innhold og delprosjekter i det videre arbeid. En rekke interne arbeidsgrupper har vært involvert i dette arbeidet. Arbeidet med konkretisering og ferdigstillelse fortsetter i 2015. Det har vært arbeidet med planene for nytt galleri i 2014, men bygging av gallerirommet og åpning av første utstilling skjer i 2015.

Stavanger formannskap behandlet februar 2014 sak om litteraturhus og Kiellandsenter. Det ble vedtatt at det arbeides videre med en driftsmodell med et litteraturhus som også skal være et Kiellandsenter, med organisatorisk tilknytning til Sølvberget. Videre ble det vedtatt å sette i gang et forprosjekt for rehabilitering av Kulturbanken, der bl.a. Kiellandsenter og litteraturhus innplasseres. Dette vedtaket var en viktig milepæl i arbeidet med å etablere litteraturhus og Kiellandsenter i Stavanger.

Siden vedtaket ble fattet, har Sølvberget og Stavanger kommune hatt dialog om forprosjektet for rehabilitering av Kulturbanken. Det ble bestemt å starte med en tilstandsvurdering som et første skritt på dette arbeidet. Arbeidet med utvikling av innholdet ble satt på vent, da dette er avhengig av både omfattende rehabilitering av bygningen og en konstruktiv dialog med vernemyndigheter i forbindelse med behandlingen av Handlings- og økonomiplanen for 2015-2018 vedtok bystyret i desember 2014 at Kulturbanken skal selges. Som en konsekvens av dette fremmes ny sak til politisk behandling våren 2015.

6. 2015 – Tradisjon og fornyelse

Alfred Hauge testamenterte i sin tid arkivet sitt til Stavanger bibliotek. Når det markeres 100-års jubileum for forfatteren i 2015, betyr det at Sølvberget er sterkt involvert. Det samme vil gjelde Obstfelderjubiléet i 2016.

Den store utfordringen i 2015 og 2016 blir å videreføre suksessen fra 1. etasje til de andre etasjene, og skape framtidens bibliotek og kulturhus til nytte og glede for byens befolkning i mange år framover.

Styret retter en stor takk til Sølvberget KFs medarbeidere som har lagt ned et imponerende arbeid i 2014. Det er kulturhusets ansatte som sørger for at Sølvberget lever opp til sin målsetting om å være hele byens dagligstue.

Styret vil også takke alle samarbeidspartnere for et rikholdig og engasjerende 2014.

Den største takken fortjener imidlertid Sølvbergets trofaste, nysgjerrige og ivrige publikum.

Stavanger 09.03.2015

Hilde Karlsen, styreleder

Per A. Thorbjørnsen

Gulale Samiei

Eirik Faret Sakariassen

Sigrun H. Grøtteland

Marit Egaas, daglig leder

Sett: Solveig Ness

Statistikkvedlegg

Besøk

Besøk	2013	2014	% utv.
Besøk Sølvberget			
Stavanger bibliotek, hovedbibliotek	740 569	1 202 980	62 %
SF-kino Stavanger	462 040	436 803	-5 %
Samlet besøk kulturhuset	**1 202 609**	**1 639 783**	**36 %**
Besøk kulturhuset pr. innb.*	9,2	12,4	35 %
Besøk kulturhuset pr. dag**	3 436	4 685	36 %
Stavanger fengsel	**4 135**	**5 584**	**35 %**
Madla bibliotek	125 749	128 745	2 %
Samlet besøk Stavanger bibliotek	**870 453**	**1 337 309**	**54 %**

Tabell 7.12 Besøk

Utlån

Utlån	2013	2014	% utv.
Utlån Stavanger bibliotek			
Samlet utlån	672 667	685 282	2 %
hvorav e-bøker	5 114	20 698	305 %
Utlån pr. innb. *	5,1	5,2	2 %
Utlån pr. dag	1 907	1 958	3 %

Tabell 7.13 Utlån

Nettjenester

Nettjenester	2013	2014	% utv.
Besøk på Sølvbergets nettsider	360 465	426 127	18 %
Besøk på Nord-Sør biblioteket	72 106	102 579	42 %
Fornying av lån på nett	81 %	83 %	2 %
Reservering av bøker på nett	51 %	49 %	-4 %
Facebook (inkl. alle sider) - følgere	5 024	7 495	49 %
Instagram - følgere	72	693	863 %
Twitter (inkl. alle kontoer) -følgere	2 970	3 768	27 %

Tabell 7.14 Netttjenester

*Folkemengden per 1. oktober 2014 var 131 982

Arrangement (eksklusiv kapittel)

Arrangement (eksklusiv Kapittel)	Totalt	Av dette for barn	Antall frammøtte
Klassebesøk	202	176	5 502
Brukerorienteringer	39		664
Arrangementer	480	147	40 413
Sum	**721**	**323**	**46 582**
Gjennomsnittsbesøk pr arrangement	**65 (64 i 2013)**		

Tabell 7.15 Arrangement (eksklusiv kapittel)

Årsoppgjør

Driftsregnskap 2014

Driftsregnskap 2014	NOTER	R-2014	B-2014	R-2013
Driftsinntekter				
Andre salgs- og leieinntekter	**2**	3 154 128	3 221 000	2 877 344
Overføringer med krav til motytelse	**3**	6 072 467	5 988 000	9 458 054
Overføringer uten krav til motytelse	**4**	73 898 853	71 629 000	65 918 738
Sum driftsinntekter		**83 125 449**	**80 838 000**	**78 254 136**
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	**5,9**	34 754 874	34 601 000	30 682 938
Sosiale utgifter	**5,9**	9 214 644	9 388 000	7 782 499
Kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjen. prod.	**6**	20 908 765	23 623 000	21 627 085
Kjøp av tjenester som erstatter foretakets tj. produksjon	**7**	7 360 540	7 037 000	7 803 433
Overføringer	**8**	5 327 011	3 306 000	6 536 779
Avskrivninger	**10**	978 965	963 000	938 461
Sum driftsutgifter		**78 544 799**	**78 918 000**	**75 371 195**
Brutto driftsresultat		**4 580 650**	**1 920 000**	**2 882 940**
Finansposter				
Renteinntekter og utbytte		568 286	300 000	606 259
Andre finansinntekter		15 165	0	23 886
Sum eksterne finansinntekter		**583 452**	**300 000**	**630 145**
Renteutgifter og låneomkostninger		481 222	344 000	298 681
Andre finansutgifter		8 724	0	25 829
Avdrag på lån	**10**	2 720 000	1 770 000	1 540 000
Sum eksterne finansutgifter		**3 209 946**	**2 114 000**	**1 864 510**
Resultat eksterne finanstransaksjoner:		**-2 626 494**	**-1 814 000**	**-1 234 365**
Motpost avskrivninger	**10**	978 965	963 000	938 461
Netto driftsresultat		**2 933 121**	**1 069 000**	**2 587 037**

Driftsregnskap 2014	NOTER	R-2014	B-2014	R-2013
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnskapsm. mindreforbr	**19**	2 570 445	2 570 445	1 665 941
Bruk av disposisjonsfond	**17**	288 045	0	77 896
Bruk av bundne fond		2 756 901	2 118 717	6 438 622
Sum bruk av avsetninger		**5 615 392**	**4 689 162**	**8 182 459**
Overført til investeringsregnskapet		2 733 791	2 600 000	1 224 932
Avsetninger til disposisjonfond	**17**	2 570 445	2 570 445	1 665 941
Avsetninger til bundne fond		3 129 902	587 717	5 308 178
Sum avsetninger		**8 434 138**	**5 758 162**	**8 199 051**
Regnskapsmessig mer- /mindreforbruk	**19**	**114 375**	**0**	**2 570 445**

Tabell 7.16 Driftsregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014	NOTER	R-2014	B-2014	R-2013
Investeringer				
Lønnskostnader	**5,9,10**	764 423	0	999 333
Sosiale utgifter	**5,9,10**	191 407	0	147 877
Investeringer i varige driftsmidler	**10**	-42 366	2 754 676	12 185 066
Fordelte utgifter		0	0	-360 000
Utlån	**11**	3 500 000	3 500 000	0
KLP egenkapitalinnskudd		140 978	0	122 076
Årets finansieringsbehov		**4 554 442**	**6 254 676**	**13 094 352**
Finansiering				
Mottatte avdrag	**11**	350 000	350 000	0
Kompensasjon for merverdiavgift		489 847	0	0
Bruk av lån fra Stavanger kommune	**20**	402 169	2 726 040	11 019 420
Sum ekstern finansiering		**1 242 016**	**3 076 040**	**11 019 420**
Bruk av disposisjonsfond	**17**	578 636	578 636	850 000
Overføring fra driftsregnskapet		2 733 791	2 600 000	1 224 932
Sum finansiering		**4 554 442**	**6 254 676**	**13 094 352**

Tabell 7.17 Investeringsregnskap 2014

Balanse

BALANSE	NOTER	31.12.14	31.12.13
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Faste eiendommer og anlegg	**10**	12 635 129	12 307 156
Utstyr, maskiner og transportmidler	**10**	5 416 642	4 663 037
Utlån	**11**	3 150 000	0
Langsiktig fordringer egenkapital kommunen		5 000 000	5 000 000
Egenkapitalinnskudd KLP	**9**	1 310 679	1 169 701
Pensjonsmidler	**9**	56 380 698	48 478 339
Sum anleggsmidler		**83 893 149**	**71 618 233**
Omløpsmidler			
Kundefordringer	**12**	7 771 089	6 498 918
Andre kortsiktige fordringer	**13**	3 975 007	2 780 199
Premieavvik	**9**	6 334 305	4 000 487
Kasse og bankinnskudd	**14**	13 905 310	22 933 734
Sum omløpsmidler	**20**	**31 985 711**	**36 213 339**
Sum eiendeler		**115 878 860**	**107 831 572**
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Disposisjonsfond	**17**	2 939 208	1 235 443
Bundne driftsfond	**18**	7 968 674	7 595 674
Regnskapsmessig merforbruk	**19**	0	0
Regnskapsmessig mindreforbruk	**19**	114 375	2 570 445
Kapitalkonto	**21**	–791 774	-7 104 569
Sum egenkapital		**10 230 483**	**4 296 993**
Langsiktig gjeld			
Stavanger kommune	**10**	20 025 000	22 745 000
Pensjonsforpliktelser	**9**	69 566 630	61 333 340

BALANSE	NOTER	31.12.14	31.12.13
Aga av netto pensjonsforpliktelser	**9**	1 859 216	1 812 555
Sum langsiktig gjeld		**91 450 846**	**85 890 895**
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	**16**	3 278 189	8 061 745
Annen kortsiktig gjeld	**15**	10 919 342	9 581 939
Sum kortsiktig gjeld		**14 197 531**	**17 643 684**
Sum egenkapital og gjeld		**115 878 860**	**107 831 572**
Memoria - Ubrukte lånemidler		**6 765 923**	**7 168 092**

Tabell 7.18 Balanse

09.03.15
Stavanger

Hilde Karlsen
styreleder

Per A. Thorbjørnsen
nestleder

Sigrun H. Grøtteland
styremedlem

Gulale Samiei
styremedlem

Eirik F. Sakariassen
styremedlem

Marit Egaas
daglig leder

Noter

Sølvberget KF er opprettet fra 1 januar 2001 som et kommunalt foretak under Stavanger kommune. Ved opprettelsen overtok foretaket varige driftsmidler fra kommune etter kontinuitetsmetoden.

Regnskapet er satt opp i tråd med forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunal og fylkeskommunale foretak fastsatt av krd. 24.08.2006 med hjemmel i kommuneloven av 25.09.1992 nr 107 § 46 nr 8, §48 nr 6 og §75.

Følgende grunnleggende regnskapsprinsipper er anvendt, jfr forskriftens §7:

- All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører foretakets virksomhet fremgår av drifts-regnskapet eller investeringsregnskapet.
- Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også for de interne finansieringstransaksjonene.

- Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet for vekommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet er avsluttet.
- For lån skal kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året føres i investeringsregnskapet.
- I den grad enkelte utgifter, utbetalinger eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunkt for regnskapsavleggelse, er beste estimat brukt.
- Årsregnskapet er for øvrig ført i overensstemmelse med god kommunal regnskapsskikk, både når det gjelder selve regnskapsføringen og når det gjelder den økonomiske informasjonen årsregnskapet gir.
- Eventuelle hendelser etter regnskapsårets utgang blir tatt hensyn til.

Note 1 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Antall årsverk	R-2014	R-2013	R-2012
Gjennomsnittlig antall årsverk:	67	64	61

Tabell 7.19 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Daglig leder har i år mottatt lønn på til sammen kr 829 659. Arbeidsgivers andel til pensjonspremie utgjør kr 76 087. Samlet styregodtgjørelse er kr 179 543. Herav kr 109 392 til styreleder.

Det er for 2014 kostnadsført kr 107 800 i revisjonshonorar.

Ellers ingen ytelser til andre ledende personer, aksjeeiere m.v., heller ikke lån og sikkerhetsstillelser.

Note 2 Spesifikasjon av andre salgs- og leieinntekter

Spesifikasjon av andre salgs- og leieinntekter	R-2014	R-2013
Avgiftsfritt salg av tjenester	2 310	9 938
Diverse avgiftsfrie inntekter	1 014 564	1 172 452
Husleieinntekter avgiftspliktig	1 307 341	1 101 010
Andre leieinntekter	580 419	472 700
Avgiftspliktige inntekter	249 493	121 244
	3 154 128	**2 877 344**

Tabell 7.20 Spesifikasjon av andre salgs- og leieinntekter

Note 3 Overføring med krav til motytelse

Overføring med krav til motytelse	R-2014	R-2013
Momskompensasjon	2 457 830	3 117 414
Momskompensasjon (investering)	0	1 378 580
Refusjon syke og svangerskap	964 040	1 340 284
Refusjon tilretteleggingstilskudd fra NAV	103 435	469 844
Refusjon fra fylkeskommunen	1 080 158	1 496 504
Erstatning tapte dokumenter	424 309	368 936
Refusjon andre	395 239	430 326
Refusjon fra kino	647 457	856 167
	6 072 467	**9 458 054**

Tabell 7.21 Overføring med krav til motytelse

Note 4 Overføringer uten krav til motytelse

Overføringer uten krav til motytelse	R-2014	R-2013
Spesifikasjon av overføringer mellom Sølvberget og Stavanger kommune / andre foretak		
Overføring fra Stavanger kommune	65 468 987	58 727 771
Tilskudd fra andre kommuner	0	94 000
	65 468 987	**58 821 771**
Inkludert i overføringer fra Stavanger Kommune er kr 2 341 289 øremerkede tilskudd.		
Spesifikasjon overføringer fra andre		
Tilskudd fra statlige organisasjoner	3 852 000	3 857 400
Overføring fra fylkeskommunen	66 000	50 000
Tilskudd fra andre	4 511 867	3 189 567
	8 429 867	**7 096 967**
Sum overføringer uten krav til motytelse	**73 898 853**	**65 918 738**

Tabell 7.22 Overføringer uten krav til motytelse

Note 5 Spesifikasjon av lønnsutgifter

Spesifikasjon av lønnsutgifter	R-2014	R-2013
Lønn ansatte	34 084 920	30 180 937
Lønn ansatte (investering)	764 423	999 333
Lønn andre	669 954	502 001
Sum lønnsutgifter	**35 519 297**	**31 682 271**
Arbeidsgiveravgift	5 310 256	4 678 402
Arbeidsgiveravgift (investering)	118 713	97 247
Gruppeliv og ulykkefor. med motkonto	-61 488	–56 001
Pensjonskostnader	3 965 876	3 160 098
Pensjonskostnader (investering)	72 694	50 630
Sum sosiale utgifter	**9 406 051**	**7 930 376**
Sum lønn inklusiv sosiale utgifter	**44 925 348**	**39 612 647**
Herav:		
Driftsregnskap		
Lønnsutgifter	34 754 874	30 682 938
Sosiale utgifter	9 214 644	7 782 499
Investeringsregnskap		
Lønnsutgifter	764 423	999 333
Sosiale utgifter	191 407	147 877

Tabell 7.23 Spesifikasjon av lønnsutgifter

Note 6 Spesifikasjon av varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon

Spesifikasjon av varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon	R-2014	R-2013
Kontorkostnader	2 231 877	2 129 954
Annonser/reklame/representasjon	2 261 925	1 634 201
Kurs/reiser	734 618	812 350
Div.transport	1 422 291	1 170 522
Energi	856 431	2 586 988
Forsikring	100 300	91 634
Husleie/avgifter	1 414 020	1 074 615
Møbler/inventar/utstyr	726 345	684 153
Bøker/media	3 634 338	3 945 610
Vedlikehold/service	1 628 712	1 556 590
Renhold/vakttjenester	3 105 270	3 185 513
Arrangementsrelaterte honorarer	1 135 531	695 775
Konsulenttjenester	1 096 539	2 056 706
Regnskapshonorar	560 567	541 938
	20 908 765	**22 166 548**

Tabell 7.24 Spesifikasjon av varer og tjenester som inngår

Note 7 Spesifikasjon av tjenester som erstatter foretakets tjenesteproduksjon

Spesifikasjon av tjenester som erstatter foretakets tjenesteproduksjon	R-2014	R-2013
Kjøp fra IKS	107 800	84 539
Kjøp fra kommunen	37 638	70 699
Kjøp av renholdstjenester	363 259	199 526
Kjøp av vaktmestertjenester	1 242 064	1 237 676
Husleie	5 375 656	5 618 328
IT-utstyr	234 123	50 727
	7 360 540	**7 261 495**

Tabell 7.25 Spesifikasjon av tjenester som erstatter foretakets tjenesteproduksjon

Note 8 Spesifikasjon av overføringer

Spesifikasjon av overføringer	R-2014	R-2013
Mva på vederlag	2 457 830	3 117 414
Endring i avsetning tap på krav	140 000	–270 668
Tap på krav	8 880	133 987
Andre tilskudd og erstatninger	386 482	2 334 488
Positivt premieavvik tilbakeført	2 333 818	1 221 558
	5 327 011	**6 536 779**

Tabell 7.26 Spesifikasjon av overføringer

Note 9 Spesifikasjon av pensjon

Sølvberget sitt pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariff-festede tjenestepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse KLP.

Tjenestepensjonsordningene gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66% av pensjonsgrunnlaget. Framtidig pensjonsytelse blir beregnet ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningen sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjon og omfatter i tillegg ektefellepensjon og barnepensjon. De ansatte har også rett til AFP etter bestemte regler. AFP er ikke forsikringsmessig dekket og det er ikke avsatt midler i forsikringsordningene til fremtidige AFP-pensjoner. Selskapet har hatt kostnader til AFP med kr 387 879. Som en del av den årlige pensjonskostnaden er det i år innbetalt kr 2 599 673 til reguleringspremie. Selskapet får dekket utgiftene til reguleringspremie og AFP fra Stavanger kommune.

Økonomiske forutsetninger	2014	2013
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,97 %	2,87 %
Forventet G regulering	2,97 %	2,87 %
Forventet avkastning	4,65 %	5,00 %

Tabell 7.27 Økonomiske forutsetninger

Årets netto pensjonskostnad spesifisert	R-2014	R-2013
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	3 736 608	3 163 955
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	2 720 818	2 398 709
Brutto pensjonskostnad	6 457 426	5 562 664
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	–2 414 102	–2 247 766
Netto pensjonskostnader	4 043 324	3 314 898
Administrasjonskostnader	269 506	224 476
Sum amortisert premieavvik	361 396	231 214
Samlet kostnad (inkl. administrasjon)	4 674 226	3 770 588

Tabell 7.28 Årets netto pensjonskostnad spesifisert

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	R-2014	R-2013
Pensjonsmidler pr. 31.12	56 380 698	48 478 339
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	69 566 630	61 333 340
Netto pensjonsforpliktelser	13 185 932	12 855 001
Arbeidsgiveravgift av netto forpliktelse	1 859 216	1 812 555
Akkumulert premieavvik pr. 1.1	3 506 124	2 435 521
Årets premieavvik	2 406 811	1 301 818
Sum amortisert premieavvik	361 396	231 215
Akkumulert premieavvik pr 31.12	5 551 538	3 506 123
Arbeidsgiveravgift av akkumulert premieavvik	782 767	494 364
Premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift pr 31.12	6 334 305	4 000 487
Spesifikasjon av estimatavvik		
Faktisk forpliktelse	65 458 470	57 836 881
Estimert forpliktelse	–61 333 340	–56 411 732
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1.	4 125 130	1 425 149
Akkumulert avvik tidl år IB 1.1.	0	0
Amortisert avvik i år	4 125 130	1 425 149
Gj.snitt samlet avvik forpliktelse UB 31.12	0	0
Estimerte pensjonsmidler	48 478 339	43 986 929
Faktiske pensjonsmidler	–49 865 727	–43 680 062
Estimatavvik midler IB 1.1	–1 387 388	306 867
Akkumulert avvik tidl år IB 1.1	0	0
Amortisert avvik i år	–1 387 388	306 867
Gj.snitt samlet avvik midler UB 31.12	0	0

Tabell 7.29 Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik

Andel egenkapitaltilskudd i felles kommunal pensjonsforsikring er pr. 31.12.14 på kr 1 310 679.

Årets premie er redusert med overføring fra premiefond med kr 46 765.

Note 10 Spesifikasjon av varige driftsmidler

Det er i år foretatt videre investeringer i forbindelse med bygging av Nye Sølvberget. Andre investeringer i 2014 har vært RFID, Renaa Kafé, Madla og IT-utstyr. Investeringer i varige driftsmidler inneholder en korrigering av tidligere års feil på kr 2 515 000. Dette er mye av grunnen til at det viser et negativt beløp og hvorfor det i år er brukt mindre av lånemidler.

Spesifikasjon av varige driftsmidler	R-2014	R-2013
Anskaffelse 1.1	21 394 788	9 516 211
Tilgang i år	913 464	12 185 066
Tilgang tidligere år	1 147 080	0
Avgang	492 037	306 489
Anskaffelse 31.12	22 963 295	21 394 788
Akk.avskrivning	4 911 525	4 424 596
Bokført verdi pr 31.12	18 051 772	16 970 193
Årets avskrivninger	978 965	938 461
Avskrivningssats	10%-20%	10%-20%
Lån fra Stavanger kommune 1.1	22 745 000	12 485 000
Nytt låneopptakt	0	11 800 000
Betalt avdrag lån	–2 720 000	–1 540 000
Sum langsiktig lån	20 025 000	22 745 000

Tabell 7.30 Spesifikasjon av varige driftsmidler

Note 11 Spesifikasjon av utlån

Det er i 2014 regnskapført et utlån på kr 3 500 000 til Renaa Express Sølvberget AS. Lånet er egenfinansiert, og avdras over 10 år med første avdrag i 2014.

Spesifikasjon av utlån	R-2014	R-2013
Utlån til Renaa 31.12	3 150 000	0

Tabell 7.31 Spesifikasjon av utlån

Note 12 Spesifikasjon av kundefordringer

Spesifikasjon av kundefordringer	R-2014	R-2013
Stavanger Kommune	6 264 459	5 291 417
Stavanger Eiendom	0	62 500
Sum nærtstående parter	**6 264 459**	**5 353 917**
Kundefordringer Kulturhuset	7 548 970	6 249 912
Kundefordringer Biblioteket	462 119	349 006
Delkrederavsetning	–240 000	–100 000
Sum utestående kundefordringer	**7 771 089**	**6 498 918**

Tabell 7.32 Spesifikasjon av kundefordringer

Avsetning for tap på utestående krav er satt til kr 240 000. Tap på krav i år var kr 8 880, og kr 2 677 ble innbetalt på tidligere avskrevne fordringer.

Note 13 Spesifikasjon av andre kortsiktige fordringer

Spesifikasjon av andre kortsiktige fordringer	R-2014	R-2013
Periodiserte inntekter fra Stavanger kommune	2 768 862	1 629 783
Periodiserte inntekter fra andre	412 227	912 688
Forskudd lønn	0	254
Fordring refusjon sykepenger	263 235	178 720
Avsatte feriepenger	68 640	58 754
Forfalte avdrag utlån	350 000	0
Forfalte renter utlån	112 042	0
	3 975 007	**2 780 199**

Tabell 7.33 Spesifikasjon av andre kortsiktige fordringer

Note 14 Spesifikasjon av bundne bankinnskudd

Av foretakets bankinnskudd, er kr 1 467 704 avsatt på en egen bankkonto for skattetrekksmidler.

Note 15 Spesifikasjon avkortsiktig gjeld

Spesifikasjon av kortsiktig gjeld	R-2014	R-2013
Periodiserte kostnader	3 396 273	3 106 542
Periodisert lønn	308 693	64 962
Merverdiavgift	146 422	–15 032
Skatt og Arbeidsgiveravgift	3 314 741	2 989 543
Avsatte feriepenger	3 753 213	3 435 924
	10 919 342	**9 581 939**

Tabell 7.34 Spesifikasjon av kortsiktig gjeld

Note 16 Spesifikasjon av leverandørgjeld

Spesifikasjon av leverandørgjeld	R-2014	R-2013
Stavanger kommune	1 611 430	2 382 191
Kommunale foretak	105 464	201 884
Eksterne leverandører	1 561 295	5 477 670
	3 278 189	**8 061 745**

Tabell 7.35 Spesifikasjon av leverandørgjeld

Note 17 Spesifikasjon av disposisjonsfond

Spesifikasjon av disposisjonsfond	R-2014	R-2013
Disposisjonsfond 1.1	1 235 443	497 398
Bruk av disposisjonsfond	288 045	927 896
Bruk av disposisjonsfond (investering)	578 636	0
Avsatt til disposisjonfond	2 570 445	1 665 941
Disposisjonsfond 31.12	**2 939 208**	**1 235 443**

Tabell 7.36 Spesifikasjon av disposisjonsfond

Note 18 Spesifikasjon av bundne driftsfond

Spesifikasjon av bundne driftsfond	R-2014	R-2013
Shahrazad	2 426 053	2 433 782
Fengselsbiblioteket	0	5 345
Cinematek	20 114	0
ICORN Emergency Fund	1 919	314 717
ICORN	0	295 540
ICORN Reserve Fund	306 076	477 000
Regionalt Senter for Pop/Rock	0	18 721
Den Kulturelle Spaserstokk	109 910	150 378
Litteraturhuset	978 724	742 250
Internasjonalt Nettverk	92 145	109 304
Kulturbanken	3 005 292	2 412 719
Madla	110 136	163 104
Speiderbiblioteket	0	8 071
DUS	18 774	4 072
Leselyst	0	12 114
Digtal Kompetanse	0	200 000
Hele Rogaland Leser	0	248 557
Kapittel	175 000	0
Obstfelder	89 195	0
Ny Galleri	200 000	0
Ung i Sentrum	227 755	0
Aspirant hos Sølvberget	207 581	0
	7 968 674	**7 595 674**

Tabell 7.37 Spesifikasjon av bundne driftsfond

Note 19 Spesifikasjon over regnskapsmessig mindre- /merforbruk

Spesifikasjon over regnskapsmessig mindre- /merforbruk	R-2014	R-2013
Tidligere opparbeidet mindre- /merforbruk	2 570 445	1 665 941
Disponert tidligere års mindre- /merforbruk	–2 570 445	–1 665 941
Nytt regnskapsmessig mindreforbruk	114 375	2 570 445
	114 375	**2 570 445**

Tabell 7.38 Spesifikasjon over regnskapsmessig mindre- /merforbruk

Note 20 Endring i arbeidskapital

Endring i arbeidskapital	31.12.2014	31.12.2013	Endring
Balanseregnskapet			
Omløpsmidler	31 985 711	36 213 339	–4 227 628
Kortsiktig gjeld	–14 197 531	–17 643 684	3 446 153
Arbeidskapital	**17 788 180**	**18 569 655**	**–781 475**
Drifts- og invest.regnskapet			
Inntekter driftsregnskap	83 125 449		
Inntekter investeringsregnskap	489 847		
Eksterne finanstransaksjoner	1 335 621		
Sum anskaffelse av midler	**84 950 917**		**84 950 917**
Anvendelse av midler			
Utgifter driftsregnskapet	77 565 834		
Investeringer anlegg	913 464		
Eksterne finanstransaksjoner	6 850 924		
Sum anvendelse av midler	**85 330 222**		**85 330 222**
Anskaffelse - anvendelse av midler	–379 305		–379 305
Ubrukte lånemidler	6 765 923	7 168 092	–402 169
Sum anskaffelse og anvendelse av midler			**–781 475**

Tabell 7.39 Endring i arbeidskapital

Note 21 Spesifikasjon av kapitalkonto

Spesifikasjon av kapitalkonto	R-2014	R-2013
Debet		
IB kapitalkonto	7 104 570	8 502 975
Bruk av lån	402 169	11 019 420
Nåverdi årets pensjonsopptjening	3 736 608	3 163 955
Rentekostnad påløpte pensjonsforpliktelser	2 720 818	2 398 709
Utbetalte pensjoner	2 349 266	2 066 205
Amortiserte estimatavvik	2 737 742	1 732 016
Arbeidsgiveravgift	1 859 216	1 812 555
Avdrag utlån	350 000	0
Avskrivninger	978 965	938 461
	22 239 354	**31 634 296**
Kredit		
Anskaffelser	2 060 544	12 185 066
Utlån	3 500 000	0
Tilbakeført arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	1 812 555	1 751 897
Ubetalte pensjoner	2 349 266	2 066 205
Forventet avkastning på pensjonsmidler	2 414 102	2 247 766
Premieinnbetaling eksklusiv administrasjonskostnader	6 450 135	4 616 716
Egenkapitalinnskudd	140 978	122 076
Betalt avdrag lån	2 720 000	1 540 000
UB kapitalkonto	791 774	7 104 570
	22 239 354	**31 634 296**

Tabell 7.40 Spesifikasjon av kapitalkonto

Revisors beretning

Rogaland Revisjon IKS

Til Bystyret

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert særregnskapet for Sølvberget KF, som viser et netto driftsresultat på kr 2 933 121 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 114 375. Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette særregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at særregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foretakets utarbeidelse av et særregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av særregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Sølvberget KF per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om særbudsjett

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i særregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har

oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger, 9.3.2015
Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/statsautorisert revisor

7.3 Stavanger Byggdrift

Årsberetning

Stavanger byggdrift KF ble etablert i 2001 som et kommunalt foretak opprettet i medhold av kommuneloven §11. Foretaket forestår drifts-, vedlikeholds- og renholdstjenester for bygninger tilhørende Stavanger kommune. Foretaket leverer også mat til sykehjem fra eget produksjonskjøkken.

Foretaket står ellers fritt til å drive samme type relaterte tjenester overfor andre offentlige eller private institusjoner også i andre kommuner.

SBD sine oppgaver er definert i dokumentet Eierstrategier – kommunale foretak (KF) av 2010:

1. *Stavanger Byggdrift KF skal forestå drifts-, vedlikeholds-, og renholdstjenester for bygninger tilhørende Stavanger kommune. Foretaket kan også forestå produksjon og distribusjon av mat. Foretaket kan videre tillegges andre oppgaver av Stavanger kommune etter avtale.*
2. *Stavanger Byggdrift KF skal fritt kunne konkurrere om oppdrag i markedet innen foretakets formål, forutsatt at dette ikke får negative konsekvenser for foretakets primærtjenester overfor kommunen.*
3. *Stavanger Byggdrift KF skal ha en betryggende økonomistyring og en kostnadseffektiv tjenesteproduksjon.*
4. *Stavanger Byggdrift KF kan innenfor styrets myndighetsområde ta initiativ til å etablere interkommunale samarbeidsløsninger som vil styrke tjenestetilbudet overfor kommunen og gi en kostnadseffektiv tjenesteproduksjon.*
5. *Stavanger Byggdrift KF skal kontinuerlig videreutvikle foretakets fagkompetanse innenfor de ulike virksomhetsområdene.*
6. *Stavanger Byggdrift KF skal utvikle tjenestetilbudet overfor kommunen i tråd med endringer i prioriteringer og behov.*
7. *Stavanger Byggdrift KF skal bidra til en konstruktiv samhandling med bestillerenhetene. Samhandlingen skal preges av åpenhet, forutsigbarhet og gjensidig respekt for de ulike funksjonene partene ivaretar.*
8. *Stavanger Byggdrift KF skal integrere samfunnsansvar i tjenesteproduksjonen. Foretaket skal blant annet ha en klar miljøprofil.*

SBD er utfører av de eiendomsrettede drifts-, vedlikeholds- og rengjøringstjenestene Stavanger kommune etterspør. Stavanger eiendom (Eiendom) er foretakets største kunde og kommunens bestiller på fagområdene. Det er en tett og utstrakt kontakt på operativt nivå. Samarbeidet er godt. Foretaket driver

også kommunens eneste storkjøkken som produserer etter «sous vide» -metoden og leverer til 7 sykehjem med postkjøkken.

Økonomi og årsregnskap 2014

Økonomi og årsregnskap 2014	Budsjett 2014	Resultat 31.12	Regnskap - budsjett	Resultat h.i fjor
Salg	219 198 481	226 744 038	7 545 557	239 826 444
Varekost videresalg	-65 580 000	-73 817 189	-8 237 189	-89 265 297
Lønn	-120 156 648	-118 951 267	1 205 381	-111 892 594
Dekningsbidrag	**33 461 833**	**33 975 582**	**513 749**	**38 668 553**
Lønn adm (kun avd 1000 i årsbud)*	-14 945 544	-14 676 451	269 093	-13 789 078
Andre drifts og salgskostnader	-18 268 433	-15 795 475	2 472 958	-16 813 926
Brutto driftsresultat	**247 856**	**3 503 656**	**3 255 800**	**8 065 549**
Finansinntekter	1 050 000	1 034 449	-15 551	906 673
Finanskost. /avs. pensjonsfond**	-1 297 856	-4 538 111	-3 240 255	-4 215 778
Regnskapsmessig mindreforbruk	**0**	**0**	**0**	**4 756 444**

Tabell 7.41 Økonomi og årsregnskap 2014

* Lønn adm (drift og miljø) er eksklusiv poster som reguleringspremie/premieavvik, inklusiv NAV adm lønn. Sammenligning med 2013 blir noe feil grunnet AFP er med i 2014 tallene.

** Budsjettet inneholder kr 15 000,- til finanskostnader og kr 1 282 856,- til pensjonsfond.
Virkelig avsetning til pensjonsfond: 4 534 675
Nødvendig avsetning til pensjonsfond for å dekke økning i akkumulert premieavvik: 6 045 861

Foretakets økonomi er stram. Budsjettet utarbeides i tråd med Eierskapsmeldingen etter selvkostprinsippet. Med faste priser, i hovedsak vedtatt av bystyret og som ikke kan reguleres gjennom året, innebærer dette stor grad av usikkerhet.

De siste årene har pensjonsreglene medført inntektsføring av til dels store premieavvik, som til gjengjeld må utgiftsføres over kommende år. Inntektsføring av positive premieavvik fører til kunstig positivt driftsresultat.

Vårt opprinnelige budsjett var basert på kr 225,3 millioner i rene salgsinntekter (nedjustert til 219,2 i oktober). Endelig resultat viser salgsinntekter på kr 226,7 millioner, dvs. 1,4 opp fra opprinnelig budsjett, samtidig ble varekostnad for videresalg kr 3,6 millioner høyere. Inntekten fra egen produksjon ble altså dårligere enn forventet, også på grunn av færre oppdrag fra bestiller. Samtidig har lavere «andre drifts- og salgskostnader» bidratt til at vi ikke fikk større underdekning mot økningen i akkumulert premieavvik.

Foretakets egenkapitalsituasjon er gjennom året blitt forverret. Beregnede pensjonsforpliktelser har økt kraftig. Foretaket overførte fra Disposisjonsfond kr. 1 mill. til eier som følge av dennes anstrengte økonomi. Dette har ytterligere bidratt til egenkapitalens negative utvikling. Egenkapitalen er nå negativ.

Avdelingsregnskap

Alle våre tre produksjonsavdelinger har stort fokus på økonomi. Følgende oppstilling over rene salgsinntekter indikerer volum for respektive avdelinger. Avdelingsresultat er vist etter avdelingsvis belastning mht. avsetning til pensjonsfond for økning i akkumulert premieavvik. (Underdekning kr. 1.511.186,-.)

Avdelingsregnskap	Drift og vedlikehold Avd. 1100	Renhold Avd. 1200	Kjøkken Avd. 1300	Totalt (R mindre-forbruk)
Salgsinntekt	121 796	82 413	22 535	226 744
Resultat etter faktisk avsetning til pensjonsfond	306	–432	126	0

Tabell 7.42 Avdelingsregnskap. Alle tall i hele tusen kr

HMS

Arbeidsmiljøet i foretaket er godt, med en fin tone mellom ansatte, tillitsvalgte og ledelsen.

Det har vært avholdt 8 møter i Foretakets arbeidsmiljøutvalg med behandling av 44 saker. Blant disse nevnes

- Jevnlig oppfølging av saker meldt i Synergi, systemet for avviksregistrering
- Sykefravær
- Oppfølging etter helseundersøkelser
- Systematisk HMS arbeid gjennom bl. annet vernerunder
- Sosiale tiltak
- Gjennomgang og oppfølging etter gjennomført medarbeiderundersøkelse

Obligatoriske kurs for verneombud er gjennomført.

Sykefraværet

Avdeling \ År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Driftservice		11,6	8	7	8	8,2	4,9	4,5	6,4		7,7	5,9	6,49
Renhold		13	16	11	14,1	12,2	12,4	12,4	11,4		12,9	12,5	10,41
Kjøkken			11,8	3,6	3,5	5,4	9	8,4	8,9		14,3	6,75	8,37
Administrasjon		3,5	4	6,6	7,9	7,3	11,1	1,3	2,4		1	2,9	2,29
Samlet	**13**	**12,3**	**13**	**9**	**11,9**	**10,5**	**9,8**	**9,3**	**9,3**	**11,9***	**10,65**	**8,76**	**8,56**

Tabell 7.43 Sykefraværet

*Ved overgang til nytt datasystem for lønn og personal var det for store deler av året ikke tilgjengelige data for registrert sykefravær. Det er stor usikkerhet knyttet til kriteriedataene.

Foretaket har arbeidet aktivt med tiltak for å redusere sykefraværet gjennom hele året. Det er et

vedvarende stort fokus på arbeidet med oppfølging av sykemeldte. Målet for 2014 var satt til 8,5. Foretaket fremholdes som dyktige på dette arbeidet blant kommunenes virksomheter. Det er fremdeles langtidssykefraværet som er utfordringen, dette står for ca 70% av fraværet.

Likestilling og integreringsarbeid

Antall ansatte tilsvarer 255 årsverk. Innen renhold er det klar overvekt av kvinner, og innen drift og vedlikehold flest menn. Det har vist seg vanskelig å rekruttere det underrepresenterte kjønnet til avdelingene, selv om dette er et ønske for Foretaket. Foretaket har en bevisst holdning til dette ved ansettelser.

I foretakets styre er det 2 kvinner av 5 faste medlemmer.

Foretaket har et multikulturelt miljø med ansatte fra nærmere om lag 40 forskjellige nasjonaliteter. Det er ikke blitt rapportert hendelser om diskriminering av ansatte gjennom året.

Styret

Foretaket har hatt et styre der 4 av medlemmene er oppnevnt av bystyret og et medlem er valgt av og blant Foretakets fast ansatte. Første varamedlem møter fast som observatør i alle møtene. Styreperioden følger kommunevalgperioden.

Det har i 2014 vært holdt 7 styremøter. Styret har hatt 34 saker til behandling.

Styret får en jevnlig oppdatering på foretakets økonomi, og er fornøyd med rapporteringen. Det anmerkes at eiers valgte system for økonomiforvaltning (FS) er lite hensiktsmessig og må følges opp med tidkrevende, manuelle rutiner.

Etikk

Stavanger kommune har utarbeidet etisk standard og regelverk for ansatte og folkevalgte. Foretaket har implementert dette regelverket som sitt og tilgjengeliggjort det i en enkel folder. Etikk skal jevnlig stå på agendaen når foretakets ansatte har møter. Det har ikke vært meldt noen varslingssaker.

Marked

Foretaket leverer det vesentligste av sin produksjon i egenregi, det vil si til at Stavanger kommune er kjøperen. Eiendom er den klart største enkeltkunden og Levekår ved sykehjemmene er nest størst. Det er et mål for Foretaket å prøve seg mot ny eksterne kunder. En vil her til å begynne med gå forsiktig frem, dels for å vinne kunnskap, dels fordi vårt økonomisystem ikke er egnet til å håndtere mange eksterne kunder. Det vurderes å opprette et eget datterselskap for denne driften.

Utfordringer og fremtidsplaner

Organisering av kommunens eiendomsforvaltning har vært bebudet som politisk sak over lengre tid. Uteblitt avgjørelse fører til at også andre prosesser blir satt på vent, som et nytt FDV system, som igjen ville tatt oss videre mht. digitalisering av mange arbeidsprosesser. Foretaket har ikke kunnet gjøre dette på egenhånd grunnet eiers valg av økonomistyringssystem.

Foretaket ligger langt tilbake med digitalisering av driften. Både Drifts- og Renholdsavdelingene ville kunne oppnådd smartere drift ved en digitalisering av rapporterings- og registreringsrutinene. Noe som igjen ville medført en effektivisering av både regnskapsføringen og data for eiendomsinformasjon. Med et tidsmessig økonomisystem ville også identifisering av effektiviseringsmuligheter i produksjonsapparatet kunne bidra til rasjonalisering av driften. I dag er vi i overlatt til tunge manuelle rutiner for å overvåke driften.

Foretaket og Eiendom har nærmest en «åpen bok» ved fakturering. Effektivisering med en time i Foretaket medfører en time mindre fakturert til Eiendom. På denne måten bidrar Foretakets effektivisering med direkte besparelse i Eiendoms regnskap. Ulempen med denne metoden er imidlertid at effektivisering ikke blir synliggjort.

Avsetning til pensjonsfond

Det er for 2014 foretatt en avsetning til pensjonsfond på kr. 4,5 mill. Avsetningen burde vært kr. 1,5 mill høyere for å dekke hele årets økning i akkumulert premieavvik som var kr. 6 mill.

DISPONERING AV ÅRSRESULTATET

Styret foreslår flg. disponering av regnskapsmessig mindreforbruk:

Disponering av årsresultatet	
Regnskapsmessig mindreforbruk 2014	**0**

Tabell 7.44 Disponering av årsresultatet

Styret sier seg etter forholdene tilfreds med et regnskapsmessig mindreforbruk (årsresultatet) for 2014 på kr. 0,-. Det er da allerede foretatt en avsetning til pensjonsfond med kr. 4,5 mill.

Egenkapitalen er gjennom året blitt betydelig svekket ettersom de beregnede pensjonsforpliktelsene har økt dramatisk. Egenkapitalen er pr. 31.12.2014 negativ med kr. 1,8 mill. Styret anbefaler eier å øke kommunens kapitalinnskudd slik at foretakets egenkapital blir forsvarlig.

Stavanger, 10. mars 2015

Ingebjørg Folgerø
Styreleder

Gaute Juveth | **Kari Nessa Nordtun** | **Abdirrashid Abdi Hassan**

Tor Arvid Josdal
Ansattes representant

Erik T. Hirth
Daglig leder

Årsregnskap

Resultregnskap 2014

Resultatregnskap 2014	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Driftsinntekter				
Overføringer med krav til motytelse	**2**	251 571 492	224 194 481	269 060 575
Andre overføringer	**3**	122 012	72 000	180 690
Sum driftsinntekter		251 693 504	224 266 481	269 241 265
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	**1**	107 479 023	107 374 583	104 706 250
Sosiale utgifter	**1**	32 144 590	32 889 609	27 507 331
Kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjen. prod	**5**	87 208 372	80 879 433	102 641 688
Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjonen	**6**	2 427 811	2 825 000	3 146 814
Overføringer	**7**	19 930 048	1 050 000	23 173 629
Avskrivninger	**8**	512 364	0	590 408
Sum driftsutgifter		249 702 207	225 018 625	261 766 120
Brutto driftsresultat		**1 991 297**	**–752 144**	**7 475 144**
Finansinntekter				
Renteinntekter og utbytte	**11**	1 034 450	1 050 000	906 673
Sum eksterne finansinntekter		1 034 450	1 050 000	906 673
Finansutgifter				
Renteutgifter	**12**	3 435	15 000	1 516
Sum eksterne finansutgifter		3 435	15 000	1 516
Resultat eksterne finanstransaksjoner		**1 031 014**	**1 035 000**	**905 157**
Motpost avskrivninger	**8**	512 364	0	590 408
Netto driftsresultat		**3 534 675**	**282 856**	**8 970 710**
Interne finansieringstransaksjoner				
Bruk av tidligere års mindreforbruk		4 756 448	-	-
Bruk av disposisjonsfond		1 000 000	1 000 000	

Resultatregnskap 2014	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Sum bruk av avsetninger		5 756 448	1 000 000	0
Overført til investeringsregnskapet	**24**	-	-	51 658
Avsatt til disposisjonsfond/pensjonsfond	**18,19**	9 291 123	1 282 856	4 162 604
Sum avsetninger		9 291 123	1 282 856	4 214 262
Regnskapsmessig mindreforbruk		**0**	**0**	**4 756 448**

Tabell 7.45 Resultregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Investeringer				
Investeringer i anleggsmidler	**8**	281 751	375 000	322 868
Kjøp av aksjer og andeler	**9**	628 154	540 000	536 890
Avdrag på lån				
Avsetninger				
Årets finansieringsbehov		909 905	915 000	859 758
Finansiert slik				
Inntekter fra salg av anleggsmidler	**8**	0	0	93 000
Sum ekstern finansiering		0	0	93 000
Kompensasjon for merverdiavgift	**24**	56 350	75 000	
Overført fra driftsdelen	**24**	0	0	51 658
Bruk av avsetninger	**18**	853 555	840 000	715 099
Sum finansiering		909 905	915 000	859 758
Udekket/udisponert		**0**	**0**	**0**

Tabell 7.46 Investeringsregnskap 2014

Balanse

Balanse	Noter	31.12.2014	31.12.2013
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Utstyr, maskiner og transportmidler	**8**	2 781 624	3 012 238
Langsiktige fordringer egenkapital kommunen	**26**	20 000 000	20 000 000
Egenkapitalinnskudd KLP	**9**	5 718 625	5 090 471
Pensjonsmidler	**10**	245 768 048	200 075 563
Sum anleggsmidler		274 268 297	228 178 272
Omløpsmidler			
Kundefordringer	**13**	24 816 645	30 506 754
Andre kortsiktige fordringer	**14**	8 398 760	9 393 299
Premieavvik	**10**	22 741 451	16 695 590
Kasse, bankkonto skattetrekk	**15**	25 124 766	22 052 748
Sum omløpsmidler		81 081 622	78 648 391
Sum eiendeler		**355 349 919**	**306 826 663**
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Disposisjonsfond	**18**	21 390 966	19 910 773
Avsetning pensjon/premieavvik	**19**	21 230 265	15 047 489
Ubundne investeringsfond	**20**	1 391 822	1 617 223
Regnskapsmessig mindreforbruk	**21**	0	4 756 448
Regnskapsmessig merforbruk			
Kapitalkonto	**22**	–45 877 090	–35 177 348
Sum egenkapital		–1 864 037	6 154 585
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelser		310 954 147	255 535 736
Arbeidsgiveravgift av netto forpliktelser	**10**	9 191 240	7 819 884
Sum langsiktig gjeld		320 145 387	263 355 620

Balanse	Noter	31.12.2014	31.12.2013
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	**16**	10 858 189	12 257 056
Annen kortsiktig gjeld	**17**	26 210 380	25 059 403
Sum kortsiktig gjeld		37 068 569	37 316 459
Sum egenkapital og gjeld		**355 349 919**	**306 826 663**

Tabell 7.47 Balanse

Stavanger, 10. mars 2015

Ingebjørg Folgerø
Styreleder

Gaute Juveth **Kari Nessa Nordtun** **Abdirrashid Abdi Hassan**

Tor Arvid Josdal
Ansattes representant

Erik T. Hirth
Daglig leder

Noter

Stavanger byggdrift er opprettet fra 01.01.2001 som et kommunalt foretak under Stavanger komune. Ved opprettelsen overtok foretaket varige driftsmidler fra kommunen. Disse ble overført til regnskapsmessig kontinuitet.

Regnskapet er satt opp i tråd med forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak fastsatt av krd. 24.08.2006 med hjemmel i kommuneloven av 25.09.1992 nr. 107 § 46 nr. 8, §48 nr. 6 og §75.

Følgende grunnleggende regnskapsprinsipper er anvendt, jfr. forskriftens §7:

- All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører foretakets virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.
- Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også for de interne finansieringstransaksjonene.
- Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet er avsluttet.
- For lån skal kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året føres i investeringsregnskapet. Foretaket har pr. 31.12.2014 ingen lån.
- I den grad enkelte utgifter, utbetalinger eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunkt for regnskapsavleggelsen, er beste estimat brukt.

- Årsregnskapet er for øvrig ført i overensstemmelse med god kommunal regnskapsskikk, både når det gjelder selve regnskapsføringen og når det gjelder den økonomiske informasjonen årsregnskapet gir.

Note 1 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Ansatte, godtgjørelser m.v.	R-2014	R-2013
Antall årsverk:	**254**	**255**

Tabell 7.48 Note 1 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Det er i år utbetalt kr 936 104 til daglig leder. Avsetning til pensjonspremie utgjør kr 84 818,- .

Total styregodtgjørelse er kr 245 611,- herav kr 59 211,- til styreleder.

Det er for 2014 utgiftsført kr 138 401,- i revisjonshonorar. Selskapet har ikke lån- og sikkerhetsstillelser.

Note 2 Overføringer med krav til motytelse

Overføringer med krav til motytelse	R-2014	R-2013
Salg til kommunen	217 093 566	231 103 533
Salg til foretak	3 479 922	3 584 892
Kompensasjon for merverdiavgift	18 930 048	22 777 935
Eksterne overføringer	5 844 686	5 959 220
Tilretteleggingstilskudd fra NAV	24 813	149 181
Andre salgs- og leieinntekter	6 198 457	5 485 814
	251 571 492	**269 060 575**
Herav nærstående parter	239 503 536	257 466 360

Tabell 7.49 Note 2 Overføringer med krav til motytelse

Note 3 Andre overføringer

Andre overføringer	R-2014	R-2013
Tilretteleggingstilskudd/seniortiltak fra kommunen	122 012	180 690
	122 012	**180 690**
Herav nærstående parter	122 012	180 690

Tabell 7.50 Note 3 Andre overføringer

Note 4 Lønnskostnader

Det er registrert følgende lønnskostnader de to siste årene inklusiv sosiale utgifter:

Lønnskostnader	R-2014	R-2013
Lønn ansatte	**107 479 023**	**104 706 250**
Sosiale utgifter:		
Arbeidsgiveravgift	16 573 160	15 571 282
Pensjonskostnader	15 184 483	11 574 328
Forsikringer	386 947	361 720
Sum	**32 144 590**	**27 507 331**
Sum lønnskostnader	**139 623 613**	**132 213 581**

Tabell 7.51 Note 4 Lønnskostnader

Note 5 Varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon

Varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon	R-2014	R-2013
Kontorkostnader	2 395 943	2 509 966
Annonser/reklame/representasjon	58 605	141 016
Kurs/reiser	462 736	487 848
Transportutgifter	5 078 875	5 185 841
Husleie/avgifter	1 141 400	1 020 833
Møbler/inventar/utstyr	784 003	723 655
Vedlikehold/materialkjøp	62 274 139	77 484 774
Konsulenttjenester	1 125 254	1 490 320
Matvarer/varm mat	13 887 416	13 597 435
	87 208 372	**102 641 688**

Tabell 7.52 Note 5 Varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon

Dette gjelder varer og tjenester som inngår i/erstatter foretakets tjenesteprodusjon, eksterne leverandører.

Note 6 Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjonen

Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjonen	R-2014	R-2013
Kjøp fra kommunen	1 234 738	1 899 363
Kjøp fra foretak	40 821	126 575
Kjøp fra IKS der kommunen selv er deltaker	141 949	139 996
Regnskapstjenester	1 010 304	980 880
	2 427 811	**3 146 814**

Tabell 7.53 Note 6 Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjonen

Gjelder varer og tjenester som inngår i/ erstatter foretakets tjenesteproduksjon, interne leverandører.

Note 7 Overføringer

Overføringer	R-2014	R-2013
Momskompensasjon	18 930 048	22 713 362
Tap på krav	0	460 267
Overføring til kommunen (480)	1 000 000	0
	19 930 048	**23 173 629**

Tabell 7.54 Note 7 Overføringer

Sak mellom Stavanger kommune og Skatt Vest vedr. momskompensasjon på boliger er ennå ikke avgjort. Stavanger byggdrift KF har likevel fått postert full kompensasjon i sitt regnskap og det forutsettes at foretaket holdes skadesløst.

Note 8 Spesifikasjon av varige driftsmidler

Spesifikasjon av varige driftsmidler	R-2014	R-2013
Anskaffelseskostnad 1/1	6 991 279	7 481 505
Tilgang	281 750	322 864
Avgang		–813 090
Akk. avskrivninger 31/12	–4 491 405	–3 979 041
Bokført verdi 31/12	**2 781 624**	**3 012 238**
Årets avskrivning	**512 364**	**590 408**
Avskrivningssats	10 %	10 %

Tabell 7.55 Note 8 Spesifikasjon av varige driftsmidler

Note 9 Egenkapitalinnskudd KLP

Egenkapitalinnskudd KLP	R-2014	R-2013
I.B.	5 090 471	4 553 581
Egenkapitaltilskudd KLP.	628 154	536 890
U.B.	**5 718 625**	**5 090 471**

Tabell 7.56 Note 9 Egenkapitalinnskudd KLP

Note 10 Spesifikasjon av pensjon

Stavanger byggdrift sitt pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede tjenestepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse, KLP.

Tjenestepensjonsordningene gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på inntil 66% av pensjonsgrunnlaget. Framtidig pensjonsytelse blir beregnet ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningen sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjon og omfatter i tillegg ektefellepensjon og barnepensjon. De ansatte har også rett til AFP etter bestemte regler. AFP er ikke forsikringsmessig dekket og det er ikke avsatt midler i forsikringsordningene til fremtidige AFP-pensjoner. Som en del av den årlige pensjonsutgiften har selskapet i 2014 hatt utgifter til reguleringspremie med kr 11 934 592,-. i tillegg til dette kommer arbeidsgiveravgift.

Selskapet dekker også dette året utgiftene til reguleringspremie selv. Selskapet har hatt utgifter til AFP med kr 1 460 848 ,-

Årets pensjonskostnader spesifisert	R-2014	R-2013
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	13 006 443	10 792 987
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	12 170 646	10 024 213
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	–10 688 004	–9 383 305
Netto pensjonskostnad	14 489 085	11 433 895
Adm.kostnader	1 002 276	798 551
Sum amortisert premieavvik	1 638 462	1 157 856
Samlet pensjonskostnad (inkl. adm.)	**17 129 823**	**13 390 302**

Tabell 7.57 Årets pensjonskostnader spesifisert

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	R-2014	R-2013
Brutto pensjonsmidler pr. 31.12.2014	245 768 048	200 075 563
Brutto pensjonsforpliktelse pr. 31.12.2014	310 954 147	255 535 736
Netto pensjonsforpliktelser (før aga)	65 186 099	55 460 173
Arbeidsgiveravgift av netto forpliktelse	9 191 240	7 819 884
Akkumulert premieavvik pr. 31.12.13	14 632 421	10 984 214
Årets premieavvik	6 937 201	4 806 063
Sum amortisert premieavvik	–1 638 462	–1 157 856
Akkumulert premieavvik pr. 31.12.14	19 931 160	14 632 421
Arbeidsgiveravgift av premieavvik	2 810 291	2 063 169
Sum premieavvik inkl arbeidsgiveravgift	22 741 451	16 695 590

Tabell 7.58 Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik

Økonomiske forutsetninger 2014	R-2014	R-2013
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,97 %	2,87 %
Forventet G regulering	2,97 %	2,87 %
Forventet avkastning	4,65 %	5,00 %

Tabell 7.59 Økonomiske forutsetninger 2014

Årets premieavvik er differansen mellom årets premieinnbetalinger til KLP og netto pensjonskostnad. Hvis pensjons- premien overstiger (er lavere enn) netto pensjonskostnad, skal årets premieavvik inntektsføres (utgiftsføres) og balanseføres mot kortsiktig fordring (gjeld). Virkningen i regnskapet blir dermed at det utgiftsføres et lavere (høyere) beløp enn den faktiske premien, nemlig pensjonskostnaden.

Estimerte størrelser, faktiske størrelser, estimatavvik	R-2014	R-2013
Faktisk forpliktelse 01.01.2014	296 742 364	244 906 161
Estimert forpliktelse 01.01.2014	–255 535 736	–235 675 160
Årets estimatavvik forpliktelse	41 206 628	9 231 001
Faktiske pensjonsmidler 01.01.2014	224 619 064	184 639 925
Estimerte pensjonsmidler 01.01.2014	–200 075 563	–182 737 587
Årets estimatavvik pensjonsmidler	24 543 501	1 902 338

Tabell 7.60 Estimerte størrelser, faktiske størrelser, estimatavvik

Det skal foretas ny beregning av de pensjonsforpliktelsene som ble balanseført i foregående regnskap. Ved ny beregning skal oppdaterte grunnlagsdata og årets forutsetninger legges til grunn. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsforpliktelser i foregående år og ny beregning kalles årets etimatavvik for pensjonsforpliktelser. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsmidlene i foregående år og faktiske pensjonsmidler kalles årets estimatavvik for pensjonsmidlene. Det ble fra 2011 gjort endring i regnskapsforskriften § 13 om regnskapsføring av pensjon i kommuner og fylkeskommuner. Estimatavvik skal balanseføres fullt ut fra og med 2011, herunder tidligere års estimatavvik. Årets premie er redusert med overføring fra premiefond med kr 3 626 641 ,-.

Note 11 Renteinntekter

Renteinntekter	R-2014	R-2013
Renter av bankinnskudd	**1 034 450**	**906 673**

Tabell 7.61 Note 11 Renteinntekter

Note 12 Renteutgifter

Renteutgifter	R-2014	R-2013
Forsinkelsesrenter, andre renteutgifter	**3 435**	**1 516**

Tabell 7.62 Note 12 Renteutgifter

Note 13 Kundefordringer

Kundefordringer	R-2014	R-2013
Kundefordringer Stavanger kommune	23 419 523	29 734 459
Kundefordringer foretak	563 024	305 528
Eksterne kundefordringer	1 050 743	661 412
Avsetning tap	–250 000	–250 000
Kundefordringer for mye utbetalt lønn	33 355	55 355
	24 816 645	**30 506 754**
Herav nærstående parter:	23 982 547	30 039 987

Tabell 7.63 Note 13 Kundefordringer

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

Andre kortsiktige fordringer	R-2014	R-2013
Depositum Felleskjøpet	141 359	136 689
Fordring lønn	–22 988	–51 181
Refusjon syke-/svangerskapspermisjon	1 043 243	739 031
Til gode mva komp 6 termin	3 455 396	4 798 572
Anordning inntekter	3 781 750*	3 770 189
	8 398 760	**9 393 299**
*Spesifikasjon anordning inntekter:		
Inntekter Stavanger kommune	3 884 466	3 910 447
Inntekter foretak	6 420	29 960
Inntekter private kunder	8 025	3 353
Nettoeffekt manuelle anordninger	–117 161	–173 571
	3 781 750	**3 770 189**

Tabell 7.64 Note 14 Andre kortsiktige fordringer

Note 15 Kasse, bank

Skyldig forskuddstrekk blir ved hver lønnskjøring overført til egen konto for skattetrekk. Skyldig skattetrekk pr 31.12.2014 utgjør kr 3 752 081,-.

Note 16 Leverandørgjeld

Leverandørgjeld	R-2014	R-2013
Leverandørgjeld nærstående parter:		
Leverandørgjeld Stavanger kommune	368 786	136 481
Leverandørgjeld foretak	18 676	37 328
Sum	**387 462**	**173 809**
Ekstern leverandørgjeld:	**10 470 727**	**12 083 247**
Sum leverandørgjeld	**10 858 189**	**12 257 056**

Tabell 7.65 Note 16 Leverandørgjeld

Note 17 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	R-2014	R-2013
Avsatte feriepenger	11 531 126	11 238 764
Skyldig arbeidsgiveravgift	4 038 304	3 394 058
Arbeidsgiveravgift av avsatte feriepenger	1 624 065	1 582 842
Skyldig skattetrekk	3 752 081	3 592 559
Skylding påleggstrekk	0	3 663
Diverse kortsiktig gjeld	0	8 000
Mva	161 157	162 655
Sum anordninger	4 943 647	4 916 861
Tilfeldig kortsiktig gjeld	160 000	160 000
	26 210 380	**25 059 403**
Spesifikasjon anordning utgifter. (se note 14 vedr. manuelle anordninger):		
Anordning utgifter Stavanger kommune	–103 207	258 598
Anordning utgifter kommunale foretak	2 500	
Anordning utgifter eksterne leverandører	3 719 123	3 756 598
Anordning lønn	1 325 231	901 665
	4 943 647	**4 916 861**

Tabell 7.66 Note 17 Annen kortsiktig gjeld

Note 18 Disposisjonsfond

Disposisjonsfond	R-2014	R-2013
IB	19 910 772	20 447 663
Bruk av disposisjonsfond til kjøp av aksjer	–628 154	–536 890
Bruk av disposisjonsfond til overføring kommunen (480)	–1 000 000	0
Avsetning	3 108 347	0
U.B	**21 390 965**	**19 910 772**

Tabell 7.67 Note 18 Disposisjonsfond

Note 19 Avsetning pensjon/premieavvik

Avsetning pensjon/premieavvik	R-2014	R-2013
IB	15 047 489	10 884 885
Bruk av pensjon/premieavvik	0	0
Avsetning	6 182 776	4 162 604
UB	**21 230 265**	**15 047 489**

Tabell 7.68 Note 19 Avsetning pensjon/premieavvik

Note 20 Ubundne investeringsfond

Ubundne investeringsfond	R-2014	R-2013
I.B	1 617 224	1 795 433
Avsetning til investeringsfond		
Bruk av ubundne investeringsfond	–225 401	–178 209
	1 391 823	**1 617 224**

Tabell 7.69 Note 20 Ubundne investeringsfond

Note 21 Regnskapsmessig mindreforbruk

Regnskapsmessig mindreforbruk	R-2014	R-2013
Årets mindreforbruk		4 756 448
Totalt mindreforbruk til disponering	0	4 756 448

Tabell 7.70 Note 21 Regnskapsmessig mindreforbruk

Note 22 Kapitalkonto

Kapitalkonto	R-2014	R-2013
Debet		
IB	38 189 586	35 848 190
Nåverdi årets pensj.opptjening	13 006 443	10 792 987
Påløpt rentekostnad av pensjonsforpliktelse	12 170 646	10 024 213
Amortisert estimatavvik - forpliktelse	41 206 628	9 231 001
Utbetalte pensjoner	10 965 306	10 187 625
Amortisert estimatavvik		
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	9 191 240	7 819 884
Regnskapsmessig avskr.	512 364	590 408
Salg 2014		25 304
Sum debet	**125 242 213**	**84 519 612**
Kredit		
IB	3 012 238	3 305 086
Utbetalte pensjoner	10 965 306	10 187 625
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	10 688 004	9 383 305
Premieinnbetaling ekskl. adm. kostnader	21 426 286	16 239 958
Egenkapitaltilskudd 31.12.14	628 154	536 890
Amortisert estimatavvik	24 543 501	1 902 338
Anskaffet 2014	281 750	322 864
Tilbakeført arb.giv.avgift	7 819 884	7 464 198
UB	45 877 090	35 177 348
Sum kredit	**125 242 213**	**84 519 612**

Tabell 7.71 Note 22 Kapitalkonto

Note 23 Endring i arbeidskapital

Endring i arbeidskapital	R-2014	R-2013	Endring
Balanseregnskapet:			
Omløpsmidler	81 081 622	78 648 391	2 433 230
Kortsiktig gjeld	37 068 569	37 316 459	247 890
Arbeidskapital	44 013 053	41 331 933	2 681 120
Anskaffelse av midler:			
Drifts- og investeringsregnskapet:			
Inntekter driftsdel	251 693 504		
Inntekter investeringsdel	56 350		
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	1 034 450		
Sum anskaffelse av midler	**252 784 304**	**0**	**252 784 304**
Anvendelse av midler:			
Utgifter driftsdel	249 189 843		
Utgifter investeringsdel	281 751		
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	631 589		
Sum anvendelse av midler	**250 103 184**	**0**	**250 103 184**
Anskaffelse - anvendelse av midler			2 681 120

Tabell 7.72 Note 23 Endring i arbeidskapital

Note 24 Overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet

F.o.m. 2014 skal merverdiavgift vedr. anleggsmidler føres som inntekt direkte i investeringsregnskapet. Sum mva-kompensasjon mottatt vedr anleggsmidler i 2014 er kr 56 350.

Note 25 Varetelling avd 1300 kjøkken

Varelageret for avdeling kjøkken balanseføres ikke. Opptelling nærmest mulig 31.12.2014 viste imidlertid en totalverdi på kr 687 733 når ferdige middagsporsjoner verdsettes til 70% av salgsverdi . Tilsvarende tall per 31.12.2013 var kr 543 177 (avvik mot 2013).

Note 26 Langsiktige fordringer EK kommunen

Informasjon vedr. langsiktige fordringer egenkapital kommunen: På grunn endret amortiseringstid for estimatavvikforpliktelse fra 15 til 1 år var foretakets egenkapital negativ per 31.12.2011. For å bøte på dette vedtok bystyret i sak 41/12 å styrke egenkapitalen med kr 20 000 000, som ble postert som økning på Stavanger byggdrift sin kapitalkonto i 2012. Føringen ble gjort i hht. KRS nr 10 som ren balanseføring, og hadde ingen resultateffekt.

Revisors beretning

Rogaland Revisjon IKS

Til Bystyret

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert særregnskapet for Stavanger Byggdrift KF, som viser et netto driftsresultat på kr 3 534 675 og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 0. Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette særregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at særregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foretakets utarbeidelse av et særregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av særregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Stavanger Byggdrift KF per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Presisering

Endring i årets aktuarielle forutsetninger har medført en dramatisk økning i årets pensjonsforpliktelse pr 31.12.2014. Dette medfører at egenkapitalen per 31.12.2014 er negativ med kr 1 864 037. Dette forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om regnskapet.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om særbudsjett
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i særregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger, 10.03.2015
Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/statsautorisert revisor

7.4 Stavanger natur- og idrettsservice

Årsberetning

Stavanger natur- og idrettsservice KF ble opprettet 1. januar 2006.

Foretakets formål er presisert i §3 i vedtektene slik:

Foretakets formål er å være kommunens produsent av tjenester for drift og vedlikehold av idrettsanlegg, idrettshaller, turstier, badeplasser, lekeplasser, nærmiljøanlegg og skjøtsel av naturområder, kulturlandskap og parker. Veivedlikehold innebærer drift og vedlikehold av kommunens veinett og torgplasser med et spesielt fokus på sentrum.

Foretaket skal sikre Stavanger kommune tilgang på tjenester med høy kvalitet og lav risiko. En rendyrking av driftsmiljøet vil kunne legge et godt grunnlag for å møte fremtidige kompetanse- og markedsmessige utfordringer, herunder kommunens krav til tjenestekvalitet og effektivitet.

Foretaket skal fritt kunne konkurrere om oppdrag i markedet innen foretakets formål, dersom dette ikke får negative konsekvenser for foretakets primærtjenester overfor kommunen.

Tjenesteproduksjonen skal ha en klar miljøprofil og være kostnadseffektiv, nyskapende, fleksibel og tilpasningsdyktig.

Foretakets driftsområder er;

Park har ansvar for grønt miljø rundt offentlige og private uteområder, parker, beplantning av kommunale

bed, badestrender og friområder. Avdelingen er organisert i 2 by-områder. Barns uterom leverer tjenester innen etablering, rehabilitering og vedlikehold av lekeplasser og barnehager tillegg til bygg avdeling.

Bad og idrett har ansvar for drift, vedlikehold og tilsyn av kommunens svømmehaller, idrettshaller samt utendørs idrettsanlegg.

Vei og anlegg har ansvar for drift og vedlikehold av trafikkarealer dvs. veibevaring, renhold i sentrum, trafikksikkerhet, god fremkommelighet, miljø og service. Anlegg har ansvar for opparbeidelse av grøntanlegg, lekeplasser og turstier, og opparbeidelse og vedlikehold av private hager og anlegg.

Foretakets visjon er:

"Vi jobber for livet"

Visjonen henspiller til foretakets formål å bidra til å gi Stavanger kommunes befolkning gode livsopplevelser ved:

- drifting av svømme- og idrettsanlegg
- drifting av turstier, parker og veiareal
- drifting og sikkerhet knyttet til lekeplasser og badeanlegg

Eierstyring kommunale foretak

Stavanger bystyre er foretakets øverste myndighet (eierorgan). Bystyret er således direkte overordnet styret i et kommunalt foretak og utgjør foretakets generalforsamling. Bystyret fastsetter rammene for styrets myndighet og foretakenes virksomhet gjennom vedtektene.

Bystyret oppnevner 4 medlemmer med varamedlemmer, samt styrets leder og nestleder. Valgperioden er 4 år og følger kommunevalgperioden. Styremøtene holdes for åpne dører. 1 medlem med varamedlem velges blant de fast ansatte.

Stavanger kommune ivaretar en rekke roller overfor de kommunale foretakene. Kommunen er bl.a. bestiller, myndighetsutøver og eier av foretakene. Det er således hensiktsmessig å rendyrke og ansvarliggjøre eierrollen overfor foretakene. Stavanger kommune har derfor utarbeidet eierstrategi for Stavanger natur- og idrettsservice KF jfr vedtak i bystyret den 20. september 2010 i sak 86/10 – "Forslag til eierstrategier for kommunale foretak (KF)". Dette arbeides det tett med mellom administrasjonen i Stavanger natur- og idrettsservice KF og ledelsen i hhv avdeling Park og vei og Idrettsavdelingen i Stavanger kommune. Andre områder i kommunen kan der mulig og formålstjenlig benytte leveranser fra Stavanger natur- og idrettsservice KF. Vann- og avløpsetaten og Stavanger eiendom er gode eksempler på det.

Hendelser og utfordringer i løpet av året

Daglig leder har vært ansatt i hele 2014. Det er i løpet av året foretatt noen driftsmessige endringer i administrasjonen, men ledelsen preges fortsatt av stor faglig kompetanse, stabilitet og god ansiennitet innen alle ansvarsområder. Som et ledd i budsjettkuttene i Stavanger kommune ble inntektene til foretaket redusert med ca 10 mill for 2015. Av den grunn ble 40 % stilling redusert i staben og oppgavene fordelt på øvrige i administrasjonen.

Det er i 2014 lagt ytterligere vekt på samarbeid og koordinering på tvers av avdelinger internt i foretaket. Ledelse og mellomledere har i 2014 gjennom to større samlinger fastsatt felles virkemidler for å nå fremtidige mål i henhold til formål og visjon. Et av delmålene med arbeidet er å utnytte alle ressurser mellom avdelingene i større grad enn tidligere samtidig som foretaket avklarer forventninger fra bestiller for å kunne levere rett kvalitet til rett tid.

Hittil har arbeidet resultert i større utnyttelsesgrad av de menneskelige ressurser som foretaket besitter, samt også bedre utnyttelse av maskiner og utstyr. Arbeidet er ytterligere styrket gjennom kontraktsmøter og driftsmøter med våre oppdragsgivere som har en forventning til leveransene gjennom rammeavtaler og ekstrabestillinger. Dette viktige arbeidet fortsetter i 2015.

På grunn av reduserte skatteinntekter til Stavanger kommune i forhold til budsjett valgte eier å ta ut 1 mill i utbytte fra foretakets resultat i 2013. Samme sum ble da utgiftsført og påførte dermed foretaket en ekstrakostnad for 2014 ift budsjett for samme året. Samtidig ble foretaket gjort oppmerksomme på at det ville komme kutt i budsjetter for alle avdelinger i foretaket henholdsvis park, vei og anlegg og idrett. Reelle kutt i 2014 var relativt små sammenlignet med de som skulle realiseres for 2015. I perioden fra september og frem til jul arbeidet administrasjonen og driftsledelsen i foretaket tett med våre bestillere for å løse oppgaven med å redusere tjenestene med ca 5 mill for hver av budsjettene. I tillegg ble det informert fortløpende internt i foretaket overfor ledergrupper, tillitsapparatet og allmannamøter. Like før jul ble arbeidet ferdigstilt i samråd med Idrettsavdelingen og Park og vei og det var bred enighet om å kommunisere ut de konsekvenser som kuttene ville medføre i praksis.

Konkurranseutsetting av Tasta bydel ble besluttet oppstart 01. november 2014, men konkurransen ble på grunn av liten interesse fra det private avlyst da det ikke ville bli en reell benchmarkingsmulighet. Situasjonen hadde dermed liten betydning for foretaket som til tross for vedtaket i bystyret om ikke å utføre arbeidet i bydelen valgte i samråd med Park og vei å fortsette arbeidet fra og med januar 2015.

Det har også kommet forespørsel om det er mulig å sette ut svømmehaller til drifting av lokale svømmeklubber. Dette har ført til spekulasjoner om foretaket vil miste portefølje, noe som vil være lite gunstig. Denne saken vil bli ytterligere fulgt opp i 2015.

Det bør også fremheves de resultater som er oppnådd innen HMS arbeidet. Sykefraværet har gått ytterligere ned og endte i 2014 på 4,8 %. I tillegg har foretaket lykkes med fokus på registreringer av avvik og dette arbeidet fremstår nå mer representativt for driften enn tidligere. Det gode arbeidet med å registrere og følge opp avvik fortsetter i 2015.

I foretakets formål står det blant annet beskrevet at NIS skal ha en klar miljøprofil og være nyskapende. I godt samarbeid med bestiller har NIS i 2014 sett på nye områder for å få til en sprøytemiddelfri kommune. Etter nøye vurderinger og blant annet befaring til København kommune er det nå startet opp et prosjekt med ugressbekjempelse med varmt vann/damp. Det ble investert i utstyr fra Heatweed, som er kommet i bruk. Det virker på kort sikt ut som et opplegg som fungerer bra, og foretaket vil fortsette bruken av dette for å se på virkningen på lang sikt. Det er viktig for både Stavanger kommune og Stavanger Natur- og idrettsservice KF å stå frem som et godt forbilde innenfor miljøvennlig drift av grøntarealer, og vi er derfor meget glade for å kunne kutte all bruk av sprøytemidler.

Det er også utarbeidet og utprøvd en ny type maskin for skiveslått, noe som gjør at en kan klippe og fjerne gress i utmark på en helt ny måte, med lette maskiner. Dette har tidligere vært gjort med større maskiner som ødelegger og kjører ned bakken, og skaper sår i landskapet. Denne maskinen har vært i bruk i sesongen, og alle rapporter tyder på at den har vært en suksess, både med tanke på økonomi og resultat.

Etikk

Den vedtatte arbeidsgiverstrategien til Stavanger kommune, med «Etiske standard for ansatte» ligger også til grunn for foretakets arbeid.

Likestilling

Styret består av 2 kvinner og 3 menn, styreleder er mann ved utgangen av 2014. Ansattes representant var mann i 2014.

Daglig leder av foretaket er mann. Det er 2 kvinner i ledergruppen. Blant foretakets arbeidsledere er det 3 kvinner og 16 menn.

Foretaket har en kjønnsfordeling blant ansatte med ca. 30 % kvinner og 70 % menn.

En kvinne og to menn er verneombud, herav mannlig hovedverneombud. Hovedtillitsvalgt er mann.

Inkludering

Foretaket etterlever IA avtalen og er opptatt av sitt samfunnsansvar når det gjelder ivaretakelse av mennesker som lett kan falle utenfor arbeidslivet. Vi har også i 2014 hatt som målsetting å tilby arbeidstrening til ca 10 personer i samarbeid med NAV og andre instanser.

Helse, miljø og sikkerhet

Foretaket har eget Arbeidsmiljøutvalg (AMU), som er sammensatt av tre representanter fra arbeidsgiver og tre representanter fra arbeidstakerne. Arbeidstakerne har hatt ledervervet i 2014. Fra kommunens HMS-avdeling møter faglig rådgiver som observatør. Det var 5 AMU-møter i 2014.

I løpet av året har det vært rapportert 84 HMS-avvik. Det er en stor økning fra 2013 hvor vi hadde 23 avvik. Noe av årsaken til økningen kan være at det er tatt i bruk kladdeblokker som hjelp til å legge inn avvikene elektronisk, samt en kampanje for innmelding av skader på foretakets kjøretøy. Hver enkelt sak blir meldt inn blir fulgt opp av driftsleder, personalleder eller daglig leder og rapportert til verneombud.

Vi hadde en hendelse med personskade som ble meldt til Arbeidstilsynet.

Sykefravær

Foretaket hadde i 2014 et sykefravær på 4,8 % totalt. Av dette er 0,9 % egenmeldt, noe som er stabilt fra tidligere år. Dette er en positiv utvikling fra tidligere år. Se tabell under.

Pr 31.12.08	Pr. 31.12.09	Pr. 31.12.10	Pr. 31.12.11	Pr. 31.12.12	Pr. 31.12.13	Pr. 31.12.14
6,5 %	7,0 %	6,8 %	7,7 %	7,6 %	6,6 %	4,80%

Tabell 7.73 Sykefravær

Oppdragssituasjonen

Foretakets hovedformål er å være en utførerenhet for Stavanger kommune. Oppdrag som utføres for andre kommuner eller private aktører skal følgelig ikke ha en negativ effekt på tjenesteleveransene overfor Stavanger kommune.

Foretaket generer inntekter hovedsakelig gjennom avtaler med Vei, park og idrett og Stavanger Eiendom. Det er således bestillerenhetenes budsjett som er styrende for overføringen fra bestiller til foretaket.

Den faste kontrakten med Park og vei, Idrett og Stavanger Eiendom har gitt inntekter på 94 mill. kr (64 %) eksklusive refusjon for materialkjøp. Rammen for materialkjøp er fakturert med ca 11,5 (7,8 %) mill. I tillegg har Vei, park og idrett, Stavanger Eiendom andre kommunale enheter eller selskap eid av Stavanger kommune bestilt tjenester for 21 mill. kr (14,3 %) utover den faste kontrakten. Disse tjenestene er tildelt foretaket direkte eller via anbudskonkurranser.

Det er i løpet av 2014 mottatt diverse inntekter og refusjoner knyttet til blant annet mva kompensasjon på 11,8 mill. kr (8 %). I tillegg har foretaket utført tjenester for private og offentlige kunder utover Stavanger kommune for til sammen ca. 9,5 mill. kr (6,5 %).

Det er en økning i omsetning for alle inntektstyper.

Med tanke på vårt hovedformål om å sikre Stavanger kommune så gode og rimelige tjenester som mulig er det viktig å sørge for at tjenester utført for ande kunder ikke går ut over leveransen til Stavanger kommune. Dette ivaretas ved at egne ansatte fortrinnsvis jobber med eksterne kontrakter. Samtidig sørger eksterne kontrakter for at foretaket får benchmarket sine priser og tjenester, og at utnyttelsen av maskiner og utstyr økes, noe som igjen kommer Stavanger kommune til gode med rimelige priser.

Foretaket har fortsatt arbeidet med å bedre forholdet til bestiller gjennom god dialog og åpenhet i samarbeidet, noe som har ført til økte bestillinger. Det er et meget godt og konstruktivt samarbeid med våre hovedbestillere i Stavanger kommune.

Framtidsutsikter

Stavanger natur- og idrettsservice KF ble som andre påført store kutt i budsjettet for 2015 som følge av redusert skatteinngang i Stavanger kommune. Foretaket har vist evne til å kutte kostnader tilsvarende tapet av inntekter. Videre påfører lavere aktivitet for kommunen oss mindre muligheter på privat markedet da vi må forholde oss til 90/10-regelen. Det er av den grunn høyt prioritert i fremtiden å arbeide inn flere leveranser til Stavanger kommune som NIS ikke har levert tidligere. Så lenge NIS og våre hovedoppdragsgivere har felles forståelse for måloppnåelse senkes risikoen for feil og mangler. Dermed oppnår Stavanger kommune mer arbeid for pengene da risiko og fortjeneste på leveransene til kommunen ikke er del av kostnaden.

Derimot må foretaket ta hensyn til denne kostnaden i konkurranse om prosjekter på det åpne markedet. NIS har i 2014 bevist å være konkurransedyktige og det ligger her stort potensiale for foretaket. Dette arbeidet er også viktig for å kunne benchmarke våre priser og tjenester, og for å kunne ha bedre stabilitet ved en eventuell fremtidig konkurranseutsetting av våre tjenester. For å fortsette den gode utviklingen er det viktig å få klare retningslinjer fra våre eiere når det gjelder saken om konkurranseutsetting og en eventuell omdannelse til et aksjeselskap.

Foretaket stiller også sterkt i konkurransen om arbeidskraft og arbeidsvilkår. Sykefraværet er på nivå med de beste i bransjen og ved behov for nyansettelser er pågangen stor fra søkere fra både privat og internt. Sunn arbeidskultur og gode rekrutteringsmuligheter gir godt grunnlag for å lykkes i alle markeder.

På kort sikt ser vi at 2015 vil bli et år med økonomiske utfordringer, grunnet økte pensjonsforpliktelser og reduserte inntekter på grunn av kuttene. Dette er noe administrasjonen har fokus på.

Foretaket ser for øvrig positivt på fremtiden, og evner stadig å bli en enda bedre samarbeidspartner for Stavanger kommune både med hensyn til kvalitet, økonomi og beredskap.

Styret/daglig leder

Styret har behandlet 56 saker. Styrehonorar har utgjort:

Styrehonorar	
Styreleder (nåværende)	45 480
Ansattes representant	23 606
Andre styremedlemmer pr medlem	35 376
Daglig leder	16 000
Økonomileder	16 000
Personalleder	16 000

Tabell 7.74 Styrehonorar

Daglig leder

Det er i år 2014 utbetalt kr. 892 072,- til daglig leder Kurt Idland.

Godtgjørelse for styrehonorar inngår i beløpet med henholdsvis kr 16 000,-

Arbeidsgivers utgift til andel pensjonspremie utgjør kr 75 894,-.

Årsregnskap 2014

Særregnskapet for Stavanger natur- og idrettservice KF viser et netto driftsresultat på kr 4 481 925,-. Dersom driftsregnskapet ved regnskapsavslutningen viser seg å gi et regnskapsmessig mindreforbruk skal dette i.h.t. Forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner reduseres ved å:

1. *Stryke eventuelle budsjetterte overføringer fra driftsregnskapet til finansiering av utgifter i årets investeringsregnskap vedtatt av kommunestyret eller fylkestinget selv.*
2. *Stryke eventuelle avsetninger til fond når disse har vært forutsatt finansiert av årets eller tidligere års løpende inntekter eller innbetalinger.*
3. *Stryke budsjettert inndekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk når dette har vært forutsatt finansiert av årets eller tidligere års løpende inntekter eller innbetalinger.*

Forskriftene innebærer dermed at overskuddet brukes ved å sette av kr 1 318 437,- til overføring til investeringsregnskapet. Det er ikke regnskapsmessig merforbruk fra tidligere år å dekke inn. Regnskapsmessig mindreforbruk blir da kr 3 163 488,- som foreslåes avsatt til disposisjonsfond. Grunnet kraftig økning i pensjonsforpliktelsene presiseres det fra styret at det er av stor betydning at disse midlene i sin helhet blir satt av via disposisjonsfondet til å redusere avviket mellom pensjonsfond og akkumulert premieavvik pr 31.12.14.

Det var i 2014 budsjettert med et overskudd på kr 2 000 000,- Det er imidlertid foretatt endring i prognosen ved to anledninger ved styrevedtak. Siste vedtatte prognose var på kr 0,-.

Årsaken til prognosen er endret til et nullresultat skyldes to ulike saker. Bystyret vedtok at det skulle tas ut utbytte på en million, og at KLP reguleringspremien totalt ble på i overkant syv millioner mot budsjettert seks millioner.

Det er et positivt avvik mellom budsjett og netto driftsresultat på kr 2 481 925,- når en sammenligner budsjettert overskudd med regnskapsmessig mindreforbruk før overføring til investeringsregnskap. Ser vi på prognosen var det et positivt avvik på kr 4 481 925,-

Det positive resultatet skyldes følgende forhold:

- Det har i løpet av 2014 vært arbeidet systematisk med enkeltavdelinger som tidligere ikke har levert optimale resultat. Dette har ført til at samtlige avdelinger i foretaket leverer positive dekningsbidrag og bedre resultat en i 2013.

- Et meget stort premieavvik på pensjon på i overkant av 4 000 000,- som påvirket driftsresultatet positivt.

- Et systematisk fokus på driftskostnader i samtlige avdelinger. Det har vært fokus på kostnader som har vært mulig å påvirke; andre driftskostnader, verne- og tilrettelegningsutstyr, småverktøy og håndverktøy, skader på biler, annonser/reklame og velferdsgoder egne ansatte. Det ble blant annet satt fokus på kjøring og skader på begynnelsen av året, noe som har ført til betydelig mindre utgifter. Det har samtidig vært viktig for administrasjonen at ansatte ikke skal merke betydelig endringer i arbeidshverdagen eller sikkerheten i arbeidet.

Det ble ikke foretatt låneopptak i 2014.

Tabellen under viser utvalgte nøkkeltall for 2014 og utvikling siden 2009:

Regnskapsår	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Rersultatregnskap:						
Driftsinntekter	146 452	143 276	144 716	143 687	153 089	133 348
Brutto driftsresultat	–699	–620,00	264	–5 783	–7 957	3 647
Netto driftsresultat	4 481	1 909	3 273	–2 508	–4 273	6 947
Regnskapsmessig mer/mindreforbuk	**3 163**	**1 308**	**108**	**–2 929**	**-**	**6 947**
Balanse:						
Omløpsmidler	29 688	31 608	37 097	25 120	29 112	44 368
Anleggsmidler	172 872	152 704	145 383	126 749	127 664	115 780
Sum eiendeler	**202 560**	**184 384**	**182 480**	**151 870**	**156 776**	**160 148**
Kortsiktig gjeld	19 524	20 240	23 897	20 019	20 736	24 680
Langsiktig gjeld	183 958	163 205	156 469	143 551	131 525	119 471
Egenkapital	–922	938	2 113	–11 699	4 515	15 997
Sum egenkapital og gjeld	**202 560**	**184 384**	**182 480**	**151 870**	**156 776**	**160 148**

Tabell 7.75 Nøkkeltall 2009–2014

Tabellen viser at foretaket har en negativ egenkapital på kr 992 000,- Årsaken til den negative egenkapitalen er meget høye pensjonsforpliktelser. Det er bekymringsverdig for foretaket å ha negativ egenkapital, og foretaket bør sammen med eier se på muligheter for å løse denne problemstillingen. Det er derfor av største viktighet at foretaket ikke blir tappet ytterligere for egenkapital gjennom uttak av utbytte.

Styrets oppsummering

Styret vurderer innsatsen i 2014 ut fra de resultater som er oppnådd med kvalitetsleveranser til tross for at foretaket har blitt belastet med ekstra kostnader som ikke var mulig å forutse. Å levere på så høyt nivå og samtidig levere et positivt resultat tross pålagte ekstrakostnader viser at foretaket er i stand til å stramme inn budsjettene på alle nivå.

Det rettes en stor takk til alle ansatte for utmerket arbeidsinnsats for å bidra positivt inn til bykassen og ikke minst kommunens rennomè som kvalitetsleverandør av sine tjenester til befolkningen.

Stavanger 10. mars 2015

Bjarne Kvadsheim
Styreleder

Anette Bull | Ståle Johan Knutsen | Kari Nessa Nordtun

Petter M Næsheim | Kurt Idland
Daglig leder

Årsregnskap

Resultatregnskap 2014

Resultatregnskap 2014	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Driftsinntekter:				
Andre salgs- og leieinntekter		9 019 822	6 970 000	6 964 110
Overføringer med krav til motytelse	**2**	137 218 992	128 334 585	136 033 549
Overføringer uten krav til motytelse	**3**	213 512	0	278 495
Sum driftsinntekter		**146 452 326**	**135 304 585**	**143 276 154**
Driftsutgifter:				
Lønnsutgifter	**1**	67 472 459	63 455 000	65 100 596
Sosiale utgifter	**1**	20 600 535	22 105 000	17 732 355
Kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjen.prod.	**5**	38 837 749	42 491 576	42 765 545
Kjøp av tjenester som erstatter foretakets tj. produksjon	**6**	3 589 363	2 595 000	3 822 189
Overføringer	**7**	9 672 189	190 000	10 190 508
Avskrivninger	**8**	4 580 764	4 500 000	4 285 287
Sum utgifter		**144 753 059**	**135 336 576**	**143 896 480**
Brutto driftsresultat:		**1 699 267**	**–31 991**	**–620 326**
Finansposter:				
Renteinntekter og utbytte	**11**	281 767	300 000	394 133
Sum eksterne finansinntekter		281 767	300 000	394 133
Renteutgifter og låneomkostninger	**12**	329 872	408 000	399 547
Avdrag på lån	**12**	1 750 000	1 800 000	1 750 000
Sum eksterne finansutgifter		2 079 872	2 208 000	2 149 547
Resultat eksterne finanstransaksjoner:		–1 798 105	–1 908 000	–1 755 414
Motpost avskrivninger	**8**	4 580 764	4 500 000	4 285 287
Netto driftsresultat:		**4 481 925**	**2 560 009**	**1 909 547**
Interne finasieringstransaksjoner:				

Resultatregnskap 2014	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk		1 308 847		108 383
Bruk av disposisjonsfond		-		0
Sum bruk avsetninger		1 308 847	-	108383
Overført til investeringsregnskapet			560 000	600 700
Dekning av tidligere års merforbruk			0	108 383
Avsatt til disposisjonsfond		1 308 847	0	0
Sum avsetninger		1 308 847	560 000	709 083
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk		**4 481 925**	**2 000 009**	**1 308 846**

Tabell 7.76 Resultatregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014	Noter	R-2014	B-2014	R-2013
Investeringer:				
Kjøp av driftsmidler	**8**	6 345 833	5 512 000	3 754 458
Utlån og forskutteringer		334 030	-	294 174
Årets finansieringsbehov		**6 679 863**	**5 512 000**	**4 048 632**
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler		1 647 240	1 647 239	3 069 407
Inntekter fra salg av anleggsmidler		29 620	500 000	378 525
Sum ekstern finansiering		**1 676 860**	**2 147 239**	**3 447 932**
Kompensasjon for merverdiavgift	**24**	892 227	560 000	
Overført fra driftsdelen				600 700
Bruk av avstning		2 792 340	2 804 761	0
Udekket investering		1 318 437	-	
Sum finansiering:		**6 679 864**	**5 512 000**	**4 048 632**
Udekket/udisponert		**-**	**-**	**-**

Tabell 7.77 Investeringsregnskap 2014

Komp. for mva avgift kr. 892 227,- er ikke 25% av kjøpte driftsmidler: kr. 6 345 833, men ca 14% Dette skyldet at det ikke er 25% mva på alt som blir kjøpr, eks. bruktbiler. Av den grunn budsjetteres det med 14 % i budsjett, kr. 560 000,-

Balanse

Balanse	Noter	31.12.2014	31.12.2013
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Utstyr, maskiner og transportmidler	**8**	25 289 713	23 585 727
Fordring Stavanger kommune		14 000 000	14 000 000
Egenkapitalinnskudd KLP	**9**	2 062 245	1 728 215
Pensjonsmidler	**10**	131 520 427	113 390 497
Sum anleggsmidler		**172 872 385**	**152 704 439**
Omløpsmidler			
Kundefordringer	**13**	10 387 091	8 727 145
Andre kortsiktige fordringer	**14**	3 718 902	4 316 604
Premieavvik	**10**	10 456 122	7 172 385
Kasse,bankinnskudd, bankkonto skattetrekk	**15**	5 126 039	11 464 415
Sum omløpsmidler		**29 688 184**	**31 680 549**
Sum eiendeler		**202 560 569**	**184 384 988**
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Disposisjonsfond	**19**	5 000 001	6 483 494
Regnskapsmessig mindreforbruk (Drift)	**20**	4 481 925	1 308 847
Regnskapsmessig merforbruk Drift.)	**20**	-	-
Kapitalkonto	**21**	–9 086 382	–6 853 717
Udekket inv. regnskapet	25	–1 318 437	-
Sum egenkapital		**–922 893**	**938 624**
Langsiktig gjeld			
Pensjonsforpliktelser	**10**	165 471 645	143 508 724
Arbeidsgiveravgift av netto forpliktelser	**10**	4 787 122	4 246 670
Langsiktig gjeld	**18**	13 700 000	15 450 000
Sum langsiktig gjeld		**183 958 767**	**163 205 394**

Balanse	Noter	31.12.2014	31.12.2013
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	**16**	5 029 020	5 279 309
Annen kortsiktig gjeld	**17**	14 495 674	14 961 658
Sum kortsiktig gjeld		**19 524 694**	**20 240 968**
Sum egenkapital og gjeld		**202 560 569**	**184 384 987**

Memoria konti		
Herav:		
Ubrukte lånemidler	-	1 647 239
Motkonto til memoriakonti	-	–1 647 239
	0	**0**

Tabell 7.78 Balanse

Stavanger 10. MARS 2015

Bjarne Kvadsheim
Styreleder

Ståle Johan Knudsen

Anette Bøll

Kari Nessa Nordtun

Petter Næsheim
Ansattes representant

Kurt Idland
Daglig leder

Noter

Stavanger Natur og Idrettsservice er opprettet 01.01.2006 som et kommunalt foretak under Stavanger kommune. Ved opprettelsen overtok foretaket varige driftsmidler fra kommunen etter kontinuitetsmetoden.

Regnskapet er satt opp i tråd med forskrift om særbudsjett, særregnskap og årberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak fastsatt av krd. 24.08.2006 med hjemmel i kommuneloven av 25.09.1992 nr. 107 § 46 nr. 8, §48 nr. 6 og §75.

Følgende grunnleggende regnskapsprinsipper er anvendt, jfr forskriftens §7:

- All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører foretakets virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.
- Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også for de interne finansieringstransaksjonene.
- Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet er avsluttet.
- For lån skal kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året føres i investeringsregnskapet.

- I den grad enkelte utgifter, utbetalinger eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunkt for regnskaps- avleggelsen, er beste estimat brukt.
- Årsregnskapet er for øvrig ført i overensstemmelse med god kommunal regnskapsskikk, både når det gjelder selve regnskapsføringen og når det gjelder den økonomiske informasjon årsregnskapet gir.
- Konsernbidrag til eier avviker fra forskriftens oppstillingsplan og vises under interne finanstransaksjoner og ikke under overføringer. Dette for å gi et mer riktig bilde av selskapets drift.
- Det føres ikke varelager i KF.

Note 1 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Ansatte, godtgjørelser m.v.	2013	2012	2011
Antall årsverk tre siste år:	**150**	**146**	**136**

Tabell 7.79 Note 1 Ansatte, godtgjørelser m.v.

Det er i år 2014 utbetalt kr. 892 072,- til daglig leder Kurt Idland. De ansatte har fått møtegodtgjørelse på grunn av møter i styret med kr. 15 999,96 Arbeidsgivers utgift til andel pensjonspremie utgjør kr 80 426 Styreleder Bjarne Kvadsheim har mottatt kr 45 480,- , Anette Bull kr.35 376,- Kari Nessa Nordtun kr. 35 376,- , Petter Mallberg Næsheim har mottatt kr. 23 606,- Nils Fredrik Gjerpe kr.16 000,- Marion Flanagan kr. 16 000,- og Morten Larsen kr. 1 600,-

Det er utbetalt kr. 148 470,- i revisjonshonorar.

Ellers ingen ytelser til andre ledende personer, aksjeeiere mv., heller ikke lån og sikkerhetsstillelser.

Note 2 Overføringer med krav til motytelse

Overføringer med krav til motytelse	R-2014	R-2013
Salg til Stavanger kommunen	125 014 555	120 417 465
Salg til kommunale foretak	321 189	1 332 882
Overføring fra Stavanger kommunen	8 631 053	10 492 855
Refusjoner sykepenger og fødselspenger	1 815 893	2 712 563
Tilretteleggingstilskudd fra NAV	0	–115 447
Refusjoner arbeidspraksis fra NAV	1 436 301	1 193 231
	137 218 991	**136 033 549**

Tabell 7.80 Note 2 Overføringer med krav til motytelse

Note 3 Overføringer uten krav til motytelse

Overføringer uten krav til motytelse	R-2014	R-2013
Refusjon seniortiltak	213 512	278 495
Refusjon lønnsoppgjør		
	213 512	**278 495**

Tabell 7.81 Note 3 Overføringer uten krav til motytelse

Reguleringspremie samt AFP må dekkes av foretaket fra 2010.

Note 4 Lønnsutgifter

Det er registrert følgende lønnsutgifter de to siste årene inklusiv sosiale utgifter:

Lønnsutgifter	R-2014	R-2013
Lønn ansatte	**67 472 459**	**65 100 596**
Sosiale utgifter:		
Arbeidsgiveravgift	10 691 267	9 873 799
Pensjonskostnader	9 834 401	7 817 940
Forsikringer	74 868	40 616
Sum	**20 600 535**	**17 732 355**
Sum lønnsutgifter	**88 072 994**	**82 832 952**

Tabell 7.82 Note 4 Lønnsutgifter

Note 5 Kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon

Kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon	R-2014	R-2013
Kontorkostnader	3 091 074	2 701 966
Annonser/reklame/representasjon	94 885	237 701
Kurs/reiser	295 098	689 329
Transportutgifter	8 029 511	7 380 789
Energi	337 784	580 758
Husleie/avgifter	1 342 500	1 086 117
Møbler/inventar/utstyr	568 527	558 396
Vedlikehold/materialkjøp	18 813 836	20 143 992
Eksternt renhold	1 758 569	1 623 640
Konsulenttjenester	4 505 964	7 762 857
	38 837 749	**42 765 545**

Tabell 7.83 Note 5 Kjøp av varer og tjenester som inngår i foretakets tjenesteproduksjon

Note 6 Kjøp av tjenester som erstatter foretakets tjenesteproduksjon

Kjøp av tjenester som erstatter foretakets tjenesteproduksjon	R-2014	R-2013
Kjøp fra kommunen	597 700	1 137 905
Husleie	1 606 028	1 500 186
Kjøp fra foretak	289 904	409 726
Kjøp fra IKS der kommunen selv er deltaker	298 139	
Regnskapshonorar Stavanger kommune	797 592	774 372
	3 589 363	**3 822 189**

Tabell 7.84 Note 6 Kjøp av tjenester som erstatter foretakets tjenesteproduksjon

Note 7 Overføringer

Overføringer	R-2014	R-2013
Momskompensasjon	8 631 054	9 741 964
Overføring til Stavanger kommune	1 000 000	0
Overføring til andre		207 670
Tap på krav	41 135	
Erstatning		240 874
	9 672 189	**10 190 508**

Tabell 7.85 Note 7 Overføringer

Note 8 Spesifikasjon av varige driftsmidler og avskrivninger

Spesifikasjon av varige driftsmidler og avskrivninger	Biler 10 år	Biler 5 år	Anleggsmaskiner 10 år	Inventar/maskiner	Totalt
Anskaffelseskostnad 1/1	20 696 258	0	28 955 283	9 138 685	58 790 226
Tilgang	1 815 300	401 897	3 552 488	576 148	6 345 833
Avgang	–61 083				–61 083
Akk. avskrivninger 31/12	–17 237 912	–8 850	–17 462 048	–5 076 454	–39 785 264
Bokført verdi 31/12	**5 212 563**	**393 047**	**15 045 723**	**4 638 379**	**25 289 712**
Årets avskrivning	**1 384 661**	**8 850**	**2 341 792**	**845 461**	**4 580 764**
Avskrivningssats	10 %	20 %	10 %	10 %	

Tabell 7.86 Note 8 Spesifikasjon av varige driftsmidler og avskrivninger

Note 9 Aksjer og andeler

Aksjer og andeler	R-2014	R-2013
Egenkapitaltilskudd KLP pr 31/12	**2 062 245**	**1 434 041**

Tabell 7.87

Note 10 Spesifikasjon av pensjon

Stavanger Natur og Idrettsservice sitt pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede tjenestepensjons- ordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse KLP.

Tjenestepensjonsordningene gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66% av pensjonsgrunnlaget. Framtidig pensjonsytelse blir beregnet ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningen sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjon og omfatter i tillegg ektefellepensjon og barnepensjon. De ansatte har også rett til AFP etter bestemte regler. AFP er ikke forsikringsmessig dekket og det er ikke avsatt midler i forsikringsordningene til fremtidige AFP-pensjoner. Som en del av den årlige pensjonsutgiften er

det i år innbetalt kr. 6 276 522,- til reguleringspremie.

Selskapet har hatt utgifter til AFP med kr.1 520 148,- eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Selskapet får ikke dekket utgiftene til reguleringspremie og AFP fra Stavanger kommune.

Økonomiske forutsetninger 2014	2014	2013
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %
Forventet lønnsvekst	2,97 %	2,87 %
Forventet G regulering	2,97 %	2,87 %
Forventet avkastning	4,65 %	5,00 %

Tabell 7.88 Økonomiske forutsetninger 2014

Årets netto pensjonskostn spesifisert	R-2014	R-2013
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	8 951 056	7 630 884
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	6 478 804	5 625 671
Brutto pensjonskostnad	**15 429 860**	**13 256 555**
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	–5 681 326	–5 310 713
Netto pensjonskostnader	**9 748 534**	**7 945 842**
Adm.kostnader	576 535	463 684
Sum amortisert premieavvik	648 102	517 833
Netto pensjonskostnader (inkl adm.kostn.)	**10 973 171**	**8 927 359**

Tabell 7.89 Årets netto pensjonskostnad spesifisert

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	R-2014	R-2013
Pensjonsmidler pr. 31.12.2014	131 520 427	113 390 497
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.2014	165 471 645	143 508 724
Netto pensjonsforpliktelser	33 951 218	30 118 227
Arbeidsgiveravgift av netto forpliktelse	4 787 122	4 246 670
Akkumulert premieaavvik pr.1.1	6 286 052	5 501 197
Årets premieavvik	3 526 048	1 302 687
Sum amortisert premieavvik	648 102	517 833
Akkumulert premieavvik pr. 31.12	**9 163 998**	**6 286 051**
Arb.giv.avg. av akkumulert premieavvik	1 292 124	886 333
Premieavvik ink.arb.giv.avg pr. 31.12	10 456 122	7 172 384

Tabell 7.90 Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik

Spesifikasjon av estimatavvik	R-2014	R-2013
Faktisk forpliktelse	155 996 278	135 769 632
Estimert forpliktelse	–143 508 724	–135 137 818
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1.	12 487 554	631 814
Akkumulert avvik tidl år IB 1.1.	–12 487 554	–631 814
Amortisert avvik i år	–12 487 554	–631 814
Gj st samlet avvik forpliktelse UB 31.12	0	0
Estimerte pensjonsmidler	113 390 497	105 832 682
Faktiske pensjonsmidler	–118 519 012	–104 348 718
Estimatavvik midler IB 1.1.	–5 128 515	1 483 964
Akkumulert avvik tidl år IB 1.1.	0	0
Amortisert avvik i år	5 128 515	–1 483 964
Gj.samlet avvik midler UB 31.12	0	0

Tabell 7.91 Spesifikasjon av estimatavvik

Det er gjort endring i regnskapsforskriften § 13 om regnskapsføring av pensjon i kommuner og fylkeskommuner. Estimatavvik skal balanseføres fullt ut fra og med 2011. Premieavviket skal fra og med 2014 amortiseres på 7 år.

Andel egenkapitaltilskudd i felles kommunal pensjonsforsikring er pr. 31.12.2014 kr. 2.062.245.

Årets premie er redusert med overføring fra premiefond med kr. 1 595 500

Note 11 Finansinntekter

Finansinntekter	R-2014	R-2013
Renter av bankinnskudd	**281 767**	**394 133**

Tabell 7.92 Note 11 Finansinntekter

Note 12 Finansutgifter

Finansutgifter	R-2014	R-2013
Forsinkelsesrenter, andre renteutgifter	329 872	399 547
Avdrag på lån	1 750 000	1 750 000
	2 079 872	**2 149 547**

Tabell 7.93 Note 12 Finansutgifter

Note 13 Kundefordringer

Kundefordringer	R-2014	R-2013
Kundefordringer Stavanger Kommune	9 309 663	8 113 653
Kundefordringer foretak	253 630	296 981
Kundefordringer IKS	28 418	
Eksterne kundefordringer	1 037 416	558 547
Avsetning tap på utestående fordringer	–242 036	0
	10 387 091	**8 969 181**
Herav nærstående parter	9 563 293	8 410 634

Tabell 7.94 Note 13 Kundefordringer

Note 14 Andre kortsiktige fordringer

Andre kortsiktige fordringer	R-2014	R-2013
Fordring lønn	36 128	42 684
Refusjon sykepenger/svangersk.	515 889	692 026
Til gode mvakomp 6. Termin	2 029 664	2 334 699
Til gode forskuddsbetalte utgifter	458 788	577 079
Anordning inntekter	678 433	670 116
	3 718 901	**4 316 604**
Spesifikasjon anordning inntekter:		
Inntekter Stavanger kommune	89 950	142 335
Forskuddsbetalt utgifter	336 736	527 781
	426 686	**670 116**

Tabell 7.95 Note 14 Andre kortsiktige fordringer

Note 15 Kasse, bank

Av foretakets bankinnskudd er kr.2 615 063,05,- avsatt på en egen konto for skattetrekk, av dette beløpet utgjør kr. 2 403 013,- skyldig skattetrekk pr. 31.12.2014.

Note 16 Leverandørgjeld

Leverandørgjeld	R-2014	R-2013
Leverandørgjeld Stavanger kommune	471 268	286 676
Leverandørgjeld foretak	0	0
Leverandørgjeld IKS	3 297	37 700
Ekstern leverandørgjeld	4 543 907	4 948 098
Leverandørgjeld utland	10 548	
Sum	**5 029 020**	**5 272 474**
Herav nærstående parter	471 268	286 676

Tabell 7.96 Note 16 Leverandørgjeld

Note 17 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld	R-2014	R-2013
Avsatte feriepenger	7 376 022	6 945 414
Skyldig arbeidsgiveravgift	2 569 286	1 995 387
Arbeidsgiveravgift avsatte feriepenger	1 049 835	979 303
Skyldig skattetrekk	2 395 521	2 515 539
Skyldig påleggstrekk	0	0
Mva	123 978	384 365
Velferdskasse	109 408	88 578
Forsikringstrekk	0	0
Sum anordninger	871 623	2 056 699
	14 495 674	**14 965 287**
Spesifikasjon anordning utgifter:		
Anordning utgifter Stavanger kommune	212 549	743 330
Anordning renter lån Stavanger kommune	5 994	8 638
Anordning utgifter eksterne leverandører	109 986	288 288
Anordning lønn	543 095	1 016 443
	871 623	**2 056 699**

Tabell 7.97 Note 17 Annen kortsiktig gjeld

Note 18 Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld	R-2014	R-2013
Gjeld til Stavanger kommune 1/1	15 450 000	17 200 000
Avdrag på lån	–1 750 000	–1 750 000
Nytt låneopptak	0	0
Lånesaldo / UB 3112	**13 700 000**	**15 450 000**

Tabell 7.98 Note 18 Langsiktig gjeld

Foretaket har i løpet av 2014 ikke tatt opp lån fra Stavanger kommune.

Note 19 Disposisjonsfond

Disposisjonsfond	R-2014	R-2013
I.B	6 483 494	6 483 494
Bruk av disposisjonsfond	–2 792 340	0
Avsetning	1 308 847	0
U.B	**5 000 001**	**6 483 494**
Disposisjonsfond	0	1 483 494
Avsetning pensjon/premieavvik	5 000 001	5 000 001
Sum	**5 000 001**	**6 483 494**

Tabell 7.99 Note 19 Disposisjonsfond

Note 20 Regnskapsmessig mindreforbruk

Regnskapsmessig mindreforbruk	R-2014	R-2013
Årets mindreforbruk	4 481 925	1 308 847
Årets merforbruk		0
Totalt mindreforbruk til disponering	**4 481 925**	**1 308 847**

Tabell 7.100 Note 20 Regnskapsmessig mindreforbruk

Note 21 Kapitalkonto

Kapitalkonto	R-2014	R-2013
Debet		
IB	32 439 443	18 369 931
Nåverdi årets pensj.opptjening	8 951 056	7 630 884
Påløpt rentekostnad av pensjonsforpliktelse	6 478 804	5 625 671
Utbetalte pensjoner	5 954 493	5 517 463
Amortisert estimatavvik	12 487 554	1 483 964
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	4 787 122	4 246 670
Bruk av lån	1 647 239	3 069 407
Regnskapsmessig avskr.	4 580 764	4 285 287
Anleggsmidler nedskrevet / solgt	61 083	–13
Amortisert estimatavvik		631 814
Sum debet	**77 387 558**	**50 861 078**
Kredit		
IB	25 585 727	
Utbetalte pensjoner	5 954 493	5 517 463
Tilbakef. Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforp.	4 246 670	4 132 024
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	5 681 326	5 310 713
Premieinnbetaling ekskl. adm. kostnader	13 274 582	9 248 529
Amortisert estimatavvik	5 128 515	0
Egenkapitalinnskudd	334 030	294 174
Tilgang	6 345 833	3 754 458
Avdrag lån	1 750 000	1 750 000
Styrking egenkapital	0	14 000 000
UB	9 086 382	6 853 717
Sum kredit	**77 387 558**	**50 861 078**

Tabell 7.101 Note 21 Kapitalkonto

Note 22 Vesentlige forpliktelser

Stavanger Natur og Idrettsservice har inngått leasingavtale med Ford Credit Forso Norge. Avtalen er klassifisert som operasjonelle og er inngått for en periode fra 5 måneder til 60 måneder.

Note 23 Endring i arbeidskapital

Endring i arbeidskapital	31.12.2014	31.12.2013	Endring
Balanseregnskapet:			
Omløpsmidler	29 688 184	31 680 547	–1 992 363
Kortsiktig gjeld	19 524 695	20 240 967	–716 272
Arbeidskapital	**10 163 490**	**11 439 580,00**	**–1 276 090**
Drifts- og investerignsregnskapet:			
Inntekter driftsregnskap	146 452 326		
Inntekter investeringsregnskap	921 847		
Bruk av lån	1 647 239		
Renteinntekter	281 767		
Sum anskaffelse av midler	**149 303 179**		**149 303 179**
Anvendelse av midler			
Utgifter driftsregnskap	144 753 059		
Utgifter investeringsregnskap	6 679 863		
Avskrivninger	–4 580 764		
Renteutgifter	329 872		
Avdrag på lån	1 750 000		
Sum anvendelse av midler	**148 932 032**		**148 932 032**
Endring i ubrukte lånemidler			**–1 647 239**
Anskaffelse - anvendelse midler			–1 276 090

Tabell 7.102 Note 23 Endring i arbeidskapital

Note 24 Overføring fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet

Fra og med 2014 skal merverdiavgift vedr. anleggsmidler føres som inntekt direkte i investeringsselskapet. Sum mva-komp. Mottatt vedr anleggsmidler i 2014 er: kr. 892 227,20.

Revisors beretning

Rogaland Revisjon IKS

Til Bystyret

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert særregnskapet for Stavanger natur- og idrettsservice KF, som viser et netto driftsresultat på kr 4 481 925 og et regnskapsmessig mindreforbruk på 4 481 925. Særregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide særregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et særregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette særregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at særregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foretakets utarbeidelse av et særregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av særregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Stavanger natur- og idrettsservice KF per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk.

Presisering

Endring i årets aktuarielle forutsetninger har medført en dramatisk økning i årets pensjonsforpliktelse pr 31.12.2014. Dette medfører at egenkapitalen per 31.12.2014 er negativ med kr 922 893. Dette forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om regnskapet.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om særbudsjett

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for særregnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i særregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om særregnskapet er konsistente med særregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon
Basert på vår revisjon av særregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger, 10.03.2015
Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/statsautorisert revisor

7.5 IUA Sør-Rogaland

Årsberetning

Virkeområdet

Det interkommunale samarbeidet om beredskap mot akutt forurensning (IUA) omfatter 18 kommunene i Sør-Rogaland.

Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) i Sør-Rogaland avholder årsmøte onsdag 8.4.2015. Den politiske styringen utøves gjennom årsmøte hvor en representant fra hver av kommunene deltar.

Årsmøte behandler følgende saker:

- *Sak 1/15* Valg av møteleder
- *Sak 2/15* Årsberetning 2014
- *Sak 3/15* Regnskap 2014
- *Sak 4/15* Regulering deltager avgift medlemskommunene 2016
- Sak 5/15 Regulering honorar arbeidsutvalg 2016
- *Sak 6/15* Forslag til budsjett 2016
- Sak7/15 Valg av leder og nestleder (muntlig forslag årsmøte)
- *Sak 8/15* Oppnevning av representanter til Arbeidsutvalg fra Sørfylket og Ryfylket (muntlig forslag årsmøte)
- *Sak 9/15* Eventuelt.

Kommunenes myndighet etter § 47 i forurensingsloven er delegert til IUA, som har hatt følgende sammensetning i 2014:

- Brann- og redningssjef i Brannvesenet Sør-Rogaland IKS, Henry Ove Berg, leder
- Varabrannsjefen i Brannvesenet Sør-Rogaland IKS, Ståle Fjellberg, nestleder
- Daglig leder Stavangerregionen Havn, Odd Bjørn Bekkeheien, medlem
- Havnefogd i Eigersund, Knut Seglem , medlem
- Havnesjef i Sandnes havn KF, Thor Thingbø, medlem
- Rådmann i Lund, Rolv Lende, representant for kommunene i Sørfylke
- Brannsjef i Finnøy, Stig Forbregd, representant for kommunene i Ryfylke

I tillegg kan representanter fra delta:

- Rogaland politidistrikt
- Fylkesmannens miljøvernavdeling
- Fiskeridirektoratet Region Sør
- Rogaland Sivilforsvarsdistrikt
- Norske Shell
- Maritim GMC

IUA har i 2014 avholdt følgende øvelser/møter/seminarer:

Øvelse Rogaland – Samhandlingsøvelse IUA Sør-Rogaland og NOFO

Den 1.april og 2. april ble det gjennomført en øvelse sammen med NOFO.

Den 1. april ble det gjennomført en stabsøvelse hvor hensikten med øvelsen var å trene samhandling mellom IUA og NOFO.

Til denne delen av øvelsen ble det satt en fullverdig ELS stab i IUA i henhold til beredskapsplanen.

Øvelsen hadde følgende overordnede målsettinger:

- Trene samhandling mellom IUA og NOFO sine staber.
- Gjennom ordregivning og kommunikasjon vise at man er i stand til å forstå, og utføre oppdrag som er gitt i aksjonsplan fra «Apple Oil Company ASA»
- Oppnå felles situasjonsbilde mellom stabene

IUA hadde følgende delmål for øvelsen:

- Etablere og drifte stab iht ELS modellen, innenfor egne styrker
- Fokus på etablering og oppstart av stab
- Trene registrering og prioritering av strandområder
- Trene i bruk av Kystinfo

I forbindelse med registrering og prioritering av strandområder fikk IUA Sør-Rogaland gjennom NOFO hjelp til å gjennomføre en befaring i strandsonen. Befaringen ble gjennomført av Akvaplan Niva AS som driver rådgivning og forskning innen miljø og akvakultur samt de som er utpekt som strandrense koordinatorer i IUA. Rapporten etter denne befaringen gav oss nyttige innspill innen dette området.

Øvelsen ble tilfredsstillende gjennomført i henhold til planen. Aksjonsledelse og øvrig deltakere i stab

etablerte og gav respons til motspillere i NOFO på de utfordringene som øvelsens spill gav IUA Sør-Rogaland. Tilbakemeldinger etter øvelsen fra NOFO og utsendinger fra deres spesialteam som var observatører under øvelsen var gode.

Den 2. april vardet etablert en praktisk øvelse i Mekjarvik hvor mannskaper tilknyttet den maritime tjenesten i brannvesenet gjennomførte en ringøvelse med fokus på bruk, informasjon og opplæring innen strandrensing. Under denne dagen fikk vi også mange gode innspill fra deltakere fra NOFO's spesialteam som har ulike praktiske roller under en oljevernaksjon.

Totalt 50 personer fra flere medlemskommuner, brannvesenet og våre samarbeidspartnere var deltakere på denne lærerike dagen.

Aktivitet arbeidsutvalg (AU-IUA),

Andre oppgaver tillagt IUA er blitt ivaretatt av et utvidet arbeidsutvalg (AU-IUA), som har bestått av følgende fire medlemmer:

- Brann- og redningssjef i Rogaland brann og redning IKS, Henry Ove Berg, leder
- Varabrannsjef i Rogaland brann og redning IKS, Ståle Fjellberg, nesteleder
- Daglig leder Stavangerregionen Havn, Odd Bjørn Bekkeheien
- Havnefogd i Eigersund havnevesen KF, Knut Seglem
- Havnesjefen i Sandnes Havn KF Thor Thingbø
- Representant Ryfylke, Stig Forbregd
- Representant Sørfylke, Rolv Lende

I tillegg Ole Usken og sekretærene Geir Nilsen og Sven Kåre Hagevik møtt i AU-IUA.

AU-IUA har på avholdte møter i løpet av året diskutert og behandler følgende saker:

- Forberedelser til årsmøte
- velsesaktivitet
- Bruk av ELS som ledelsesprinsipp
- Revidering av beredskapsplan for IUA
- Innkjøp av materiell

Fortsatt drift

Styret mener regnskapet gir et rettvisende bilde av drift og den finansielle stilling og legger fortsatt drift til grunn. IUA har positiv egenkapital pr 31.12.2014.

Regnskapsinformasjon

Etter IUA's (styrets) oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse utfyllende informasjon om driften og stillingen.

Det har heller ikke inntrådt forhold etter regnskapsåret som har betydning ved vurdering av det interkommunale samarbeidet.

IUA's regnskap for 2014 viser et forbruk på kr 1 690 408. og en inntekt på kr 2 943 631.-.

Brutto viser driftsresultat et overskudd på kr 1 291 791.-.

IUA's styre foreslår at overskuddet settes av til fri egenkapital (fond). Dette for å kunne dekke uforutsette utgifter ved aksjoner eller nødvendig akutt utstyrsutskiftning.

Arbeidsutvalget anbefaler at deler av akkumulert overskudd benyttes til opplæring generelt og nødvendige investeringer i forbindelse med beredskapen for Jærstrendene. Dette er en målrettet oppsparing til nødvendig investering uten å be kommunene om mer penger til dette prosjektet.

Arbeidsutvalget må ved disponering av disse midlene ta hensyn til fremtidige avskrivninger på allerede foretatte investeringer.

Arbeidsmiljø

Det interkommunale samarbeidet (IUA) har ingen fast ansatte. Utvalget disponerer mannskaper fra medlemskommunene ved innsatser. Det har ikke vært registrert skader eller ulykker under innsatser og øvelser i 2014.

Ytre miljø

Utvalget driver ikke virksomhet som forurenser det ytre miljø. Utvalget administrerer på vegne av medlemskommunene beredskap mot akutt forurensning i Sør-Rogaland.

Likestilling

Utvalget har ingen fast ansatte. Utvalget er sammensatt av fagpersonell valgt av medlemskommunene. Utvalget er også aksjonsledelse ved innsatser.

Aktiviteter i 2014

Vi hadde i 2014 58 registrerte oppdrag i IUA. Av disse vil vi nevne følgende:

Dato	Hendelse	Kommune
07.jan.	Lekkasje salpetersyre, også på person	Sandnes
13.jan.	Brudd på hydraulikkslange, 50 liter olje lekket ut	Stavanger
03.feb.	100 liter diesel lekket fra tank	Stavanger
18.feb.	Brudd på hydraulikkslange 50 til 100 liter i sjøen	Sola
26.feb.	Lekkasje fra 1000 liter tank med sprit	Sandnes
05.mar.	Overløp på oljeutskiller	Time
30.mar.	200 m3 naturgjødsel lekket ut	Time
23.apr.	Oljelekkasje fra lastebil	Sandnes
26.apr.	Diesel lekkasje fra lastebil	Klepp
02.mai	Lite utslipp fra stand by skip	Sola
02.mai	Oljesøl på vei	Randaberg
04.jun.	Ca 50 liter olje lekket på 400 meter vei	Sandnes
02.jul.	Overfylling av fartøy ca 50 til 100 liter	Stavanger
15.jul.	Beredskap ved snuing av sunket fartøy	Finnøy
01.sep.	500 liter diesel lekket ut i terreng	Sandnes
08.sep.	200 liters fat med spillolje lekker	Sola
15.sep.	10 liter diesel lekket ut til grunn og bekk	Sandnes
22.sep.	Lekkasje fra oljefat som falt under heising	Stavanger
07.okt.	150 til 200 liter olje på veien	Sandnes
23.okt.	40 til 50 liter spillolje lekket ut	Sola
04.des.	Diesel lekkasje fra båt	Stavanger

Tabell 7.103 Utvalg registrerte oppdrag i IUA

Kurs 2014

IUA har i løpet av 2014 har følgende deltakere på ekstern kursaktivitet:

KLA kurs (skadestedsleder)
Deltaker fra IUA Sør-Rogaland Rune Einar Håland og Tormod Mehus.

Økonomi

Regnskapet for IUA Sør-Rogaland vil alltid på grunn av sin driftsform med aksjoner og tilskudd avvike fra oppsatt budsjett. Driftsåret 2014 har vært et driftsår med en del aksjoner fakturert til skadevolder. Dette medfører blant annet et betydelig avvik i forhold til budsjettet på sum driftsinntekter.

IUA's regnskap for 2014 er ført av Stavanger kommune ved SK Regnskap..

IUA's regnskap for 2014 viser et forbruk på kr 1 690 408. og en inntekt på kr 2 943 631.-.

Brutto viser driftsresultat et overskudd på kr 1 291 791.-.

Overskuddet settes av til fri egenkapital (fond).

Arbeidsutvalget har på bakgrunn av tidligere årsmøte vedtak finansiert en krokløftbil med midler fra tidligere års akkumulerte overskudd. (Note 2)

Arbeidsutvalget anbefaler at deler av akkumulert overskudd benyttes til opplæring generelt og nødvendige investeringer i forbindelse med beredskapen for Jærstrendene. Dette er en målrettet oppsparing til nødvendig investering uten å be kommunene om mer penger til dette prosjektet.

Arbeidsutvalget må ved disponering av disse midlene ta hensyn til fremtidige avskrivninger på allerede foretatte investeringer.

Regnskapet blir revidert av Rogaland Revisjon IKS.

Sandnes 4.3. 2014

Henry Ove Berg
leder

Ståle Fjellberg
nestleder

Odd Bjørn Bekkeheien
medlem

Knut Seglem
medlem

Thor Thingbø
medlem

Rolv Lende
medlem

Stig Forbregd
medlem

Årsregnskap

Resultatregnskap 2014

Resultatregnskap 2014	R-2014	B-2014	R-2013
Driftsinntekter			
Overføring fra kommunen	1 666 550	1 666 550	1 333 240
Overføring fra andre	346 900	320 000	336 820
Avgiftsfritt salg	735 994		521 829
Avgiftspliktig salg	9 460		336 226
MVA-kompensasjon	184 728	240 000	243 303
Sum driftsinntekter	**2 943 631**	**2 226 550**	**2 771 418**
Driftsutgifter			
Timelønn	409 152	290 000	364 632
Sosiale utgifter	57 690	50 000	51 413
Anordnet lønn			-
Ekstern leie eiendom		30 000	45 129
Kommunikasjonsutstyr		40 000	18 297
Vedlikehold utstyr			-
Driftsutgifter bygg/utstyr	579 408	460 000	741 369
Driftsmateriale, verneutstyr mv.	294 021	400 000	717 461
Telefon, porto og bank			-
Godtgjørelse, velferd, kurs	94 469	100 000	36 232
Innleide transporttjenester	11 753	135 000	7 973
Kjøpte tjenester			375
Avsetning tap på krav	59 186		40 481
Overføring mva-komp til kommunen			
Mva-kompensasjon	184 728	240 000	243 303
Avskrivninger			
Sum driftsutgifter	**1 690 408**	**1 745 000**	**2 266 665**
Brutto driftsresultat	**1 253 223**	**481 550**	**504 753**
Finansposter			

Resultatregnskap 2014	R-2014	B-2014	R-2013
Renteinntekter	38 568		53 401
Renteutgifter			
Sum finansposter	**38 568**	**-**	**53 401**
Motpost avskrivninger			
Netto driftsresultat	**1 291 791**	**481 550**	**558 154**
Årsresultat	**1 291 791**		**558 154**
Disponering			
Overskudd overført til egenkapital	1 291 791		558 154
Sum disponering	**1 291 791**	**-**	**558 154**

Tabell 7.104 Resultregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014

Investeringsregnskap 2014	R-2014	R-2013
Investeringer		
Investeringer i anleggsmidler	3 436 538	-
Årets finansieringsbehov	3 436 538	-
Finansiert slik		
Kompensasjon for merverdiavgift	687 308	-
Bruk av akkumulert overskudd	2 749 230	
Sum finansiering	3 436 538	-
Udekket/udisponert	**-**	**-**

Tabell 7.105 Investeringsregnskap 2014

Balanse 2014

Balanse 2014	Noter	2014	2013
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Utstyr, maskiner og transportmidler	**1**	3 436 538	
Sum anleggsmidler		**3 436 538**	**-**
Omløpsmidler			
Andre fordringer		38 568	53 401
Kundefordringer			86 201
Mellomregning Stavanger Kommune		2 372 393	3 713 399
Sum omløpsmidler		**2 410 960**	**3 853 001**
Sum eiendeler		**5 847 498**	**3 853 001**
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Fond		891 650	891 650
Akkumulert overskudd	**2**	1 390 423	2 847 862
Kapitalkonto	**3**	3 436 538	
Sum egenkapital		**5 718 611**	**3 739 512**
Kortsiktig gjeld			
Skyldig arbeidsgiveravgift, feriepenger og skattetrekk	**4**	128 887	113 489
Sum kortsiktig gjeld		128 887	113 489
Sum egenkapital og gjeld		**5 847 498**	**3 853 001**

Tabell 7.106 Balanse 2014

Noter

Note 1 Spesifikasjon av varige driftsmidler

Spesifikasjon av varige driftsmidler	R-2014
Anskaffelseskostnad 1/1	0
Tilgang	3 436 538
Avgang	
Akk. Avskrivninger 31/12	
Bokført verdi 31/12	**3 436 538**
Årets avskrivning	
Avskrivningssats	10 %

Tabell 7.107 Note 1 Spesifikasjon av varige driftsmidler

Note 2 Akkumulert overskudd

Akkumulert overskudd	R-2014
Akkumulert overskudd pr 1.1.2014	2 847 862
Finansiering av krokbil	–2 749 230
Overskudd 2014	1 291 791
Akkumulert overskudd pr 31.12.2014	**1 390 423**

Tabell 7.108 Note 2 Akkumulert overskudd

Note 3 Kapitalkonto

Kapitalkonto	R-2014
IB	0
Anskaffet 2014	3 436 537
UB	**3 436 537**

Tabell 7.109 Note 3 Kapitalkonto

Note 4 Skyldig arbeidsgiveravgift, feriepenger og skattetrekk

Skyldig arbeidsgiveravgift, feriepenger og skattetrekk	R-2014
Skyldig arbeidsgiveravgift	55 690
Avsatte feriepenger	16 088
Skyldig skattetrekk	55 109
	126 887

Tabell 7.110 Note 4 Skyldig arbeidsgiveravgift, feriepenger og skattetrekk

Skyldig skattetrekk blir ved hver lønnskjøring overført til engen konto

Revisors beretning

Rogaland Revisjon IKS

Til Bystyret

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for IUA SØR-ROGALAND, som består av balanse per 31. desember 2014, drifts- og investeringsregnskap som viser et årsresultat på kr. 1 291 791.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper [1] og god kommunal regnskapsskikk, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for samarbeidets utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av samarbeidets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til IUA SØR-ROGALAND interkommunalt samarbeid per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar kommuneloven med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til

grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift (og forslaget til anvendelse av overskuddet/dekning av tap) er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE)3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger 4.3.2015
Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/statsautorisert revisor

[1] Jf. forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 1 tredje ledd.

8 Statistikk og brukerundersøkelser

8.1 Statistikk
8.2 Brukerundersøkelser

8.1 Statistikk

Barnehager

Barnehager	2010	2011	2012	2013	2014
Barn i barnehage (omregnet til heltidsplasser)					
0 - 6 år i alt	7 709	7 783	7 849	7 836	7 554
0 - 3 år kommunale barnehager	1 912	1 874	1 962	1 817	1 684
0 - 3 år private barnehager	967	968	997	1 016	981
3 - 6 år kommunale barnehager	2 990	3 129	3 114	3 173	3 099
3 - 6 år private barnehager	1 840	1 812	1 776	1 830	1 790
Tilbud til barn med spesielle behov					
Styrket barnehagetilbud, antall barn	330	425	468	496	503
Tilbud i spesielt tilrettelagt avdeling (smågruppe), antall barn	42	48	48	39	40
Spesialpedagogisk hjelp av spesialpedagogisk team, antall barn	143	264	336	244	285
Barn som har fått innvilget søknad om prioritert barnehageplass					
Innvilget søknad om prioritert plass, totalt	296	491	187	130	199
Helse barn	33	33	29	15	27
Helse familie	61	122	75	62	76
Generell forebygging	5	10	10	1	0
Søkt inn av barneverntjenesten	20	19	17	19	15
Språklige minoriteter	177	307	57	33	81
Antall barnehager					
Kommunale barnehager/virksomheter, inkl. 2 åpne barnehager	78 / 57	76 / 56	72 / 58	72 / 55	70/55
Barnehager adm. lagt under skole	2	2	1	1	1
Private barnehager/virksomheter*, inkl. 5 åpne barnehager	55 / 51	55 / 51	55	55	55

Tabell 8.1 Barnehager

Grunnskole og SFO

Grunnskole og SFO	2010	2011	2012	2013	2014
Grunnskole					
A: Barn skolepliktig alder: 6-15 år	15 565	15 585	15 532	15 547	15 605
B: Elever i Stavangerskolen, herav:	14 711	14 584	14 507	14 583	14 694
- Barnetrinn	10 116	10 038	10 079	10 242	10 435
- Ungdomstrinn	4 595	4 546	4 428	4 341	4 259
Sum årsverk personale med lederoppgaver	116	115	118	128	130
Sum årsverk til undervisning	1 079	1 043	1 087	1 079	1 088
Elever med enkeltvedtak om spesialundervisning etter Opplæringsloven § 5-1	980	1 072	1 253	1 397	1 462
Elever med særskilt språkopplæring etter Opplæringsloven § 2-8	1 014	906	1 030	1 198	1 183
Skolefritidsordning					
Barn i SFO	4 366	4 374	4 493	4 744	4 756
Barn i SFO med 100% plass	3 464	3 494	3 416	3 818	3 813
Dekningsgrader					
Andel elever med særskilt språkopplæring etter Opplæringsloven § 2-8	6,9	6,2	7,1	8,2	8,1
Andel elever med spesialundervisning etter Opplæringsloven § 5-1	6,7	7,4	8,6	9,6	9,9
Andel elever 1.-4. trinn med plass i kommunal SFO	75,9	75,7	75,9	77,5	77,6
Produktivitet					
Lærertetthet i ordinær undervisning	18,2	18,6	18,1	18,6	18,6

Tabell 8.2 Grunnskole og SFO

Kulturskolen

Kulturskolen	2010	2011	2012	2013	2014
Netto driftsutgifter pr. deltaker ekskl. korps/kor	7 608	7 978	9 014	8 741	8 988
Antall elevplasser kulturskolen:	3 382	3 351	3 384	3 473	3 524
- Musikk i livets begynnelse	101	85	95	101	92
- Generell musikkopplæring 2. og 3. klasse	585	560	560	566	
- Kulturkarusellen 1. og 2. trinn					410
- Instrumental	1 572	1 563	1 671	1 666	1 717
- Annen musikkopplæring	34	47	40	25	30
- Dans	590	577	577	773	859
- Bilde / visuell kunst	70	87	105	87	91
- Drama/teater	246	233	210	175	167
- Samspill/kammermusikk	184	183	110	68	146
- Skapende skriving		16	16	12	12

Tabell 8.3 Kulturskolen

PPT

PPT	2010	2011	2012	2013	2014
Antall saker barn	2 768	2 817	2 826	3 068	3 210
Antall saker voksen	99	91	75	99	77
Antall nye saker	689	789	837	901	812
Antall sakkyndig vurderinger	753	802	927	1 071	1 099
Antall henvisninger	152	247	202	163	173
Kvalitet					
Antall på venteliste	110	101	111	114	47
Tilbud systemarbeid					
Antall nettverk og konsultasjoner	146	96	226	231	244
Antall kurs	94	154	66	55	68

Tabell 8.4 PPT

Johannes Læringssenter

Johannes læringssenter		2010	2011	2012	2013	2014
Barnehage						
Innføringsbarnehagen på Johannes Læringssenter	Antall barn	46	56	56	51	55
Barnehager flerspråklige assistenter	Antall barn	379	419	522	482	400
Grunnskole						
Innføringsskolen på Johannes Læringssenter (1-7. trinn)	Antall elever	203	206	246	274	289
Grunnskoler - tospråklig fagundervisning og morsmålsopplæring	Antall elever	750	830	784	820	860
Tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring (Innføringssk.)	Antall elever	175	186	243	266	243
Voksenopplæring						
Overgangsordning (timetelling)	Deltakere	379				
Pr. capita-tilskudd (tilskudd over 5 år)	Deltakere	878	1 016	1 001	928	962
Norskopplæring - asylsøkere (oppstart november)	Deltakere	92	86	18	14	5
Norskopplæring, INTRO-program for Stavanger	Deltakere	231	223	234	258	198
Norskopplæring, INTRO-program fra andre kommuner	Deltakere	41	61	59	61	56
Samfunnskunnskap på et språk deltakeren forstår, 50 timer	Deltakere	582	670	643	640	541
Antall språk i samfunnskunnskap – 50 timer	Antall språk	15	15	12	15	12
Kvalifiseringsprogr. (inkl. Arbeidstreningsseksj. og Cafe Gummien)	Deltakere	80	67	60	64	52
Norskopplæring - betalingsdeltakere på dag og kveld	Deltakere	1 087	1 089	1 304	1 552	1 136
Norskopplæring - nettundervisning	Deltakere	225	417	500	667	919
Oppdragsundervisning - eksterne kurs	Deltakere	-			16	48
Grunnskole og språkkl. minoritetsspråklige ungd. (16-25 år), innvandrere	Deltakere	180	175	180	179	238
Grunnskole og språkkl. minoritetsspråklige ungd. (16-25 år), asylsøkere	Deltakere	20			-	-
Grunnskole norske voksne	Deltakere	4	4	2	1	-
Engelsk voksne på dag - norske og minoritetsspråklige	Deltakere	90	185	215	216	22
Engelsk voksne på kveld - norske og minoritetsspråklige	Deltakere	-	-	11	44	15
Spesialundervisning for voksne	Deltakere	175	233	183	178	174
Fagkonsulent innen syn	Klienter	163	168	144	158	126
Fagkonsulent innen hørsel	Klienter	356	433	406	445	460
Rådgiverkontor for hørselshemmede	Klienter	163	160	152	164	57
Datahjelp	Klienter	39	28	34	20	15
Kvalitet						

Johannes læringssenter	2010	2011	2012	2013	2014
Antall plasser i mottaksbarnehagen	48	48	48	48	48
Antall timer i gjennomsnitt (1.-7. klassetrinn)	30	28	28	28	28
Antall timer MMO og TFO i gjennomsnitt (1.-7. klasse)*	3	3	4	4	4
Min. antall timer norskopplæring og samfunnskunnskap	300	300	300	300	300
Maks. timetall for innvandrere - spor 1-3	2 700	2 700	2 700	3 000	3 000
Maks. timetall for deltakere i introduksjonsprogrammet	2 700	2 700	2 700	3 000	3 000
*(*MMO: morsmålsopplæring, TFO: tospråklig fagopplæring)*					

Tabell 8.5 Johannes Læringssenter

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	2010	2011	2012	2013	2014
Årsverk helsesøster	42	42,4	43,8	49	51,2
Årsverk jordmor	6	6	6,45	7	6,6
Årsverk psykologer	1,9	2,9	3	3	3
Årsverk Helsestasjonens familiesenter	6,5	6,5	6,5	7	7
Fødsler*	1 956	1 912	1 801	1 823	1 747
Gravide til svangerskapskontroll hos jordmor	1 302	1 295	1 289	1 353	1 417
Konsultasjoner helsestasjon 0-5 åringer	40 657	45 124	44 123	44 984	45 206
Konsultasjoner skolebarn 6-15 år	21 039	20 743	22 874	26 886	33 886
Telefonkontakter helsestasjon	7 132	7 257	7 280	7 503	7 892
Barselgrupper	162	161	134	153	155
Antall deltakere i barselgrupper	1 365	1 336	1 045	1 301	1 238
Tverrfaglige samarbeidsmøter	347	426	445	472	514
Helsestasjonens Familiesenter, antall henvendelser	411	446	473	490	448
Psykologtjenesten, antall brukere	71	120	189	201	251
Kvalitet					
Dekningsgrad hjembesøk nyfødte	39 %	42,2 %	55,4 %	66 %	78 %
Andel fullvaksinerte 2 åringer kikhostevaksine	91 %	96 %	94 %	95 %	95 %
Andel fullvaksinerte 10 klasse MMR vaksine	94 %	96 %	94 %	91 %	92 %

**Tall basert på fødselsmeldinger mottatt fra Stavanger Universitetssykehus. Basert på bostedsadresse i Stavanger.*

Tabell 8.6 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste

Ungdom og fritid

Bydelshus og fritidsklubber	Bydel/ senter/ aktivitet	Sum besøkende 2013	Andel barn og unge (0-25 år) 2013	%-andel barn og unge 2013	Sum besøkende 2014	Andel barn og unge (0-25 år) 2012	%-andel barn og unge 2014
Øyahuset	Hundvåg	36 441	13 413	36	39 824	15 972	40
Midjord bydelshus	Storhaug	23 842	13 047	54	32 322	19 935	61
Madla bydelshus	Madla	76 043	21 349	28	82 357	24 125	29,3
Kvernevik bydelshus	Kvernevik	35 251	19 939	28	31 258	18 471	59
Tasta bydelshus	Tasta	37 948	18 778	49	39 632	20 927	52,8
Tjensvoll bydelshus	Tjensvoll	27 809	10 624	38	30 348	12 365	40,7
Fritid PUH	Tjensvoll	8 426	3 140	37	8 234	2 684	32,6
Bekkefaret bydelshus	Hillevåg	45 620	14 508	32	45 520	16 798	36
Gausel bydelshus	Gausel	82 480	75 740	92	94 956	75 226	79
Ungdommens motorsenter	Hillevåg	6 348	5 599	88	4 936	4 585	93
Metropolis / Teipen	Sentrum	43 000	43 000	100	48 000	47 040	98
Rock Comp / RUF	Bydekkende	7 719	-	-	4 556	4 556	100
Bakgården	Bydekkende	692	692	100	1 528	1 528	100
Sum besøkende		**431 619**	**239 829**		**463 471**	**264 212**	

Tabell 8.7 Bydelshus og fritidsklubber

Besøkende Fiks Ferigge ferie (FFF)	2012	2013	2014
Sommeraktiviteter			
Ferieklubb	689	588	570
Sommerleir Vier	161	166	170
Ungdomsleir Vier	39	38	27
Rockeskole/filmskole	45	31	28
Sommerleir Lundsvågen	187	195	150
Sommerleir Sirdal	48	0	20
Aktivitetsuke med svømming	112	0	110
Fotballskole	135	0	77
Seiling	56	0	25
Rideleir	74	0	37
Skateskole	28	0	22
Golf	76	0	55
Tour de amazing			3
Kajakkurs			10
Kunstuke/dager			27
Sum besøkende Fiks Ferigge Ferie	**1 913**	**1 044**	**1 331**

Tabell 8.8 Fiks Ferigge Ferie (FFF)

Barneverntjenesten

Barneverntjenesten	2010	2011	2012	2013	2014
Alle barn med tiltak	838	779	883	902	987
- med hjelpetiltak i hjemmet (KOSTRA 251) pr 31.12.	573	503	545	578	624
- med tiltak utenfor hjemmet (KOSTRA 252) pr 31.12.	265	276	338	324	339
Nye meldinger	946	851	831	930	966
Henleggelsesprosent meldinger	28 %	38 %	26 %	18 %	25 %
Nye undersøkelsessaker	706	538	613	759	739
Henleggelsesprosent for undersøkelser	50 %	47 %	41 %	41 %	53 %
Nye barn med vedtak om tiltak	298	266	301	395	383
Antall Fylkesnemndsaker	44	21	41	53	60
Antall Midlertidige vedtak godkjent av fylkesnemnda	43	34	53	44	39
Kvalitet					
Oversittelser av lovpålagte frister for gjennomføring av undersøkelse		40 %	24 %	27 %	30 %
Medhold midlertidige vedtak i fylkesnemnda	98 %	92 %	98 %	89 %	100 %
Medhold saker i fylkesnemnda	86 %	92 %	89 %	81 %	90 %
Fordeling etter sakstype pr. 31.12.					
Barn som får hjelpetiltak i hjemmet, (KOSTRA 251)	68 %	65 %	62 %	64 %	63 %
Barn som er plassert utenfor hjemmet (KOSTRA 252)	32 %	35 %	38 %	36 %	37 %

Tabell 8.9 Barneverntjenesten

Helse- og sosialkontor

Bestillerfunksjon *	2010	2011	2012	2013	2014
Antall klager til kommunal klagenemd /formannskapet			24	17	15
Antall klager Fylkesmannen/Helsetilsynet i Rogaland			25	19	26

Tabell 8.10 Bestillerfunksjon

(* Ny organisering i 2012 gjør at det ikke finnes tilsvarende tall for 2011/ 2010.)

Behovsdekning	Antall boenheter	2010	2011	2012	2013	2014
Ventelister						
Ordinær kommunal bolig	1 614	130	117	129	127	87
Bolig for personer med ruslidelser Rehabiliteringsseksjonen	252	73	60	73	79	71
Bofellesskap PUH	160	95	65	73	64	67
Bofellesskap psykiske lidelser	145	52	48	56	55	66
Bofellesskap rus og psykiske lidelser	24	20	10	4	4	13
Bofellesskap fysisk funksjonshemming	26	8	8	4	13	8
Omsorgsbolig med innskudd/BBL	91	54	42	53	39	30
Omsorgsbolig uten innskudd	292	45	35	25	30	28
Dagsenter puh	43	5	8	10	16	8
Dagsenter funksjonshemmede	14	2	3	2	1	4
Brukerstyrte tjenester						
Antall personer med omsorgslønn		94	97	98	84	86
Antall personer med personlig assistent		25	30	30	39	39
Koordineringsfunksjon						
Antall innvilget individuell plan (IP)		718	719	677	457	426
Samhandlingsreform						
Snitt antall utskr.klare pasienter SUS> 1 dag (tom 2011)		18,6	23			
Antall betalingsdøgn SuS (fom 2012)				898	328	1650

Tabell 8.11 Behovsdekning

NAV-kontor

Sosialtjenesten	2010	2011	2012	2013	2014
Mottakere av sosialhjelp	3 158	3 169	2 961	3 192	3 228
- Andel under 25 år	24	24	23	22	23
- Andel med sosialhjelp som viktigste kilde livsopphold	19	17	29	30	30
- Andel langtidsmottakere (sosialhjelp over 6 mnd. siste år)	38	38	38	37	38
Nyregistrerte i løpet av året	688	580	518	592	487
Stønadsmottakere i % av befolkning	2,5	2,5	2,3	2,4	2,5
Utbetalt sosialhjelp (mill. kr. brutto)	128,1	130,6	128,9	147,9	149,4
Rusvern: Antall brukere dekning av priv institusjon/reise	158	110	99	115	128
Rusvern: Utbetalt (mill kr) dekning av priv institusjon/reise	7,8	5,3	4,5	7,8	10,8
Midlertidig bolig, utbetalt (mill kr)	9,1	9,5	14,6	18,4	11,9
Midlertidig bolig, antall brukere	221	222	289	356	313
Antall unge u/25 år på hospits	22	19	21	27	24
Kvalitet					
Klagesaker om sosialhjelp oversendt fylkesmannen	96	130	61	79	84
Klagesaker om sosialhjelp avgjort av fylkesmannen	87	96	81	85	75
Andel klagesaker sosialhjelp med medhold	83	91	72	77	70
Service					
Gjennomsnittlig ventetid (dager) søknad økonomisk sosialhjelp	8,7	7,4	8,2	8,4	8,8

Tabell 8.12 NAV-kontor

Alders- og sykehjem

Alders- og sykehjem	2010	2011	2012	2013	2014
Antall sykehjemsplasser pr 31.12.	945	918	967	967	963
Andel sykehjem korttid	20,7 %	20 %	19,8 %	19,8	20 %
Antall rehabiliteringsplasser totalt inkl Spania	37	37	41	41	41
Antall plasser aldershjem og bofellesskap eldre	175	175	175	166*	177
Antall dagsenterplasser	214	235	235	235	245
** rettet opp feilføring, det har kun vært 166 plasser siden 2010*					
Kvalitet					
Andel plasser i enerom	89,2 %	94,7 %	97,7 %	98 %	97,7 %
Service (pr. 31.12)					
Antall aktuelle søkere til:					
sykehjem langtid, inkl rus, demens	76	81	43	69	73
sykehjem korttid/veksel, ikke rehab, Spania, lindrende	88	83	77	54	67
dagsenter eldre, inkl økning av dager	100	75	77	27	27
aldershjem og bofellesskap eldre	17	41	37	16	30

Tabell 8.13 Alders- og sykehjem

Hjemmebaserte tjenester	2010	2011	2012	2013	2014
Antall mottakere kun hjemmehjelp pr 31.12	968	910	832	792	781
Antall mottakere hjemmehjelp og hjemmesykepleie 31.12	1 401	1 454	1 364	1 338	1276
Antall mottakere kun hjemmesykepleie 31.12	1 161	1 227	1 271	1 343	1482
Antall oppdrag nattjenesten	32 093	36 755	41 722	41 037	42 834
Antall omsorgsboliger*	347	361	362	367	380
Antall bofellesskap	356	369	368	414	424
** Antall vedtak med iverksatt tjenestetype omsorgsbolig med- og uten innskudd.*					

Tabell 8.14 Hjemmebaserte tjenester

Stavanger Legevakt

Stavanger Legevakt	2010	2011	2012	2013	2014
Konsultasjoner totalt	44 652	41 898	40 266	41 231	43 934
Sykebesøk	1 707	1 862	1 561	1 607	1 577
Psykiatrisk sykepleier,antall henvendelser	2 003	1407	903	308	350
Voldtektssaker	56	68	76	87	80
Kvalitet					
Klagesaker legevakten totalt		64	39	33	45
Tilsynssaker fra Helsetilsynet		13	2	7	9

Tabell 8.15 Stavanger Legevakt

Krisesenteret

Krisesenteret	2010	2011	2012	2013	2014
Kvinnelige beboere	146	122	176	178	138
Mannlige beboere	9	11	18	21	28
Barn	114	93	155	143	72
Overnattingsdøgn kvinnelige beboere	3 742	2 753	4 602	4 532	2 810
Overnattingsdøgn mannlige beboere	280	319	484	400	735
Overnattingsdøgn barn	2 482	2 074	2 868	3 047	1 672
Dagbrukere	209	424	336	685	539

Tabell 8.16 Krisesenteret

Rehabiliteringsseksjonen

Rehabiliteringsseksjonen		Antall plasser	2010	2011	2012	2013	2014
Botiltak							
I alt		**37**					
M100 (start okt 12)	Belegg	9			56 %	70 %	86 %
No 1 (start nov 12)	Belegg	10			90 %	97 %	95 %
L47	Belegg	14			82 %	75 %	61 %
Opp og lev	Belegg	4			100 %	100 %	100 %
Helsetjenester							
Helsestasjon for rus	Antall brukere		166	190	211	239	262
	Antall konsultasjoner				2 324	2 486	2 394
LARiS	Antall brukere				111	124	108
	Antall konsultasjoner			13 300	13 230	14 701	13 737
LAR koordinering	Antall brukere				194	211	210

Tabell 8.17 Rehabiliteringsseksjonen

Arbeidstreningsseksjonen

Tiltaksplasser	2010	2011	2012	2013	2014
Tiltaksplasser - søknader	68	76	114	82	98
LOS- ungdom	21 %	25 %	18 %	10 %	7 %
LOS for voksne	13 %	14 %	17 %	22 %	9 %
Arbeidstrening minoritetsspråklige menn	13 %	14 %	19 %	31 %	15 %
Arbeidstrening minoritetsspråklige kvinner	7 %	5 %	11 %	7 %	14 %
Oppfølging tiltaksplass (kommunal/privat)					16 %
START	33 %	42 %	35 %	30 %	36 %
Tiltaksplasser antall	**95**	**108**	**163**	**176**	**190**
LOS - ungdom Kommunale tiltak	17 %	24 %	14 %	9 %	6 %
LOS - for voksne	13 %	15 %	7 %	11 %	11 %
Arbeidstrening minoritetsssspråklige menn	23 %	17 %	12 %	13 %	13 %
Arbeidstrening minoritetsspråklige kvinner	17 %	11 %	7 %	7 %	6 %
START	23 %	33 %	31 %	17 %	42 %
Utplassert i komm/priv virksomhet			29 %	43 %	22 %
Resultat/ Sluttstatus:	**45**	**40**	**70**	**64**	**71**
Jobb	25 %	13 %	33 %	21 %	24 %
Skole	4 %	2,5 %	10 %	8 %	8 %
Trygd	7 %	2,5 %	9 %	8 %	3 %
Arbeidsmarkedstiltak	33 %	35 %	10 %	17 %	26 %
Avklart tilbakeført NAV	20 %	25 %	29 %	25 %	33 %
Overført annet tiltak i Arbeidstreningsseksjonen			4,5 %	21 %	6 %
Annet	11 %	22 %	4 %	0 %	0 %

Tabell 8.18 Arbeidstreningsseksjonen - Tiltaksplasser

Jobbverksted	2010	2011	2012	2013	2014
Antall henvendelser	140	158	178	163	179
Antall deltakere	92	105	151	149	123
Antall avsluttet	92	125	151	149	123
Resultat / sluttstatus					
Jobb	50 %	46 %	41 %	40 %	53 %
Skole	4 %	6 %	3 %	6 %	7 %
Statlig tiltak	0 %	2 %	7 %	7 %	5 %
Videreført annet tiltak Arbeidstreningsseksjonen	9 %	5 %	0 %	0 %	2 %
Tilbakeført innsøkende instans (NAV)	23 %	21 %	20 %	34 %	22 %
Fremdelse i tiltak			28 %	12 %	11 %
Praksisplasser for funksjonshemmede					
Antall personer med PFF - avtale pr 31.12	38	39	42	45	44
Søkt VTAO - varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet	10	13	1	-	3
Innvilget VTAO - varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet	7	12	13	14	13

Tabell 8.19 Arbeidstreningsseksjonen - Jobbverksted

Dagsenter og avlastning

Dagsenter og avlastning	2010	2011	2012	2013	2014
Dagtilbud					
Antall plasser på dagsentrene	47	46	43	46	56
Antall brukere av dagsentrene	70	62	60	59	82
Antall brukere som har plass 5 dager i uken	21	19	19	23	24
Antall brukere med SFA (skolefriavlastning)	13	15	12	22	15
Antall brukere med SFA i ferier	21	18	15	22	15
Avlastning					
Antall plasser i avlastningsbolig	28	28	28	28	28
Antall brukere av avlastningsplassene	122	132	128	128	127
Antall kriseplasser	4	4	4	4	4
Antall familier med FPA (foresatt styrt personlig assistent)	13	9	13	11	10
Antall brukere med AVF (avlastningsturer)	6	6	8	6	6
Bolig					
Antall plasser i institusjon. Madla barne- og ungdomsboliger	14	14	14	14	14
Antall plasser i bofellesskap	10	11	11	11	11

Tabell 8.20 Dagsenter og avlastning

Tekniske hjemmetjenester

Tekniske hjemmetjenester	2010	2011	2012	2013	2014
Utleverte hjelpemidler, korttidslager	3 364	3 350	3 557	3 524	3 268
Utleverte hjelpemidler , hjelpemiddelsentralen	16 655	18 227	15 985	15 873	14 684
Innhentede hjelpemidler, korttidslager	3 385	3 352	3 151	3 240	3 014
Innhentede hjelpemidler, hjelpemiddelsentralen	6 797	8 376	7 809	-	5 511
Uleverte alarmer	540	544	490	503	492
Innhentede alarmer	486	496	574	499	497
Reparasjoner korttidslager	959	845	934	905	639
Betjente brukere, korttidslager	4 045	4 002	3 818	3 798	3 764
Betjente brukere, hjelpemiddelsentralen	2 467	2 579	2 360	2 353	2 514
Nye brukere, hjelpemiddelsentralen	841	835	698	670	737

Tabell 8.21 Tekniske hjemmetjenester

Fysio- og ergoterapitjenesten

Fysio- og ergoterapitjenesten	2010	2011	2012	2013	2014
Antall årsverk					
Ant. årsverk ergoterapi	20,5	21,5	25,5	28	22,9
Ant årsverk fysioterapi	39,5	40	46	49	44,4
Ant. årsverk fysioterapi m/driftsavtale	49	49	53	53	54,1
Antall pasienter					
Kommunal ergoterapi i institusjon (inntil 2010 inkl. Haugåstunet rehab.avd)					
Ant. pasienter 0 - 17 år	3	1	0	1	2
Ant. pasienter 18 - 66 år	50	44	15	22	9
Ant. pasienter 67 - 79 år	94	56	27	35	30
Ant. pasienter >80 år	202	110	65	78	42
I alt	349	211	107	136	83
Kommunal ergoterapi utenfor institusjon					
Ant. pasienter 0 - 17 år	259	255	244	263	261
Ant. pasienter 8 - 66 år	395	344	248	195	181
Ant. pasienter 67 - 79 år	168	179	149	139	136
Ant. pasienter >80 år	316	283	248	182	151
I alt	1 138	1 061	889	779	729
Kommunal fysioterapi i institusjon (inntil 2010 inkl. Haugåstunet rehab.avd)					
Ant. pasienter 0 - 17 år	5	4	4	4	2
Ant. pasienter 18 - 66 år	87	60	34	36	29
Ant. pasienter 67 - 79 år	199	98	62	103	125
Ant. pasienter >80 år	572	210	229	275	297
I alt	863	327	349	418	453
Kommunal fysioterapi utenfor institusjon					
Ant. pasienter 0 - 17 år	903	911	792	729	656
Ant. pasienter 18 - 66 år	383	361	237	200	171
Ant. pasienter 67 - 79 år	182	187	217	221	148
Ant. pasienter >80 år	337	354	360	332	265
I alt	1 805	1 813	1 606	1 482	1 240
Privat fysioterapi med kommunal avtale*					

Fysio- og ergoterapitjenesten	2010	2011	2012	2013	2014
Ant. pasienter 0 - 17 år	555	939	766	904	973
Ant. pasienter 18 - 66 år	5 134	6 496	4 313	5 515	7 971
Ant. pasienter 67 - 79 år	1 429	1 604	1 333	1 787	2 037
Ant. pasienter >80 år	488	713	472	651	731
I alt	**7 526**	**9 752**	**6 884**	**8 857**	**11 712**
** 50 av 53,1 avtaleterapeuter leverte inn årsrapport for 2013, 50,7 av 54,1 avtaleterapeuter leverte inn årsrapport for 2014.*					
Antall konsultasjoner					
Kommunal ergoterapi					
Konsultasjoner i virksomhetens lokaler	351	232	318	409	394
Konsultasjoner ute (skole, barnehage, institusjon, i brukers hjem)	2 838	2 749	3 146	2 768	2 424
Tverrfaglige møter	1 446	1 010	1 096	890	679
Helsefremmende/forebyggende	400	216	169	159	229
Kommunal fysioterapi					
Konsultasjoner i virksomheten	4 129	6 777	6 971	6 794	6 418
Konsultasjoner ute (skole, barnehage, institusjon, i brukers hjem)	12 299	17 598	15 071	14 399	11 507
Tverrfaglige møter	1 397	1 318	1 563	1 264	1 221
Helsefremmende/forebyggende	1 922	1 153	1 515	1 607	1 049
Privat fysioterapi med kommunal avtale					
Konsultasjoner i fysioterapeutens lokaler	103 592	93 924	98 348	134 215	137 269
Konsultasjoner ute (skole, barnehage, i brukers hjem)	6 533	5 674	4 636	5 451	6 840

Tabell 8.22 Fysio- og ergoterapitjenesten

Stavanger Eiendom

Stavanger eiendom		2010	2011	2012	2013	2014
Prosjektering bygg						
Ferdigstilte bygg	mill. kr	714	411	853	501	702
Ferdigstilte selvbyggerboliger	antall	0	45	51	45	15
Anbudsåpninger	antall	172	126	120	146	79
Innleverte enkeltanbud	antall	735	502	420	541	403
Forvaltning av eiendommer						
Skoler	Ant / bta. m²	53 / 242 944	55 / 257 900	56 / 74 000	56 / 279 936	52 / 271 479
Helsebygg*	Ant / bta. m²	29 / 66 706	48 / 130 000	40 / 135 000	40 / 114 121	41 / 114 121
Boliger	Ant / bta. m²	2 543 / 165 490	2 536 / 165 000	2 536 / 16 500	2 552 / 165 880	2 565 / 166 725
Idrettsbygg	Ant / bta. m²	42 / 65 844	42 / 66 800	43 / 6 680	42 / 62 459	39 / 62 255
Kultur- og fritidsbygg	Ant / bta. m²	37 / 42 472	23 / 25 400	38 / 26 300	38 / 28 279	38 / 27 102
Barnehager	Ant / bta. m²	82 / 61 036	81 / 62 600	80 / 61 000	80 / 61 309	78 / 61 386
Kontor- og foretningsbygg**	Ant / bta. m²	20 / 53 518	24 / 71 600	22 / 71 000	22 / 80 000	21 / 69 992
Beredskapsbygg	Ant / bta. m²	21 / 25 000	22 / 25 000	22 / 25 000	22 / 25 000	22 / 25 000
Andre bygg og grunneiendommer	Ant / bta. m²	127 / 10 000	139 / 15 000	162 / 15 000	181 / 15 000	215 / 20 000
Totalt	Ant / bta. m²	2 954 / 733 010	2 970 / 819 300	3 007 / 839 100	3 032 / 831 984	3 072 / 793 670

**Inklusive helsesentre/OSK-bygg fra 2011, private sykehjem er ikke tatt med i 2012*
***Kulturhuset er fra 2011 flyttet til kontor- og forretningsbygg*

Tabell 8.23 Stavanger Eiendom

Park og vei

Park og vei		2010	2011	2012	2013	2014
Vedlikeholdsarealer						
Park og drett, totalt i dekar		12 731	12 856	13 006	13 817	14 092
Vei, totalt i dekar		2 558	2 558	2 558	2 558	2 558
Vedlikehold av kommunale plasser og veier						
Slaghull lappet	stk	533	1 539	1 672	1 205	1 212
Nye skilt oppsatt	stk	182	115	540	103	128
Gatesluk tømt	stk	6 200	5 300	4 994	1 573	1 334
Skilt reparert	stk	791	910	890	532	759
Sand/slam fra sluk	tonn	1 840	786	54	125	133
Gaterenhold ink sykkelruter	tonn	4 200	640	158	769	1 422
Gatemiljø reparasjoner	stk	302	310	498	450	344
Kvalitet						
Gatelys	kr/km	20 284	20 284	20 284	20 284	20 284
Sluk, tømming	kr/stk	400	450	500	550	550
Gaterenhold	kr/innb.	71	71	80	80	80
Dekke - reasfaltering (asfaltprogram)	m²	60 831	52 405	48 520	45 750	49 560
Dekke - reasfaltering (graveaktivitet)	m²	47 564	46 431	NA	NA	NA
Dekke - sprøyting (asfaltprogram)	løpemeter	9 290	0	0	0	0
Fornyelsestakt reasfaltering, % = m² / total m²	%	2,9	2,3	2,1	1,9	2,1
Service						
Gravemeldinger	stk	588	586	555	608	634
Gemini meldinger behandlet av Park og vei- vei	stk				395	347
Gemini meldinger behandlet av NIS	stk			2 608	1 484	2 228
** Nytt forvaltningssytem for gravemeldinger ble innført i 2012 og gjør det umulig å hente ut alle tall om gravemeldinger*						
Parker, friområder, utomhus- og idrettsanlegg						
Sikrede lekeplasser	stk	25	32	17	17	10
Andre nye lekeplasser til vedlikehold	stk	3	7	2	6	6
Nyanlegg turveier (m)	stk	4	0	2 186	680	697
Nye nærmiljøanlegg	stk	4	5	0	1	1

Park og vei		2010	2011	2012	2013	2014
Blomster plantet ut i Stavanger	stk	57 000	75 000	44 000	39 000	44 825
Botanisk hage, omviste personer	stk	1 070	145	18	654	732
Stavanger friluftssenter, besøkende personer*	stk	130 500	147 170	2 277	2 692	1 238
Plantekar og ampler	stk	185	158	158	158	162

**Tallet fra og med 2014 er omviste personer.*

Tabell 8.24 Park og vei

Park og vei	
Type anlegg, område eller utstyr	**Antall**
Barnehager	78 stk
Skoler	43 stk
Alders- og sykehjem, bofellesskap	77 stk
Idrettsparker	11 stk
Fotballbaner gress større enn 45x 90	3 stk
Fotballbaner grus 60 x 100	9 stk
Fotballbaner grus 45 x 90 eller mindre	12 stk
Fotballbaner kunstgress 45 x 90	24 stk
Fotballbaner kunstgressbaner mindre enn 45 x 90	7 stk
Naturvernområder	9 stk
Ballbinger	20 stk
Skateanlegg	44 stk
Balløkker	140 stk
Sandvolly-baner	18 stk
Målstenger/ idrettsutstyr	1 034 stk
Lekeplass-utstyr	2 568 stk
Lekeplasser	268 stk
Busker og blomsterfelt	361 da
Dyrka mark og gras- bakke, slått av private 1 gang/år gras fjernet	387 da
Grasbakke slått 1 gang/år, gras ikke fjernet	706 da
Grasbakke, utleid og beitet	914 da
Plen	1 296 da
Skogsdekket mark	7 464 da
Sandbasseng/ kasser	78 da
Anlegg og områder totalt	1 486 stk
**) Mengden busker og blomsterfelt i 2013 er feil*	

Tabell 8.25 Park og vei

Idrett

Idrett	2010	2011	2012	2013	2014
Besøk idrettshaller og anlegg					
Gautesete idrettshall	96 680	99 124	98 425	96 654	97 452
Hetlandshallen	197 693	227 332	224 878	222 630	223 346
Hundvåghallen A	118 331	121 457	123 547	122 002	121 628
Hundvåghallen B nye	104 013	105 230	103 548	104 580	103 980
Kvernevikhallen	116 488	115 264	112 225	114 655	115008
Stavanger idrettshall	213 135	230 452	235 147	237 122	236 994
Stavanger svømmehall	104 395	135 568	135 556	118 720	117 892
Stavanger svømmestadion	79 643	101 356	100 698	80 505	90 104
Stavanger turnhall	129 507	135 142	135 454	132 001	133847
Tastahallen	192 655	101 230	50 654	46 122	0
Tastavarden fjellhall	62 353	65 472	59 545	62 344	60 123
Tastarustå idrettshall	125 295	146 352	139 545	141 012	140 503
Storhaug idrettshall	89 368	96 843	102 121	101 322	100812
Sum	**1 532 894**	**1 680 822**	**1 621 343**	**1 579 669**	**1 541 689**
Tilskudd					
Driftstilskudd til idrettslag, kr	6 186 000	6 336 000	6 536 000	6 336 000	6 575 000
Medlemmer i idrettsorganisasjoner til og med 19 år, kr		18 589	19 906	20 663	20689
Tilskudd i kroner per medlem tom. 19 år, kr		192	176	180	180

Tabell 8.26 Idrett

Renovasjon

Renovasjon	Enhet	2009	2010	2012	2013	2014
Antall årsverk		6,5	6,5	6,5	7	7
Papir, papp	tonn	8 072	8 569	8 425	7 850	7 346
Glass	tonn	1 340	1 463	1 393	1 165	1 373
Farlig avfall	tonn	292	305	372	508	568
Våtorganisk avfall (inkl. hageavfall)	tonn	13 950	13 025	13 650	14 554	13 633
Plast (emballasje)	tonn	493	536	666	659	712
Metaller	tonn	1 391	1 405	1 472	1 750	2 744
Elektrisk/elektronisk (EE-)avfall	tonn	1 986	2 836	2 967	3 064	2 900
Tøy og tekstiler	tonn	834	874	887	1 338	898
Trevirke	tonn	4 049	3 957	4 087	4 941	5 247
Gips	tonn			369	460	479
Bildekk	tonn				16	3
Grovavfall til materialgjenvinning	tonn					247
Sum gjenvunnet husholdningsavfall	tonn	35 502	33 071	34 295	36 302	36 150
Sum restavfall (forbrenning m/energiutnyttelse)	tonn	18 398	18 381	19 938	20 479	21 400
Sum innsamlet husholdningsavfall	tonn	50 501	51 452	54 233	56 932	57 550
Andel gjenvunnet husholdningsavfall >60	%	63,9 %	64,3 %	63,2 %	64 %	62,8 %

Tallene gjelder husholdningsavfall inkl. Stavangers andel av mottatt avfall på IVARs gjenvinningsstasjoner, samt EE-avfall levert til butikker.

Tabell 8.27 Renovasjon

Vann og avløp

Vann og avløp	Enhet	Mål 2014	2010	2011	2012	2013	2014
Fakta							
Antall årsverk	pr 31.12	50	50	49	47	44	49
Vannledning-lengde	km		635	638	644	647	654
Spillvannsledning-lengde	km		311	318	325	334	336
Fellesavløpsledning-lengde	km		262	257	254	253	254
Avløpspumpestasjoner	antall		94	94	98	102	103
Regnværsoverløp	antall		31	31	31	30	30
Kunde/service							
Pålegg om utbedring av private anlegg	antall		114	113	48	83	55
Vannmålere i drift	antall		2 998	3 150	3 095	3 217	3 172
Utskifting av vannmåler	antall	317 (10%)	58	40	189	334	200
Antall slamavskillere i drift	antall					1 890	1 888
Tilsyn, jf Plan- og Bygningsloven	antall		5	6	6	5	0
Vaktutrykninger inkl. stasjonsdrift	antall		634	658	688	768	816
Kundehenvendelser vannkvalitet (lukt/smak)	antall	<100				83	104
Produksjon - vann							
Totale driftsutgifter pr. innbygger	kr		782	775	710	753	790
Driftsutgift - ekskl. overføring IVAR	kr		420	409	423	460	474
Vannkjøp IVAR - enhetskostnad	kr/m3		2,1	2,28	1,92	2,04	2,16
Vannkjøp IVAR - mengde	mill/m³	19,2	21,8	20,4	19,2	18,7	19,1
Døgnforbruk pr. innbygger	l/døgn	406	473	438	406	391	396
Sanert (fornyet) vannl. i inv. prosjekt	m	6 470	5 191	4 916	5 441	3 511	4 259
Fornyelsestakt (san./tot.)	0/00	>=10	8,2	7,7	8,5	5,4	6,6
Vannledningsbrudd hovedledninger	antall	64 (0,1/km)	70	64	69	59	55
Spyling vannledninger inkl. nyanlegg og etter rep.	m	15 000	9 453	6 492	9 401	12 300	32 300
Vannkvalitet – bakteriologisk (e.coli)		god	god	god	god	god	god
Vannkvalitet - kjemisk/fysisk (ph/farge)		god	god	god	god	god	god
Antall utbedrede stikkledninger i offentlig vei	antall	50			13	50	46
Produksjon - avløp							
Driftsutgifter pr. innbygger	kr/ innb.		1 069	1 139	1 195	1 256	1 322

Vann og avløp	Enhet	Mål 2014	2010	2011	2012	2013	2014
Driftsutgift - ekskl. overføring IVAR	kr/ innb		701	696	700	712	780
Avløp levert IVAR - enhetskostnad	kr/m3		2	2	2	2,42	2,94
Avløpsmengde levert IVAR	mill./m3		25	30	29	29	24,1
Sanert (fornyet) i inv.prosjekt avløp	m	5 871	6 314	6 576	7 287	3 260	3 925
Fornyelsestakt (saneringer / total)	0/00	>=10	6,7	6,1	10,3	5,5	6,7
Spylte avløpsledninger	m	30 000	32 973	31 674	28 400	30 000	36 000
Rørinspeksjon	m	30 000	34 664	43 329	32 000	38 800	31 000
Strømforbruk pumpestasjoner	1 000kr		25,2	26,6	17,1	17	17,7
Antall skade utbetalinger-kommunalt ansvar	antall		8	5	4	6	8
Avløpsstopp off. ledningsnett	antall		40	46	51	46	30
Overløpsmengde (beregnet andel forurensing)	%	5					4
Antall Utbedrede stikkledninger i off. vei	antall				14	45	36

Tabell 8.28 Vann og avløp

Kultur og byutvikling

Kultur og byutvikling	2010	2011	2012	2013	2014
Journalførte saker INN	13 316	14 263	12 652	13 035	13 433
Journalførte saker UT	11 502	11 770	11 505	11 438	12 213
Journalførte saker INN BYPLAN	1 371	1 259	1 470	1 550	1 631
Journalførte saker UT BYPLAN	869	810	948	1 042	1 034

Tabell 8.29 Kultur og byutvikling

Byggesak

Byggesak	2010	2011	2012	2013	2014
Antall mottatte byggesaker	2 470	3 093	2 613	2 347	2 506
Saker behandlet i kommunalstyret	55	49	45	38	57
- Tilsyn	465	458	813	305	324
- Midlertidige brukstillatelser	152	122	185	153	187
- Ferdigattester	607	600	815	1222	992
- Antall boliger igangsatt	781	802	979	901	725
Antall boliger fullført	477	540	650	1028	846
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker	22	23	27	36	41

Tabell 8.30 Byggesak

Personal og organisasjon

Personal og organisasjon	2010	2011	2012	2013	2014
Kommunenivå					
Antall ansatte pr. 31.12. inkl. foretakene	9 660	9 018	8 993	9 530	9 498
Antall årsverk pr. 31.12. inkl. foretakene	7 308	7 351	7 405	7 760	7 773
Andel kvinnelige ansatte	80,8 %	79,8 %	81 %	81,1 %	81 %
Sykefravær	7 %	7,6 %	7,4 %	6,9 %	7,20 %
Gjennomsnittlig fratredelsesalder (aldersp./AFP) Kommunal landspensjonskasse (KLP)	63 år	63,7 år	64,3 år	65,8 år	64,9 år
Gjennomsnittlig fratredelsesalder (aldersp./AFP) Statens pensjonskasse (SPK)	64,5 år	66,1 år	65,7 år	65,7 år	65,6 år
Andel inngåtte senioravtaler per 31.12. (av målgruppen 62-67 år)	63 %	76 %	79 %	68 %*	69,5 %
Antall AFP per 31.12.	279	268	274	231	255

* Ny senioravtale fra 1. mars 2013. Endringene i avtalen gjelder for den enkelte ansatte når ny avtale skal inngås. Det vil derfor være både gammel og ny ordning i en overgangsperiode frem til 1. mars 2014. Tallene er av den grunn ikke helt sammenlignbare.

Tabell 8.31 Personal og organisasjon

Servicetorget

Servicetorget	2010	2011	2012	2013	2014
Sentralbord (04005), antall oppringinger	156 738	140 513	122 276	126 261	109 885
Sentralbord (04005), antall telefonsamtaler besvart	127 831	109 838	108 935	111 337	90 290
Svarprosent sentralbordet	82 %	72 %	89 %	88 %	82 %
Svar telefoni innen 30 sek Ny i 2012			65 %	65 %	68 %
Svar telefoni innen 60 sek Ny i 2012			83 %	82 %	85 %
Elektroniske henvendelser *	7 193	9 377	13 032	12 495	12 260
Henvendelser via "Innsyn" etter offentleglova	792	800*	1 564	1 030	943
Byggekart	1 860	1 750	1 701	1 638	1 465
Egenerklæring om konsesjonsfrihet ved erverv av fast eiendom	225	313	335	236	255
Gebyrberegning av regulerings- og delesaker	153	175	174	139	111
Geminimelding totalt inkl. VOF (Varsle om feil)	7 800	8 851	9 324	9 319	9 202
Geminimelding behandlet av Servicetorget	3 625	1 740	1 624	1 359	** 736
Varsle om feil - VOF, meldinger via internett		2 344	2 916	3 192	4 346
Tilskudd dagsturer for eldre	56	26	41	27	53
Salg av kart o.a. for KBU - eks. salg med faktura	75 000	21 603	15 070	8 378	5 580
Salg av bioposer	50 500	57 155	41 380	39 774	42 133
Salg av søppelsekker	75 000	93 503	81 589	85 376	42 133
Salg av salgsplasser/standplasser utenom Torget	mangler data	64 720	110 550	153 435	115 059

** Sum fra flere mapper. Usikre tall.*

Tabell 8.32 Servicetorget

Kommunikasjon, digitale flater

Kommunikasjon, digitale flater	2011	2012	2013	2014
stavanger.kommune.no, unike besøk	324 453	360 718	571 511	339 213
Facebook, antall likere	1 300	1 608	3 897	6 395
Twitter, antall følgere	330	765	1 436	1 960
Instagram, antall følgere	–	–	–	320

Tabell 8.33 Kommunikasjon, digitale flater

Fattigdom

Personer under 18 i privathusholdninger med årlig inntekt etter skatt per forbruksenhet, under ulike avstander til medianinntekten. EU- og OECD-skala, etter region, tid og statistikkvariabel

Fattigdom	2010		2011		2012		2013	
Skala	**EU 60 %**	**OECD 50 %**	**EU 60 %**	**OECD 50 %**	**EU 60 %**	**OECD 50 %**	**EU 60 %**	**OECD 50 %**
0106 Fredrikstad	12,9	8,8	13,8	9,6	14,2	9,9	14,9	10,1
0219 Bærum	6	4,2	6,3	4,4	6,8	4,9	7	5
0301 Oslo kommune	16,1	11,9	16,7	12,5	17,1	12,8	18	13,5
0602 Drammen	14,8	10,2	16	11,2	16,8	12,1	17,8	12,7
1001 Kristiansand	9,2	6,2	9,9	6,5	10,9	7,1	12,5	8,6
1102 Sandnes	6,3	4,3	6,5	4,1	6,5	4,4	6,6	4,5
1103 Stavanger	6,7	4,4	7,1	4,9	6,9	4,8	7,5	5,2
1201 Bergen	8,1	5,4	8,7	5,9	9,3	6,2	10,2	7
1601 Trondheim	7,3	4,7	7,2	4,6	7,8	4,9	8,3	5,4
1902 Tromsø	6	3,8	6,7	4,2	7	4,4	7,3	4,4

Tabell 8.34 Personer under 18 i privathusholdninger med årlig inntekt etter skatt per forbruksenhet, under ulike avstander til medianinntekten. EU- og OECD-skala, etter region, tid og statistikkvariabel

Personer i privathusholdninger med årlig inntekt etter skatt per forbruksenhet, under ulike avstander til medianinntekten. EU- og OECD-skala, etter region, tid og statistikkvariabel

Fattigdom	2010		2011		2012		2013	
Skala	**EU 60 %**	**OECD 50 %**	**EU 60 %**	**OECD 50 %**	**EU 60 %**	**OECD 50 %**	**EU 60 %**	**OECD 50 %**
0106 Fredrikstad	11	5,3	11,4	5,7	12	5,9	12,4	5,8
0219 Bærum	7,2	4,3	7,6	4,6	7,8	4,8	8	4,9
0301 Oslo kommune	14,5	8,7	14,8	8,9	14,9	8,9	15,5	9,2
0602 Drammen	12	6,2	12,6	6,8	15	7,1	13,9	7,5
1001 Kristiansand	9,7	4,6	10,2	4,9	10,9	5,1	11,5	5,8
1102 Sandnes	7	3,5	7,1	3,5	7,1	3,7	7,1	3,6
1103 Stavanger	8,4	4,3	8,5	4,5	8,3	4,3	8,4	4,4
1201 Bergen	9,5	4,7	9,7	5	10,2	5,1	10,5	5,5
1601 Trondheim	9,6	4,6	9,8	4,8	10,1	4,8	10,2	5
1902 Tromsø	8,6	4,1	8,9	4,4	9,2	4,4	9	4,3

Tabell 8.35 Personer i privathusholdninger med årlig inntekt etter skatt per forbruksenhet, under ulike avstander til medianinntekten. EU- og OECD-skala, etter region, tid og statistikkvariabel

Selve fattigdomsbegrepet er noe uklart. Ofte er det lavinntekt eller inntektsfattigdom som benyttes når omfanget av fattigdom diskuteres. Fattigdom har også andre dimensjoner enn bare inntekt. Noen kan ha inntekt over fattigdomsgrensen men likevel ha dårlig råd. Det finnes også familier som lever et godt liv og har gode levekår tross lave inntekter.

I likhet med andre vestlige land opererer ikke Norge med en offisiell fattigdomsgrense. I regjeringens plan mot fattigdom legges denne definisjon av fattigdom til grunn:

Med fattigdom forstås at personer har så lav inntekt, eventuelt i kombinasjon med høye nødvendige utgifter i forbindelse med sykdom, funksjonshemning mv., at de over lengre tid ikke får dekket grunnleggende velferdsbehov.

Det mest vanlige er å sette fattigdomsgrensen ved en gitt andel av medianinntekten. Medianinntekten er den inntekten som deler befolkningen i to, slik at halvparten tjener over medianinntekten og halvparten tjener under medianinntekten. En slik metode for å sette fattigdomsgrensen viser naturligvis relativ fattigdom. Det er ikke vanlig å benytte grenser for absolutt fattigdom i høyinntektsland.

OECD definerer fattigdomsgrensen ved 50 prosent av medianinntekten, mens EU definerer fattigdomsgrensen som 60 prosent av medianinntekten. OECD og EU vekter i tillegg hustandsmedlemmene ulikt i sine utregningsmetoder. I sum gir EUs metode høyere fattigdomsgrense enn OECDs metode.

Fordelingsutvalget (NOU 2009:10) har valgt å legge hovedvekten på EUs lavinntektsmål. Ved å velge det mest sjenerøse målet har utvalget ønsket å være på den sikre siden i den forstand at beskrivelsen omfatter grupper som kan hevdes å ligge i grenselandet for lavinntekt. Utvalget tar ikke stilling til om ett lavinntektsmål gir et mer treffende bilde enn et annet i levekårsmessig betydning.

8.2 Brukerundersøkelser

Brukerundersøkelser benyttes som et verktøy i kommunenes dialog med brukerne for å måle tilfredshet med bestemte kommunale tjenester. Brukernes tilbakemeldinger bidrar til å forme utviklingen av tjenestetilbudet.

Følgende brukerundersøkelser og spørreundersøkelser ble gjennomført i 2014, i tråd med plan i Handlings- og økonomiplan 2014-2017:

Oppvekst og levekår:

- Foresatt-undersøkelse 3. 6. 9. trinn
- Foresatt-undersøkelse SFO 2. trinn
- Elevundersøkelse, skole 7. og 10. trinn
- Foresatt-undersøkelse barnehage
- Foresatt-undersøkelse kulturskole
- Helsestasjon
- Jordmortjenesten
- Stavanger legevakt
- Hjemmehjelpstjenesten

Bymiljø og utbygging:

- Idrett
- Destinasjonsparker
- Nabolagsparker
- Brukerundersøkelser VA-tjenester
- Brukertilfredshet renovasjon

Personal og organisasjon:

- Medarbeiderundersøkelsen
- Servicetorget

Andre:

- Internbrukerundersøkelsen

Brukerundersøkelsene «Pårørendeundersøkelse PUH» og «Avlastning i bolig» ble utsatt til 2015.

Brukerundersøkelsene følges opp i den enkelte virksomhet blant annet gjennom ledersamtaler og sees i sammenheng med resultater fra medarbeiderundersøkelsen. Hver undersøkelse er tilpasset virksomhetsområdet, men tema som servicenivå, informasjon, brukermedvirkning og helhetlig vurdering av tjenesten er gjennomgående for en stor del av undersøkelsene.

Resultater

Foreldreundersøkelsen: Undersøkelsen, som er i regi av Utdanningsdirektoratet ble gjennomført blant foresatte med barn på 3. 6. og 9. trinn i skolen i Stavanger. Undersøkelsen oppfordrer elevenes foresatte til å gi en vurdering av elevenes læringsmiljø og samarbeidet mellom hjem og skole. Resultatene i Stavanger

ligger over den nasjonale gjennomsnittet. Svarprosenten for undersøkelsen i 2014 var like over 40 % som er noe lavere enn tidligere, dette kan forklares med overgang til elektronisk gjennomføring av undersøkelsen.

SFO-undersøkelsen: Undersøkelsen ble gjennomført høsten 2014 blant foresatte med barn på 2.trinn som benytter seg av skolefritidstilbudet. Svarprosenten var på 69 %. Den helhetlige vurderingen av tjenesten er på 76 poeng og over målkravet på 75 poeng. Resultatene har vært omtrent samme nivå de siste årene.

Elevundersøkelse (7. og 10. trinn): Gjennomføres av utdanningsdirektoratet for å gi elever muligheten til å si sin mening om læring og trivsel på skolen. Svarprosenten var i 2014 på mellom 75-80 % og resultatene fra Stavanger er over det nasjonale gjennomsnittet.

Barnehageundersøkelsen: Brukerundersøkelsen var i 2014 for første gang nettbasert. 63 prosent av foreldrene svarte på brukerundersøkelsen. Resultatene viser at foresatte er godt fornøyd med det tilbudet barnehagene gir, med en skår for helhetlig vurdering på 83 poeng (målkrav 80).

Kulturskolen: Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk. Totalt ble det sendt ut 1 861 invitasjoner til å delta i undersøkelsen, herav kom det inn 763 svar. Dette tilsvarer en svarprosent på 41 %.

Totaltilfredsheten av kulturskolen ble på 73 og ligger like under målkravet på 75.

Helsestasjon/Jordmortjenesten: I 2014 ble det gjennomført ny brukerundersøkelse i helsestasjonstjenesten og jordmortjenesten. Resultatene er jevnt over svært gode. Samtlige indikatorer er over målkravet på 80 poeng. Alle indikatorer har hatt en positiv utvikling fra forrige undersøkelse i 2011. Samlet økning for helsestasjonstjenesten er på 18 poeng og jordmortjenesten på 14 poeng.

Hjemmehjelp: Undersøkelsen ble gjennomført postalt høsten 2014. Den ble sendt ut til 1 277 brukere av hjemmehjelp i Stavanger kommune og med 613 svar oppnådde undersøkelsen en svarprosent på 48 %. Helhetlig vurdering oppnår 81 poeng og er over målkrav. Sammenlignet med undersøkelsene i 2008 og 2011 har man oppnådd bedre resultater på alle de målte indikatorene, og resultatene er jevnt over gode.

Legevakten: Våren 2014 ble det satt opp en «*Happy or not*» – automat for live-måling av kundetilfredshet. Brukerne av legevakten gir en smilefjes-indikator på spørsmålet «*Er du fornøyd med ditt møte med legevakten i dag?*»

Det blir tilsendt rapport ukentlig og per måned, denne legges frem for personalet på legevakten.

Månedsrapporter fra *Happy or not* viser at antall svar har variert mellom 398 – 618 per måned. Prosentandelen som har gitt Stavanger Legevakt et grønt smilefjes varierer mellom 65 – 71 %. I 2014 hadde Stavanger Legevakt 43 934 konsultasjoner.

Idrett: Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk i perioden uke 36-38. Utvalget var på 210 ledere og styremedlemmer i ulike idrettslag, herav kom det inn 91 svar som gir en svarprosent på 43 %. Helhetlig vurdering av anleggstilbudet i kommunene og kontakt med idrettsavdelingen er begge et stykke under målkravet på 70 poeng med en score på henholdsvis 48 og 62 poeng.

Medarbeiderundersøkelsen

I februar 2014 ble det gjennomført ny medarbeiderundersøkelse i Stavanger kommune. Undersøkelsen skal ivareta tre formål:

1. Forbedringsarbeid på overordnet nivå i organisasjonen
2. Forbedrings- og utviklingsarbeid på den enkelte arbeidsplassen

3. Tilbakemelding på egen leder og generell ledelse

Den nye medarbeiderundersøkelsen måler drivkrefter som fremmer motivasjon, jobbengasjement og gjennomføringsevne, til forskjell fra den forrige som først og fremst målte medarbeidernes tilfredshet. Undersøkelsen er et verktøy i arbeidet med å realisere målene i arbeidsgiverstrategien: Stavanger kommune skal være en handlekraftig organisasjon og en attraktiv arbeidsgiver.

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i februar med en svarprosent på hele 74 %. Undersøkelsen viste at kommunens ansatte har et høyt jobbengasjement og mener at egen arbeidsplass har en høy grad av gjennomføringsevne. Svært mange rapporterer om et godt arbeidsmiljø, og at jobben i Stavanger kommune er meningsfylt. Medarbeiderundersøkelsen avdekker også utfordringer som skal følges opp videre. Konflikthåndtering er en av disse. Undersøkelsen viser nemlig at bedre håndtering av konflikter kan bidra til å øke ansattes engasjement og opplevd gjennomføringsevne. Undersøkelsen viste også at mange opplever god kollegastøtte og tydelige ledere som tilrettelegger godt for medbestemmelse. De aller fleste opplever også at egen leder er lojal og støttende hvis man gjør feil i jobben. Stavanger kommune oppleves som en inkluderende organisasjon med stor aksept for mangfold.

Servicetorget: Stavanger kommune startet i november 2012 med egentesting av servicenivået for telefoni og e-post håndtering via Servicetorget. Bakgrunn for testingen er at Forbrukerrådets servicetest på norske kommuner i 2011 gav ikke bestått. Egentestene utføres tertialvis av et eksternt firma på oppdrag fra Stavanger kommune. På de to siste av disse testene var resultatene henholdsvis 48 og 49 av 50 mulige poeng. Egentestingen fortsetter i 2015 etter samme opplegg.

Internbrukerundersøkelsen: Formålet med undersøkelsen er å kartlegge grad av fornøydhet med de interne tjenestene i Stavanger kommune. Det var enheter i Økonomiavdelingen, Personal og organisasjon, og Bymiljø og utbygging som ble vurdert. Undersøkelsen ble gjennomført som web-undersøkelse, og ble sendt til alle virksomhetsledere, fagsjefer, direktører og daglige ledere i kommunale foretak.

Årets resultater viser at alle enheter har hatt framgang siden forrige undersøkelse i 2012. Resultatene vil bli brukt til å utvikle og tilrettelegge tilbudet fra støttetjenestene.

Resultater fra undersøkelsene; Destinasjonsparker, nabolagsparker, VA-tjenester og renovasjon omtales i kapittel 5.

9 Årsregnskap og noter

9.1 Årsregnskap
9.2 Noter

** Beløp i hele 1 000 kroner der ikke annet er oppgitt.*

Hovedoversikt drift

Hovedoversikt drift	Note	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Driftsinntekter					
Brukerbetalinger	**1**	440 870	429 980	430 701	420 401
Andre salgs- og leieinntekter	**1**	798 376	769 264	746 270	780 808
Overføringer med krav til motytelse		838 675	795 037	644 663	896 455
Rammetilskudd		1 638 854	1 659 991	1 470 991	1 495 453
Andre statlige overføringer		149 849	142 592	127 633	134 134
Andre overføringer		22 117	52 339	16 044	21 473
Skatt på inntekt og formue		4 775 566	4 771 900	5 147 900	4 753 061
Eiendomsskatt		160 859	160 000	160 000	159 315
Sum driftsinntekter		**8 825 166**	**8 781 103**	**8 744 202**	**8 661 101**
Driftsutgifter					
Lønnsutgifter	**2,4**	3 882 520	3 845 552	3 703 368	3 712 258
Sosiale utgifter	**2,5**	1 064 439	1 098 051	1 065 661	974 009
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon		1 038 740	970 214	1 392 824	1 028 818
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	**6**	1 885 194	1 821 457	1 711 696	1 766 005
Overføringer	**6**	873 773	1 003 013	977 943	896 967
Avskrivninger	**7**	468 671	443 593	439 901	435 134
Fordelte utgifter		–72 121	–57 666	–442 011	–79 171
Sum driftsutgifter		**9 141 215**	**9 124 214**	**8 849 382**	**8 734 019**
Brutto driftsresultat		**–316 050**	**–343 111**	**–105 180**	**–72 918**
Finansinntekter					
Renteinntekter og utbytte	**8,12**	386 325	385 785	361 828	394 953
Gevinst på finansielle instrumenter (oml.)	**8**	14 751	0	0	23 257
Mottatte avdrag på utlån		1 510	1 361	1 361	1 280
Sum eksterne finansinntekter		**402 586**	**387 146**	**363 189**	**419 490**
Finansutgifter					
Renteutgifter og låneomkostninger	**8**	274 020	295 856	267 690	264 870

Hovedoversikt drift	Note	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	**8**	12 052	0	0	1 992
Avdrag på lån	**17**	374 042	376 410	365 199	353 032
Utlån		1 659	1 230	1 230	1 370
Sum eksterne finansutgifter		**661 772**	**673 496**	**634 119**	**621 264**
Resultat eksterne finanstransaksjoner		**–259 186**	**–286 350**	**–270 930**	**–201 774**
Motpost avskrivninger	**7**	468 671	443 593	439 901	435 134
Netto driftsresultat		**–106 565**	**–185 868**	**63 791**	**160 441**
Interne finanstransaksjoner					
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	**18**	7 763	7 763	0	15 506
Bruk av disposisjonsfond	**10**	94 153	134 223	0	77 015
Bruk av bundne fond	**10**	88 228	83 809	9 107	85 091
Sum bruk av avsetninger		**190 143**	**225 795**	**9 107**	**177 613**
Overført til investeringsregnskapet		4 647	4 647	72 898	143 418
Avsatt til disposisjonsfond	**10**	0	35 006	0	106 336
Avsatt til bundne fond	**10**	78 931	274	0	80 537
Sum avsetninger		**83 578**	**39 927**	**72 898**	**330 291**
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	**18**	**0**	**0**	**0**	**7 763**

Tabell 9.1 Hovedoversikt drift

Regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet

Regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Skatt på inntekt og formue	4 775 566	4 771 900	5 147 900	4 753 061
Ordinært rammetilskudd	1 638 854	1 659 991	1 470 991	1 495 453
Skatt på eiendom	160 859	160 000	160 000	159 315
Andre generelle statstilskudd	149 849	142 592	127 633	134 134
Sum frie disponible inntekter	**6 725 128**	**6 734 483**	**6 906 524**	**6 541 964**
Renteinntekter og utbytte	386 325	385 785	361 828	394 953
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	14 751	0	0	23 257
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	274 020	295 856	267 690	264 870
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	12 052	0	0	1 992
Avdrag på lån	374 042	376 410	365 199	353 032
Netto finansinnt./utg.	**–259 038**	**–286 481**	**–271 061**	**–201 684**
Til ubundne avsetninger	0	35 006	0	106 336
Til bundne avsetninger	78 931	274	0	80 537
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	7 763	7 763	0	15 506
Bruk av ubundne avsetninger	94 153	134 223	0	77 015
Bruk av bundne avsetninger	88 228	83 809	9 107	85 091
Netto avsetninger	**111 212**	**190 515**	**9 107**	**–9 260**
Overført til investeringsregnskapet	4 647	4 647	72 898	143 418
Til fordeling drift	6 572 656	6 633 870	6 571 672	6 187 601
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	**6 572 656**	**6 633 870**	**6 571 672**	**6 179 839**
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	**0**	**0**	**0**	**7 763**

Tabell 9.2 Regnskapsskjema 1A - Driftsregnskapet

Regnskapsskjema 1B – Driftsregnskapet

Regnskapsskjema 1B – Driftsregnskapet	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Rådmann, stab og støttefunksjoner				
Rådmann	6 856	8 545	9 247	6 388
Økonomi	144 383	150 933	153 528	143 279
Personal og organisasjon	116 586	121 462	124 368	117 172
Kommunikasjonsavdeling	6 546	7 428	7 122	6 219
Næring	5 680	6 794	5 233	6 648
Kommuneadvokat	7 144	6 741	6 721	6 135
Politisk sekretariat	10 756	11 264	11 331	11 272
Sum Rådmann, stab og støttefunksjoner	**297 951**	**313 167**	**317 550**	**297 113**
Oppvekst og levekår				
Stab Oppvekst og levekår	68 927	67 638	66 896	63 994
Barnehage	1 082 151	1 068 236	1 050 358	1 016 586
Grunnskole	1 346 278	1 333 190	1 340 542	1 313 580
Johannes læringssenter	115 061	110 324	100 326	111 427
Stavanger kulturskole	33 293	36 742	35 010	32 062
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	39 552	41 719	39 473	33 319
Ressurssenter for styrket barnehagetilbud	58 790	60 448	54 610	56 158
Ungdom og fritid	70 377	71 629	70 602	72 695
Helsestasjon og skolehelsetjenesten	63 515	65 589	64 048	60 659
Helse- og sosialkontor	1 607 155	1 598 374	1 561 814	1 508 480
NAV	239 761	232 982	196 929	224 260
Fysio- og ergoterapitjenesten	59 002	57 647	57 106	61 136
Barnevernstjenesten	211 611	202 147	194 868	193 770
Hjemmebaserte tjenester	166 077	157 563	143 362	170 234
Alders- og sykehjem	120 466	112 750	97 986	125 164
Stavanger legevakt	31 605	32 747	33 125	35 228
Rehabiliteringsseksjonen	42 337	42 765	44 577	41 574
Arbeidstreningsseksjonen	10 693	11 695	12 269	10 601
Flyktningseksjonen	9 641	9 606	8 509	8 950

Regnskapsskjema 1B – Driftsregnskapet	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
EMbo	8 329	9 758	9 800	0
Dagsenter og avlastningsseksjonen	114 512	112 932	94 488	101 395
Tekniske hjemmetjenester	890	1 432	1 312	592
Krisesenteret i Stavanger	10 270	10 539	10 892	10 390
Sentrale midler levekår	15 566	14 977	89 243	17 703
Sentrale midler legetjeneste	61 962	62 187	61 071	63 460
Sum Oppvekst og levekår	**5 587 822**	**5 525 616**	**5 439 216**	**5 333 415**
Bymiljø og utbygging				
Stab Bymiljø og utbygging	5 265	5 791	4 790	4 297
Brann- og feiervesen	–8 663	–8 590	–5 690	–8 031
Miljø	4 745	4 671	4 549	4 498
Utbygging	2 208	–4 904	4 169	2 041
Stavanger Eiendom	–283 235	–298 305	–279 492	–244 631
Park og vei	143 720	144 631	147 302	127 452
Idrett	112 324	111 237	110 455	109 647
Vannverket	461	–277	0	201
Avløpsverket	–10 142	–9 829	–9 195	–17 856
Renovasjon	102	140	140	83
Plan og anlegg	0	0	0	–504
Sum Bymiljø og utbygging	**–33 213**	**–55 435**	**–22 972**	**–22 805**
Kultur og byutvikling				
Stab Kultur og byutvikling	12 421	12 313	17 920	10 912
Byggesaksavdelingen	–36	0	0	41
Planavdelinger	36 531	34 933	29 222	35 267
Kulturavdelingen	149 152	150 068	145 428	138 234
Sum Kultur og byutvikling	**198 068**	**197 314**	**192 570**	**184 454**
Felles inntekter og utgifter				
Sum felles inntekter og utgifter	**–6 050 628**	**–5 980 662**	**–5 926 364**	**–5 792 178**

Regnskapsskjema 1B – Driftsregnskapet	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Sum totalt	**0**	**0**	**0**	**0**

Regnskapsskjema 1B – Driftsregnskapet

Skjema 1B inneholder den totale oversikten for Stavanger kommune, herav kr 6 572 656 fordelt fra skjema 1A.

Hovedoversikt investering

Hovedoversikt investering	Note	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Inntekter					
Salg av driftsmidler og fast eiendom	**3**	135 112	139 400	169 400	147 644
Andre salgsinntekter		1 486	0	0	1 995
Overføringer med krav til motytelse		10 477	140	140	-5 671
Kompensasjon for merverdiavgift		142 065	145 108	140 000	0
Statlige overføringer	**3**	40 638	52 560	62 600	10 150
Andre overføringer		100 504	72 700	72 000	3 975
Renteinntekter og utbytte		0	0	0	75 000
Sum inntekter		**430 283**	**409 908**	**444 140**	**233 093**
Utgifter					
Lønnsutgifter	**2,4**	31 314	31 168	31 036	29 110
Sosiale utgifter	**2,5**	7 304	7 172	7 139	6 660
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	**3**	988 804	1 232 727	1 263 718	1 139 138
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon		23 354	0	0	31 050
Overføringer		143 022	377	769	143 425
Renteutgifter og omkostninger		5	0	0	36
Fordelte utgifter		-182 121	-85 462	-85 462	-167 673
Sum utgifter		**1 011 681**	**1 185 982**	**1 217 200**	**1 181 747**
Finanstransaksjoner					
Avdrag på lån		140 045	140 045	96 571	158 721
Utlån		425 900	433 500	357 600	354 256
Kjøp av aksjer og andeler		13 651	14 000	13 600	14 706
Dekning av tidligere års udekket	**18**	76 625	76 625	0	42 372
Avsatt til ubundne investeringsfond	**10**	69 250	69 250	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	**10**	45 391	36 000	0	36 260
Sum finansieringstransaksjoner		**770 861**	**769 420**	**467 771**	**606 316**
Finansieringsbehov		**1 352 259**	**1 545 494**	**1 240 831**	**1 554 969**

Hovedoversikt investering	Note	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Dekket slik:					
Bruk av lån		1 064 827	1 273 852	980 412	1 017 623
Salg av aksjer og andeler		7 423	0	0	23 285
Mottatte avdrag på utlån	**3**	190 765	183 645	140 171	212 216
Overført fra driftsbudsjettet		4 647	4 647	72 898	143 418
Bruk av disposisjonsfond	**10**	0	0	0	33 766
Bruk av ubundne investeringsfond	**10**	47 350	47 350	47 350	0
Bruk av bundne investeringsfond	**10**	37 247	36 000	0	48 037
Sum finansiering		**1 352 259**	**1 545 494**	**1 240 831**	**1 478 344**
Udekket/udisponert	**18**	**0**	**0**	**0**	**-76 625**

Tabell 9.4 Hovedoversikt investering

Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet

Regnskapsskjema 2A - investering	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
Investeringer i anleggsmidler	1 011 681	1 185 982	1 217 200	1 181 747
Utlån og forskutteringer	425 900	433 500	357 600	354 256
Kjøp av aksjer og andeler	13 651	14 000	13 600	14 706
Avdrag på lån	140 045	140 045	96 571	158 721
Dekning av tidligere års udekket	76 625	76 625	0	42 372
Avsetninger	114 641	105 250	0	36 260
Årets finansieringsbehov	**1 782 541**	**1 955 402**	**1 684 971**	**1 788 062**
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	1 064 827	1 273 852	980 412	1 017 623
Inntekter fra salg av anleggsmidler	142 535	139 400	169 400	170 929
Tilskudd til investeringer	141 142	125 260	134 600	14 125
Kompensasjon for merverdiavgift	142 065	145 108	140 000	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	201 242	183 785	140 311	206 545
Andre inntekter	1 486	0	0	76 995
Sum ekstern finansiering	**1 693 297**	**1 867 405**	**1 564 723**	**1 486 217**
Overført fra driftsregnskapet	4 647	4 647	72 898	143 418
Bruk av avsetninger	84 597	83 350	47 350	81 803
Sum finansiering	**1 782 541**	**1 955 402**	**1 684 971**	**1 711 438**
Udekket/udisponert	**0**	**0**	**0**	**-76 625**

Tabell 9.5 Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet

Regnskapsskjema 2B – Investeringsregnskapet

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
1000	Kjøp/salg eiend.	0	78 500	90 000	0
1008	It	0	0	0	204
1028	Hr-system	0	0	0	326
1030	Dusavik-Finnestad	0	0	0	37
1050	Badedammen	0	0	0	29
1071	Tilretteleggingstilskudd	0	0	0	49
1090	Husabø	7 551	0	0	1 214
1100	Austbø næringsområde	0	0	0	13
1135	Infrastruktur og vei	1 613	1 600	0	8 185
1140	Jåtten øst	0	0	0	6
1144	Park/amfi Nytt konserthus	295	0	0	3 665
1150	Jåttåvågen-området	14 910	0	0	5 562
1160	Boganes	0	0	0	42
1170	Forus næringspark	0	0	0	86
1180	Paradis-Hillevåg kdp	0	0	0	289
1190	Tou-Forus	0	0	0	70
1201	Diverse bistand/spesialoppgaver	2 395	0	0	0
1220	Buøy næringsområde	0	0	0	92
1230	Tastarustå	0	0	0	59
126	Stavanger forum	0	0	0	–15 652
1280	Urban sjøfront	1 618	0	0	38 115
1320	Vassøy	0	0	0	83
1350	Friområde/veier bolig	2 668	0	0	52
1351	Folkebadet	1 568	2 000	2 000	2 509
1360	Friområde/veier næring	0	0	0	1
1380	Søra bråde 2	102	0	0	23
1390	Stadion-område Eiganes	0	0	0	7
1400	Revheim	1 867	0	0	8 964
1410	Jåtten gravlund	0	0	0	2

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
1420	Jåtten nord	0	0	0	60
1440	Løkkev/Bjergsted sør	0	0	0	20
1460	Nytorget	174	0	0	87
1470	Overføring Av kirkelige eiendommer	0	0	0	111
1480	Grunnerverv turvei, dobbeltspor	139	0	0	5 808
1490	Rosenvang	0	0	0	50
1500	Torfæusgate (Holme Egenes)	9 075	0	0	765
151	Sundelia	0	0	0	185
198	Div. boligrelaterte prosjekter	0	0	0	66 864
199	Div. næringsrelaterte prosjekter	0	0	0	1 981
203	Bjergstedvisjonen	2 988	0	0	57
205	Kverntorget	0	0	0	489
206	Stvgr forum, utstillingshall	0	0	0	–3 087
207	Stavanger forum, områdeutvikling	24 844	18 910	8 910	37 418
208	Stavanger forum, Energisentral	14 380	12 000	0	21 445
209	Jåttavågen 2	2 723	0	0	1 956
211	Fjellhall bergeland	0	0	0	6
212	Lervig reguleringsplan 2218	920	0	0	104
213	Folkebadet Jåttåvågen	507	0	0	976
214	Hafrsfjord eiendomsutvikling	9 704	0	0	38
215	Dusavik II næringsområde	6 403	0	0	73
216	Ryfast	0	0	0	818
3003	Biler levekår	486	0	0	2 176
301244021	Inventar og utstyr til barnehager	1 811	1 000	0	–9
301244700	Utbedring adm.bygg	3 367	3 000	0	0
301244703	Inventar og utstyr på skoler	5 200	6 000	0	2 011
301244705	Løpende rehab. barnehager	3 432	5 000	0	129
301244706	Løpende rehablitering,skoler	5 342	6 500	0	3 086
301244709	Enøk div. bygg	3 350	3 500	0	375

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
301244710	Rehab. eldre boliger	0	2 500	0	177
301244711	Løpende rehab. inst./bofel.. m.v.	2 246	6 000	0	64
301244860	Kjøp normannsgt./verksgt.	0	0	0	413
301244862	Teknisk utstyr driftssentral	630	0	0	255
301244863	Nylundskole,ombygg. av vaktmesterbolig	195	200	0	7 267
301244872	Vår frue kirke, rehab, delprosjekt 2	122	0	0	6 585
301244875	Sølvberget KF, diverse investeringer	3 160	3 200	0	3 229
301295014	Rehab idr./anlegg	0	0	0	–216
301316005	Kjøp av nye spann	0	0	0	1 290
301316036	Miljøstasjoner	0	0	0	46
301316072	Nedgravde containere	0	0	0	3 101
301326004	Transformasjonsområder, vann	0	0	0	1 861
301326021	Vannmålere 2013	0	0	0	581
301326024	Ringledninger og forsterkninger	0	0	0	3 666
301326026	Utbyggingsområder (vannledninger)	0	0	0	4 679
301326027	Fornyelse og renovering	0	0	0	24 039
301326048	Strakstiltak vann	0	0	0	1 794
301336007	Simuleringsprogram, avløp	0	0	0	421
301336011	Transformasjonsområder, avløp	0	0	0	4 342
301336028	Kloakkrammeplan	0	0	0	7 583
301336029	Separering	0	0	0	19 746
301336030	Fornyelse/renovering avløp	0	0	0	25 582
301336048	Strakstiltak avløp	0	0	0	3 525
301336082	Nedbørsmålere	0	0	0	195
301344021	Inventar og utstyr til barnehager	0	0	0	184
301344700	Utbedring adm.bygg	0	0	0	2 936
301344703	Inventar og utstyr på skoler	0	0	0	4 683
301344705	Løpende reab. barnehager	0	0	0	2 101
301344706	Løpende rehablitering,skoler	0	0	0	4 209

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
301344709	Enøk div. bygg	0	0	0	410
301344711	Løpende rehab. inst./bofel.. m.v.	0	0	6 000	1 373
301344712	Rehab. idrettsbygg	0	0	1 500	797
301344713	Sølvberget, nytt nødlysanlegg	1 763	1 300	0	2 978
301344714	Hinna skole, reparasjon av tak	4 628	5 000	2 000	92
301344715	Moduler madlamark skole	8	0	0	43
30136000	Biler Park og vei	0	0	0	642
301365003	Løkker/baner/skatb/nærm.	0	0	0	1 450
301365014	Rehab idr./anlegg	0	0	0	2 115
301365019	Utstyr og sikring på lekeplasser	0	0	0	654
301365021	Rehab.parkanlegg/friområde	10	0	0	863
301365023	Prosjekt friområde	0	0	0	35 940
301366010	Sykkelprosjektet	0	0	0	476
301366014	Trafikksikkerhet	0	0	0	4 206
301366015	Gatelys	0	0	0	8 346
301366019	Asfaltering	0	0	0	6 094
301366078	Tilrettelegging for hundehold	0	0	0	281
301366910	Utearealer skoler	0	0	0	1 126
301366911	Uforutsatt rehab Barnehager	0	0	0	433
301395014	Rehab Idr./Anlegg	0	0	0	2 869
301416005	Kjøp av nye søppelspann	1 088	2 200	2 200	0
301416036	Miljøstasjoner	181	200	200	0
301416072	Nedgravde containere	3 018	1 900	1 900	0
301426004	Byutvikling	4 295	2 000	2 000	0
301426021	Vannmålere off. ledninger	1 112	500	500	0
301426024	Ringledninger/forsterkninger	2 477	5 000	5 000	0
301426026	Vannledninger / forsterkninger	6 785	4 000	4 000	0
301426027	Fornyelse / renovering	16 407	21 400	21 400	0
301426028	Lekkasjelytting	709	500	500	0

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
301426029	Desinfeksjoner etc.	537	500	500	0
301426030	Service / kartlag	520	500	500	0
301426031	Lekkasjereduksjon	1 004	1 000	1 000	0
301426048	Strakstiltak	2 073	2 000	2 000	0
301436011	Byomforming	6 972	2 000	2 000	0
301436028	Kloakkrammeplanen	6 680	5 700	5 700	0
301436029	Separering	20 664	14 000	14 000	0
301436030	Fornyelse og renovering	14 452	32 000	32 000	0
301436048	Strakstiltak	4 092	2 500	2 500	0
301436049	Bil produksjonsleder	109	400	400	0
301436050	Stasjonoppgradering	1 839	2 000	2 000	0
301436082	Nedbørsmålere	279	300	300	0
30144000	Biler Stavanger Eiendom	500	0	0	0
301444021	Inventar og utstyr til barnehager	0	0	1 000	0
301444700	Utbedring administrasjonsbygg	0	0	3 000	0
301444703	Inventar og utstyr på skole	0	0	6 000	0
301444705	Løpende rehab. barnehager	0	0	5 000	0
301444706	Løpende rehabilitering skole	0	0	6 500	0
301444709	Enøk-energi og miljøplantiltak	0	0	2 000	0
301444710	Rehabilitering eldre boliger	0	0	2 500	0
301444713	Ladestasjoner El-biler	1 630	1 500	0	0
30146000	Biler Park og vei	149	149	0	0
301465003	Løkker,baner,skatebaner og nærmiljøanlegg	0	100	700	0
301465014	Rehabilitering idrettsanlegg	0	0	400	0
301465021	Rehabilitering parkanlegg/friområder	543	550	700	0
301465023	Prosjekt friområde	18 873	13 000	10 000	0
301466000	Bjergstedparken	4 706	5 700	0	0
301466010	Sykkel	0	0	1 000	0
301466014	Trafikksikkerhet	2 023	3 550	3 000	0

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
301466015	Gatelys	6 796	7 100	0	0
301466019	Asfaltering	5 607	5 600	5 000	0
301466052	Rehabilitering	0	200	1 500	0
301466062	Sentrum	0	0	500	0
301466063	Gatelys	0	0	4 000	0
301495014	Rehabilitering idrettsanlegg	2 291	2 000	2 000	0
3072	Nytt barnevernssystem	335	335	0	0
31121501	Basestasjoner sykehjem	857	950	0	1 326
31121502	It-Løsning ungdomskoler	2 860	2 000	2 000	4 137
31121506	It-system socio	0	0	0	70
31121507	Nytt datasenter	0	0	0	2 867
31123002	Utstyr hele levekår	0	0	0	1 040
31131000	Inventar og utstyr admin	0	0	0	958
31132015	Inventar og utstyr skoler/barnehager	0	0	0	1 354
31141001	Nettverkspunkt i barehager	0	250	250	0
31141002	Utrulling av trådløst nettverk på ungdomstrinnskolene	4 027	4 375	0	0
31142001	It I undervisning	2 828	2 683	6 000	0
31142002	Utstyr Johannes voksenopplæring	388	385	4 000	0
31142004	It i barnehager	0	1 000	1 000	0
31143002	Utstyr, gjelder hele levekår	166	3 215	4 000	0
31143003	Biler	1 239	1 500	1 500	0
31143034	Inventar sykehjem	475	1 500	1 500	0
384402	Rehabilitering vålandstårnet	273	1	0	0
388200	Brannstasjon	150	0	0	0
39124400001	Oddahagen	47	1 000	0	18
39124400002	Kari trekstakkv.3	403	2 000	0	813
391244861	Energimerking bygg	2 062	2 000	2 000	2 781
391244864	Stokkadalen modulbarnehage	563	600	0	4 594
391244868	Lokalmedisinsk senter	612	500	500	495

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
391244873	Sykesignalanlegg sykehjem	0	0	0	300
391244874	Holme egenes rehab	5 464	5 000	9 000	10 827
391244877	Nødstrøm-aggregat-sykehjem	7 302	8 800	0	1 110
391244878	Vaulen skole, utbygging	0	0	0	378
391244879	Jåtten skole, utbygging	0	0	0	578
391244881	Tasta svømmehall, tak	23	0	0	2 202
391244882	Tasta Barnehage, modulbygg	0	0	0	16 736
391244883	Eiganes skole - planlegging	25 482	15 000	20 000	1 652
391244884	Nedre strandgata 21, must	107	0	0	2 540
391265003	Løkker,baner,skate og nærmiljø, byggeprosjekt	95	500	0	1 806
391265014	Rehabilitering idrettsanlegg, byggeprosjekt	0	0	0	5 400
391265032	Kunst i offentlig rom(lekeplasser), byggeprosjekt	0	0	0	35
391266010	Sykkel, byggeprosjekt	39	0	0	98
391266013	Nye Veianlegg, byggeprosjekt	188	100	0	77
391266014	Trafikksikkerhet, byggeprosjekt	1 752	2 600	0	10 143
391266015	Kunstgressbane	0	0	0	336
391266016	Kunstgressbane	456	5 000	5 000	20 243
391266017	Miljø og gatetun, byggeprosjekt	4 952	2 100	0	3 464
391266062	Sentrum, byggeprosjekt	0	3 000	0	7 175
391266091	Kulvert over motorveien	233	0	0	15
391266910	Utearealer skoler, byggeprosjekt	9 689	8 350	0	7 478
391276320	Kloakkrammeplan 2012	96	0	0	0
391276330	Sanering avløp poa 2012	0	0	0	156
391282170	Nord-Jæren utvikling sandnes As	0	0	0	46
391344715	Boganes sykehjem, ombyggying inngangsparti (2013)	33	0	0	1 663
391344716	Eikebergveien bofellesskap, utvidelse kontor (2013)	2 607	2 500	2 500	368
391344717	Sunde/Boganes sykehjem, dagsenter demente (2013)	813	1 000	700	38

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
391344718	Arbeidsgården, 6 dagsenter plasser puh (2013)	167	0	0	1 872
391344719	Hinna gravlund,kistegravfelt (2013)	0	0	0	2 600
391344872	Prestebolig Sunde menighet	3 416	3 500	0	23
391344885	Stokkatunet barnehage	9 833	12 000	30 000	2 160
391344886	Roaldsøy barnehage 3 avd.	100	3 000	5 000	9
391344887	Tjensvoll gravlund, urnefelter og kistegraver	5 143	10 000	10 000	2 800
391344888	Nytt krisesenter	18 288	24 000	24 000	8 458
391344890	Domkirken, restaurering	0	0	0	1 000
391344892	Kjøp av leiligheter - tjenestebolig	254	0	0	25 941
391344893	Tilfluktsrom, frikjøpsmidler - oppgradering	0	0	0	5 941
391344894	Øyane sykehjem	15	0	0	18 631
391344895	Studentboliger forskuttering	0	10 800	36 600	0
391344896	Kortlesere sykehjem	3 171	3 000	1 500	0
391344897	Musikkskolen Bjergsted, ombygging	1 421	1 000	0	498
391365003	Løkker,baner,skate og nærmiljø, byggeprosjekt	3 027	4 500	5 400	761
391365014	Rehabilitering idrettsanlegg, byggeprosjekt	4 382	3 250	3 600	24
391365021	Rehabilitering parker, byggeprosjekt	166	150	0	130
391365032	Kunst i offentlig rom(lekeplasser), byggeprosjekt	39	1 000	1 000	243
391366010	Sykkel, byggeprosjekt	976	3 600	1 500	756
391366013	Nye veianlegg, byggeprosjekt	1 859	2 650	2 100	2 420
391366014	Trafikksikkerhet, byggeprosjekt	0	2 250	7 300	54
391366015	Gatelys, byggeprosjekt	316	700	6 000	214
391366017	Miljø og gatetun, byggeprosjekt	0	0	3 500	0
391366018	Sykkelstrategi	1 333	4 000	15 000	2 857
391366019	Flaskehalsutbedring	611	1 000	10 000	0
391366020	Gang-/sykkelsti austre åmøy	0	0	5 000	0
391366052	Rehabilitering vei, byggeprosjekt	888	2 150	0	3 687

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
391366062	Sentrum, byggeprosjekt	1 976	2 500	5 500	1 832
391366910	Utearealer skoler, byggeprosjekt	142	1 150	8 000	2 189
39137109	Husabøryggen 2013	250	0	0	0
39137150	Holmeegenes,poa 2013	250	0	0	0
39137633	Sanering avløp poa 2013	0	0	0	583
391382170	Atlanteren	0	0	0	467
39138218	Diverse forprosjekter utbygging	91	0	0	0
391433000	Storhaug områdeløft	0	0	2 000	0
391444800	Storhaug skole sfo bygg	210	1 000	1 000	0
391444802	Fransk barnehage v/ Eiganes skole	466	3 000	3 000	0
391444803	Bjørn farmandsgate 25 bofellsskap puh	193	1 000	5 000	0
391444804	Kalhammeren avlastningsbolig -utbedring	443	2 000	2 000	0
391444805	Hetlandshallen utvendig tak	138	6 000	6 000	0
391444808	Vålandsbassengene	962	1 999	2 000	0
391444811	Sjøfartsmuseet, nytt tak	2 176	4 000	4 000	0
391444812	Teinå skole, innvendig ombygging	5 741	9 500	10 000	0
391444813	Tastarustå skole innvendig	13 623	19 000	20 000	0
391444814	Storhaug bydel ny barneskole	1	200	1 000	0
391444815	Dagtilbud psykisk utviklingsh.	1 635	2 000	2 000	0
391444816	Nødnett legevakten (2014)	0	800	800	0
391444817	Domkirken restaurering	11 194	10 000	10 000	0
391444818	Tasta skatepark	0	0	4 000	0
391444819	Nye gamlingen	7 096	11 000	20 000	0
391444820	Dansesaler musikkskole	13 837	6 001	0	0
391444821	Domkirken 2025	1 171	2 500	0	0
391450141	Nytt sak/arkivsystem	1 301	4 000	4 000	0
391465003	Friområder	1 272	1 500	0	0
391465014	Disposisjonsplaner	514	750	0	0
391465024	Omlegging skolegårder	1 733	6 000	6 000	0

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
391465025	Tasta skatepark	489	1 000	0	0
391465026	Levekårsløft Storhaug	949	2 000	0	0
391466014	Diverse veier	797	2 800	0	0
391466015	Diverse	554	2 200	0	0
391466017	Miljø og gatetun	1 011	1 000	0	0
391466018	Sykkelstrategi	3 325	9 900	0	0
391466052	Rehabilitering vei, byggeprosjekt	229	900	0	0
391466062	Lys pullerter	459	500	0	0
391482090	Jåttåvågen områdeutvikling (ferdig 2016)	0	0	20 000	0
4000	Kjøp boliger vanskeligstilte	10 555	30 000	30 000	6 438
4016	Historiske bygg planl midler	1	0	0	0
4017	Hinna skole reform 2006	0	0	0	1 846
4020	St Petri bhg rehab	0	0	0	5 313
4022	Ungkarshjemmet anneks musegt 98	0	0	0	151
4026	Sølvberget ombygging av kinosenteret	2 821	3 300	0	21 212
4112	Stavanger forum ny ishall	1 451	0	0	5 096
4222	Kristianslyst rehabilitering	102 094	90 000	107 000	64 676
4223	Madlavoll skole ny ato-avd/ombygging	27 845	30 000	18 000	9 711
4224	Lenden skole ombygg Johannes	23 848	35 000	24 000	3 566
4225	Tasta barneh ny 4 avd	0	0	0	2
44042401	Brannsikring gamle stavanger	2 500	3 125	2 500	106
45046402	Hinna kirke	12 277	10 500	3 000	2 220
4333	Haugåsveien 26/28 15 nye leiligh	31	3 000	3 000	71
4334	Oddahagen 13 8 nye leiligh	12 370	12 000	12 000	1 591
4336	Søra bråde bofellesskap	13 719	14 200	15 500	48 718
4337	Lervik sykehjem	2 617	3 000	80 000	3 388
4440	Revheim kirke rehab	6 259	6 000	0	1 228
4712	Rehab. idrettshaller	1 262	1 500	0	29
4726	Vår frue kirke	0	0	0	103

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
4744	Bergåstjern sykehjem	0	0	0	576
4747	Jåtten øst bhg	0	0	0	2 627
4751	Utbedring adm.levekår/osk/helsesenter	625	500	0	0
4754	Plan.midler sykehj/bofellesskap	4	0	0	115
4762	Madla, garderober	0	0	0	–621
4763	Kulturskolen	176	6 400	0	29 680
4785	Austbø skole	16 651	19 600	11 500	15 775
4786	Prosjektutgifter idrettsbygg	0	0	0	1
4787	St Johannes barnehage	0	0	0	4 324
4791	Ishallen barnehage	106	0	0	125
4793	Bjørn farmannsgate 10	1 258	1 000	0	1 584
4794	Husabøryggen bofellesskap	444	700	0	19 685
4807	Legionella nytt	4 371	3 500	3 500	6 589
4814	Kløverenga barnehage	173	3 700	5 700	585
4819	Tou tilstandsanalyse	30 423	39 000	21 500	8 931
4821	Kuppelhallen rehabillitering	18 297	16 499	11 000	24 382
4822	Buøy skole	15 227	15 700	10 300	4 488
4824	Smiodden skole	472	0	0	2 053
4833	Skeiehagen bhg	17 572	18 000	10 000	13 770
4836	Lassahagen bofellesskap	452	3 000	3 000	0
4838	Ramsvigtunet sykehjem nytt ventilasjonsanlegg	68	0	0	3 999
4839	Tastarustå bofellesskap	839	0	0	60 262
4844	Svømmehall Kvernevik	29 461	50 000	55 000	9 444
4845	Svømmehall Hundvåg	66 951	65 000	83 000	33 060
4850	Utstillingshall	84 401	99 600	54 200	131 431
4851	Driftsbygning botanisk hage	0	0	0	843
4852	Emmaus barnehage sør	8 082	12 000	20 000	1 347
4853	Tastahallen	1 065	1 000	0	15 758
4870	Reparasjon orgel domkirken	1 124	2 000	1 300	4

Prosjektnr	Prosjektnavn	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013
4913	Avfallsanlegg ved 4 sykehjem	1 417	3 600	2 000	2 186
5003	Løkker/baner/skateb/nærm.	0	0	0	200
5006	Arbeid for andre	0	0	0	1 213
5015	Maskiner gravlundene	0	0	500	450
5017	Kunstinnkjøp	40	0	0	0
6021	Vannmålere	0	0	0	83
6059	Nord-Sør ks	0	165	0	0
6060	Blå Promenade	1 223	0	0	2 549
6327	Kloakkrammeplan	513	0	0	–52
6331	Sanering avløp	0	0	0	431
6541	Tiltak i sentrum	0	0	0	756
6614	Brutt vannforsyning	0	0	0	623
7081	Kunstnerisk utsmykking	1 056	0	0	126
8900	Prosjektkostnader til fordeling	540	140	140	1 377
9990	Generell finansiering	1 724	0	0	0
9991	Generell fin. salg av eiendom/råmark	424	0	0	513
Sum investeringer i anleggsmidler		**1 011 681**	**1 185 982**	**1 217 200**	**1 181 747**

Tabell 9.6 Regnskapsskjema 2B – Investeringsregnskapet

Hovedoversikt balanse

Hovedoversikt balanse	Note	31.12.14	31.12.13
EIENDELER			
Anleggsmidler		**22 907 437**	**21 312 161**
Faste eiendommer og anlegg	**7**	12 033 172	11 415 127
Utstyr, maskiner og transportmidler	**7**	415 601	398 212
Utlån	**11**	2 629 689	2 388 724
Konserninterne langsiktige fordringer	**11**	33 725	39 845
Aksjer og andeler	**12**	953 992	938 008
Pensjonsmidler	**5**	6 841 258	6 132 245
Omløpsmidler		2 021 564	1 830 669
Kortsiktige fordringer	**13**	674 483	522 167
Premieavvik	**5**	528 271	407 617
Aksjer og andeler		968	947
Obligasjoner	**14**	422 362	482 129
Kasse, postgiro, bankinnskudd		395 480	417 810
SUM EIENDELER		**24 929 001**	**23 142 830**
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital		**7 733 862**	**7 274 370**
Disposisjonsfond	**10**	45 152	139 304
Bundne driftsfond	**10**	107 938	117 235
Ubundne investeringsfond	**10**	21 900	0
Bundne investeringsfond	**10**	54 313	46 169
Regnskapsmessig mindreforbruk	**18**	0	7 763
Udekket i inv.regnskap	**18**	0	-76 625
Kapitalkonto	**24**	7 544 400	7 080 364
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	**15**	-39 841	-39 841
Langsiktig gjeld		**15 639 302**	**14 383 511**
Pensjonsforpliktelser	**5**	8 730 003	8 149 016

Hovedoversikt balanse	Note	31.12.14	31.12.13
Ihendehaverobligasjonslån	**9**	1 130 000	580 000
Sertifikatlån	**9**	2 078 770	1 906 000
Andre lån	**9**	3 661 528	3 709 495
Konsernintern langsiktig gjeld	**9**, **16**	39 000	39 000
Kortsiktig gjeld		**1 555 837**	**1 484 949**
Annen kortsiktig gjeld		1 555 837	1 484 949
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**24 929 001**	**23 142 830**
MEMORIAKONTI			
Memoriakonto		**335 668**	**212 891**
Ubrukte lånemidler		299 811	175 747
Andre memoriakonti		35 857	37 143
Motkonto til memoriakontiene		-335 668	-212 891

Tabell 9.7 Hovedoversikt balanse

Endring i arbeidskapital

Endring av arbeidskapital i Bevilgningsregnskapet

Endring av arbeidskapital i Bevilgningsregnskapet	Regnskap 2014	Regnskap 2013
Anskaffelse og anvendelse av midler		
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	8 825 166	8 661 101
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	430 283	158 094
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	1 665 601	1 747 613
Sum anskaffelse av midler	10 921 049	10 566 808
Anvendelse av midler		
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	8 672 544	8 298 885
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	1 011 676	1 181 710
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	1 241 373	1 148 983
Sum anvendelse av midler	10 925 593	10 629 579
Anskaffelse - anvendelse av midler	-4 544	-62 771
Endring i ubrukte lånemidler	124 063	-14 331
Endring/korrigering arbeidskapital	487	479
Endring i arbeidskapital	**120 006**	**-76 624**

Tabell 9.8 Endring av arbeidskapital i Bevilgningsregnskapet

Endring av arbeidskapital i Balanseregnskapet

Endring av arbeidskapital i Balanseregnskapet	Konto	31.12.14	31.12.13
Omløpsmidler	2.1		
Endring betalingsmidler	2.10	-22 330	-133 332
Endring obligasjoner	2.11	-59 767	58 973
Endring kortsiktige fordringer	2.13 - 2.17	152 315	-75 529
Premieavvik	2.19	120 655	11 825
Endring aksjer og andeler	2.18	21	947
Endring omløpsmidler		**190 895**	**-137 116**
Kortsiktig gjeld	2.3		
Endring annen kortsiktig gjeld	**2.32 - 2.38**	**-70 888**	**60 491**
Endring arbeidskapital		**120 006**	**-76 624**

Tabell 9.9 Endring av arbeidskapital i Balanseregnskapet

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er ført i overenstemmelse med god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder, (KRS), utgitt av forening for god kommunal regnskapsskikk, (GKRS).

Regnskapsprinsipper

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise alle økonomiske midler som er tilgjengelige i året, og anvendelsen av disse.

Regnskapet føres etter bruttoprinsippet. Det betyr at det ikke gjøres fradrag i inntekter for tilhørende utgifter og heller ikke fradrag i utgifter for tilhørende inntekter.

Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter og inntekter i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts-eller investeringsregnskapet i året, enten de er betalt eller ikke.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslag i årsregnskapet(beste estimat).

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

Virkning av endring i regnskapsprinsipp

Som følge av endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning skal virkning i regnskapsprinsipp føres mot egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene i mva-loven for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens

øvrige virksomheter, eksklusiv de som er i konkurranse med andre, krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Private alders- og sykehjem og barnehager
Stavanger kommune dekker driftskostnader til private barnehager og private alders- og sykehjem. Etter KOSTRA-forskriften skal slike kostnader ikke inngå i kommunens lønnskostnader/andre driftskostnader, men regnskapsførers som kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon.

Kommunen fakturerer foreldrebetalingen for alle private barnehager med kommunalt tilskudd. Alle egenbetalinger i alders-og sykehjem faktureres, bokføres og innkreves i kommunens regnskaper. Dette godskrives de aktuelle alders- og sykehjem når kommunen beregner sin andel av utgiftene.

Selvkostberegninger
På de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetalinger beregner kommunen selvkost etter retningslinjer av kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-3/14. Det tas mindre enn selvkost innenfor følgende områder:

- Barnehager
- Kommunale boliger
- Pleie- og omsorgstjenester
- Skolefritidsordningen

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler
Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen er i balanseregnskapet klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapir som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler.

Kommunen følger KRS(F) nr 4 ved avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen, utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Tilskudd til investeringer føres brutto, og det gjøres således ikke fradrag for disse beløp ved aktivering og avskrivning av anleggsmiddelet.

Klassifisering av gjeld
Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50 med unntak av pensjonsforpliktelsene. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Vurdering av omløpsmidler

Utestående fordringer
Utestående fordringer er bokført til kostpris. Tap på utestående fordringer avskrives fortløpende gjennom året. Fordringsmassen er gjennomgått og det er gjort avsetning for påregnelig og forventet tap pr. 31.12.14.

Finansielle omløpsmidler
Markedsbaserte finansielle omløpsmidler inngår i en handelsportefølje og er vurdert til markedsverdi pr 31.12.14. Urealisert gevinst behandles i tråd med Finansreglement.

Vurdering av anleggsmidler
Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlig beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter senest året etter at anleggsmidlet er anskaffet /tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperioden er tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Utlån
Utlån er oppført til anskaffelseskost. Unntak her er lån til Lyse AS, som står bokført til kommunens andel av selskapets lån. Ekstraordinære innbetalinger på utlån vedr. startlån, blir nyttet til nedbetaling el. innfrielse av innlån til kommunen.

Aksjer og andeler
Aksjer og andeler er oppført til anskaffelseskost. Dette gjelder ikke aksjer i Lyse AS, som er bokført til andel av aksjekapital i selskapet.

Organisering av kommunens virksomhet
Det er to beslutningsnivåer i administrasjonen, rådmannen med stabsavdelinger og det utøvende nivået, -virksomhetene. Den samlede virksomheten til kommunen er organisert innenfor den ordinære organisasjon, med unntak av:

- Natur og idrettsservice KF
- Stavanger Byggdrift KF
- Stavanger Parkeringsselskap KF
- Sølvberget KF
- Brannvesenet i Sør Rogaland IKS
- IVAR IKS
- Renovasjonen IKS
- Rogaland Revisjon IKS
- Stavangerregionen Havn IKS
- Stavanger Konserthus IKS
- Sørmarka Flerbrukshall IKS (Sørmarka Arena)
- Multihallen og Storhallen IKS
- Opera Rogaland IKS

Viser for øvrig til note.12 – Aksjer og andeler, som viser hvilke andre selskaper som kommunen har eierinteresser i.

9.2 Noter

Note 1: Brukerbetaling

Brukerbetaling	2014	2013
Foreldrebetaling barnehager	107 350	106 949
Foreldrebetaling skole- og fritidsordning	113 025	106 614
Egenbetaling institusjoner	169 187	156 926
Annet	51 307	49 912
Sum totalt	**440 870**	**420 401**
Andre salgs- og leieinntekter		
Kommunale avgifter	396 268	391 520
Leieinntekter	275 722	262 918
Annet	126 386	126 370
Sum totalt	**798 376**	**780 808**

Tabell 9.10 Note 1: Brukerbetaling

Note 2: Lønnsutgifter

Lønnsutgifter drift

Lønnsutgifter drift	2014	2013
Fastlønn	3 239 474	3 145 864
Lønn til vikarer	160 664	113 764
Lønn til ekstrahjelp	188 131	166 364
Overtidslønn	46 729	44 384
Annen lønn og trekkpliktig godtgjørelse	141 663	140 866
Godtgjørelse folkevalgte/introduksjonsordningen	74 273	70 074
Utg.godtgjørelser for reiser, diett, bill som er oppg.pliktige	31 586	30 943
Sum lønnsutgifter	3 882 520	3 712 258
Sosiale utgifter		
Pensjon, trekkpliktig forsikring, arbeidsgiveravgift	1 064 439	974 009
Sum	**4 946 959**	**4 686 268**

Tabell 9.11 Lønnsutgifter drift

Lønnsutgifter investering

Lønnsutgifter drift	2014	2013
Fastlønn	29 359	27 425
Lønn til ekstrahjelp	840	395
Overtidslønn	428	488
Annen lønn og trekkpliktig godtgjørelse	614	689
Utg.godtgjørelser for reiser, diett, bill som er oppg.pliktige	73	114
Sum lønnsutgifter	31 314	29 110
Sosiale utgifter		
Pensjon, trekkpliktig forsikring, arbeidsgiveravgift	7 304	6 660
Sum	**38 618**	**35 770**

Tabell 9.12 Lønnsutgifter investering

Note 3: Spesifikasjoner fra investeringsregnskapet

Mottatte avdrag på utlån

Mottatte avdrag på utlån	2014	2013
Mottatte avdrag fra Lyse AS	43 676	43 676
Mottate avdrag formidlingslån	140 045	158 721
Mottatte avdrag på konsern lån	6 120	4 940
Andre mottatte avdrag på utlån	924	4 879
Sum	**190 765**	**212 216**

Tabell 9.13 Mottatte avdrag på utlån

Statlige overføringer

Statlige overføringer	2014	2013
Overføringer fra staten	411	528
Tilskudd fra Husbanken	37 122	1 905
STUI overføringer	3 105	7 717
Sum	**40 638**	**10 150**

Tabell 9.14 Statlige overføringer

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon	2014	2013
Kjøp av driftsmidler	28 899	16 283
Kjøp av transportmidler	3 756	2 432
Vedlikehold byggetjenester nybygg	687 175	670 637
Materialer til vedlikehold og nybygg	133 817	121 492
Konsulenttjenester	90 474	91 738
Grunnerverv, kjøp av eksisterende bygg/anlegg	36 043	228 181
Andre kjøp av varer og tjenester	8 640	8 375
Sum	**988 804**	**1 139 138**

Tabell 9.15 Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon

Salg av driftsmidler

Salg av driftsmidler	2014	2013
Salg av driftsmidler	15	0
Salg av bygninger	18 350	38 900
Salg tomter/arealer	116 747	108 422
Refusjon privat grunnmark/råmark	0	322
Sum	**135 112**	**147 644**

Tabell 9.16 Salg av driftsmidler

Note 4: Årsverk

Årsverk

Årsverk	2014	2013
Antall årsverk	7 284	7 259
Antall ansatte	8 930	8 948
Antall kvinner	7 238	7 253
Antall menn	1 692	1 695
Antall kvinner høyere stillinger	473	462
Antall menn i høyere stillinger	303	301

Tabell 9.17 Årsverk

Hovedtariffavtalens kapittel 3.4.1, 3.4.2 og 5.2 er i oversikten definert som høyere stillinger.

Fordeling heltid/deltid

Fordeling heltid/deltid	2014	2013
Antall ansatte i deltidsstillinger	3 779	3 817
Antall kvinner i deltidsstillinger	3 233	3 249
Antall menn i deltidsstillinger	546	568

Tabell 9.18 Fordeling heltid/deltid

Som deltid har en i denne oversikten definert alle med arbeidstid mindre enn 100 % stilling.

Lønn, godtgjørelse og pensjon

Lønn, godtgjørelse og pensjon	2014
Rådmann	1 315 717
Ordfører	1 171 053

Tabell 9.19 Lønn, godtgjørelse og pensjon

I tabellen er det tatt med lønn, godtgjørelser og arbeidsgivers andel pensjon utbetalt fra Stavanger kommune. Tallene inkluderer etterlønn for avgående ordfører.

Revisjonshonorar

Revisjonshonorarer	2014	2013
Honorar for regnskaps- og forvaltningsrevisjon	3 650	3 397
Honorar for rådgivning	484	672
Rogaland Kontrollutvalgssekretariat	685	655
Ekstern revisjon	0	150

Tabell 9.20 Revisjonshonorar

Note 5: Pensjon

Stavanger kommune har kollektive tjenestepensjonsordninger for sine ansatte og frikjøpte folkevalgte. For sykepleiere og lærere er ytelsene lovbestemte. For øvrige yrkesgrupper omfatter ordningene de tariffestede ytelser som gjelder i kommunal sektor. Ordningene er ytelsesbaserte.

Tjenestepensjonsordningene gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygden sine ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på ca. 66 % av pensjonsgrunnlaget. Fremtidig pensjonsytelse blir beregnet ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningene sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjonen og omfatter i tillegg ektefelle- og barnepensjon.

De ansatte har også rett til AFP etter bestemte regler. Stavanger kommune har fra 1.1.2003 vært selv-assurandør for deler av denne ordningen.

Prinsippene for presentasjon av pensjoner i kommuneregnskapet følger av Forskrift om årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner § 13. I tråd med forskriften inntar kommunen brutto pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser i balansen samt at avvik mellom beregnet pensjonskostnad og premieinnbetalinger (premieavviket) blir balanseført. Premieavviket opparbeidet i årene 2002-2010 amortiseres over 15 år, premieavvik fom 2011 amortiseres over 10 år. Premieavvik opparbeidet fom 2014 vil amortiseres over 7 år.

Premiefond (fond for tilbakeført premie og overskudd) benyttes i sin helhet til reduksjon av premie innbetalinger i det enkelte år. Kommunal- og regionaldepartementet har fastsatt enkelte endringer i regnskapsforskriften § 13. Estimatavviket som tidligere ble amortisert over 15 år skal fra og med 2011 balanseføres fullt ut.

Årets pensjonskostnad spesifisert

Årets pensjonskostnad spesifisert	KLP	SPK	Sum
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	358 990	99 228	458 218
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpl.	267 092	59 967	327 059
Brutto pensjonskostnad	**626 082**	**159 195**	**785 277**
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	243 073	48 217	291 290
Netto pensjonskostnad (ekskl.adm.)	**383 009**	**110 978**	**493 987**
Sum amortisert premieavvik	44 125	-3 227	40 898
Administrasjonskostnad	24 249	2 744	26 993
Samlet pensjonskostnad (inkl adm)	**451 383**	**110 495**	**561 878**

Tabell 9.21 Årets pensjonskostnad spesifisert

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik

Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik	KLP	SPK	Sum
Brutto pensjonsmidler 31.12.14	5 630 116	1 211 142	6 841 258
Brutto pensjons-forpliktelser 31.12.14	6 838 242	1 658 358	8 496 600
Netto pensjonsforpliktelser (før aga)	**1 208 126**	**447 216**	**1 655 342**
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelser	170 346	63 057	233 403
Akkumulert premieavvik pr 31.12.13	390 429	-33 184	357 245
Årets premieavvik	148 629	–1 986	146 643
Sum amortisert premieavvik	44 125	–3 227	40 898
Akkumulert premieavvik 31.12.14	**494 933**	**-31 943**	**462 990**
Arbeidsgiveravgift av akkumulert premieavvik	69 786	-4 504	65 281
Akkumulert premieavvik inkl aga 31.12.14	**564 719**	**-36 447**	**528 271**

Tabell 9.22 Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og beregnet akkumulert premieavvik

Årets premieavvik er differansen mellom årets premieinnbetalinger til KLP/SPK og netto pensjonskostnad. Hvis pensjonspremien overstiger (er lavere enn) netto pensjonskostnad, skal årets premieavvik inntektsføres (utgiftsføres) og balanseføres mot kortsiktig fordring (gjeld). Virkningen i regnskapet blir dermed at det utgiftsføres et lavere (høyere) beløp enn den faktiske premien, nemlig pensjonskostnaden.

Økonomiske forutsetninger 2014

Økonomiske forutsetninger 2014	2013	2014
Årlig avkastning	5,0/4,35%	4,65/4,35%
Diskonteringsrente (risikofri rente)	4,00 %	4,00 %
Årlig lønnsvekst	2,87 %	2,97 %
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	2,87 %	2,97 %
Årlig vekst i pensjonsreguleringen	2,87 %	2,97 %
Forholdstallet fra Kommunal- og regionaldepartementet	1,1 %	1 %

Tabell 9.23 Økonomiske forutsetninger 2014

Estimerte størrelser, faktiske størrelser, estimatavvik	KLP	SPK
Faktisk forpliktelse 01.01.14	6 424 470	1 499 163
Estimert forpliktelse 01.01.14	6 300 546	1 599 246
Årets estimatavvik forpliktelse	123 924	-100 083
Faktiske pensjonsmidler 01.01.14	5 067 714	1 053 934
Estimerte pensjonsmidler 01.01.14	4 993 926	1 138 319
Årets estimatavvik pensjonsmidler	73 788	–84 385
Eks. arbeidsgiveravgift		

Tabell 9.24 Estimerte størrelser, faktiske størrelser, estimatavvik

Det skal foretas ny beregning av de pensjonsforpliktelsene som ble balanseført i foregående års regnskap. Ved ny beregning skal oppdaterte grunnlagsdata og årets forutsetninger legges til grunn. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsforpliktelser i foregående år og ny beregning kalles årets estimatavvik for pensjonsforpliktelser. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsmidlene i foregående år og faktiske pensjonsmidler, kalles årets estimatavvik for pensjonsmidlene.

Note 6: Kjøp av varer og tjenester samt overføringer - Drift

Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon

Omfatter alle utgifter knyttet til kjøp av varer og tjenester som inngår i produksjonsfaktorer i kommunens egen produksjon. Det vil si alle ordinære drifts- og vedlikeholdsutgifter, samt kjøp av inventar og utstyr.

Kjøp av tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon

Her føres alle utgifter knyttet til kjøp av tjenester som videreføres direkte til brukerne uten at kommunen selv bearbeider disse tjenestene videre. Betaling for tjenester utført av andre offentlige institusjoner, og betaling for tjenester utført av private som kommunen har driftsavtale med, føres her.

Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon	2014	2013
Kommunalt tilskudd private barnehager	423 937	390 088
Tilskudd private alders- og sykehjem	439 270	422 568
Kjøp fra staten	44 065	36 343
Kjøp fra fylkeskommuner	2 140	1 369
Kjøp fra kommuner	75 533	59 031
Kjøp fra kommunale foretak (KF)	328 026	332 977
Kjøp fra interkommunale selskap (IKS)	280 328	263 802
Tilskudd til privatpraktiserende (leger, fysioterapeuter)	85 543	81 690
Overf. til andre	206 352	178 136
Totalt	**1 885 194**	**1 766 004**

Tabell 9.25 Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon

Overføringer

Overføringer er utgifter som ikke medfører noen konkret forpliktelse om gjenytelse fra mottakerens side. Her føres bl.a. overføringer til stat og kommuner, tilskudd til private institusjoner, lag og organisasjoner.

Overføringer	2014	2013
Overføring til staten	149 403	155 750
Overføring til fylkeskommuner	548	32 409
Overføring til kommuner	2 197	1 073
Overføring til kommunale foretak (KF)	65 709	60 042
Overføring til interkommunale selskap (IKS)	53 300	57 598
Økonomisk sosialhjelp	150 672	145 228
MVA knyttet til kompensasjonsordningen *)	139 687	137 175
Fritak eiendomsskatt	26 037	26 034
Andre overføringer	283 014	273 144
Tap på krav	3 206	8 513
Totalt	**873 773**	**896 967**

Tabell 9.26 Overføringer

Stavanger Konserthus IKS har pr 31.12.14 en langsiktig gjeld til KLP og kommunalbanken på 400 mill. Stavanger kommune har forpliktet seg å dekke avdrag og renter på denne gjelden som fremtidige tilskudd.

Sørmarka Flerbrukshall IKS har pr 31.12.14 en langsiktig gjeld til KLP og kommunalbanken på 191 mill.

Stavanger kommune skal dekke renter og avdrag på denne gjelden i henhold til eierbrøk som er 64.02%.

Multihallen og Storhallen IKS har pr 31.12.14 en langsiktig gjeld til KLP og kommunalbanken på 172 mill. Stavanger kommune skal dekke renter og avdrag på denne gjelden i henhold til eierbrøk som er 62,4%.

Note 7: Anleggsmidler

Anleggsmiddelgrupe	Avskrivn.plan	Eiendeler
Gruppe 0	0 år	Kunst, tomtegrunn
Gruppe 1	5 år	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende.
Gruppe 2	10 år	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy, transportmidler og lignende.
Gruppe 3	20 år	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende.
Gruppe 4	40 år	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier, ledningsnett og lignende
Gruppe 5	50 år	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.

Tabell 9.27 Anleggsmiddelgrupper

Anleggsmidler	Gruppe 0	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Gruppe 4	Gruppe 5
Anskaffelseskost	2 191 010	194 070	640 951	126 978	9 581 284	2 609 829
Akkumulerte/reverserte nedskrivninger	-2 594	-232	-18 082	0	-33 240	-20 955
Akkumulerte ordinære avskrivninger	0	-129 884	-288 610	-39 577	-2 530 999	-466 609
Bokført verdi 01.01.14	**2 188 415**	**63 953**	**334 259**	**87 401**	**7 017 045**	**2 122 265**
Tilgang i regnskapsåret	85 358	14 657	60 475	35 713	548 604	222 004
Avgang i regnskapsåret	-316	0	0	0	-289	0
Delsalg i året	-21 552					
Avskrivninger i regnskapsåret	0	-16 265	-41 162	-2 960	-205 836	-41 716
Nedskrivninger	–313	0	-315	-329	-322	0
Reverserte nedskrivninger	0	0	0	0	0	0
Bokført verdi 31.12.14	**2 251 592**	**62 345**	**353 257**	**119 825**	**7 359 202**	**2 302 553**
	1)	2)	2)	1)	1)	1)
Hovedoversikt balanse:						
1) Faste eiendommer og anlegg		12 033 172				
2) Utstyr, maskiner og transportmidler		415 602				
Sum kalkulatoriske avskrivninger		**160 731**				
Sum ordinære avskrivinger		**307 939**				
Sum avskrivninger		**468 670**				

Tabell 9.28 Anleggsmidler

Note 8: Finansinntekter og utgifter

Renteinntekter og utbytte

Renteinntekter og utbytte	2014	2013
Renter bankinnskudd	23 284	28 526
Renter finansforvaltn.	20 162	20 069
Forsinkelsesrenter	1 563	1 203
Utbytte Lyse Energi AS	166 842	162 911
Utbytte andre 1)	14 191	2 975
Andre renteinntekter 2)	160 283	179 268
Sum	**386 325**	**394 953**

1) Utbytte andre inngår utbytte fra Stavanger Parkering KF med 4 mill. Utbytte fra øvrige kommunale foretak som fører etter kommunale prinsipper er ført som driftsinntekt under andre overføringer med kr 2 mill.

2) I andre renteinntekter inngår renter fra Lyse Energi AS med kr 39 888 214,-

Tabell 9.29 Renteinntekter og utbytte

Renteutgifter og låneomkostninger

Renteutgifter og låneomkostninger	2014	2013
Renter innlån	143 479	136 839
Renter rentebytteavtaler	130 532	127 045
Andre rente- og finansutgifter	9	986
Sum	**274 020**	**264 870**

Tabell 9.30 Renteutgifter og låneomkostninger

Gevinst/tap finansielle instrumenter

Gevinst/tap finansielle instrumenter	2014	2013
Urealisert kurstap	11 192	0
Realisert kurstap	860	1 992
Sum	**12 052**	**1 992**
Urealisert gevinst	0	20 341
Realisert gevinst	14 751	2 916
Sum	**14 751**	**23 257**

Tabell 9.31 Gevinst/tap finansielle instrumenter

Note 9A: Gjeldsforpliktelser

Gjeldsforpliktelser	2014	2013
Kommunens samlede lånegjeld	6 909 298	6 234 495
Fordelt på følgende kreditorer:		
Obligasjonslån		
Swedbank	550 000	0
Handelsbanken	300 000	300 000
DNB Markets	280 000	280 000
Sum	**1 130 000**	**580 000**
Sertifikatlån		
Danske bank	0	250 000
Kommunalbank	1 228 770	1 106 000
DNB	550 000	250 000
Swedbank	0	0
Nordea Bank	300 000	300 000
Sum	**2 078 770**	**1 906 000**
Andre lån		
Startlån		
Husbanken startlån, flytende rente	1 605 585	1 472 161
Husbanken startlån, fast rente	54 351	60 994
Ekstraord. avdrag betalt andre kreditorer	-88 588	-132 883
Investeringslån		
Husbanken investeringslån fast	24 026	25 991
Kommunalbank flytende rente	1 682 735	1 841 047
Kommunalbank fast rente		
KLP fast rente	284 832	298 080
Ekstraord avdrag startlån	88 588	132 883
Annen langsiktig gjeld	10 000	11 001
Finansiell leasing	0	222
Sum	**3 661 528**	**3 709 495**

Gjeldsforpliktelser	2014	2013
Konsernintern langs. gjeld		
Forpliktelse EK foretak (jf note 11)	39 000	39 000
Sum	**39 000**	**39 000**

Tabell 9.32 Gjeldsforpliktelser

Stavanger kommune har obligasjons- og sertifikatlån. Det avsettes avdrag tilsvarende en nedbetalingstid på 25 år på disse lånene. De avsatte avdragene er nedbetalt på annen langsiktig gjeld.

Kommunen beregner minste tillatte avdrag jfr. Kommunelovens(KL) § 50 nr. 7 ved å beregne minste tillatte avdrag etter forenklet formel utgitt av KRD. Denne forenklede formel benyttes etter anbefaling fra Norges Kommunerevisorforbund, da den gir et minstekrav til avdrag som tilsvarer avskrivningene, kapitalslitet, på lånefinansierte anleggsmidler. Det er i driftsregnskapet utgiftsført avdrag på lånegjeld med til sammen 374 042 tusen kroner. Minste lovlige avdrag etter KL § 50 nr. 17 utgjør 133 384 tusen kroner, eller kr 162 602 tusen kroner når vi beregner uten tomter. Det er ikke behov for å betale ytterligere avdrag for 2014.

Låneopptak i Kommunale foretak regnskapsføres og betjenes av det enkelte foretak, jf vedlagte årsregnskap 2014 for foretakene.

De kommunale foretakenes egenkapital er tidligere styrket med 39 mill ved en overføring fra kommunens kapitalkonto. Beløpet står som en langsiktig forpliktelse i kommunens balanse og som en langsiktig fordring i foretakenes balanser.

Note 9B: Sikringsinstrument

Stavanger kommunes finansielle posisjoner skal forvaltes som en helhet hvor en søker å oppnå lavest mulig netto finansutgifter over tid samtidig som det sikres forutsigbarhet i kommunens finansielle stilling.

Stavanger kommune bruker hovedsakelig rentebytteavtaler som sikringsinstrumenter, men har også noen fastrentelån. Ved bruk av disse instrumenter oppnår kommunen forutsigbarhet i fremtidige rentekostnader samtidig som sensitiviteten for renteendringer holdes på et minimum.

Samlet har Stavanger Kommune benyttet rentebytteavtaler for kr 2,9 mrd., i tillegg har kommunen kr 363 mill. i ordinære fastrentelån. Den gjennomsnittlige løpetiden for rentebytteavtalene er ca. 5 år, og 48 % av bruttogjelden er sikret med fastrente.

Rentesikringen er forankret i Stavanger kommunes finansreglement kapittel 5.

Note 10: Avsetninger og bruk av avsetninger

Alle fond avsetninger og bruk av avsetninger drifts- og investeringsregnskapet

Alle fond	KOSTRA-art	2014	2013
Avsetninger til fond	530-560, 580	223 605	223 133
Bruk av avsetninger	930-960	-309 010	-243 909
Til avsetning senere år	980	0	0
Netto avsetninger		**–85 405**	**-20 776**

Tabell 9.33 Alle fond avsetninger og bruk av avsetninger drifts- og investeringsregnskapet

Disposisjonsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Disposisjonsfond	KOSTRA-art	2014	2013
IB 01.01.14	956	139 304	143 750
Avsetninger driftsregnskapet	540	0	106 336
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	940	-94 153	-77 015
Bruk av avsetninger investerings-regnskapet	940	0	-33 766
Beregnet beholdning pr 31.12.14		45 151	139 304
Beholdning fra balanse 31.12.14	956	45 151	139 304
Differanse		**0**	**0**

Tabell 9.34 Disposisjonsfond avsetninger og bruk av avsetninger

UB 31.12 viser en saldo på 45,2 mill. på disposisjonsfondet. Fondet er til kommunestyrets frie disposisjon til drift- og investeringsformål. Alle avsetninger til disposisjonsfond i 2014 er strøket, og fondet er samlet sett for lite til å dekke mulig tap ihht. stresstest i finansforvaltningen pr. 31.12.14. Mulig tap, ihht stresstest er 61,7 mill.

Bundet driftsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Bundet driftsfond	KOSTRA-art	2014	2013
IB 01.01.14	952	117 235	121 789
Avsetninger driftsregnskapet	550	78 931	80 537
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	950	-88 228	-85 091
Beregnet beholdning pr 31.12.14		107 938	117 235
Beholdning fra balanse 31.12.14	952	107 938	117 235
Differanse		**0**	**0**

Tabell 9.35 Bundet driftsfond avsetninger og bruk av avsetninger

UB 31.12 viser saldoen på bundet driftsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte formål, og kan ikke endres av kommunestyret.

Ubundet investeringsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Ubundet investeringsfond	KOSTRA-art	2014	2013
IB 01.01.14	953		
Avsetninger	548	69 250	0
Bruk av avsetninger	948	-47 350	0
Beregnet beholdning pr 31.12.14		21 900	0
Beholdning fra balanse 31.12.14	953	21 900	0
Differanse		**0**	**0**

Tabell 9.36 Ubundet investeringsfond avsetninger og bruk av avsetninger

UB 31.12 viser saldoen på ubundet investeringsfond. Fondet er til kommunestyrets frie disposisjon til investeringsmål.

Bundet investeringsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Bundet investeringsfond	KOSTRA-art	2014	2013
IB 01.01.14	955	46 169	57 946
Avsetninger	550	45 391	36 260
Bruk av avsetninger	950	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	958	-37 247	-48 037
Beregnet beholdning pr 31.12.14		54 313	46 169
Beholdning fra balanse 31.12.14	955	54 313	46 169
Differanse		**0**	**0**

Tabell 9.37 Bundet investeringsfond avsetninger og bruk av avsetninger

UB 31.12 viser saldoen på bundet investeringsfond. Bruk av fondets midler er bundet til bestemte investeringsformål og kan ikke endres av kommunestyret.

Note 11: Utlån

Utlån	2014	2013
Startlån	1 483 966	1 224 201
Avsatt til tap på framtidige utlån	-11 784	-11 784
Sum utlån startlån	**1 472 182**	**1 212 417**
Stokka Kirke	0	100
Viking Fotball ASA	3 550	4 050
Ansvarlig lånekapital Lyse	1 048 224	1 091 900
Rogaland Rideklubb	2 560	2 640
Tou Scene	900	1 100
SKP	59	72
Varmestuens venner	913	913
Museum Stavanger AS	6 212	6 667
Forus og Gausel Idrettslag	1 700	1 700
Oilers Invest AS	67 589	67 167
Studentsamskipnaden i Stavanger	25 800	0
Sum andre utlån	**1 157 505**	**1 176 307**
Sum utlån	**2 629 689**	**2 388 724**
Renovasjonen IKS	0	1 650
Natur og Idrettsservice KF	13 700	15 450
Sølvberget KF	20 025	22 745
Konserninterne langs. fordr.	**33 725**	**39 845**
Avsatt på bundne investeringsfond 4800	8 736	8 736

Tabell 9.38 Utlån

Note 12: Aksjer og andeler

Aksjer	Aksje-kapital	SK'andel av aksje-kapital	SK'andel aksjer	Bokført verdi	Mottatt utbytte
Lyse Energi AS	1 008 983	440 683	43,68 %	440 683	166 842
Rogaland Teater AS	108	28	25,50 %	28	
Universitetsfond Rogaland AS	3 800	1 379	36,30 %	13 800	
SF Kino Stavanger/Sandnes AS	1 000	332	33,15 %	5 119	8 619
Måltidets Hus AS	703	12	1,71 %	10	
Nord-Jæren bompengeselskap AS	240	40	16,67 %	40	
Glad Mat AS	108	4	4,00 %	5	
Lysefjorden Utvikling AS	500	48	9,60 %	298	
Stavanger Sentrum AS	250	100	40,00 %	104	
Blue Planet AS	1 950	50	2,56 %	50	
Allservice AS	2 958	1 490	50,38 %	1 490	
Forus Næringspark AS	15 100	7 399	49,00 %	7 400	
Filmkraft Rogaland AS	1 600	560	35,00 %	560	
Museum Stavanger AS	100	50	50,00 %	55	
Ryfast AS	700	200	28,57 %	200	
Nord-Jæren utvikling Sandnes AS	7 000	700	10,00 %	2 978	
Attende AS	1 532	785	51,22 %	785	
Sum	**1 046 632**	**453 860**		**473 604**	**175 461**

Tabell 9.39 Aksjer

Andeler	Totale andeler	SK' andeler	SK eierandel	Bokført verdi	Mottatt utbytte/overf.
Stavangerregionen Havn IKS*		0	80,69	0	
IVAR IKS *		0	41,35	0	
Brannvesenet Sør-Rogaland IKS	5 000	2 595	51,00	2 595	
Rogaland Revisjon IKS	4 000	1 278	31,95	1 278	
Renovasjonen IKS		0	50,00	7 997	1 000
Stavanger Konserthus IKS	100	89	89,00	89	
Sørmarka flerbrukshall IKS	600	384	64,02	384	
Multihallen og Storhallen IKS	600	0	62,40	374	
Opera Rogaland IKS	800	400	50,00	400	
Rogaland Kontrollutvalgsekr.	600	210	35,00	210	
Biblioteksentralen AL		0		1	
Egenkapitalinnskudd KLP		0		153 536	
Andeler i borettslag		0		313 523	
	11 700	**4 956**		**480 388**	**1 000**
Sum aksjer og andeler	**1 058 332**	**458 816**		**953 992**	**176 461**

Tabell 9.40 Andeler

Allservice AS er fusjonert med Kvaleberg Industri AS hvor sistnevnte er overdragende selskap. Gjennomføring av fusjon er registrert i foretaksregisteret 03.06.2014.

Note 13: Utestående fordringer

Utestående fordringer	2014	2013
Eiendom, vann og avløp (sikret ved legalpant)	1 858	2 052
Sentrale styringsorganer	200 840	116 315
Stavanger Eiendom	23 385	25 637
Bymiljø og utbygging eks.Stavanger Eiendom	16 206	12 614
Oppvekst	33 436	11 699
Levekår	236 926	199 905
Kultur og byutvikling	6 570	4 482
Mva-kompensasjon	137 284	131 698
Syke-svangerskap	28 831	30 465
Kortsiktige fordringer lønn	1 346	-500
Sum totalt	**686 682**	**534 367**
Avsatt til dekning av tap på utestående fordringer	-12 200	-12 200
Sum utestående fordringer *	**674 483**	**522 167**

**) Herav innen konsernet kr 2 488 jfr. note 16.*

Tabell 9.41 Utestående fordringer

Note 14: Finansielle omløpsmidler

Aktiva klasse	Markedsverdi 31.12.2014	Bokført verdi 31.12.2013	Årets resultatførte verdiendring
Aksjefond	54 160	40 570	13 590
Ansvarlige lån, fondsobligasjoner	204 617	206 375	-1 758
Industriobligasjoner/sertifikater	65 191	64 324	867
Bankobligasjoner og bankinnskudd	194 194	192 909	1 285
- Herav bankinnskudd	–95 825	-95 825	0
Andre verdipapir	25	25	0
Kursregulering pr 01.01.14		25 175	-25 175
Urealisert gevinst pr 31.12.14*		-11 192	11 192
Sum	**422 362**	**422 362**	**0**

Tabell 9.42 Finansielle omløpsmidler

*Urealisert tap eller gevinst legges ikke på det enkelte verdipapir, men samles og legges til anskaffelseskost

pr. 31.12 slik at bokført verdi blir lik markedsverdi. Realiserte tap og gevinster på 14,8 mill er resultatført i 2014. Urealisert tap på 11,2 mill og realisert tap på 0,9 mill – totalt 12,1 mill- er tapsført i 2014. Kursreguleringsfondet er pr. 31.12.14 på 57,1 mill. og er stort nok i henhold til finansreglementet.

Markedsverdi er bokført i henhold til årsoppgave fra VPS. Regelverket krever at finansielle omløpsmidler skal vurderes med resultateffekt til markedsverdi.

Bokført verdi 31.12.14 = Anskaffelseskost med tillegg av urealiserte gevinster og tap pr. 31.12.14.

Investeringene i finansielle omløpsmidler ligger innenfor rammer i gjeldende finansreglement av 29.10.2012.

Stavanger kommune eier i tillegg en andel i Skagen Høyrente VPF på 0,9 mill, disse midlene er knyttet til Byhistorisk verk og er avsatt på fond.

Note 15: Endringer i regnskapsprinsipp

Endringer i regnskapsprinsipp		2014	2013
IB		39 841	39 841
UB		39 841	39 841
Konto for endring av regnskapsprinsipp består pr 31.12.2011 av følgende poster:			
Utbetalte feriepenger	1993	98 967	
Varebeholdning	2001	6 472	
Kompensasjon for mva	2001	-13 989	
Øvrige endringer periodiseringsprinsipp		33 912	
Tilskudd til ressurskrevende brukere	2008	-85 521	
Sum bokført mot konto for prinsippendring		**39 841**	

Tabell 9.43 Endringer i regn

Som en følge av endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning, er virkning av endringer i regnskapsprinsipp i 2007 og tidligere, som er regnskapsført mot likviditetsreserven, ført over til egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp. Tilsvarende ble virkningen av at tilskuddet til ressurskrevende brukere er lagt om fra 2008 ført mot konto for endring av regnskapsprinsipp.

Note 16: Fordringer og gjeld til kommunale foretak

Fordringer og gjeld til kommunale foretak	2014	2013
Kortsiktig fordring på: Stavanger Parkeringsselskap KF	117	69
Kortsiktig fordring på: Sølvberget KF	1 614	2 446
Kortsiktig fordring på: Stavanger Byggdrift KF	264	373
Kortsiktig fordring på: Stavanger Natur- og Idrettsservice KF	493	338
Sum kortsiktige fordringer	2 488	3 226
Langsiktig fordring på: Stavanger Natur- og Idrettsservice KF	13 700	15 450
Langsiktig fordring på: Sølvberget KF	20 025	22 745
Sum langsiktige fordringer	33 725	38 195
Kommunens samlede fordringer	**36 213**	**41 421**
Kortsiktig gjeld til: Stavanger Parkeringsselskap KF	268	39
Kortsiktig gjeld til: Sølvberget KF	7 166	4 683
Kortsiktig gjeld til: Stavanger Byggdrift KF	22 855	25 336
Kortsiktig gjeld til: Stavanger Natur- og Idrettsservice KF	7 766	5 523
Sum kortsiktige gjeld	38 055	35 581
Forpliktelse EK til: Sølvberget KF	5 000	5 000
Forpliktelse EK til: Stavanger Byggdrift KF	20 000	20 000
Forpliktelse EK til: Stavanger Natur- og Idrettsservice KF	14 000	14 000
Kommunens samlede langsiktige forpliktelse	**39 000**	**39 000**
Kommunens samlede gjeld og forpliktelse	**77 055**	**74 581**

Tabell 9.44 Fordringer og gjeld til kommunale foretak

Note 17: Avdrag på gjeld

Avdrag	Budsjett	2014	2013
Utgiftsført avdrag		374 042	353 032
Beregnet minste lovlige avdrag		133 384	125 773
Differanse		**240 658**	**227 259**

Tabell 9.45 Avdrag

Kommunen betaler mer enn lovens krav til minimumsavdrag.

Kostnadsførte avdrag	Budsjett	2014	2013
Betalte avdrag	376 410	374 042	353 032
Betalt avsatte avdrag året før		0	0
Sum kostnadsførte avdrag	**376 410**	**374 042**	**353 032**

Tabell 9.46 Kostnadsførte avdrag

Note 18A: Spesifikasjon over regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) drift

Regnskapsmessig mindreforbruk	Budsjett 2014	2014	2013
Tidligere opparbeidet mindreforbruk	0	7 763	15 506
Årets disponering av mindreforbruk	7 763	-7 763	-15 506
Nytt mindreforbruk i regnskapsåret	0	0	7 763
Totalt mindreforbruk til disponering		**0**	**7 763**

Tabell 9.47 Regnskapsmessig mindreforbruk

Driftsregnskapet er gjort opp med kr 0 i mer-/mindreforbruk etter at det er foretatt strykninger ihht forskrift om årsregnskap og årsberetning § 9. Jf. også note 10.

Note 18B: Spesifikasjon over regnskapsmessig udekket (underskudd) investering

Regnskapsmessig merbruk	Budsjett 2014	2014	2013
Tidligere opparbeidet udekket	0	-76 625	-42 372
Årets avsetning til inndekking	76 625	76 625	42 372
Nytt udekket i regnskapsåret	0	0	-76 625
Totalt udekket til inndekking		**0**	**-76 625**

Tabell 9.48 Regnskapsmessig merbruk

Note 19: Garantier gitt av kommunen

Garantier gitt av kommunen – nedkvittert pr 31.12.14

Garanti gitt til:	Garantibeløp:	Garantien utløper:
IVAR IKS 43,60% *	742 468	2017,22,26,28,29,30,31, 32,33,34,35,36,37,39,40,41
Stavanger Konserthus IKS	182 450	2035
Brannvesenet Sør-Rogaland IKS	2 730	2025
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Rogaland	37 656	2 038
Stiftelsen Ullandhauggarden	158	2016
Stiftelsen Øyane sykehjem	882	2019
Stiftelsen Blidensol sykehjem	619	2018
Rogaland Rideklubb	0	2015
Borettslaget Gauselparken	22 294	2033
Borettslaget Krosshaug I	10 346	2035
Borettslaget Ramsvik	5 273	2033
Borettslaget Ramsvik	10 842	2033
Forus Utvikling AS	44 000	2031
Private barnehager/andelsbarnehager	24 468	2020 / 2030
Ryfast AS	240 000	2039 og 2040
Vikinghallen AS	85 000	2039
Med hjemmel i sosiallovgivningen	4 032	2015 og utover
Sum garantier	**1 413 218**	

** Oppført med andelen som Stavanger kommune garanterer for.*

Tabell 9.49 Garantier gitt av kommunen

Note 20: Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid	2014
Ryfylke Friluftsråd (§27-samarbeid)	
Overf.fra Stavanger kommune	1 616
Overf. fra andre samarbeidende kommuner	1 427
Sum andre tilskudd/inntekter	10 468
Utgifter	9 114
Avsetning	4 196
Resultat	201
Krisesenteret (vertskommunesamarbied)	
Overf. fra samarbeidende kommuner	2 494
Andre ref./inntekter	829
Avsetning	632
Ungdom og fritid (vertskommunesamarbeid)	
Overf. fra samarbeidende kommuner	476
Overf.fra Rogaland Fylkeskommune	542
Andre ref./inntekter	1 964
Avsetning	560
Sør- og Midt-Rogaland arbeidsgiverkontroll (vertskommunesamarbeid)	
Overf. fra samarbeidende kommuner	943
Andre ref./inntekter	264

Tabell 9.50 Interkommunalt samarbeid Ryfylke Friluftsråd

Note 21: Selvkostområder

Resultat 2014	Inntekter	Utgifter	Mer(+)/ mindreforbruk (-)
Renovasjon	141 112	137 013	–4 099
Vann	96 303	102 289	5 986
Avløp	181 826	168 481	–13 345
Byggesak	20 601	25 448	4 847

Tabell 9.51 Resultat 2014

Balansen 2014	Årets deknings-grad i % *1)	Avsetn(+)/ bruk av (-) deknings-gradsfond	Renter deknings-gradsfond	Deknings-gradsfond pr. 31.12 *2)
Renovasjon	103 %	4 099	276	13 292
Vann	94 %	–5 985	526	18 401
Avløp	108 %	3 664	–76	3 588
Byggesak	81 %	–4 847	117	2 322

Tabell 9.52 Balansen 2014

Årets dekningsgrad før avsetnings/bruk av selvkostfond.

Selvkostfondene er bundne driftsfond. Disse kan kun benyttes til dekning av framtidige driftsutgifter på tilhørende selvkostområde. Selvkostfond må benyttes innen en 3-5 års periode.

Regnskapsresultatet til avløpsverket viser et mindreforbruk på kr 13,34 mill. Kr 9,68 mill brukes til reduksjon av tidligere års opparbeidet merforbruk som ble dekket over kommunens driftsregnskap.

Seksjonering og delingsforretning er fom 2013 inkludert i selvkostområdet for byggesak.

Selvkostregnskapet for kart og oppmåling viser et underskudd på kr 2,3 mill.

Selvkostregnskapet for plansaksbehandling viser et underskudd på kr 0,6 mil.

I 2014 viser selvkostregnskapet for feiing et overskudd på kr 0,124 mill. Vi hadde imidlertid underskudd på selvkost på feiing i årene 2011-2013 på akkumulert på kr 3,1 mill. pr. 31.12.14 er akkumulert underskudd kr 3 mill.

Note 22: Avgiftsituasjonen

Mva-kompensasjon sosiale boliger

Stavanger kommune har siden innføringen av mva-kompensasjonsordningen i 2004 krevd mva-kompensasjon for sosiale boliger jfr mva-kompensasjonslovens § 4. Det ble da foretatt en vurdering som konkluderte med at alle kommunens sosiale boliger var å anse som særlig tilrettelagt for helse- eller sosiale formål, jfr. forskrift § 7 og sosialtjenestelovens § 3-4.

Denne vurderingen bestrides av Skatt Vest som har foretatt en foreløpig vurdering, og mener at kun 42 % av boligmassen er å anse som særlig tilrettelagt for helse- og sosiale formål. Stavanger kommune bestrider denne vurderingen og avventer nå videre behandling fra Skattedirektoratet.

Mva Stavanger konserthus IKS

På bakgrunn av enkelte uklarheter rundt praktiseringen av et nytt unntak i kompensasjonsloven, ble Finansdepartementet den 30. januar 2008 tilskrevet for nærmere avklaring.

Følgelig er det ved avleggelse av årsregnskapet 2014 knyttet usikkerhet til størrelsen på den momsrefusjonen som vil oppnås.

Note 23: Investeringsprosjekter

Oversikten viser pågående/planlagte flerårige investeringsprosjekter.

Prosjektnr	Prosjektnavn	Kostnadsramme	Regnskap 2014	Justert budsjett 2014	Kostnad tidligere år
207	Områdeutvikling Stavanger forum	200 000	24 844	18 910	150 267
39124400001	Oddahagen	25 000	47	1 000	102
391244883	Eiganes skole - planlegging	280 000	25 482	15 000	1 654
391344885	Stokkatunet barnehage	50 700	9 833	12 000	2 160
391344894	Øyane sykehjem	150 000	15	0	18 631
391366018	Sykkelstrategi	50 000	1 299	1 140	835
391444800	Storhaug skole	10 000	210	1 000	0
391444819	Nye gamlingen	120 000	7 096	11 000	0
391444820	Dansesaler musikkskole	26 000	13 837	6 001	0
391444821	Domkirken 2025	305 000	1 171	2 500	0
4112	Forum ny ishall	252 100	1 451	0	204 925
4222	Kristianslyst skole	195 000	102 094	90 000	77 194
4336	Søra bråde bofellesskap	72 500	13 719	14 200	58 332
4337	Lervig sykehjem	490 000	2 617	3 000	4 113
45046402	Hinna kirke	25 000	12 277	10 500	15 922
4794	Husabøryggen bofellesskap	108 000	444	700	106 835
4819	Nye tou	84 100	30 423	39 000	20 302
4844	Kvernevik svømmehall	132 300	29 461	50 000	11 851
4850	Utstillingshall	255 200	84 401	99 600	177 169
4852	Emmaus barnehage sør	48 200	8 082	12 000	1 369
Sum		**2 879 100**	**368 803**	**387 551**	**851 660**
Sum øvrige prosjekter			642 878	798 431	
Sum utgifter i investeringer			1 011 681	1 185 982	

**Oppgitt eks. finansieringsinntekter.*

Tabell 9.53 Investeringsprosjekter

Note 24: Kapitalkonto

Kapitalkonto			
		01.01.2014 Balanse (kapital)	**7 080 364**
Debetposteringer i året:		**Kreditposteringer i året:**	
Salg av fast eiendom og anlegg	22 158	Aktivering av fast eiendom og anlegg	891 679
Nedskrivninger fast eiendom	313	Oppskriving av fast eiendom	0
Nedskrivning maskiner og utstyr	966		
Avskriving av fast eiendom og anlegg	250 512	Aktivering BBL-leil	3 332
Korrigeringer anlegg	0		
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	0	Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler	75 132
Avskrivninger av utstyr, maskiner og transportmidler	57 427		
Gammel kunst, nedskriving kapitalkonto	0		
Nedskrivninger aksjer og andeler	2 000	Kjøp av aksjer og andeler	14 652
Avdrag mottatt på formidlings/startlån	140 336	Utlån formidlings/startlån	400 588
Avdrag mottatt på andre utlån	50 720	Utlån egne midler	25 800
Avskrevet utlån	0		
Bruk av midler fra eksterne lån	1 064 827	Avdrag på eksterne lån	514 087
Forpliktelse foretak	0		
Pensjonsforpliktelse - netto endring (økn)	0	Pensjonsforpliktelse - netto endring (red)	128 025
Salg aksjer	0		
31.12.2014 Balanse (Kapital)	**7 544 400**		

Tabell 9.54 Kapitalkonto

Stavanger 13.02.2015

Inger Østensjø
Rådmann

Aase Marit Fjellanger
Daglig leder SK-Regnskap

Kristine C. Hernes
Direktør økonomi

Mette Rita Hegdal
Regnskapssjef

10 Revisjonsberetning

Rogaland Revisjon IKS

Til Bystyret i Stavanger

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Stavanger kommune, som viser kr 6 572 656 000 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som administrasjonssjefen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Stavanger kommune per 31. desember 2014, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Andre forhold

Kommunen har ikke overholdt bystyrets vedtak om forsvarlig skjerming av tjenesteproduksjonen mot tilfeldige svinger i finansmarkedet, jf. finansreglementet. Pr. 31.12.2014 er kursreguleringsfondet på kr 45 152 000 mens stresstesten pr. 31.12.2014 viser kr 61 700 000.

Stavanger, 27.3.2015
Rogaland Revisjon IKS

Cicel T. Aarrestad

Cicel T. Aarrestad
Revisjonsdirektør/statsautorisert revisor